JANE AUSTENOVÁ

Rozum a cit

AUDIOKNIHY CZ · AUDIOKNIHYCZ.CZ

Jane Austenová

Svazek první

I.

Rodina Dashwoodových byla v Sussexu usedlá už dlouho. Jejich pozemky byly rozsáhlé a jejich sídlo stálo na Norland Parku, uprostřed statku, kde si po mnoho generací vedli tak slušně, že si vysloužili obecnou dobrou pověst u všech sousedů z okolí. Poslední majitel usedlosti byl starý mládenec, který se dožil vysokého věku; po mnoho let mu byla stálou společnicí a hospodyní jeho sestra. Její smrt, k níž došlo deset let před jeho vlastní, přinesla do jeho domu velkou změnu: aby doplnil tu ztrátu, pozval k sobě a přijal pod svou střechu rodinu svého synovce, pana Henryho Dashwooda, zákonného dědice norlandského statku, a toho, komu jej hodlal odkázat. Ve společnosti synovce a jeho ženy a jejich dětí trávil starý pán své dny spokojeně. Jeho náklonnost k nim rostla. Soustavná pozornost, kterou pan a paní Henry Dashwoodovi věnovali jeho přáním, a jež nevyplývala jen z vypočítavosti, ale ze srdečné dobroty, mu dávala všechno pohodlí, které starý věk ještě přijímá; a živost dětí jeho životu dodávala chuti.

Z dřívějšího manželství měl pan Henry Dashwood jednoho syna; se svou nynější ženou tři dcery. Syn, usedlý a vážený mladý muž, byl bohatě zajištěn jměním své matky, které bylo značné a jehož polovina mu připadla, jakmile dosáhl plnoletosti. Vlastním sňatkem, který následoval krátce poté, své jmění ještě rozmnožil. Pro něj proto nebylo zdědění norlandského statku zdaleka tak důležité jako pro jeho sestry; jejich jmění, nezávisle na tom, co jim mohlo připadnout z otcova dědictví, by bylo jen skrovné. Jejich matka neměla nic a jejich otec jen sedm tisíc liber ve vlastní dispozici, neboť druhá polovina jmění jeho

první ženy byla rovněž zajištěna jejímu dítěti a on z ní měl pouze doživotní užívací právo.

Starý pán zemřel; jeho závěť byla přečtena a jako skoro každá závěť přinesla stejně tak zklamání jako radost. Nebyl natolik nespravedlivý ani nevděčný, aby svůj statek odňal synovci – odkázal mu jej však za takových podmínek, že se tím hodnota odkazu zpoloviny ztratila. Pan Dashwood si statek přál spíš pro svou ženu a dcery než pro sebe a syna; synovi však a synovu synovi, čtyřletému dítěti, byl pojištěn tak, že on sám neměl žádnou možnost se postarat o ty, které mu byly nejdražší a kteří nejvíc potřebovali, aby se o ně postaral – ať už nějakým zatížením statku, nebo prodejem jeho cenných lesů. Všechno bylo svázáno ve prospěch toho dítěte, které si při občasných návštěvách s otcem a matkou na Norlandu natolik získalo přízeň svého prastrýce půvaby, jaké u dětí dvou- nebo tříletých vůbec nebývají ničím neobvyklým – nedokonalou výslovností, naléhavou touhou prosadit si svou, všelijakými čtveráctvími a pořádným rámusem –, že převážily nad veškerou pozorností, kterou mu po léta věnovala synovcova žena a její dcery. Nemyslel to však nelaskavě, a jako doklad své náklonnosti ke třem dívkám jim každé odkázal po tisíci librách.

Pan Dashwoodovo zklamání bylo zpočátku prudké; jeho povaha však byla veselá a sangvinická, a mohl rozumně doufat, že bude žít ještě mnoho let a že úsporným životem si z výnosu statku, už tak rozsáhlého a schopného téměř okamžitého zvelebení, uloží značnou sumu. Jenže jmění, které se tak dlouho opozdilo, mu bylo dopřáno pouhých dvanáct měsíců. Svého strýce přežil o nic déle; a deset tisíc liber, včetně nedávných odkazů, bylo vše, co zbylo pro jeho vdovu a dcery.

Pro syna poslali, jakmile vyšlo najevo, že je otec v nebezpečí, a pan Dashwood mu se vší silou a naléhavostí, jakou mu nemoc dovolila, doporučil, aby pamatoval na zájem své nevlastní matky a svých sester.

Pan John Dashwood neoplýval tak silnými city jako ostatní v rodině; ale doporučení takového druhu v takové chvíli jím přece jen pohnulo,

a slíbil, že udělá vše, co bude v jeho silách, aby se jim vedlo dobře. Toto ujištění otci přineslo klid, a pan John Dashwood pak měl čas uvážit, kolik asi bude moci prozíravě pro ně udělat.

Nebyl to špatně založený mladý muž, ledaže by za špatně založeného platil ten, kdo je trochu chladného srdce a trochu sobecký: v očích svého okolí byl obecně vážený, neboť se v konání svých běžných povinností choval se vší slušností. Kdyby si byl vzal milejší ženu, mohl se stát ještě váženějším, než byl – ba snad by se byl stal i milým sám; vždyť se oženil velmi mlád a svou ženu měl velice rád. Jenže paní Johnová Dashwoodová byla silnou karikaturou jeho samého: ještě úzkoprsejší a sobečtější.

Když dával otci svůj slib, zamýšlel v duchu zvětšit jmění svých sester darem po tisíci librách každé. Tenkrát se tomu opravdu cítil roven. Vyhlídka na čtyři tisíce ročně navíc k jeho dosavadnímu příjmu, nemluvě o zbývající polovině jmění po vlastní matce, mu zahřála srdce a dala mu pocítit, že je schopen velkorysosti. „Ano, dá jim tři tisíce liber: bude to velkorysé a krásné! Postačí to, aby se měly úplně dobře. Tři tisíce liber! Takovou sumu může postrádat téměř bez nepohodlí.“ Myslel na to celý den, a tak mnoho dní za sebou, a nelitoval toho.

Sotva skončil otcův pohřeb, dorazila paní Johnová Dashwoodová – aniž o svém úmyslu poslala jedinou zprávu své tchyni – i se svým dítětem a jejich služebnictvem. Nikdo jí nemohl upřít právo přijet; dům patřil jejímu manželovi od chvíle, kdy jeho otec skonal. Netaktnost jejího počínání byla však o to větší, a pro ženu v postavení paní Dashwoodové by i při zcela běžných citech musela být krajně nepříjemná – ale v *její* mysli byl pojem cti tak ostrý, velkorysost tak romantická, že každá urážka toho druhu, ať ji způsobil nebo utržil kdokoliv, pro ni byla zdrojem neodbytného odporu. Paní Johnová Dashwoodová nebyla nikdy mezi oblíbenými u nikoho z manželovy rodiny; dosud však neměla příležitost ukázat, s jak nepatrným ohledem na pohodlí druhých dovede jednat, když to okolnosti vyžadují.

Paní Dashwoodová pociťovala toto nevlídné chování tak ostře a tak upřímně svou snachou pro ně pohrdala, že by při příjezdu té druhé byla dům navždy opustila, kdyby ji prosba její nejstarší dcery nejdřív nepřiměla rozvážit, zda je slušné odejít, a kdyby ji potom její vlastní něžná láska ke všem třem dětem nerozhodla zůstat a kvůli nim se vyhnout roztržce s jejich bratrem.

Elinor, tato nejstarší dcera, jejíž rada byla tak účinná, měla pevný rozum a chladnou rozvahu, které jí, ač jí bylo teprve devatenáct, umožňovaly být rádkyní své matce a často jim všem ku prospěchu mírnit onu horlivost mysli paní Dashwoodové, která by jinak zpravidla vedla k neuváženým krokům. Měla výborné srdce; její založení bylo milující a city silné, uměla je však ovládnout: tomu umění se její matka teprve musela naučit – a jedna z jejích sester se rozhodla, že se mu nikdy učit nebude.

Marianne nestála svými schopnostmi za Elinor v mnohém ohledu nikterak pozadu. Byla rozumná a bystrá; ale ve všem prudká: její žaly, její radosti, nedokázaly znát míru. Byla velkorysá, milá, zajímavá: byla vším – jen ne prozíravá. Podoba mezi ní a její matkou byla nápadně velká.

Elinor viděla znepokojeně, jak nemírná je sestřina citlivost; paní Dashwoodová ji však oceňovala a chovala ji v úctě. Teď se navzájem povzbuzovaly v prudkosti svého hoře. Muka žalu, která je nejprve přemohla, dobrovolně obnovovaly, vyhledávaly, znovu a znovu vyvolávaly. Celé se oddaly svému smutku a v každé úvaze, která k tomu mohla posloužit, hledaly stupňování své bídy, a předsevzaly si, že do budoucna nepřipustí žádnou útěchu. I Elinor byla hluboce zarmoucena; dokázala se však stále přemáhat a vzchopit se. Mohla se poradit s bratrem, mohla přijmout snachu při jejím příjezdu a jednat s ní, jak se slušelo; a mohla se snažit probudit matku k podobnému úsilí a povzbudit ji k podobné zdrženlivosti.

Margaret, ta druhá sestra, byla dobromyslná, hodná dívka; protože však již nasákla notnou dávkou Marianniných romantických představ, aniž převzala mnoho z jejího rozumu, nevypadalo ve třinácti letech, že by se v pokročilejším období života svým sestrám vyrovnala.

II.

Paní Johnová Dashwoodová se nyní ustanovila paní na Norlandu; a její tchyně a švagrové byly ponechány na nižší roli návštěvnic. Jako takové s nimi však ona jednala s tichou zdvořilostí a její manžel s takovou laskavostí, jakou mohl cítit vůči komukoli mimo sebe, svou ženu a jejich dítě. Opravdu je s jistou vážností pobízel, aby Norland pokládaly za svůj domov; a jelikož se paní Dashwoodové žádný plán nezdál tak příhodným jako zůstat tam, dokud si neopatří dům v sousedství, pozvání přijala.

Setrvání v místě, kde ji vše upomínalo na někdejší štěstí, přesně odpovídalo jejímu rozpoložení. V dobách veselí nemohla být povaha veselejší než její, ani vlastnit v hojnější míře onu sangvinickou vyhlídku na štěstí, která štěstím sama o sobě je. Ve smutku se však jejímu vzletu dala stejně unést a byla stejně nedosažitelná útěše, jako byla v radosti nedotčena hořkou příchutí.

Paní Johnová Dashwoodová vůbec neschvalovala, co její manžel pro své sestry zamýšlel. Vzít z jmění jejich drahého chlapečka tři tisíce liber by znamenalo ochudit ho tím nejhrůznějším způsobem. Prosila ho, aby si to ještě rozmyslel. Jak si před sebou mohl obhájit okrást své dítě, a to jediné dítě, o tak velkou sumu? A jaký nárok si vůbec mohly slečny Dashwoodovy, které s ním byly spřízněny jen zpolovice, což ona vůbec za příbuzenství nepočítala, činit na jeho velkorysost v tak vysoké částce? Je dobře známo, že se nikdy nepředpokládá, že by mezi dětmi z různých manželství existovala nějaká náklonnost; a proč by

měl zruinovat sebe a jejich ubohého malého Harryho tím, že by všechny své peníze rozdal svým nevlastním sestrám?

„Byla to poslední prosba mého otce," odpověděl jí manžel, „abych pomohl jeho vdově a dcerám."

„Nevěděl, co povídá, troufám si tvrdit; sázím deset ku jedné, že mluvil z horečky. Kdyby byl při smyslech, nemohl by ho ani napadnout takový nápad: žádat tě, abys dal polovinu svého jmění pryč od vlastního dítěte."

„Žádnou konkrétní částku nestanovil, má drahá Fanny; jen mě obecně požádal, abych jim pomohl a aby se jim vedlo lépe, než se podařilo postarat se o ně jemu. Snad by bylo bývalo lépe, kdyby to zcela ponechal na mně. Těžko mohl předpokládat, že na ně zapomenu. Když však ode mne vyžadoval slib, nemohl jsem než dát jej; alespoň tak jsem to tehdy cítil. Slib byl tedy dán a musí být splněn. Něco se pro ně udělat musí, až Norland opustí a usadí se v novém domě."

„Dobře, *ať* se tedy pro ně něco udělá; ale *to* něco nemusí být tři tisíce liber. Uvaž," dodala, „že jakmile se peníze jednou vydají, už se nevrátí. Tvoje sestry se vdají a bude to pryč navždy. Ale kdyby to opravdu mohlo být vráceno našemu ubohému chlapečkovi…"

„No ovšem," řekl manžel velmi vážně, „to by byl veliký rozdíl. Může přijít doba, kdy Harry bude litovat, že se tak velká suma rozdala. Kdyby měl například početnou rodinu, byl by to velmi vhodný přídavek."

„To by byl, zajisté."

„Snad by tedy pro všechny strany bylo lepší, kdyby se ta suma zmenšila na polovinu. – Pět set liber by bylo ohromným zvětšením jejich jmění!"

„Och! víc než by si kdo mohl přát! Který bratr na světě by pro své sestry udělal alespoň polovinu toho, i kdyby to byly jeho *vlastní* sestry? A tyhle – vždyť jsou jen napůl! Ale ty máš tak velkorysého ducha!"

„Nerad bych učinil něco malicherného," odpověděl. „Při takových příležitostech je lépe udělat spíše víc než méně. Nikdo si přinejmen-

ším nebude moct myslet, že jsem pro ně neudělal dost: ani ony samy sotva mohou čekat víc."

„Nelze předvídat, co *ony* mohou čekat," řekla dáma, „ale my se nemáme zabývat jejich očekáváním: otázka zní, kolik si můžeš dovolit."

„Jistě – a myslím, že si mohu dovolit dát jim po pěti stech librách každé. I beze mne budou mít po smrti své matky každá kolem tří tisíc liber – velmi slušné jmění pro mladou dámu."

„Zajisté; a popravdě se mi zdá, že vůbec žádný přídavek nepotřebují. Deset tisíc liber si rozdělí mezi sebe. Jestli se provdají, budou zajištěny dobře, a jestli ne, mohou si všechny spokojeně žít spolu z úroků z deseti tisíc liber."

„To je zcela pravda, a proto nevím, jestli by to v souhrnu nebylo rozumnější udělat něco pro jejich matku, dokud bude naživu, než pro ně – něco ve stylu anuity, chci říci. – Mé sestry by z toho těžily stejně jako ona. Sto liber ročně by jim všem zajistilo úplné pohodlí."

Jeho žena však s tímto plánem svůj souhlas trochu zaváhala dát.

„Jistě," řekla, „je to lepší než jednorázově se zbavit patnácti set liber. Ale co kdyby paní Dashwoodová žila ještě patnáct let, pak jsme chyceni jak v pasti."

„Patnáct let! má drahá Fanny; její život nestojí ani za polovinu takové ceny."

„To zajisté ne; ale pokud sis všiml, lidé žijí navěky, jakmile mají dostávat anuitu; a ona je velice statná a zdravá, a sotva čtyřicetiletá. Anuita je velmi vážná věc; vrací se rok co rok, a není se jí jak zbavit. Ty si neuvědomuješ, co děláš. Já o patáliích s anuitami vím hodně; moje matka totiž podle otcovy závěti platila tři starým vysloužilým služebným, a je neuvěřitelné, jak nepříjemné jí to bylo. Dvakrát ročně se ty anuity musely platit; pak byla ta potíž, jak jim je doručit; a pak se o jedné z nich řeklo, že zemřela, a nakonec se ukázalo, že to nebyla pravda. Moje matka toho měla už po krk. Její příjem nebyl její, říkala, při těch věčných nárocích na něj; a tím nelaskavější to od otce bylo,

protože jinak by měla matka peníze zcela k dispozici, bez jakéhokoliv omezení. Mně to vzbudilo takovou nechuť k anuitám, že bych se k zaplacení ani jedné za nic na světě nezavázala."

„Je to zajisté nepříjemné," odpověděl pan Dashwood, „mít takové každoroční odčerpávání z vlastního příjmu. Jmění, jak tvá matka správně říká, *není* pak tvoje. Být svázán pravidelným placením takové sumy ke každému výročí nájmu je rozhodně nežádoucí: bere ti to nezávislost."

„Bezpochyby; a nakonec za to nemáš ani díky. Mají se za zajištěné, ty neděláš víc, než se očekává, a žádnou vděčnost to nevzbudí. Já být tebou, co bych udělala, bych dělala zcela podle svého uvážení. Nezavazovala bych se jim dávat ročně cokoliv. V některých letech může být velmi nepohodlné postrádat z vlastních výdajů sto, nebo i padesát liber."

„Myslím, že máš pravdu, má milá; bude lépe, aby v tom nebyla žádná anuita; cokoliv jim občas dám, pomůže jim mnohem víc než roční renta, protože by si jen rozšířily svůj životní styl, kdyby si byly jisté větším příjmem, a na konci roku nebyly by o šestipenci bohatší. Rozhodně to bude nejlepší způsob. Dárek padesáti liber tu a tam zabrání, aby se někdy ocitly v peněžní tísni, a myslím, že tím svůj slib otci bohatě splním."

„Zajisté splníš. A upřímně řečeno, jsem v hloubi duše přesvědčena, že tvůj otec vůbec neměl na mysli, že bys jim dával nějaké peníze. Pomoc, na kterou pomyslel, byla, troufám si tvrdit, jen taková, jakou lze od tebe rozumně očekávat; například vyhlédnout jim nějaký útulný malý dům, pomoci jim přestěhovat věci a posílat jim dárky z ryb a zvěřiny, kdykoliv budou v sezóně. Vsadím život, že nemyslel na nic víc; a opravdu by bylo velmi divné a nerozumné, kdyby ano. Jen uvaž, můj drahý pane Dashwoode, jak nesmírně pohodlně mohou tvoje tchyně a její dcery žít z úroků ze sedmi tisíc liber, nemluvě o tisíci librách, které patří každé z dívek, což jim každé přinese padesát liber

ročně, a samozřejmě z toho matce zaplatí za stravu. Dohromady budou mít pět set ročně, a copak mohou čtyři ženy po čem dalším toužit? – Budou žít tak lacino! Jejich hospodaření nebude stát takřka nic. Nebudou mít kočár, žádné koně, a sotva nějaké služebnictvo; nebudou nikoho zvát, a nemohou mít žádné výdaje jakéhokoliv druhu! Jen si představ, jak jim bude dobře! Pět set ročně! Opravdu si nedovedu představit, jak utratí byť jen polovinu; a dávat jim víc je naprosto absurdní pomyšlení. Spíš budou mít možnost dávat něco *tobě*."

„Na mou duši," řekl pan Dashwood, „věřím, že máš dokonalou pravdu. Otec rozhodně nemohl svou prosbou mínit nic víc, než co říkáš. Teď to jasně chápu, a dostojím svému závazku přísně právě tím druhem pomoci a laskavostí, jak jsi popsala. Až se matka přestěhuje do jiného domu, moje služby jí budou pohotově k dispozici, abych jí vyšel vstříc, jak jen budu moci. Nějaký malý dárek v nábytku by jí tehdy také mohl být vítán."

„Zajisté," odvětila paní Johnová Dashwoodová. „Avšak musí se vzít v úvahu *jedna* věc. Když se tvůj otec a matka stěhovali na Norland, nábytek ze Stanhillu se sice prodal, ale všechen porcelán, stříbro a prádlo se uchoval a zůstalo nyní tvé matce. Její dům tedy bude vybaven téměř úplně, hned jak se do něj nastěhuje."

„To je nepochybně vážná okolnost. Opravdu cenný odkaz! A přitom část toho stříbra by byla velice příjemným přírůstkem k našim vlastním zásobám tady."

„Ano; a ten servis na snídani je dvakrát hezčí než ten, co patří k tomuto domu. Dalece příliš hezký, podle mého, pro jakékoliv místo, které si *ony* kdy mohou dovolit. Ale je to tak. Tvůj otec myslel pouze na *ně*. A musím říci toto: ty mu nedlužíš žádnou zvláštní vděčnost ani ohled na jeho přání; vždyť velmi dobře víme, že kdyby mohl, byl by jim nechal málem všechno na světě."

Tento argument byl neodolatelný. Dal jeho záměrům onu rozhodnost, které předtím nedostávalo; a nakonec usoudil, že by bylo napro-

sto zbytečné, ba vysoce neslušné, udělat pro vdovu a děti svého otce víc, než jaké sousedské úsluhy mu naznačila jeho vlastní žena.

III.

Paní Dashwoodová zůstala na Norlandu několik měsíců; ne proto, že by neměla chuť se stěhovat, jakmile pohled na každé důvěrně známé místo přestal vyvolávat ony prudké city, které v ní na čas vzbuzoval; neboť když se jí nálada začala vracet a její mysl byla schopna i jiného úsilí než stupňovat vlastní žal zasmušilými vzpomínkami, nemohla se dočkat odjezdu a neúnavně se vyptávala po vhodném obydlí v blízkosti Norlandu – vzdálit se od toho milovaného místa daleko bylo nemyslitelné. Nemohla však najít žádné sídlo, které by naráz odpovídalo jejím představám o pohodlí a klidu a vyhovovalo prozíravosti její nejstarší dcery, jejíž ustálenější úsudek odmítal řadu domů jako příliš velkých pro jejich příjem, které by matka schválila.

Paní Dashwoodovou informoval manžel o slavnostním slibu, kterým se jim jeho syn v jejich prospěch zavázal a jenž utěšil jeho poslední pozemské úvahy. O upřímnosti tohoto ujištění pochybovala stejně málo, jako o něm pochyboval on sám, a myslela na to kvůli svým dcerám se zadostiučiněním, i když sama o sobě byla přesvědčena, že by jí k zámožnému životu stačilo mnohem méně než sedm tisíc liber. I kvůli jejich bratrovi se radovala – kvůli jeho vlastnímu srdci; a vyčítala si, že k němu dříve byla nespravedlivá, když ho pokládala za neschopného velkorysosti. Jeho pozorné chování k ní a k jejím dcerám ji přesvědčovalo, že mu na jejich blahu záleží, a dlouhou dobu se pevně spoléhala na štědrost jeho úmyslů.

Opovržení, které velmi záhy v jejich známosti pociťovala vůči své snaše, bylo bližším poznáním její povahy, jaké jí půlroční bydlení v její

rodině umožnilo, značně znásobeno; a snad by se oběma dámám přes veškerou zdvořilost nebo mateřskou lásku na straně té první dalo žít spolu tak dlouho jen stěží, kdyby jedna zvláštní okolnost nedodala Dashwoodovým v očích paní Dashwoodové ještě větší oprávnění setrvat na Norlandu.

Touto okolností byla sílící náklonnost mezi její nejstarší dcerou a bratrem paní Johnové Dashwoodové, mužem gentlemanské povahy a příjemného vystupování, který byl do jejich známosti uveden brzy po tom, co se jeho sestra usadila na Norlandu, a který od té doby strávil tam většinu svého času.

Některé matky by možná tu důvěrnost podněcovaly z pohnutek prospěchu, neboť Edward Ferrars byl nejstarší syn muže, který zemřel velmi bohatý; a některé by ji potlačovaly z pohnutek prozíravosti, protože s výjimkou nepatrné sumy záviselo celé jeho jmění na vůli jeho matky. Paní Dashwoodovou však ani jedno ani druhé neovlivňovalo. Stačilo jí, že se jí jevil jako milý, že miluje její dceru a že Elinor jeho zalíbení opětuje. Příčilo se každé její zásadě, aby rozdíl v jmění oddaloval dva lidi, které spojuje podobnost povahy; a že by Elinořiny přednosti neuznával každý, kdo ji zná, bylo podle jejího chápání nemožné.

Edward Ferrars se jim nevnucoval svou osobou ani vystupováním žádnými zvláštními půvaby. Nebyl pohledný a jeho způsoby vyžadovaly bližší známost, aby se staly příjemnými. Byl příliš nejistý sám sebou, než aby se cele projevil; když však svou přirozenou stydlivost překonal, jeho chování ve všem svědčilo o otevřeném, milujícím srdci. Rozum měl dobrý a vzdělání mu jej solidně rozvinulo. Ale ani svými schopnostmi, ani svým založením nebyl způsobilý naplnit přání své matky a své sestry, které si přály vidět jej vyniknout – jen samy nevěděly v čem. Chtěly, aby ve světě tak či onak zaujal pěkné postavení. Matka by jej chtěla přitáhnout k politickým záležitostem, dostat jej do parlamentu, nebo jej vidět ve spojení s některými z velkých mužů

doby. Paní Johnová Dashwoodová si přála totéž; ale než by se dosáhlo některého z těch vyšších úspěchů, uklidnilo by její ctižádost už jen vidět ho, jak řídí barouche. Edward však o velké muže ani o kočáry nestál. Všechna jeho přání se soustředila k domácímu pohodlí a klidu soukromého života. Naštěstí měl mladšího bratra, který víc sliboval.

Edward byl v domě již několik týdnů, než si získal větší pozornost paní Dashwoodové; byla totiž tehdy v takovém zármutku, že si okolních věcí nevšímala. Viděla jen, že je tichý a nevtíravý, a za to si ho oblíbila. Nerušil truchlivost její mysli nevhodným hovorem. Teprve poznámka, kterou Elinor jednoho dne mimochodem učinila o rozdílu mezi ním a jeho sestrou, přiměla matku, aby si ho více všimla a ocenila. Byl to kontrast, který ho její matce nejrozhodněji doporučil.

„Stačí mi to," řekla; „říci, že se nepodobá Fanny, stačí. Z toho vyplývá všechno milé. Už teď ho mám ráda."

„Myslím, že si ho zamiluješ," řekla Elinor, „až ho poznáš lépe."

„Zamilovat si ho!" odpověděla matka s úsměvem. „Neznám cit souhlasu nižší než láska."

„Můžeš si ho vážit."

„Nikdy jsem nevěděla, co to znamená oddělovat úctu od lásky."

Paní Dashwoodová se nyní snažila s ním blíže seznámit. Její způsoby přitahovaly, brzy rozptýlily jeho zdrženlivost. Rychle pochopila všechny jeho přednosti; snad jí v tom pronikavém vhledu pomáhalo přesvědčení, že chová náklonnost k Elinor; ale pravdivě pocítila ujištění o jeho hodnotě – a dokonce i ona klidná vystupování, jež se příčilo všem jejím ustáleným představám o tom, jak by se mladý muž měl projevovat, přestala být nezajímavá, jakmile věděla, že jeho srdce je vřelé a jeho povaha milující.

Jakmile v jeho chování k Elinor zpozorovala jakýkoli symptom lásky, pokládala jejich vážnou náklonnost za jistou a hleděla vstříc jejich svatbě jako rychle se blížící.

„Za několik měsíců, má drahá Marianne," řekla, „bude Elinor po všech stránkách zajištěna na život. Bude nám chybět; ale *ona* bude šťastná."

„Ach, maminko, jak se bez ní obejdeme?"

„Má milá, bude to sotva rozchod. Budeme bydlet pár mil od sebe a budeme se vídat každý den života. Získáš bratra, opravdového, milujícího bratra. Mám o Edwardově srdci nejvyšší mínění na světě. Ale ty se tváříš vážně, Marianne; neschvaluješ snad sestřinu volbu?"

„Snad," řekla Marianne, „ji přijímám s jistým překvapením. Edward je velmi milý a mám ho upřímně ráda. Ale přece – není to ten druh mladého muže – něco mu chybí – jeho postava není nápadná; nemá nic z té grácie, kterou bych očekávala u muže, jenž by měl vážně zaujmout mou sestru. Jeho očím chybí všechen ten oheň, všechna ta jiskra, které naráz ohlašují ctnost a inteligenci. A kromě toho se obávám, maminko, že nemá opravdový vkus. Hudba ho sotva přitahuje, a i když velmi obdivuje Elinořiny kresby, není to obdiv člověka, který by chápal jejich hodnotu. Je zřejmé, přes jeho časté sledování, když kreslí, že ve skutečnosti o věci neví nic. Obdivuje jako milenec, ne jako znalec. Aby mě muž uspokojil, musí být obojí spojeno v jednom. Nemohla bych být šťastná s mužem, jehož vkus by se v každém bodě neshodoval s mým. Musí vstoupit do všech mých citů; tytéž knihy, tatáž hudba nás musí oba okouzlit. Ach, maminko, jak bez ducha, jak bezbarvě četl Edward včera večer! Nesmírně mě to bolelo kvůli sestře. A ona to snesla s takovým klidem, jako by si toho sotva všimla. Já stěží dokázala vydržet na židli. Slyšet ty krásné verše, které mě tolikrát dohánělo k vytržení, přednášet s takovou nepropustnou klidností, s tak hroznou lhostejností!"

„Jednodušší a vybroušenější próze by jistě lépe dostál. Myslela jsem si to už tenkrát; ale ty jsi mu *musela* vnutit Cowpera."

„Ale, maminko, když ho ani Cowper neoživí!... Avšak musíme připustit rozdíl ve vkusu. Elinor nemá mé city, a proto to může přehléd-

nout a být s ním šťastná. Mně by to však zlomilo srdce, kdybych ho milovala, slyšet, jak čte s tak malou citlivostí. Maminko, čím více poznávám svět, tím více jsem přesvědčena, že nikdy nespatřím muže, kterého bych mohla opravdu milovat. Vyžaduji tolik! Musí mít všechny Edwardovy ctnosti a jeho osoba a chování musejí jeho dobrotu ozdobit vším možným půvabem."

„Pamatuj, má milá, že ti ještě není sedmnáct. Je příliš brzy v životě ztrácet naději na takové štěstí. Proč bys měla mít méně štěstí než tvá matka? Jenom v jediné okolnosti, má Marianne, se tvůj osud smí lišit od jejího!"

IV.

„Jaká škoda, Elinor," řekla Marianne, „že Edward nemá smysl pro kresbu."

„Nemá smysl pro kresbu!" odvětila Elinor. „Proč si to myslíš? Sám sice nekreslí, to je pravda, ale velmi rád se dívá na výkony druhých, a ujišťuji tě, že mu nijak neschází přirozený vkus, jen neměl příležitost ho rozvíjet. Kdyby se k tomu kdy dostal, myslím, že by kreslil velmi dobře. Vlastnímu úsudku v takových věcech nedůvěřuje natolik, že se vždy zdráhá vyslovit názor na jakýkoli obraz; má však vrozenou vhodnost a prostotu vkusu, které ho obecně vedou zcela správně."

Marianne se bála urazit a dál o tom nemluvila; ten druh pochvaly, kterou Elinor popisovala, že u něho kresby druhých vyvolávají, se však velmi vzdaloval tomu nadšenému vytržení, které podle ní jediné lze nazvat vkusem. A přece – přestože se v duchu nad tím omylem usmívala – si sestry vážila pro onu slepou předpojatost k Edwardovi, jež jej způsobovala.

„Doufám, Marianne," pokračovala Elinor, „že ho nepokládáš za člověka, kterému by chyběl obecný vkus. Vlastně si troufám tvrdit, že nemůžeš, protože se k němu chováš dokonale srdečně, a kdyby *to* byl tvůj názor, jsem si jista, že bys k němu nikdy nemohla být zdvořilá."

Marianne stěží věděla, co říci. Nechtěla sestru v ničem zranit, a přitom říci, co nemyslí, bylo nemožné. Nakonec odpověděla:

„Neurážej se, Elinor, jestli moje chvála neodpovídá v každém bodě tvému mínění o jeho přednostech. Neměla jsem tolik příležitostí posoudit drobnější sklony jeho mysli, jeho sympatie a vkus, co ty; ale

o jeho dobrotě a rozumu mám na světě nejvyšší mínění. Pokládám ho za vše, co je ctihodné a milé."

„Jsem si jistá," odpověděla Elinor s úsměvem, „že jeho nejbližší přátelé by s takovou chválou nemohli být nespokojeni. Nevidím, jak by ses mohla vyjádřit vřeleji."

Marianne byla ráda, že se dá sestra tak snadno uspokojit.

„O jeho rozumu a jeho dobrotě," pokračovala Elinor, „myslím, nemůže pochybovat nikdo, kdo se s ním setkal dostatečně často, aby ho uvedl do nenucené rozpravy. Výtečnost jeho rozvahy a jeho zásad může skrývat jen ta stydlivost, která ho příliš často nutí mlčet. O něm víš dost, abys dokázala jeho pevnou cenu ocenit. Ale o těch jeho drobnějších sklonech, jak tomu říkáš, jsi byla v důsledku zvláštních okolností udržována v neznalosti víc než já. On a já jsme spolu bývali občas pěkně dlouho pohromadě, zatímco tebe plně zaměstnávala matka s tou nejvřelejší oddaností. Vídala jsem ho mnoho, zkoumala jsem jeho smýšlení a slyšela jsem jeho názor na předměty literatury a vkusu; a tak si celkem troufám prohlásit, že jeho mysl je dobře poučená, jeho požitek z knih nesmírný, jeho představivost živá, jeho pozorování přesná a správná, a jeho vkus delikátní a čistý. Jeho schopnosti ve všech ohledech při bližším poznání zrají stejně jako jeho způsoby a osoba. Na první pohled jeho vystupování jistě nebije do očí; a jeho osobu lze sotva nazvat pohlednou, dokud nepostřehneme výraz jeho očí, které jsou neobyčejně krásné, a obecnou libost jeho tváře. Teď ho znám tak dobře, že mi připadá skutečně pohledný; nebo přinejmenším téměř. Co ty na to, Marianne?"

„Velmi brzy ho budu pokládat za pohledného, Elinor, i kdybych ted ne. Až mi řekneš, abych ho milovala jako bratra, nebudu v jeho tváři vidět nedokonalost o nic víc, než jaké teď vidím v jeho srdci."

Elinor se při tomto prohlášení zachvěla a litovala, že se v mluvě o něm nechala tak unést. Cítila, že Edward stojí v jejím mínění velmi vysoko. Věřila, že jeho náklonnost je vzájemná; požadovala však větší

jistotu, aby si o tom mohla Mariannino přesvědčení oblíbit. Věděla, že co Marianne a matka jednu chvíli pokládají za domněnku, hned v další chvíli berou za jisté – u nich bylo přát si totéž co doufat, a doufat totéž co očekávat. Pokusila se sestře vyložit skutečný stav věci.

„Nehodlám popírat," řekla, „že si ho velmi vážím – že ho mám velmi v úctě, že ho mám ráda."

Marianne při tom propukla v rozhořčení:

„Vážit si ho! Mít ho ráda! Studenosrdečná Elinor! Och, horší než studenosrdečná! Stydící se za cokoli jiného. Řekni ta slova ještě jednou, a já tu chvíli opustím pokoj."

Elinor se neubránila smíchu. „Promiň," řekla; „a buď ujištěna, že jsem tě nehodlala urazit, když jsem o svých vlastních citech mluvila tak klidně. Věř, že jsou silnější, než jsem vyslovila; věř zkrátka, že jsou takové, jaké mohou být bez neopatrnosti nebo pošetilosti ospravedlněny jeho zásluhami a tušením – nadějí – jeho náklonnosti ke mně. Dál však už *nesmíš* věřit. O jeho náklonnosti ke mně rozhodně ujištěna nejsem. Jsou chvíle, kdy se mi její míra zdá pochybná; a dokud nebudou jeho city plně vyjasněny, nemůžeš se divit, že se snažím vyhnout každému, čím bych svou vlastní zaujatost povzbuzovala tím, že bych ji označovala nebo věřila jí víc, než čím je. V srdci cítím jen málo – stěží nějaké pochyby o jeho náklonnosti ke mně. Je však třeba vzít v úvahu i jiné body nad rámec jeho sklonu. Zdaleka není nezávislý. Jaká je ve skutečnosti jeho matka, nemůžeme vědět; ale z toho, co Fanny občas pronese o jejím chování a názorech, jsme nikdy nebyly nakloněny považovat ji za milou; a velmi se mýlím, pokud si sám Edward neuvědomuje, že by před ním stálo mnoho obtíží, kdyby si chtěl vzít ženu, jež by neměla buď velké jmění, nebo vysoké postavení."

Marianne užasla, jak velmi představy její a matčiny předběhly skutečnost.

„A ty mu opravdu nejsi zasnoubená!" řekla. „Ale určitě k tomu brzy dojde. Z toho odkladu však vyplynou dvě výhody. *Já* tě tak brzy ne-

ztratím, a Edward bude mít větší příležitost zdokonalit svůj přirozený vkus pro tvoji oblíbenou činnost, který ti pro budoucí blaženost musí být tak zcela nepostradatelný. Och, kdyby ho tvůj talent natolik pobídl, že by se sám naučil kreslit, jak by to bylo rozkošné!“

Elinor dala sestře svůj opravdový názor. Nemohla pokládat Edwardovu zaujatost pro sebe za tak slibnou, jak si to Marianne představovala. Byla u něho chvílemi jakási nedostatek nálady, který, pokud nenaznačoval lhostejnost, znamenal cosi téměř stejně málo slibného. Pochyba o její náklonnosti, dejme tomu, že by ji cítil, by u něho neměla vyvolat nic víc než neklid. Těžko by vedla k onomu útlumu mysli, který ho tak často provázel. Rozumnější vysvětlení bylo možno hledat v jeho závislém postavení, které mu bránilo oddat se své náklonnosti. Věděla, že se mu matka nechová tak, aby mu dnes činila domov pohodlným, ani aby mu dávala jakoukoli jistotu, že si bude moci založit vlastní domácnost, aniž by se přísně řídil jejími pohledy na jeho vzestup. S takovou znalostí nebylo pro Elinor možné být o věci klidná. Byla velmi daleko od toho, aby spoléhala na onen výsledek jeho upřednostňování její osoby, který její matka i sestra stále pokládaly za jistý. Ba, čím déle spolu byli, tím pochybnější se jí povaha jeho náklonnosti jevila; a chvílemi, po pár trýznivých minutách, věřila, že to není víc než přátelství.

Ale ať už byly její skutečné meze jakékoli, stačilo jeho sestře je zpozorovat, aby ji to zneklidnilo a zároveň (což bývalo ještě častější) přimělo k nezdvořilosti. Při první příležitosti své tchyni v této věci dotčeně odporovala, mluvila s ní tak výmluvně o velkých vyhlídkách svého bratra, o rozhodnutí paní Ferrarsové, aby se oba její synové ženili dobře, a o nebezpečí, které hrozí každé mladé ženě, jež by se ho pokusila *vlákat*, že paní Dashwoodová nemohla předstírat, že si ničeho nevšimla, ani se o to pokusit se udržet v klidu. Dala jí odpověď, která vyjadřovala její opovržení, a okamžitě opustila pokoj, pevně rozhodnuta, že

ať bude nepohoda či výdaj tak náhlého stěhování jakýkoli, její milovaná Elinor nebude ani jediný další týden vystavena takovým narážkám.

V tomto rozpoložení ducha jí z pošty byl doručen dopis, který obsahoval nabídku zvlášť vhod přišlou. Byla to nabídka menšího domu za velmi přijatelných podmínek, patřícího jednomu z jejích vlastních příbuzných, pánu z významné rodiny a majetkem usazenému v Devonshiru. Dopis psal tento pán sám a byl veden v pravém duchu přátelské ochoty. Pochopil, že potřebuje obydlí; a ačkoli dům, který jí nyní nabízel, byl pouhý kotydž, ujistil ji, že se s ním udělá všechno, co by uznala za potřebné, pokud se jí poloha zalíbí. Po podání podrobností o domě a zahradě ji vřele vyzval, aby přijela se svými dcerami na Barton Park, místo jeho vlastního bydliště, odkud by sama mohla posoudit, zda by Barton Cottage – oba domy totiž ležely ve stejné farnosti – šel nějakou úpravou pro ni upravit tak, aby jí vyhovoval. Zdálo se, že mu opravdu záleží na tom, aby jim vyhověl, a celý dopis byl psán v tak přátelském stylu, že své sestřenici nemohl neudělat radost; tím spíše v okamžiku, kdy trpěla pod chladným a necitelným chováním bližších příbuzných. Nepotřebovala čas na rozmyšlenou ani na vyptávání. Své rozhodnutí učinila, jak četla. Poloha Bartonu v hrabství tak vzdáleném od Sussexu, jako byl Devonshire, by jen pár hodin předtím byla sama o sobě dostatečnou námitkou, aby převážila nad všemi možnými přednostmi onoho místa; teď byla jeho nejpřednějším doporučením. Opustit okolí Norlandu už nebylo zlo; bylo to předmětem touhy; bylo to požehnání ve srovnání s bídou dalšího hostování u snachy; a odstěhovat se natrvalo z toho milovaného místa by bolelo méně než v něm žít nebo tam docházet, dokud by taková žena byla jeho paní. Hned napsala siru Johnu Middletonovi, že uznává jeho laskavost a přijímá jeho nabídku; a potom si pospíšila ukázat oba dopisy svým dcerám, aby si ještě před odesláním odpovědi byla jista jejich souhlasem.

Elinor vždy pokládala za rozumnější, aby se usadily v jisté vzdálenosti od Norlandu, než aby zůstávaly bezprostředně mezi svými ny-

nějšími známými. V *tomto* ohledu tedy nebylo na ní, aby se stavěla proti matčinu úmyslu přestěhovat se do Devonshiru. I dům, jak jej sir John popsal, byl v tak prostém měřítku a nájem tak neobyčejně mírný, že jí nedávaly právo mít proti ani jednomu z toho námitky; a proto, ačkoliv to nebyl plán, který by lahodil její obraznosti, ačkoliv to bylo stěhování z blízkosti Norlandu dál, než si přála, nic nepodnikla, aby matku odrazila od odeslání dopisu se souhlasem.

V.

Sotva byla odpověď odeslána, dopřála si paní Dashwoodová potěšení oznámit svému nevlastnímu synovi a jeho ženě, že má zajištěné bydlení a že je už nebude obtěžovat déle, než bude všechno připraveno k nastěhování. Vyslechli ji s překvapením. Paní Johnová Dashwoodová neřekla nic; její manžel však zdvořile vyslovil naději, že se neusadí daleko od Norlandu. S velkým uspokojením odpověděla, že se stěhuje do Devonshiru. – Při těch slovech se k ní Edward prudce otočil a hlasem překvapení a znepokojení, který jí nebylo třeba vysvětlovat, opakoval: „Do Devonshiru! Vy opravdu jedete tam? Tak daleko odtud! A do které části?“ Vysvětlila, kde to leží. Čtyři míle severně od Exeteru.

„Je to jen malý dům,“ pokračovala, „ale doufám, že v něm uvidím mnoho svých přátel. Jeden nebo dva pokoje se snadno dají přistavět; a jestli mým přátelům nebude zatěžko cestovat tak daleko, aby mě navštívili, jsem si jista, že já nebudu mít žádnou nesnáz je ubytovat.“

Zakončila velmi laskavým pozváním pana a paní Johnových Dashwoodových na návštěvu do Bartonu; a Edwardovi je adresovala s ještě větší vřelostí. Ačkoliv ji nedávný rozhovor se snachou přiměl rozhodnout se, že na Norlandu nezůstane déle, než je nutné, nemělo to na ni nejmenší účinek v tom bodě, k němuž ten rozhovor hlavně směřoval. Rozloučit Edwarda s Elinor bylo od jejích záměrů tak daleko jako kdy jindy; a chtěla paní Johnové Dashwoodové tímto okázalým pozváním jejímu bratrovi ukázat, jak si zcela málo cení jejího nesouhlasu s tím svazkem.

Pan John Dashwood znovu a znovu matce vysvětloval, jak nesmírně lituje, že si vzala dům v takové vzdálenosti od Norlandu, že jí nebude moci být vůbec k službám při stěhování nábytku. Pociťoval kvůli tomu opravdovou pohnutku svědomí; neboť právě to úsilí, na něž omezil splnění svého slibu danému otci, se touto okolností stávalo neuskutečnitelným. – Nábytek byl všechen poslán vodní cestou. Skládal se převážně z domácího prádla, stříbra, porcelánu a knih, a také z Marianniných pěkných klavírních strun – pianofortu. Paní Johnová Dashwoodová hleděla za odjíždějícími balíky s povzdechem: nemohla se zbavit pocitu, že je kruté, aby paní Dashwoodová – s příjmem tak nepatrným ve srovnání s jejich vlastním – měla nějaký cennější kus nábytku.

Paní Dashwoodová si vzala dům na dvanáct měsíců; byl již zařízen a mohla jej hned obývat. Ani na jedné straně nenastaly žádné potíže s dohodou; čekala už jen na uspořádání svých věcí na Norlandu a na to, až určí budoucí domácnost, než se vydá na západ; a protože byla při všem, co ji zajímalo, nesmírně rychlá, bylo to brzy hotovo. – Koně, které jí po manželovi zanechali, byli krátce po jeho smrti prodáni, a protože se teď naskytla příležitost rozhodnout o jejich kočáru, souhlasila na naléhavé rady své nejstarší dcery i s jeho prodejem. Pro pohodlí svých dětí by si jej byla, kdyby poslouchala jen svá vlastní přání, ponechala; prozíravost Elinor však převážila. *Její* rozvaha také omezila počet jejich služebnictva na tři: dvě služebné a muže, které si rychle vybraly z těch, kdo tvořili jejich personál na Norlandu.

Muž a jedna ze služebných byli ihned vysláni do Devonshiru, aby pro svou paní dům připravili; neboť paní Dashwoodová, které byla lady Middletonová zcela cizí, dala přednost jet rovnou do kotydže před návštěvou na Barton Parku; a tak nepochybně spoléhala na popis domu od sira Johna, že nepocítila žádnou zvědavost prohlédnout si jej dřív, než ho vstoupí jako svůj. Její chuť opustit Norland neslábla, naopak byla posilována zjevným uspokojením její snachy nad vyhlídkou

na její odjezd; uspokojením, které se jen slabě pokoušela zakrýt chladným pozváním, aby svůj odjezd odložila. Teď by býval čas, kdy by nevlastní syn mohl otci daný slib splnit zvláště přiléhavě. Protože to opomenul učinit, jakmile se panství ujal, mohl se jejich odchod z jeho domu pokládat za nejvhodnější období pro jeho uskutečnění. Paní Dashwoodová však brzy začala všech takových nadějí nechávat, přesvědčena z obecného sklonu jeho řečí, že jeho pomoc nejde dál než o těch šest měsíců, kdy je živil na Norlandu. Tak často mluvil o rostoucích výdajích hospodaření a o věčných nárocích na jeho peněženku, kterým je muž alespoň trochu významný ve světě nad veškeré počítání vystaven, že se zdálo, že spíš sám potřebuje víc peněz, než aby chtěl nějaké peníze rozdávat.

Za pouhých několik týdnů ode dne, kdy první dopis sira Johna Middletona dorazil na Norland, bylo v jejich budoucím bydlišti vše zařízeno natolik, že paní Dashwoodová se svými dcerami mohly vyrazit na cestu.

Mnoho slz prolily v posledních rozloučeních s místem tolik milovaným. „Drahý, drahý Norlande!“ řekla Marianne, když se poslední večer svého tamního pobytu procházela sama před domem. „Kdy přestanu po tobě toužit! Kdy se naučím cítit domovem někde jinde! Och, šťastný dome, kdybys věděl, co trpím, když tě teď hledím z tohoto místa, odkud tě snad už vícekrát nespatřím! – A vy, dobře známé stromy! – Vy ale zůstanete stejné. – Žádný list nezvadne, protože my se stěhujeme, žádná větev nezůstane bez pohybu, i když vás už nebudeme moct pozorovat! – Ne; vy zůstanete stejné; nevědomé potěšení ani lítosti, kterou způsobujete, a necitelné k jakékoliv změně u těch, kdo chodí pod vaším stínem! – Ale kdo tu bude, aby se vámi těšil?“

VI.

První část jejich cesty se odbyla v příliš sklíčeném rozpoložení, než aby mohla být něčím jiným než únavnou a nepříjemnou. Jak se však blížili k jejímu konci, jejich zájem o vzhled kraje, který měly obývat, přemohl jejich sklíčenost, a pohled na Bartonské údolí, když do něho vjeli, jim dodal veselosti. Bylo to příjemné a úrodné místo, dobře zalesněné a bohaté na pastviny. Když se jím vinuli déle než míli, dostali se ke svému domu. Malý zelený dvorek byl celým pozemkem před ním; a úhledná branka je do něj vpouštěla.

Jako dům byl Barton Cottage, ačkoli malý, pohodlný a kompaktní; jako kotydž byl ovšem nedokonalý, protože stavba byla pravidelná, střecha krytá taškami, okenice nebyly natřeny zeleně a ani zdi nebyly obrostlé zimolezem. Úzká chodba vedla přímo skrze dům do zahrady za ním. Po obou stranách vchodu byla jedna společenská místnost asi šestnáct stop do čtverce; a za nimi byly přízemní prostory a schodiště. Čtyři ložnice a dvě podkrovní komůrky tvořily zbytek domu. Nebyl stavěn před mnoha lety a byl v dobrém stavu. Ve srovnání s Norlandem byl ovšem chudý a malý! – ale slzy, které vzpomínka přivolala, když do něj vstupovaly, byly brzy osušeny. Rozveselila je radost služebnictva nad jejich příjezdem, a každá z nich si kvůli těm druhým umínila tvářit se šťastně. Bylo to velmi brzy v září; roční doba byla krásná, a protože místo poprvé viděly za výhodného počasí, vzbudilo v nich dojem, který jim ho později v jeho prospěch podstatně doporučoval.

Poloha domu byla dobrá. Hned za ním se zvedaly vysoké kopce, a v nevelké vzdálenosti také na obou stranách; některé z nich byly otevřené pastviny, jiné obdělávané a zalesněné. Vesnička Barton stála hlavně na jednom z těchto kopců a tvořila příjemnou vyhlídku z oken kotydže. Výhled vpředu byl rozlehlejší; obsahoval celé údolí a sahal až do kraje za ním. Kopce obklopující kotydž ohraničovaly údolí v tomto směru; pod jiným jménem a v jiném běhu se zase mezi dvěma z těch nejstrmějších rozestupovalo.

S velikostí i zařízením domu byla paní Dashwoodová celkově spokojena; neboť ačkoli její dosavadní způsob života činil mnohá rozšíření toho zařízení nutnými, přidávat a vylepšovat ji těšilo; a měla v této chvíli dost hotových peněz, aby doplnila to, co pokojům chybělo k větší eleganci. „Co se týká samotného domu, zajisté," řekla, „je pro naši rodinu příliš malý, ale budeme se v něm zatím snášet jakž takž pohodlně, protože už je příliš pozdě v roce na úpravy. Snad na jaře, pokud budu mít dost peněz – a jistě budu –, můžeme pomýšlet na stavbu. Oba tyto salóny jsou příliš malé pro takové společnosti přátel, jakých tu, doufám, budu často hostit; mám v úmyslu připojit chodbu k jednomu z nich a snad i část druhého, a tak nechat zbytek toho druhého jako vchod; to spolu s novým salónem, který se dá snadno přistavět, a ložnicí a podkrovím nad ním udělá z toho velmi útulný malý kotydž. Přála bych si, aby schodiště bylo pěknější. Ale člověk nesmí očekávat všechno; i když by, předpokládám, nebylo těžké je rozšířit. Uvidím, kolik budu na jaře mít v přebytku, a podle toho své úpravy naplánujeme."

Mezitím, než všechny tyto úpravy mohly být vykonány z úspor příjmu pěti set liber ročně ženou, která v životě nikdy nic nespořila, byly tak moudré, aby se spokojily s domem tak, jak byl; a každá z nich byla zaneprázdněna zařizováním svých osobních věcí a snahou si rozestavěním knih a jiných věcí kolem sebe utvořit domov. Mariannin piano-

forte byl vybalen a náležitě umístěn; a Elinořiny kresby byly připevněny na stěnách jejich obývacího pokoje.

Při těchto činnostech je následujícího dne krátce po snídani vyrušil vstup jejich pronajímatele, který je přišel přivítat v Bartonu a nabídnout jim ze svého domu a zahrady vše, čeho by jejich mohlo prozatím scházet. Sir John Middleton byl dobře vypadající muž asi čtyřicetiletý. Dříve navštívil Stanhill, ale bylo to příliš dávno, než aby si ho jeho mladé sestřenice pamatovaly. Jeho tvář byla veskrze dobromyslná a jeho způsoby stejně přátelské jako styl jeho dopisu. Zdálo se, že jeho příjezd mu působí skutečnou radost a že mu jejich pohodlí leží na srdci. Hovořil mnoho o svém upřímném přání, aby žily s jeho rodinou v nejpřátelštějších vztazích, a tak srdečně na ně naléhal, aby chodily jíst na Barton Park každý den, dokud nebudou lépe zabydlené doma, že ačkoli jeho prosby zacházely do vytrvalosti nad obvyklou zdvořilost, nemohly urazit. Jeho laskavost se neomezila na slova; neboť do hodiny poté, co od nich odešel, přišel z parku velký koš plný zeleniny a ovoce, který byl před koncem dne doplněn dárkem zvěřiny. Trval dále na tom, že jim bude dopravovat všechny dopisy z pošty a na poštu, a nedal si vzít uspokojení, aby jim každý den posílal své noviny.

Lady Middletonová mu po něm vzkázala velmi zdvořilý vzkaz, že má v úmyslu paní Dashwoodovou navštívit, jakmile se ujistí, že jí její návštěva nebude obtížná; a protože byl ten vzkaz zodpovězen stejně zdvořilým pozváním, byla její ladyship druhého dne uvedena do jejich přítomnosti.

Byly samozřejmě velmi dychtivy spatřit osobu, na níž musí tolik z jejich pohodlí v Bartonu záviset; a elegance jejího zjevu jejich přáním napomáhala. Lady Middletonové nebylo více než šest nebo sedm a dvacet let; měla hezkou tvář, vysokou a nápadnou postavu a půvabné vystupování. Její způsoby měly všechnu eleganci, které manželovi scházela. Získaly by však, kdyby měly něco z jeho otevřenosti a vřelosti; a její návštěva trvala dost dlouho na to, aby z jejich prvního obdivu

něco ubrala tím, že ačkoli byla dokonale vychovaná, byla zdrženlivá, chladná a neměla sama o sobě co říci nad to, co povídá nejběžnější dotaz nebo poznámka.

Rozhovor však schází nebylo, protože sir John byl velmi upovídaný a lady Middletonová učinila moudrou předběžnou opatrnost, že si s sebou přivedla své nejstarší dítě, pěkného chlapečka asi šestiletého, čímž se dámy vždy mohly v krajním případě vrátit k jednomu tématu, neboť se musely tázat na jeho jméno a věk, obdivovat jeho krásu a klást mu otázky, které matka zodpovídala za něho, zatímco se k ní tiskl a držel hlavu skloněnou, k velkému překvapení její ladyship, která se podivovala nad tím, že je tak stydlivý ve společnosti, když doma dokáže nadělat dost hluku. Při každé formální návštěvě by mělo být přítomno dítě, jen tak, pro zásobu rozhovoru. V tomto případě trvalo deset minut rozhodnout, zda je chlapec víc podobný otci či matce, a v čem že se každému z nich podobá, neboť přirozeně každý měl jiný názor a každý se divil nad názorem těch druhých.

Dashwoodovým se už brzy nabídla příležitost debatovat o zbývajících dětech, protože sir John nechtěl dům opustit, dokud mu neslíbily, že druhý den přijdou na oběd na Barton Park.

VII.

Barton Park byl asi půl míle od kotydže. Dámy kolem něho projely cestou údolím, ale z domova jim byl zakryt výběžkem kopce. Dům byl rozlehlý a pěkný; a Middletonovi žili ve stylu rovnající se pohostinnosti i eleganci. První byla pro uspokojení sira Johna, druhá pro jeho ladyship. Takřka nikdy nebyli bez několika přátel bydlících v domě a shromažďovali kolem sebe víc společnosti všeho druhu než kterákoliv jiná rodina v okolí. Pro štěstí obou to bylo nutné; neboť ačkoli byli povahou a vnějším chováním tak nepodobní, silně se shodovali v naprosté absenci nadání a vkusu, která jejich zaměstnání – nespojená s tím, co přinášela společnost – omezovala do velmi úzkého okruhu. Sir John byl sportovec, lady Middletonová matka. On lovil a střílel, ona rozmazlovala své děti; a to byly jejich jediné zdroje. Lady Middletonová měla tu výhodu, že mohla rozmazlovat své děti po celý rok, zatímco samostatná zaměstnání sira Johna existovala jen polovinu roku. Nepřetržité návštěvy doma i venku však doplňovaly všechny nedostatky přírody a výchovy; podporovaly dobrou náladu sira Johna a dávaly příležitost k uplatnění dobrého vychování jeho ženy.

Lady Middletonová si zakládala na eleganci svého stolu a všech svých domácích zařízeních; a právě z této marnivosti pramenilo její největší uspokojení na všech jejich večírcích. Avšak uspokojení sira Johna ze společnosti bylo mnohem opravdovější; měl v oblibě shromažďovat kolem sebe víc mladých lidí, než jeho dům pojme, a čím hlučnější byli, tím více mu to lahodilo. Byl požehnáním pro celou mladou část okolí, neboť v létě ustavičně pořádal výlety s studenou šun-

kou a kuřaty na vzduchu, a v zimě se jeho soukromých plesů konalo tolik, že by to postačilo pro mladou dámu, která by netrpěla nenasytnou chutí patnáctileté.

Příjezd nové rodiny do kraje byl pro něho vždy radostí a byl ve všech ohledech okouzlen obyvatelkami, které si pro svůj kotyd v Bartonu obstaral. Slečny Dashwoodovy byly mladé, hezké a nepředstírané. To stačilo, aby si zasloužily jeho příznivý úsudek; neboť nepředstírané bylo vše, co hezké dívce stačilo, aby její mysl byla stejně okouzlující jako její osoba. Družnost jeho povahy ho činila šťastným, když mohl vycházet vstříc těm, jejichž postavení lze – ve srovnání s minulostí – považovat za nešťastné. Prokazováním laskavosti svým sestřenicím měl tedy skutečné uspokojení dobrého srdce; a usazením rodiny pouze samých žen ve svém kotydži měl veškeré uspokojení lovce; neboť lovec, ačkoli si váží jen těch ze svého pohlaví, kdo jsou rovněž lovci, nebývá často nakloněn podněcovat jejich zálibu tím, že by je přijal do bydliště ve vlastním obvodu.

Paní Dashwoodová a její dcery byly přivítány u dveří domu sirem Johnem, který je uvítal na Barton Parku s neklamnou upřímností; a cestou do salónu opakoval mladým dámám svou lítost, kterou nad týmž předmětem vyslovil už předchozího dne, že se mu nepodařilo sehnat žádné elegantní mladé muže, aby se s nimi setkali. Uvidí tam, řekl, jen jediného gentlemana kromě sebe; zvláštního přítele, který se u něho zdržuje, ale ten není ani příliš mladý, ani příliš veselý. Doufal, že mu všechny prominou malou společnost, a ujišťoval je, že se to již nikdy nestane. Toho dopoledne obešel několik rodin v naději, že získá nějaký přírůstek do jejich počtu, ale měsíc byl v úplňku a všichni byli pozváni jinam. Naštěstí přijela před hodinou matka lady Middletonové, a protože to byla velmi veselá a milá žena, doufal, že se mladé dámy nebudou tak nudit, jak by si snad mohly myslet. Mladé dámy i jejich matka byly dokonale spokojeny s tím, že budou mít na večeři dva cizince, a víc si nepřály.

Paní Jenningsová, matka lady Middletonové, byla dobromyslná, veselá, baculatá, starší žena, která mluvila velmi mnoho, zdála se velmi šťastná a byla poněkud obhroublá. Byla plná žertů a smíchu, a než večeře skončila, pronesla mnoho vtipných slov na téma milenci a manželé; vyslovila naději, že své srdce nenechaly v Sussexu, a tvářila se, že je vidí červenat se, ať tomu bylo tak či ne. Marianne to kvůli své sestře mrzelo a obrátila oči k Elinor, aby viděla, jak tyto útoky snáší, s takovou dychtivostí, že to Elinor působilo mnohem větší bolest, než by vzniklo z tak všedního dobírání paní Jenningsové.

Plukovník Brandon, přítel sira Johna, se podobností povahy hodil k tomu, aby byl jeho přítelem, zrovna tolik jako lady Middletonová k tomu, aby byla jeho ženou, nebo paní Jenningsová matkou lady Middletonové. Byl mlčenlivý a vážný. Jeho vzhled však nebyl nepříjemný, přestože podle názoru Marianne a Margaret byl naprostý starý mládenec, neboť už překročil pětatřicet; a i když jeho tvář nebyla pohledná, jeho výraz byl rozumný a jeho vystupování zvláště gentlemanské.

Nic na nikom z té společnosti nemohlo doporučovat je Dashwoodovým jako společníky; ale chladná nijakost lady Middletonové byla tak zvláště odpudivá, že ve srovnání s ní byla vážnost plukovníka Brandona, a dokonce i bouřlivá veselost sira Johna a jeho tchyně, zajímavá. Lady Middletonová vypadala, že ji k rozkoši probudí jen vstup jejích čtyř hlučných dětí po večeři, které ji tahaly, trhaly jí šaty a ukončily každou rozmluvu kromě té, která se jich týkala.

Večer, když vyšlo najevo, že Marianne hraje, byla pozvána, aby zahrála. Nástroj byl odemčen, všichni se připravili být okouzleni, a Marianne, která zpívala velmi dobře, na jejich prosbu prošla hlavní písně, které lady Middletonová přinesla do rodiny při své svatbě a které snad od té doby ležely ve stejné poloze na pianofortu, neboť její ladyship oslavila tu událost tím, že se hudby vzdala, ačkoliv podle vyprávění své matky hrála neobyčejně dobře a podle vlastního svědectví ji měla velmi ráda.

Mariannin výkon byl vysoce chválen. Sir John hlasitě projevoval svůj obdiv na konci každé písně, a stejně hlasitě hovořil s ostatními po celou dobu, co každá píseň zněla. Lady Middletonová ho často volala k pořádku, divila se, jak může něčí pozornost opustit hudbu třeba jen na okamžik, a prosila Marianne, aby zazpívala jednu určitou píseň, kterou Marianne právě dozpívala. Jediný plukovník Brandon z celé společnosti ji poslouchal bez vytržení. Prokazoval jí jen pozornost; a za to k němu pocítila respekt, který ostatní nemístně ztratili svým nestoudným nedostatkem vkusu. Jeho požitek z hudby, ačkoli nedosahoval té extatické radosti, která jediná se mohla ztotožnit s její vlastní, zasluhoval ocenění ve srovnání s hroznou necitelností ostatních; a byla dostatečně rozumná, aby připustila, že muž pětatřicetiletý už asi přežil všechnu bystrost citu a každou výlučnou schopnost požitku. Byla dokonale ochotna poskytnout plukovníkovu pokročilému věku všechnu úlevu, kterou si lidskost žádala.

VIII.

Paní Jenningsová byla vdova s pořádným vdovským věnem. Měla jen dvě dcery, obě se dožila vidět slušně provdané, a tak jí teď nezbývalo, než aby provdala celý zbytek světa. V podpoře tohoto cíle byla horlivě činná, nakolik jí síly stačily; a nikdy nenechala uniknout příležitost nachystat svatbu mezi všemi mladými lidmi, které znala. Byla pozoruhodně rychlá v odhalování náklonností a užívala si té výhody, že mnohé mladé dámě vehnala do tváře ruměnec a do srdce ješitnost svými narážkami o její moci nad tím či oním mladým mužem; a tato bystrost jí umožnila krátce po jejím příjezdu do Bartonu rozhodně prohlásit, že plukovník Brandon je silně zamilovaný do Marianne Dashwoodové. Spíš to tušila hned při prvním večeru jejich společného sedánku, podle toho, jak pozorně naslouchal, když jim zpívala; a když návštěva byla oplacena tím, že Middletonovi přišli obědvat do kotydže, byla ta věc postavena najisto tím, že ji poslouchal znovu. Musí tomu tak být. Byla o tom dokonale přesvědčena. Byla by to výborná partie, neboť *on* byl bohatý a *ona* pohledná. Paní Jenningsová toužila vidět plukovníka Brandona dobře provdaného od té doby, co ho díky svému spojení se sirem Johnem poprvé poznala; a stále toužila sehnat dobrého manžela pro každou hezkou dívku.

Bezprostřední prospěch pro ni samotnou nebyl nijak nepatrný, neboť jí to poskytlo nekonečnou zásobu žertů proti oběma. Na parku se smála plukovníkovi a v kotydži Marianne. Prvnímu bylo její popichování, pokud se týkalo jen jeho samotného, patrně dokonale lhostejné; druhé bylo zpočátku nepochopitelné; a když jeho předmět pochopila,

sotva věděla, zda se víc smát jeho absurditě, nebo pokárat jeho drzost, neboť to pokládala za bezcitnou úvahu nad plukovníkovým pokročilým věkem a nad jeho opuštěným postavením starého mládence.

Paní Dashwoodová, jíž muž o pět let mladší než ona sama nemohl připadat tak nesmírně starý, jak se jevil mladické obraznosti její dcery, se odvážila paní Jenningsovou zprostit podezření, že by chtěla jeho věk zesměšňovat.

„Ale přinejmenším, maminko, nemůžeš popřít absurditu toho obvinění, i kdybys ho nepovažovala za úmyslně zlomyslné. Plukovník Brandon je jistě mladší než paní Jenningsová, ale je dost starý na to, aby byl *mým* otcem; a kdyby byl kdy dost oživený na to, aby se zamiloval, musel dávno přežít veškerý cit toho druhu. Je to příliš směšné! Kdy je muž před takovým vtipem v bezpečí, když ho neochrání ani věk a sešlost?“

„Sešlost!“ řekla Elinor. „Ty říkáš sešlý plukovníku Brandonovi? Dokážu si snadno představit, že se ti jeho věk může zdát mnohem vyšší než mé matce; ale těžko můžeš sama sebe klamat o tom, že vládne svými údy!“

„Copak jsi neslyšela, jak si stěžoval na revma? A není to nejobvyklejší neduh klesajícího věku?“

„Moje nejdražší dítě,“ řekla matka se smíchem, „podle toho musíš být v neustálé hrůze z *mého* chřadnutí; a musí ti připadat jako zázrak, že se můj život protáhl do pokročilého věku čtyřiceti let.“

„Maminko, nejsi ke mně spravedlivá. Vím velmi dobře, že plukovník Brandon není dost starý na to, aby se o něho jeho přátelé museli bát, že ho přirozenou cestou ztratí. Může žít ještě dvacet let. Ale pětatřicet nemá s manželstvím co dělat.“

„Snad,“ řekla Elinor, „pětatřicet a sedmnáct by raději vůbec neměly s manželstvím co společného. Ale kdyby se shodou okolností stalo, že by byla žena ještě svobodná v sedmadvaceti, nepokládala bych fakt, že

plukovníku Brandonovi je pětatřicet, za žádnou námitku proti tomu, aby si ji vzal."

„Žena sedmadvacetiletá," řekla Marianne po chvíli mlčení, „nemůže nikdy doufat, že by cítila nebo probouzela náklonnost znovu, a je-li její domov nepohodlný nebo její jmění skrovné, dokážu si představit, že by se mohla přinutit podrobit se úkolům ošetřovatelky kvůli zabezpečení a jistotě manželky. V jeho sňatku s takovou ženou by tedy nebylo nic nepatřičného. Byla by to smlouva z pohodlí, a svět by byl spokojen. V mých očích by to nebylo manželství vůbec, ale to by nic neznamenalo. Mně by to připadalo jen jako obchodní směna, kdy se každý snaží těžit z nákladu toho druhého."

„Vím, že by nebylo možné," odpověděla Elinor, „tě přesvědčit, že by sedmadvacetiletá žena mohla pro muže pětatřicetiletého cítit cokoli dost blízkého lásce, aby jí byl žádoucím společníkem. Musím však mít námitku proti tomu, že odsuzuješ plukovníka Brandona i jeho ženu k ustavičnému uvěznění v pokoji nemocného jen proto, že si včera (velmi chladného a vlhkého dne) náhodou stěžoval na slabé revma v jednom rameni."

„Ale mluvil o flanelových vestách," řekla Marianne; „a u mě je flanelová vesta neodvolatelně spojena s bolestmi, křečemi, revmaty a každým druhem neduhu, který může sužovat starého a slabého."

„Kdyby byl jen v prudké horečce, nepohrdala bys jím ani zpoloviny tolik. Přiznej se, Marianne, cožpak ti nepřipadá něco zajímavého na rozpálené tváři, zapadlém oku a rychlém pulsu horečky?"

Krátce poté, když Elinor opustila pokoj, Marianne řekla: „Maminko, mám jedno znepokojení ohledně nemoci, které ti nemohu zatajit. Jsem si jistá, že Edward Ferrars není zdráv. Jsme tu teď skoro čtrnáct dní, a on nepřijíždí. Nic jiného než skutečná nemoc nemůže způsobit tak mimořádný odklad. Co jiného by ho mohlo zdržovat na Norlandu?"

„Měla jsi nějakou představu, že přijde tak brzy?“ řekla paní Dashwoodová. „*Já* žádnou. Naopak, pokud jsem na tom tématu cítila jakoukoliv úzkost, bylo to proto, že jsem si vzpomínala, že mu občas chybělo potěšení a pohotovost přijmout mé pozvání, když jsem mluvila o jeho příjezdu do Bartonu. Očekává ho Elinor už nyní?“

„Nikdy jsem s ní o tom nemluvila, ale samozřejmě ho musí očekávat.“

„Myslím, že se mýlíš, protože když jsem s ní včera mluvila o pořízení nového roštu pro pokoj pro hosty, podotkla, že s tím není bezprostřední spěch, protože není pravděpodobné, že by ten pokoj byl v nejbližší době potřeba.“

„Jak zvláštní! Co to může znamenat? Ale celé jejich chování vůči sobě bylo nevysvětlitelné! Jak chladné, jak klidné bylo jejich poslední sbohem! Jak unavená jejich rozmluva poslední večer jejich pobytu spolu! V Edwardově rozloučení nebyl rozdíl mezi Elinor a mnou: byla to dobrá přání laskavého bratra oběma. Dvakrát jsem je o posledním ránu úmyslně nechala samotné, a dvakrát mě docela nevysvětlitelně následoval z pokoje. A Elinor, když odjížděla z Norlandu a od Edwarda, neplakala, jako jsem plakala já. I nyní je její sebeovládání nezlomné. Kdy je sklíčená nebo smutná? Kdy se snaží vyhnout společnosti nebo se v ní zdá neklidná a nespokojená?“

IX.

Dashwoodovy byly nyní v Bartonu zabydleny k rozumné spokojenosti. Dům i zahrada se vším okolím jim byly již důvěrně známy, a běžné činnosti, které Norlandu dávaly polovinu jeho půvabů, byly nyní vykonávány s mnohem větší radostí, než jaké mohl Norland od ztráty jejich otce poskytnout. Sir John Middleton, který je prvních čtrnáct dní navštěvoval každý den a který nebyl zvyklý vidět doma mnoho zaměstnání, nedokázal zakrýt svůj úžas, že je vždy nachází činné.

Jejich návštěvníků bylo – kromě těch z Barton Parku – nemnoho; neboť navzdory naléhavým žádostem sira Johna, aby se víc stýkaly v okolí, a jeho opakovaným ujišťováním, že jeho kočár je jim stále k dispozici, nezávislost ducha paní Dashwoodové přemohla přání o společnost ve prospěch jejích dětí; a byla pevně rozhodnuta nenavštěvovat žádnou rodinu dál, než se dá dojít pěšky. Takových bylo jen málo; a ne všechny z nich byly dosažitelné. Asi míli a půl od kotydže, podél úzkého klikatého údolí Allenham, které vycházelo z onoho bartonského, jak již bylo dříve popsáno, dívky při jedné ze svých nejranějších procházek objevily starobylé sídlo úctyhodného vzhledu, které tím, že jim trochu připomínalo Norland, zaujalo jejich obraznost a dalo jim přát si být s ním blíže obeznámeny. Zjistily však na dotaz, že jeho majitelka, starší dáma velmi dobré pověsti, je bohužel příliš sešlá na to, aby se mísila do společnosti, a nikdy se nehnula z domova.

Celý kraj kolem nich oplýval krásnými procházkami. Vysoké pastviny, které je z téměř každého okna kotydže zvaly, aby na jejich vrcholcích vyhledaly nejvybranější požitek z čerstvého vzduchu, byly šťast-

nou alternativou, když bláto v údolích pod nimi uzamklo jejich vznešenější krásy; a k jednomu z těchto kopců zamířily jednoho památného rána Marianne a Margaret své kroky, přitahovány částečným slunečním svitem na přeháňkovém nebi a neschopny déle snášet uvěznění, které jim ustálený déšť předchozích dvou dní způsobil. Počasí nebylo dost lákavé, aby ty dvě ostatní odtrhlo od tužky a knihy, přes Marianninino prohlášení, že den bude trvale krásný a že každý hrozící mrak jim bude od jejich kopců odvát; a tak se obě dívky vydaly samy.

Vesele stoupaly po pastvinách, radujíce se při každém náznaku modré oblohy ze své prozíravosti; a když jim do tváří vanul oživující závan silného jihozápadního větru, litovaly obav, které zabránily jejich matce a Elinor, aby s nimi sdílely takové rozkošné pocity.

„Je ve světě blaženost," řekla Marianne, „nad tuto? Margaret, budeme tady chodit alespoň dvě hodiny."

Margaret souhlasila, a vydaly se proti větru dál, vzdorovaly mu se smíchem a potěšením ještě asi dvacet minut, když se najednou nad jejich hlavami mraky spojily a prudký déšť se jim nahrnul plně do tváří. Zasažené a překvapené byly nuceny, i když nerady, se obrátit, protože bližší přístřeší než jejich vlastní dům nebyl. Jedna útěcha jim však zbývala, které naléhavost okamžiku dodávala víc než obvyklé vhodnosti – a tou bylo seběhnout vší možnou rychlostí dolů po strmém boku kopce, který vedl přímo k jejich zahradní brance.

Daly se do běhu. Marianne měla zpočátku výhodu, ale špatný krok ji náhle srazil k zemi; a Margaret, nemohouc se zastavit, aby jí pomohla, byla nedobrovolně unesena dál a dosáhla úpatí v bezpečí.

Pán nesoucí pušku, se dvěma psy pointry pobíhajícími kolem něho, právě stoupal po kopci a byl pár metrů od Marianne, když se jí ta nehoda stala. Odložil pušku a přiběhl jí na pomoc. Zvedla se ze země, ale noha se jí při pádu zkroutila, a sotva mohla stát. Pán jí nabídl své služby; a vida, že její skromnost odmítá to, co její postavení vyžaduje, zvedl ji bez dalšího prodlení do náručí a nesl ji dolů z kopce. Pak pro-

šel zahradou, jejíž branku Margaret nechala otevřenou, a odnesl ji přímo do domu, kam Margaret právě dorazila, a nepustil ji z náručí, dokud ji neposadil na židli v salónu.

Elinor a její matka se při jejich vstupu v úžasu zvedly, a zatímco jejich oči byly upřeny na něho se zjevným údivem a tajným obdivem, který stejnou měrou vyvolal jeho zjev, omluvil se za své vniknutí tím, že vysvětlil jeho příčinu způsobem tak otevřeným a tak půvabným, že jeho osoba, která byla neobyčejně pohledná, získala další půvab od jeho hlasu a výrazu. I kdyby byl starý, ošklivý a obhroublý, vděčnost a laskavost paní Dashwoodové by si zajistila jakýkoli projev pozornosti k jejímu dítěti; ale vliv mládí, krásy a elegance dodal té události zájem, který se dotýkal jejích citů.

Děkovala mu znovu a znovu; a se sladkostí vystupování, která ji vždy provázela, ho pozvala, aby se posadil. On to však odmítl, protože byl špinavý a mokrý. Paní Dashwoodová ho pak poprosila, aby věděla, komu je zavázána. Jmenuje se, odpověděl, Willoughby, a jeho současným bydlištěm je Allenham, odkud doufá, že mu dovolí tu čest zítra ji navštívit a zeptat se na slečnu Dashwoodovou. Čest byla ochotně poskytnuta, a on pak odešel, aby se stal ještě zajímavějším uprostřed těžkého deště.

Jeho mužná krása a nadprůměrná ladnost se okamžitě staly tématem obecného obdivu, a smích, který jeho galantnost vzbudila proti Marianne, dostal zvláštní jiskru jeho vnějšími půvaby. Marianne sama viděla z jeho osoby méně než ostatní, protože zmatek, který jí při zvedání ruměnil tvář, ji připravil o schopnost na něho hledět po jejich vstupu do domu. Ale viděla ho dost na to, aby se připojila ke všemu obdivu ostatních, a s onou energií, která vždy zdobila její chválu. Jeho osoba a vzezření se rovnaly tomu, co její obraznost vždy kreslila pro hrdinu oblíbeného příběhu; a v tom, že ji nesl do domu s tak nepatrnou předchozí formalitou, byla rychlost myšlenky, která jí ten čin obzvláště doporučovala. Každá okolnost, která se ho týkala, byla zajíma-

vá. Jeho jméno bylo pěkné, jeho bydliště v jejich oblíbené vesnici, a brzy zjistila, že ze všech mužských obleků lovecké sako sluší nejvíc. Její obraznost pracovala, její úvahy byly příjemné, a bolest vymknutého kotníku byla pominuta.

Sir John je navštívil, jakmile mu následující přestávka v příznivém počasí dovolila vyjít z domu; a když mu byla Marianninino nehoda vylíčena, byl dychtivě tázán, zda zná v Allenhamu nějakého pána jménem Willoughby.

„Willoughby!“ zvolal sir John. „Cože, *on* je zase v kraji? To je dobrá zpráva; zítra tam zajedu a pozvu ho ve čtvrtek na večeři.“

„Vy ho tedy znáte,“ řekla paní Dashwoodová.

„Jestli ho znám! Samozřejmě. Vždyť je tu každý rok.“

„A jaký je to mladý muž?“

„Tak dobrý člověk, jaký kdy žil, ujišťuji vás. Velmi slušný střelec, a není v Anglii odvážnějšího jezdce.“

„A to je *všechno*, co o něm můžete říci?“ zvolala Marianne rozhořčeně. „Ale jaké má způsoby při bližší známosti? Jaké jsou jeho zájmy, jeho nadání a jeho duch?“

Sir John byl trochu zmaten.

„Na mou duši,“ řekl, „o tomhle o něm moc nevím. Ale je to příjemný, dobromyslný chlapík a má nejhezčí malou černou fenu pointra, jakou jsem kdy viděl. Byla s ním dnes venku?“

Marianne mu ovšem o barvě pointra pana Willoughbyho mohla vyhovět o nic víc, než mohl on jí popsat odstíny jeho mysli.

„Ale kdo on vlastně je?“ řekla Elinor. „Odkud pochází? Má v Allenhamu dům?“

V tomto bodě mohl sir John poskytnout přesnější zprávu; a řekl jim, že pan Willoughby nemá v kraji žádný vlastní majetek; že tam pobývá, jen když navštěvuje tu starou dámu v Allenham Court, s níž je spřízněn a jejíž majetek má zdědit; a dodal: „Ano, ano, stojí za ulovení, to vám řeknu, slečno Dashwoodová; má totiž pěkný malý statek v So-

mersetshiru; a kdybych byl vámi, nepřenechával bych ho své mladší sestře, přes všechno to padání z kopců. Slečna Marianne nemůže čekat, že si všechny muže nechá jen pro sebe. Brandon bude žárlit, jestli si nedá pozor."

„Nevěřím," řekla paní Dashwoodová s dobromyslným úsměvem, „že by panu Willoughbymu měly překážet pokusy kterékoliv z *mých* dcer o to, čemu vy říkáte *ho ulovit*. To není zaměstnání, k němuž byly vychovány. Muži jsou s námi v naprostém bezpečí, ať jsou jakkoli bohatí. Jsem však ráda, podle toho, co říkáte, že je to vážený mladý muž, jehož známost nebude nevítaná."

„Je to tak dobrý člověk, jaký kdy žil," opakoval sir John. „Pamatuji si, že vloni o Vánocích na malém taneční zábavě v parku tančil od osmi do čtyř, aniž by si jednou sedl."

„Opravdu?" zvolala Marianne s jiskřícíma očima. „A s elegancí, s duchem?"

„Ano; a v osm už byl zase vzhůru a jel k honu."

„To se mi líbí; takový má mladý muž být. Ať jsou jeho zájmy jakékoli, jeho dychtivost v nich nemá znát mírnost a nemá mu nechat žádný pocit únavy."

„Hle, hle, vidím, jak to bude," řekl sir John, „vidím, jak to bude. Ted na něho upřete oko a na ubohého Brandona nebudete ani vzpomínat."

„To je výraz, sire Johne," řekla Marianne vřele, „který obzvlášť nemám ráda. Opovrhuji každou všední frází, která má působit jako vtip; a ‚upřít na muže oko' nebo ‚učinit si dobytí' jsou ze všech nejprotivnější. Jejich sklon je sprostý a nešlechetný; a kdyby jejich výklad kdy byl pokládán za důvtipný, čas už dávno zničil všechnu jeho vynalézavost."

Sir John této výtce příliš neporozuměl; ale smál se tak srdečně, jako by porozuměl, a pak odpověděl:

„Och, pěknou řádku dobytí uděláte, troufám si tvrdit, tak či onak. Ubohý Brandon! Je už úplně zasažen, a stojí za to, abyste na něho

upřela oko, to vám řeknu, přes všechno to padání a vymknuté kotníky.“

X.

Mariannin zachránce, jak Margaret s větší elegancí než přesností nazývala Willoughbyho, přišel do kotydže časně příštího rána, aby se osobně zeptal. Paní Dashwoodová ho přijala víc než jen zdvořile – s laskavostí, kterou podnítilo svědectví sira Johna o něm i její vlastní vděčnost; a vše, co se během návštěvy odehrálo, ho utvrzovalo v tom, že rodina, k níž ho náhoda nyní uvedla, má rozum, eleganci, vzájemnou náklonnost a domácí pohodu. O jejich osobních půvabech druhé setkání nepotřeboval, aby se o nich přesvědčil.

Slečna Dashwoodová měla jemnou pleť, pravidelné rysy a pozoruhodně hezkou postavu. Marianne byla ještě hezčí. Její postava, i když nebyla tak souměrná jako sestřina, měla výhodu vyšší velikosti a byla nápadnější; a její tvář byla tak půvabná, že když ji v obvyklé frázi chvály nazvali krásnou dívkou, pravda byla pošlapávána méně prudce, než se obvykle děje. Její pleť byla velmi snědá, ale pro svou průzračnost byla nezvykle zářivá; její rysy byly všechny pěkné; její úsměv byl sladký a přitažlivý; a v jejích očích, které byly velmi tmavé, byl život, duch, dychtivost, které stěží mohli vidět bez potěšení. Před Willoughbyho pohledem byl jejich výraz zpočátku zdržen rozpaky, které vzbuzovala vzpomínka na jeho pomoc. Když to však pominulo, když se jí nálada ustálila, když viděla, že k dokonalému vychování pána pojí otevřenost a živost, a především když ho slyšela prohlásit, že hudbu a tanec má vášnivě rád, podarovala ho takovým pohledem souhlasu, že si pro zbytek návštěvy zajistil největší podíl v jejím hovoru.

Stačilo zmínit jakoukoli oblíbenou kratochvíli, aby ji přiměl mluvit. Nedokázala mlčet, když se takové body otevřely, a nebylo v ní stydlivosti ani zdrženlivosti v jejich projednávání. Rychle odhalili, že jejich radost z tance a hudby je vzájemná, a že pramení z obecné shody v úsudku o všem, co se k jedné nebo druhé vztahuje. Povzbuzena tím k další zkoušce jeho názorů, pokračovala v otázkách o knihách; její oblíbení autoři byli vysunuti dopředu a dvořeni s tak nadšenou rozkoší, že by každý mladý muž pětadvacetiletý musel být opravdu necitelný, aby se okamžitě neobrátil na víru v dokonalost takových děl, jakkoli pomíjených předtím. Jejich vkus byl nápadně stejný. Tytéž knihy, tytéž pasáže byly oběma zbožňovány – nebo pokud se objevil nějaký rozdíl, nějaká námitka vyvstala, netrvala déle, než aby mohla ukázat sílu svých argumentů a jas svých očí. Souhlasil se všemi jejími soudy, přejímal všechen její zápal; a dlouho před koncem jeho návštěvy mluvili spolu s důvěrností dlouho ustavené známosti.

„No, Marianne," řekla Elinor, jakmile je opustil, „na *jedno* ráno sis myslím vedla pěkně. Už jsi zjistila názor pana Willoughbyho téměř ve všech důležitých věcech. Víš, co si myslí o Cowperovi a Scottovi; jsi si jista, že jejich krásy náležitě oceňuje, a dostala jsi plné ujištění, že Popea obdivuje jen přiměřeně. Ale jak se tvá známost dá dál udržovat, při takové mimořádné rychlosti vyřizování každého tématu rozhovoru? Brzy vyčerpáš každou oblíbenou látku. Jedno další setkání postačí k vysvětlení jeho názoru na malebnou krásu a druhé sňatky, a pak už nebudeš mít na co se zeptat."

„Elinor," vykřikla Marianne, „je to spravedlivé? Je to oprávněné? Jsou mé představy tak chudé? Ale vidím, co máš na mysli. Byla jsem příliš pohodlně, příliš šťastně, příliš upřímně. Pochybila jsem proti všem všedním pojmům dekora; byla jsem otevřená a upřímná, kde jsem měla být zdrženlivá, bez ducha, nudná a falešná – kdybych mluvila jen o počasí a cestách, a mluvila jen jednou za deset minut, byla by mi tato výčitka ušetřena."

„Má milá," řekla matka, „nesmíš se zlobit na Elinor – to jen žertovala. Já sama bych ji pokárala, kdyby byla schopna chtít brzdit potěšení z tvé rozpravy s naším novým přítelem." Marianne byla v okamžiku obměkčena.

Willoughby ze své strany dával každý důkaz svého potěšení z jejich známosti, který mohlo poskytnout zřejmé přání ji prohloubit. Chodil k nim každý den. Ptát se po Marianne bylo zpočátku jeho záminkou; ale povzbuzení v jeho přijetí, kterému každý den dodal větší laskavosti, učinilo takovou záminku zbytečnou dřív, než přestala být možnou díky Marianninu úplnému uzdravení. Pár dní byla uvězněna doma; ale nikdy žádné uvěznění nebylo méně protivné. Willoughby byl mladý muž dobrých schopností, rychlé obraznosti, živé nálady a otevřených, milujících způsobů. Byl přesně stvořen k tomu, aby zaujal Marianninino srdce, neboť k tomu všemu připojoval nejen okouzlující osobu, ale i přirozený žár ducha, který byl nyní rozdmýchán a prohlubován příkladem jejího vlastního, a který ji k jeho přízni doporučoval nade vše ostatní.

Jeho společnost se postupně stala jejím nejvybranějším požitkem. Četli, mluvili, zpívali spolu; jeho hudební nadání bylo značné; a četl se vší citlivostí a duchem, který Edwardovi bohužel chyběl.

V očích paní Dashwoodové byl stejně bez vady jako v Marianniných; a Elinor na něm neviděla nic, co by mohla vytýkat, kromě sklonu, v němž se silně podobal a který obzvláště lahodil její sestře: říkat ve všem až příliš, co si myslí, aniž by bral ohled na osoby či okolnosti. V ukvapeném vytváření a vyslovování svého mínění o jiných lidech, v obětování všeobecné zdvořilosti požitku z nerozdělené pozornosti tam, kde bylo zapojeno jeho srdce, a v příliš snadném přehlížení forem světské slušnosti projevoval nedostatek opatrnosti, který Elinor nemohla schválit, přes všechno, co on a Marianne mohli na jeho obhajobu říci.

Marianne nyní začala vnímat, že zoufalství, které se jí zmocnilo v šestnácti a půl, že nikdy nespatří muže, který by uspokojil její představy o dokonalosti, bylo ukvapené a neoprávněné. Willoughby byl vším, co její obraznost v té nešťastné hodině i v každé jasnější chvíli vykreslovala jako schopné ji zaujmout; a jeho chování prohlašovalo jeho přání v tom ohledu stejně vážně, jak byly jeho schopnosti silné.

Také její matka, v jejíž mysli nevzrostla ani jediná spekulativní myšlenka o jejich sňatku na základě jeho vyhlídek na bohatství, byla před koncem týdne vedena doufat v to a očekávat to; a potají si gratulovat, že získala dva takové zetě, jakými jsou Edward a Willoughby.

Náklonnost plukovníka Brandona k Marianne, která byla jeho přáteli objevena tak časně, se Elinor stala patrnou až tehdy, kdy přestala být zpozorována jimi. Jejich pozornost a vtip byly odváděny k jeho šťastnějšímu soupeři; a dobírání, kterému byl ten druhý vystaven, než vznikla jakákoli náklonnost, bylo odvoláno, když jeho city začaly skutečně volat po onom výsměchu, který se tak oprávněně váže k citlivosti. Elinor byla nucena, byť nerada, uvěřit, že city, které paní Jenningsová pro vlastní uspokojení plukovníkovi připisovala, teď skutečně probouzí její sestra; a že ačkoli obecná podoba povahy mezi oběma stranami může podporovat náklonnost pana Willoughbyho, stejně nápadný protiklad charakteru nebyl pro náklonnost plukovníka Brandona překážkou. Viděla to se znepokojením; vždyť v co mohl mlčenlivý muž pětatřicetiletý doufat, postaven proti velmi živému pětadvacetiletému? A protože mu nemohla ani přát úspěch, srdečně mu přála lhostejnost. Měla ho ráda – přes jeho vážnost a zdrženlivost v něm viděla předmět zájmu. Jeho způsoby, i když vážné, byly mírné; a jeho zdrženlivost se zdála být spíše výsledkem jakési tíhy na duchu než nějaké přirozené zasmušilosti povahy. Sir John utrousil narážky na dřívější křivdy a zklamání, které ospravedlňovaly její víru, že je to nešťastný muž, a hleděla na něho s úctou a soucitem.

Snad ho politovala a vážila si ho tím víc, že jím Willoughby a Marianne pohrdali, kteří, zaujatí vůči němu proto, že nebyl ani živý, ani mladý, se zdáli odhodláni jeho přednosti podceňovat.

„Brandon je přesně ten druh muže," řekl Willoughby jednoho dne, když o něm spolu mluvili, „o kterém každý mluví dobře a o kterého nikdo nestojí; kterého jsou všichni rádi vidět a s kterým si nikdo nevzpomene promluvit."

„Přesně tak si o něm myslím já," zvolala Marianne.

„Nechlubte se tím však," řekla Elinor, „neboť je to u obou z vás nespravedlivost. Je vysoce ctěn celou rodinou na parku, a já sama se s ním nikdy nesetkám, aniž bych si dala tu práci s ním rozmlouvat."

„Že ho *vy* zaštítíte," odpověděl Willoughby, „je jistě v jeho prospěch; ale co se týká úcty ostatních, je to samo o sobě výtka. Kdo by se podrobil té nedůstojnosti, aby ho schvalovala taková žena jako lady Middletonová a paní Jenningsová, který by si mohl vynutit lhostejnost kohokoliv jiného?"

„Ale možná, že výsměch takových lidí, jako jste vy a Marianne, nahradí přízeň lady Middletonové a její matky. Pokud je jejich chvála pokáráním, může být vaše pokárání chválou, neboť nejsou víc nerozlišující, než jste vy předpojatí a nespravedliví."

„Na obranu svého *protégé* dokážete být i drzá."

„Můj *protégé*, jak mu říkáte, je rozumný muž; a rozum pro mě vždy bude mít přitažlivost. Ano, Marianne, i u muže mezi třiceti a čtyřiceti. Hodně viděl ze světa; byl v cizině, četl a má myslící mysl. Zjistila jsem, že mi dokáže poskytnout mnoho informací o různých tématech; a vždy mi na mé dotazy odpovídal s pohotovostí dobrého vychování a dobromyslnosti."

„To znamená," zvolala Marianne pohrdavě, „že ti řekl, že ve Východní Indii je horké klima a komáři jsou obtížní."

„Byl by mi to *řekl*, o tom nepochybuji, kdybych se byla takhle vyptávala, ale to byly náhodou body, o nichž jsem byla již dříve

informována.“

„Snad,“ řekl Willoughby, „se jeho pozorování rozšířila i na existenci nábobů, zlatých mohurů a palankýnů.“

„Troufám si tvrdit, že *jeho* pozorování se rozšířila mnohem dál než *vaše* velkorysost. Ale proč byste ho měl nemít rád?“

„Nemít ho rád nemám. Naopak ho pokládám za velmi váženého muže, který má u všech dobré slovo a u nikoho pozornost; který má víc peněz, než dokáže utratit, víc času, než ví jak zaměstnat, a dvě nové kabáty ročně.“

„K tomu přidej,“ zvolala Marianne, „že nemá ani ducha, ani vkus, ani jiskru. Že jeho rozum nemá brilantnost, jeho city žár, a jeho hlas výraz.“

„Rozhoduješ o jeho nedokonalostech tak hromadně,“ odpověděla Elinor, „a tolik na základě vlastní obraznosti, že chvála, kterou *já* mohu dát, je ve srovnání s tím chladná a nijaká. Mohu jen prohlásit, že je to rozumný muž, dobře vychovaný, dobře informovaný, s uhlazeným vystupováním a, podle mého, s milým srdcem.“

„Slečno Dashwoodová,“ zvolal Willoughby, „teď se mnou jednáte nelaskavě. Pokoušíte se mě odzbrojit rozumem a přesvědčit mě proti mé vůli. Ale to se vám nepodaří. Ve mně najdete tak zarputilého, jak dovedete být vy obratná. Mám tři nevyvratitelné důvody, proč nemít plukovníka Brandona rád: vyhrožoval mi deštěm, když jsem chtěl, aby bylo pěkně; vytkl mi, jak mám zavěšený kurykl, a nemohu ho přemluvit, aby si koupil mou hnědou klisnu. Jestli vám však bude jakýmkoli zadostiučiněním vědět, že věřím, že jeho charakter je v ostatních ohledech bezúhonný, jsem připraven to doznat. A výměnou za přiznání, které mi musí působit jistou bolest, mi nemůžete upřít výsadu nemít ho rád stejně jako dřív.“

XI.

Málo si paní Dashwoodová nebo její dcery představovaly, když přišly poprvé do Devonshiru, že nastane tolik závazků, které jim naplní čas, kolik se brzy objevilo, nebo že budou mít tak časté pozvání a tak stálé návštěvníky, že jim na vážnou činnost sotva zbude volno. A přesto tomu tak bylo. Když se Marianne uzdravila, byly uvedeny v život plány na zábavu doma i venku, které sir John už dříve snoval. Začaly soukromé plesy na parku; a výlety na vodu byly uspořádány a vykonány tak často, jak jen deštivý říjen dovolil. Při každém takovém setkání byl zahrnut Willoughby; a volnost a důvěrnost, které takové společnosti přirozeně provázely, byly přesně vypočteny k tomu, aby přinesly rostoucí důvěrnost jeho známosti s Dashwoodovými, aby mu poskytly příležitost být svědkem Marianniných předností, aby označily jeho nadšený obdiv k ní, a aby v jejím chování k němu obdržely nejvýraznější ujištění její náklonnosti.

Elinor se nemohla divit jejich náklonnosti. Jen si přála, aby byla projevována méně otevřeně; a jednou nebo dvakrát se odvážila Marianne naznačit vhodnost jisté sebekázně. Avšak Marianne nenáviděla jakékoli skrývání tam, kde nehrozila žádná skutečná potupa z otevřenosti; a usilovat o zdrženlivost citů, které samy o sobě nebyly k zavržení, se jí jevilo nejen jako zbytečná námaha, ale jako hanebné podrobení rozumu všedním a mylným představám. Willoughby smýšlel stejně; a jejich chování ve všech dobách bylo ilustrací jejich názorů.

Když byl přítomen, neměla oči pro nikoho jiného. Vše, co dělal, bylo správné. Vše, co řekl, bylo chytré. Jestliže se jejich večery na parku

končily kartami, podváděl sebe i celou společnost, aby jí dostal dobrou kartu. Jestliže se noc trávila tancem, byli po polovinu času partnery; a když byli nuceni rozdělit se na pár tanců, dávali si pozor, aby stáli vedle sebe, a stěží s kým jiným prohodili slovo. Takové chování je samozřejmě nesmírně vystavovalo smíchu; ale výsměch nedokázal zahanbit a sotva se zdálo, že by je dráždil.

Paní Dashwoodová vstupovala do všech jejich citů s vřelostí, která jí nedávala sklon tento jejich nadměrný projev brzdit. V jejích očích to byl pouze přirozený důsledek silné náklonnosti v mladé a žhavé mysli.

Toto byla pro Marianne doba štěstí. Její srdce bylo zasvěceno Willoughbymu, a vroucí náklonnost k Norlandu, kterou si přinesla z Sussexu, bylo pravděpodobnější, že bude obměkčena, než se jí předtím zdálo možné, díky půvabům, které jeho společnost darovala jejímu nynějšímu domovu.

Elinořino štěstí nebylo tak velké. Její srdce nebylo tak v klidu, ani její uspokojení z jejich zábav tak čisté. Nenabízely jí žádného společníka, který by jí mohl nahradit to, co nechala za sebou, ani ji naučit myslet na Norland s menším žalem než dřív. Ani lady Middletonová, ani paní Jenningsová jí nemohly nahradit rozmluvu, která jí chyběla; ačkoliv ta druhá byla věčnou mluvčí a od začátku k ní chovala laskavost, která jí zajišťovala velký podíl v její řeči. Své vlastní dějiny Elinor zopakovala již tři nebo čtyřikrát; a kdyby byla Elinořina paměť rovna jejímu zdokonalovacímu úsilí, byla by se velmi brzy v jejich známosti dozvěděla všechny podrobnosti o poslední nemoci pana Jenningse a o tom, co pár minut před smrtí řekl své ženě. Lady Middletonová byla příjemnější než její matka jen tím, že byla mlčenlivější. Elinor nepotřebovala mnoho pozorování, aby pochopila, že její zdrženlivost je pouhá klidnost chování, s níž rozum nemá nic společného. Ke svému manželu i matce byla stejná jako k nim; a důvěrnost tedy nebylo lze ani očekávat, ani si přát. Neměla jeden den, co říci, co neřekla den předtím. Její nijakost byla neměnná, neboť i její nálada byla stále stejná; a ačkoli

nestavěla se proti večírkům pořádaným manželem, pokud bylo všechno vedeno s elegancí a její dvě nejstarší děti ji doprovázely, nikdy nevypadala, že by z nich měla víc radosti, než jaké by zažila, kdyby seděla doma; – a tak málo přidávala svou přítomností k potěšení ostatních – jakýmkoli podílem v jejich rozhovoru –, že si jí přítomnosti mezi nimi někdy všimli jen díky její starostlivosti o její nezbedné chlapce.

V plukovníku Brandonovi jediném ze všech svých nových známých našla Elinor osobu, která by si v jakémkoli stupni zasloužila respekt pro schopnosti, vzbudila zájem přátelství nebo poskytla potěšení jako společník. O Willoughbym nebylo řeči. Její obdiv a náklonnost, dokonce i její sesterská náklonnost, patřily jen jemu; ale byl milencem; jeho pozornost byla cele Mariannina, a mnohem méně příjemný muž by býval obecně příjemnější. Plukovník Brandon, naneštěstí pro něho, neměl takové povzbuzení myslet jen na Marianne, a v rozmluvě s Elinor nacházel největší útěchu nad lhostejností její sestry.

Elinořin soucit k němu rostl, neboť měla důvod podezírat, že útrapu zklamané lásky už poznal. Toto podezření vyvolalo několik slov, která z něho jednoho večera na parku náhodou utrousila, když spolu sedli po vzájemné dohodě, zatímco ostatní tančili. Oči měl upřeny na Marianne, a po několika minutách mlčení řekl se slabým úsměvem: „Vaše sestra, jak chápu, neschvaluje druhé náklonnosti."

„Ne," odpověděla Elinor, „její názory jsou veskrze romantické."

„Nebo spíše, jak věřím, je považuje za nemožné, aby existovaly."

„Myslím, že ano. Ale jak toho dociluje, aniž by uvažovala o charakteru svého vlastního otce, který měl sám dvě ženy, nevím. Několik let však její názory ustaví na rozumném základě zdravého rozumu a pozorování; a pak snad bude snadnější je definovat a ospravedlnit, než jaké jsou nyní, pro kohokoli kromě ní samé."

„Pravděpodobně se tak stane," odpověděl; „a přece je něco tak milého na předsudcích mladé mysli, že je člověku líto vidět je ustoupit přijetí obecnějších názorů."

„S tím s vámi nemohu souhlasit," řekla Elinor. „Takové city, jako jsou Marianniny, mají své nepříjemnosti, které všechny půvaby nadšení a neznalosti světa nemohou vykoupit. Všechny její systémy mají nešťastný sklon pokládat slušnost za nic; a lepší obeznámenost se světem je to, co pokládám za její největší možnou výhodu."

Po krátké přestávce rozhovor obnovil slovy:

„Dělá vaše sestra rozdíl ve svých námitkách proti druhé náklonnosti? Nebo je to u každého stejně zavrženíhodné? Mají ti, kdo byli zklamáni ve své první volbě – ať už z nestálosti jejího předmětu nebo z nepřízně okolností –, být po zbytek života stejně lhostejní?"

„Na mou duši, nejsem obeznámena s podrobnostmi jejích zásad. Vím jen, že jsem ji dosud neslyšela připustit žádný případ, kdy by druhá náklonnost byla odpustitelná."

„To," řekl, „nemůže vydržet; ale změna, úplná změna citů – ne, ne, nepřejte si to; neboť když se romantické jemnosti mladé mysli nuceně vzdají, jak často po nich následují názory, které jsou až příliš obvyklé a až příliš nebezpečné! Mluvím ze zkušenosti. Znal jsem kdysi jednu dámu, která se povahou a myslí velmi podobala vaší sestře, která myslela a soudila jako ona, ale která z vynucené změny – z řady nešťastných okolností –„ Tady se náhle zastavil; zdálo se, že si myslí, že řekl příliš mnoho, a svým výrazem dal vzniknout dohadům, které by Elinor do hlavy jinak neseběhly. Ta dáma by snad byla prošla bez podezření, kdyby ji nebyl přesvědčil, že to, co se jí týká, by neměl nechat uniknout ze svých úst. Jak to bylo, stačilo nepatrné úsilí obraznosti, aby jeho pohnutí spojila s něžnou vzpomínkou na dávnou náklonnost. Elinor se už o nic nepokoušela. Avšak Marianne, na jejím místě, by nebyla udělala tak málo. Celý příběh by se byl pod její činnou obrazností rychle utvořil; a vše by bylo ustaveno v nejzasmušilejším řádu nešťastné lásky.

XII.

Když se Elinor a Marianne druhého rána procházely spolu, sdělila ta druhá sestře zprávu, která ji přes vše, co o Mariannině neprozíravosti a bezmyšlenkovitosti předtím věděla, překvapila svým přemrštěným svědectvím o obojím. Marianne jí s největším potěšením pověděla, že jí Willoughby daroval koně, kterého si sám odchoval na svém statku v Somersetshiru a který byl právě stvořen k tomu, aby nesl ženu. Aniž by uvážila, že její matka nemá v plánu žádného koně chovat, že kdyby pro tento dar své rozhodnutí změnila, musela by koupit dalšího pro sluhu, mít sluhu, který by jej jezdil, a navrch postavit stáj, aby je přijala, přijala ten dar bez váhání a sdělila to sestře s nadšením.

„Hodlá okamžitě poslat svého stájníka pro něho do Somersetshiru," dodala, „a až přijde, budeme jezdit každý den. Budeš jej užívat se mnou. Představ si, má drahá Elinor, jak rozkošný je cval po některých těchto pastvinách."

Nerada ji Elinor budila z takového snu o blaženosti, aby pochopila všechny nešťastné pravdy, které tu věc provázely; a nějakou chvíli se jim Marianne odmítala poddat. Co se týká dalšího sluhy, výdaj by byl zanedbatelný; maminka by proti tomu jistě nic neměla; a kterýkoli kůň by pro *něho* postačil; mohl si vždy nějakého vzít z parku; co se týká stáje, i úplně obyčejná kůlna by stačila. Elinor se pak odvážila zapochybovat o vhodnosti toho, aby přijala takový dar od muže, kterého tak málo – nebo přinejmenším tak krátce – zná. To bylo příliš.

„Mýlíš se, Elinor," řekla vřele, „když předpokládáš, že o Willoughbym vím velmi málo. Není pravda, že ho znám dlouho, ale jsem s ním

obeznámena mnohem lépe než s jakoukoli jinou bytostí na světě kromě tebe a maminky. Důvěrnost neurčuje čas ani příležitost – to určuje jen povaha. Sedm let by některým lidem nestačilo, aby se vzájemně poznali, a sedm dní je víc než dost pro jiné. Pokládala bych se za vinnu větší nepatřičností, kdybych přijala koně od svého bratra, než od Willoughbyho. O Johnovi vím velmi málo, i když jsme spolu žili léta; ale o Willoughbym mám úsudek už dávno hotový."

Elinor pokládala za nejmoudřejší se té otázky už nedotýkat. Znala povahu své sestry. Opozice v tak citlivé věci by ji jen přivázala pevněji k jejímu vlastnímu názoru. Avšak odvoláním k její lásce k matce, představením nepohodlí, které si ta shovívavá matka musí přitáhnout, pokud (jak to pravděpodobně bude) by s tímto rozšířením domácnosti souhlasila, byla Marianne brzy přemožena; a slíbila, že nebude svádět matku k takové neprozíravé laskavosti tím, že by se zmínila o nabídce, a že řekne Willoughbymu, až ho příště uvidí, že ji musí odmítnout.

Byla věrná svému slovu; a když Willoughby přišel do kotydže ještě téhož dne, slyšela Elinor, jak mu tichým hlasem vyjadřuje své zklamání nad tím, že musí od přijetí jeho daru upustit. Důvody této změny mu byly současně vylíčeny a byly takové, že další naléhání z jeho strany bylo nemožné. Jeho zármutek byl však velmi patrný; a poté, co jej s vážností vyjádřil, dodal stejně tichým hlasem: „Ale, Marianne, ten kůň je stále váš, i když jej teď nemůžete užívat. Nechám si ho, jen dokud jej nebudete moci nárokovat. Až opustíte Barton a utvoříte svou vlastní domácnost v trvalejším domově, Queen Mab vás přijme."

To všechno slečna Dashwoodová zaslechla; a v celé té větě, ve způsobu, jakým ji vyslovil, a v tom, že její sestru oslovil pouhým křestním jménem, okamžitě spatřila tak rozhodnou důvěrnost, tak přímý význam, který naznačoval dokonalou dohodu mezi nimi. Od toho okamžiku nepochybovala, že jsou si zasnoubeni; a to přesvědčení nevyvolalo žádné jiné překvapení, než že ji nebo kteréhokoli z jejich přátel povahy tak otevřené ponechaly, aby to objevili náhodou.

Margaret jí druhého dne pověděla cosi, co tu věc postavilo do ještě jasnějšího světla. Willoughby strávil předchozí večer s nimi, a Margaret, která byla nějakou dobu v salónu ponechána jen s ním a Marianne, měla příležitost k pozorováním, která se vší důležitostí tváří sdělila své nejstarší sestře, když byly příště samy.

„Ach, Elinor!“ zvolala, „mám ti o Marianne říct takové tajemství. Jsem si jista, že se brzy provdá za pana Willoughbyho.“

„To jsi říkala,“ odpověděla Elinor, „téměř každý den od chvíle, co se poprvé setkali na High-church Down; a myslím, že se neznali ani týden, než jsi si byla jista, že Marianne nosí kolem krku jeho obrázek; a nakonec se ukázalo, že to byla jen miniatura našeho prastrýce.“

„Ale tohle je opravdu docela něco jiného. Jsem si jistá, že se brzy vezmou, protože má pramen jejích vlasů.“

„Pozor, Margaret. Může to být jen vlas nějakého prastrýce *jeho*.“

„Ale opravdu, Elinor, je to Mariannin. Jsem si tím téměř jistá, protože jsem viděla, jak jej odstřihl. Včera večer po čaji, když jste ty a maminka vyšly z pokoje, si šeptali a mluvili spolu, jak nejrychleji to šlo, a zdálo se, že ji o něco prosí, a hned nato vzal její nůžky a odstřihl dlouhý pramen vlasů, protože se jí všechny rozpustily po zádech; a políbil jej, složil ho do bílého papíru a vložil ho do své zápisníku.“

Takovým podrobnostem, uvedeným na takovou autoritu, Elinor nemohla odmítnout víru; ani k tomu nebyla nakloněna, neboť ta okolnost byla v dokonalém souladu s tím, co sama slyšela a viděla.

Margaretina bystrost nebyla vždy projevována způsobem tak uspokojivým pro její sestru. Když jednoho večera paní Jenningsová na parku na Margaret dotírala, aby řekla jméno mladého muže, který je zvláštním oblíbencem Elinor, což jí dlouho leželo na mysli s velkou zvědavostí, Margaret odpověděla pohledem na svou sestru a slovy: „Nesmím to říci, že, Elinor?“

To samozřejmě všechny rozesmálo; a Elinor se také snažila smát. Ale ta snaha byla bolestná. Byla přesvědčena, že si Margaret vybrala

osobu, jejíž jméno nemohla s klidem snášet, aby se stalo trvalým žertem s paní Jenningsovou.

Marianne pro ni upřímně cítila; udělala však věci víc škody než užitku tím, že se celá začervenala a hněvivě řekla Margaret:

„Pamatuj si, že ať jsou tvé domněnky jakékoli, nemáš právo je opakovat."

„Já jsem o tom nikdy žádné domněnky neměla," odpověděla Margaret; „to tys mi to řekla sama."

To zvýšilo veselost společnosti, a Margaret byla dychtivě pobízena, aby řekla ještě něco víc.

„Oh, prosím, slečno Margaret, nechte nás o tom všechno vědět," řekla paní Jenningsová. „Jak se ten pán jmenuje?"

„Nesmím to říci, paní. Ale vím velmi dobře, jak se jmenuje; a vím také, kde je."

„Ano, ano, dokážeme uhodnout, kde je; v jeho vlastním domě na Norlandu, samozřejmě. Je to kurát farnosti, troufám si tvrdit."

„Ne, *to* není. Nemá žádné povolání."

„Margaret," řekla Marianne s velkou vřelostí, „víš, že tohle je všechno výmysl tvůj, a že žádná taková osoba neexistuje."

„No, pak nedávno zemřel, Marianne, protože jsem si jista, že kdysi takový muž byl, a jeho jméno začíná na F."

Elinor byla nanejvýš vděčná lady Middletonové, že v této chvíli poznamenala, „že velmi silně prší", ačkoliv věřila, že to vyrušení pochází méně z jakékoli pozornosti k ní, než z velkého nelibosti její ladyship ke všem takovým neelegantním předmětům popichování, kterými se tak těšil její manžel a matka. Myšlenku, kterou však nadhodila, hned uchopil plukovník Brandon, který při každé příležitosti dbal na pocity druhých; a oba o dešti mnoho mluvili. Willoughby otevřel klavír a požádal Marianne, aby si k němu sedla; a tak se mezi různými snahami různých lidí opustit to téma rozhovor rozplynul. Ale ne tak snadno se Elinor zotavila z poplachu, do něhož ji ten rozhovor uvrhl.

Toho večera byla sjednána společnost na následující den, aby se jela podívat na velmi krásné místo asi dvanáct mil od Bartonu, které patří švagrovi plukovníka Brandona, bez jehož intervence je nebylo možné vidět, protože majitel, který byl právě v cizině, zanechal v tomto bodě přísné pokyny. O pozemcích se tvrdilo, že jsou nesmírně krásné, a sir John, který byl ve své chvále zvláště vřelý, mohl být uznán za snesitelně kompetentního soudce, neboť po posledních deset let je navštěvoval nejméně dvakrát každé léto. Obsahovaly ušlechtilou vodní plochu; plavba na ní měla tvořit velkou část dopoledního povyražení; měly se vzít studené zásoby, mělo se použít pouze otevřených kočárů, a vše mělo být vedeno v obvyklém stylu kompletní společenské vyjížďky.

Některým z té společnosti to připadalo spíše odvážným podnikem, vzhledem k ročnímu období a tomu, že posledních čtrnáct dní pršelo každý den; – a paní Dashwoodovou, která už byla nachlazená, Elinor přesvědčila, aby zůstala doma.

XIII.

Jejich zamýšlená výprava do Whitwellu dopadla zcela jinak, než jak Elinor očekávala. Byla připravena na to, že promokne skrznaskrz, bude unavená a vyděšená; ale událost byla ještě nešťastnější, neboť nejeli vůbec.

V deset hodin se celá společnost shromáždila na parku, kde měli snídat. Ráno bylo spíše příznivé, přestože v noci celou dobu pršelo, protože se mraky již rozestupovaly po obloze a slunce se často objevovalo. Všichni byli v povznesené náladě a dobré pohodě, dychtiví být šťastní a odhodlaní podrobit se největším nepohodlím a strastím, než by měli být jinak.

Zatímco snídali, byly přineseny dopisy. Mezi ostatními byl jeden pro plukovníka Brandona; – vzal ho, podíval se na adresu, změnil barvu a okamžitě opustil místnost.

„Co je s Brandonem?“ řekl sir John.

Nikdo nevěděl.

„Doufám, že nedostal špatné zprávy,“ řekla lady Middletonová. „Musí to být něco mimořádného, aby přimělo plukovníka Brandona tak náhle opustit můj snídaňový stůl.“

Asi za pět minut se vrátil.

„Doufám, žádné špatné zprávy, plukovníku?“ řekla paní Jenningsová, jakmile vstoupil do místnosti.

„Žádné, madam, děkuji vám.“

„Byl ten dopis z Avignonu? Doufám, že neoznamuje, že se vaší sestře přitížilo.“

„Ne, madam. Přišel z města a je to pouhý obchodní dopis."

„Jak to ale, že vás ten rukopis tolik vyvedl z míry, byl-li to jen obchodní dopis? Nono, plukovníku, to nám nevymluvíte; tak nám povězte pravdu."

„Má drahá madam," řekla lady Middletonová, „uvědomte si, co říkáte."

„Snad vám píše, že se vaše sestřenice Fanny vdala?" řekla paní Jenningsová, nedbajíc dceřiny výtky.

„Ne, opravdu ne."

„No, pak vím, od koho ten dopis je, plukovníku. A doufám, že se jí daří dobře."

„Koho máte na mysli, madam?" řekl a trochu zrudl.

„Oh, vy víte, koho mám na mysli."

„Zvláště mě mrzí, madam," řekl, obraceje se k lady Middletonové, „že jsem dnes dostal tento dopis, neboť se týká záležitosti, která vyžaduje mou okamžitou přítomnost ve městě."

„Ve městě!" zvolala paní Jenningsová. „Co můžete mít co dělat ve městě v tuto roční dobu?"

„Má vlastní ztráta je velká," pokračoval, „v tom, že musím opustit tak příjemnou společnost; ale tím více mě to trápí, že se obávám, že má přítomnost je nezbytná k tomu, abyste získali vstup do Whitwellu."

Jaká to byla pro ně všechny rána!

„Ale když napíšete lístek hospodyni, pane Brandone," řekla Marianne dychtivě, „nebude to postačovat?"

Zavrtěl hlavou.

„Musíme jet," řekl sir John. „Nebude to odkládáno, když jsme tak blízko. Ty, Brandone, můžeš jet do města až zítra, to je všechno."

„Přál bych si, aby to šlo tak snadno. Není v mé moci svou cestu o jediný den odkládat!"

„Kdybyste nám jen řekl, oč jde," řekla paní Jenningsová, „snad bychom viděli, zda by to šlo odložit nebo ne."

„Nebyl byste pozdě ani o šest hodin," řekl Willoughby, „kdybyste svou cestu odložil do našeho návratu."

„Nemohu si dovolit ztratit *ani jedinou* hodinu."

Elinor pak zaslechla, jak Willoughby tichým hlasem řekl Marianne: „Jsou lidé, kteří nesnesou společenskou vyjížďku. Brandon je jedním z nich. Bál se, že se nachladí, troufám si říci, a vymyslel tenhle trik, aby se tomu vyhnul. Vsadil bych padesát guineí, že si ten dopis napsal sám."

„O tom nepochybuji," odpověděla Marianne.

„Nelze vás přemluvit, abyste si to rozmyslel, Brandone, to vím odedávna," řekl sir John, „když se jednou pro něco rozhodnete. Ale přesto doufám, že si to ještě rozmyslíte. Považte, tady jsou dvě slečny Careyovy, které přijely z Newtonu, tři slečny Dashwoodovy, které sem vyšly z kotydže, a pan Willoughby, který vstal dvě hodiny před obvyklým časem, zvlášť kvůli cestě do Whitwellu."

Plukovník Brandon opět vyjádřil svou lítost, že je příčinou zklamání společnosti; ale zároveň prohlásil, že je to nevyhnutelné.

„Dobře, tedy, kdy se zase vrátíte?"

„Doufám, že vás v Bartonu uvidíme," dodala její ladyship, „jakmile budete moci město opustit; a výpravu do Whitwellu musíme odložit do vašeho návratu."

„Jste velmi laskavi. Ale je to tak nejisté, kdy budu moci se vrátit, že se k tomu neodvažuji vůbec zavázat."

„Oh, musí a vrátí se," zvolal sir John. „Jestli tu nebude do konce týdne, vyrazím za ním."

„Jen jeďte, sire Johne," zvolala paní Jenningsová, „a snad pak zjistíte, oč jde."

„Nechci se vrtat do záležitostí jiných lidí. Předpokládám, že je to něco, zač se stydí."

Plukovník Brandonovi byli ohlášeni koně.

„Nejedete do města na koni, ne?" dodal sir John.

„Ne. Jen do Honitonu. Pak pojedu poštou.“

„Dobře, když jste rozhodnut jet, přeji vám šťastnou cestu. Ale měl byste si to raději rozmyslet.“

„Ujišťuji vás, že to není v mé moci.“

Pak se se vší společností rozloučil.

„Není naděje, slečno Dashwoodová, že bych vás a vaše sestry viděl v zimě ve městě?“

„Obávám se, že žádná.“

„Pak se s vámi musím rozloučit na delší čas, než bych si přál.“

K Marianne se pouze uklonil a neřekl nic.

„Nono, plukovníku,“ řekla paní Jenningsová, „než půjdete, nechte nás přece vědět, oč jde.“

Popřál jí dobrého rána a v doprovodu sira Johna opustil místnost.

Stížnosti a nářky, které až dosud slušnost držela na uzdě, nyní propukly všeobecně; a všichni se znovu a znovu shodovali, jak je dráždivé být tak zklamáni.

„Já ale přece jen uhodnu, oč jde,“ řekla paní Jenningsová vítězoslavně.

„Vy, madam?“ řekli téměř všichni.

„Ano; jde o slečnu Williamsovou, jsem si jistá.“

„A kdo je slečna Williamsová?“ zeptala se Marianne.

„Jakže! Vy nevíte, kdo je slečna Williamsová? Jsem si jista, že jste o ní musela už slyšet. Je to příbuzná plukovníka, má drahá; velmi blízká příbuzná. Neřekneme, jak blízká, abychom neohrozili mladé dámy.“ Pak, trochu ztišíc hlas, řekla Elinor: „Je to jeho nemanželská dcera.“

„Opravdu!“

„Ach ano; a tak podobná jemu, jak jen může být. Troufám si tvrdit, že jí plukovník nechá celé své jmění.“

Když se sir John vrátil, srdečně se připojil k všeobecné lítosti nad tak nešťastnou událostí; závěrem však poznamenal, že když už jsou

všichni pohromadě, musí něco udělat, aby byli šťastní; a po jisté poradě bylo dohodnuto, že ačkoliv štěstí lze zakusit pouze ve Whitwellu, mohli by si zajistit snesitelný klid mysli projížďkou po kraji. Byly tedy objednány kočáry; Willoughbyho byl první, a Marianne nikdy nevypadala šťastněji, než když do něho nastoupila. Projel parkem velmi rychle a brzy byli z dohledu; a nic víc z nich nebylo vidět až do jejich návratu, k němuž došlo až po návratu všech ostatních. Oba se zdáli jízdou nadšeni; řekli však jen obecně, že se drželi na cestách, zatímco ostatní jeli po pastvinách.

Bylo ujednáno, že večer bude tanec a že všichni budou po celý den nesmírně veselí. Několik dalších Careyových přišlo na večeři, a měli potěšení usednout ke stolu téměř ve dvaceti, což sir John zpozoroval s velkou spokojeností. Willoughby zaujal své obvyklé místo mezi dvěma staršími slečnami Dashwoodovými. Paní Jenningsová seděla Elinor po pravici; a nebyli ještě dlouho posazeni, když se naklonila za ni a Willoughbyho a řekla Marianne, dost nahlas, aby to oba slyšeli: „Odhalila jsem vás, přes všechny vaše triky. Vím, kde jste strávili dopoledne."

Marianne zrudla a odpověděla velmi rychle: „Kde, prosím vás?"

„Nevěděla jste snad," řekl Willoughby, „že jsme byli venku v mém kuryklu?"

„Ano, ano, pane Drzouno, to vím velmi dobře, a byla jsem rozhodnuta zjistit, *kam* jste jeli. Doufám, že se vám váš dům líbí, slečno Marianne. Je to velmi velký dům, to vím; a až vás přijdu navštívit, doufám, že ho budete mít nově zařízený, protože to velmi potřeboval, když jsem v něm byla před šesti lety."

Marianne se v silném zmatku odvrátila. Paní Jenningsová se srdečně rozesmála; a Elinor zjistila, že se ve svém rozhodnutí vědět, kde byli, uchýlila k tomu, že nechala svou vlastní služku vyptat se stájníka pana Willoughbyho; a že se touto cestou dozvěděla, že odjeli do Allen-

hamu a strávili tam značný čas procházkou po zahradě a prohlídkou celého domu.

Elinor stěží mohla uvěřit, že je to pravda, neboť se zdálo velmi nepravděpodobné, že by Willoughby navrhl, nebo Marianne souhlasila s tím, aby vstoupili do domu, dokud v něm byla paní Smithová, s níž Marianne neměla ani tu nejmenší známost.

Jakmile opustily jídelnu, Elinor se jí na to zeptala; a velké bylo její překvapení, když zjistila, že každá okolnost sdělená paní Jenningsovou je dokonale pravdivá. Marianne se na ni zcela zlobila, že o tom pochybovala.

„Proč by sis měla myslet, Elinor, že jsme tam nejeli nebo že jsme ten dům neviděli? Není to to, co sis sama tak často přála?“

„Ano, Marianne, ale já bych tam nejela, dokud by tam byla paní Smithová, a s žádným jiným společníkem než s panem Willoughbym.“

„Pan Willoughby je však jediný, kdo může mít právo ten dům ukázat; a protože jel v otevřeném kočáře, bylo nemožné mít jakéhokoli jiného společníka. Nikdy jsem v životě nestrávila příjemnější dopoledne.“

„Obávám se,“ odpověděla Elinor, „že příjemnost zaměstnání ne vždy dokazuje jeho vhodnost.“

„Naopak, nic nemůže být silnějším důkazem, Elinor; neboť kdyby v tom, co jsem udělala, byla jakákoli skutečná nevhodnost, byla bych si toho byla v té chvíli vědoma, neboť vždy víme, kdy jednáme nesprávně, a s takovým přesvědčením bych nemohla mít žádné potěšení.“

„Ale, má drahá Marianne, protože tě to již vystavilo několika velmi drzým poznámkám, nezačínáš nyní pochybovat o uvážlivosti vlastního počínání?“

„Jsou-li drzé poznámky paní Jenningsové důkazem nevhodnosti chování, pak urážíme v každém okamžiku svého života. Necením si jejího pokárání o nic víc, než bych si cenila její chvály. Nejsem si vědoma, že bych udělala něco špatně, když jsem se procházela po pozem-

cích paní Smithové nebo prohlížela její dům. Jednoho dne budou patřit panu Willoughbymu, a…“

„Kdyby jednoho dne měly být tvé vlastní, Marianne, nebyla bys ospravedlněna v tom, cos udělala.“

Při této narážce se začervenala; ale bylo na ní dokonce viditelně znát, že ji potěšila; a po desetiminutové pauze vážného zamyšlení přišla k sestře znovu a s velkou dobrou náladou řekla: „Snad, Elinor, *bylo* ode mě trochu nerozumné jet do Allenhamu; ale pan Willoughby mi obzvláště chtěl to místo ukázat; a je to okouzlující dům, ujišťuji tě. – Je tam jeden pozoruhodně hezký obývací pokoj nahoře; pěkně příjemné velikosti pro trvalé používání, a s moderním nábytkem by byl rozkošný. Je to rohová místnost a má okna na dvou stranách. Na jedné straně vidíte přes trávník na kuželkání za domem na krásný strmý les, a na druhé máte výhled na kostel a vesnici a za nimi na ty krásné výrazné kopce, které jsme tolikrát obdivovaly. Neviděla jsem to v nejlepším světle, protože nic nemohlo být tristnější než ten nábytek, – ale kdyby to bylo nově zařízeno – pár set liber, říká Willoughby, by z toho udělalo jeden z nejpříjemnějších letních pokojů v Anglii.“

Kdyby ji byla Elinor mohla poslouchat bez vyrušení od ostatních, byla by jí popsala se stejným potěšením každou místnost v domě.

XIV.

Náhlé ukončení návštěvy plukovníka Brandona na Barton Parku a jeho pevnost v utajování příčiny plnily po dva či tři dny mysl paní Jenningsové a probouzely v ní velký údiv; byla velkou žasnoucí, jako musí být každý, kdo se živě zajímá o všechny příchody a odchody všech svých známých. Žasla bez ustání, co za tím vším může být; byla si jistá, že musí jít o nějakou špatnou zprávu, a probírala v hlavě každý druh neštěstí, které jej mohlo potkat, s pevným odhodláním, že jí žádné z nich neunikne.

„Něco velmi smutného se za tím musí skrývat, tím jsem si jistá," pravila. „Bylo mu to vidět na tváři. Chudák! Obávám se, že jeho poměry nejsou dobré. Statek v Delafordu se nikdy nepočítal za víc než dva tisíce ročně a jeho bratr nechal všechno žalostně zapletené. Vážně myslím, že si pro něj poslali kvůli peněžním záležitostem, protože co jiného by to mohlo být? Zajímalo by mě, jestli je to tak. Dala bych nevímco za to, abych znala pravdu. Možná jde o slečnu Williamsovou – a mimochodem, troufám si tvrdit, že právě tak, protože vypadal tak nesvůj, když jsem se o ní zmínila. Třeba leží nemocná ve městě; nic na světě by nebylo pravděpodobnější, mám totiž takový dojem, že bývá vždycky trochu chatrného zdraví. Vsadila bych cokoli, že jde o slečnu Williamsovou. Není už tak příliš pravděpodobné, že by se zrovna *ted* topil v nouzi, protože je to člověk velmi prozíravý a jistě už do této chvíle statek zbavil dluhů. Zajímalo by mě, co to může být! Snad je jeho sestře v Avignonu hůř a poslala pro něj, aby přijel. Jeho rychlý

odjezd by tomu nasvědčoval. Inu, přeji mu z celého srdce, ať se ze všech svých potíží šťastně vymotá, a k tomu ještě dobrou ženu."

Tak žasla, tak hovořila paní Jenningsová. Mínění jí kolísalo s každou novou domněnkou a všechny se jí zdály stejně pravděpodobné, jak postupně vyvstávaly. Elinor, ačkoli ji skutečně zajímal osud plukovníka Brandona, nemohla přes jeho tak náhlý odjezd žasnout tolik, kolik si paní Jenningsová přála; neboť kromě toho, že ta okolnost podle ní neopravňovala k tak vytrvalému úžasu ani k takové různorodosti dohadů, zabýval se její údiv něčím jiným. Zcela ji zaujalo pozoruhodné mlčení její sestry a Willoughbyho o věci, o níž oba museli vědět, že je pro všechny mimořádně zajímavá. Jak to mlčení trvalo, s každým dnem se jevilo podivnější a méně slučitelné s povahou obou. Proč matce i jí samé otevřeně nepřiznají, co svým vzájemným stálým chováním stvrzovali jako hotovou věc, si Elinor nedovedla představit.

Dovedla si snadno domyslet, že svatba se v nejbližší době uskutečnit nemusí; neboť ačkoli byl Willoughby samostatný, nebyl žádný důvod se domnívat, že je bohatý. Jeho statek sir John odhadoval na nějakých šest set či sedm set liber ročně; žil však s výdaji, jimž ten příjem stěží mohl stačit, a sám často naříkal na svou chudobu. Pro ten podivný druh tajnůstkářství, které si co do zasnoubení ukládali a jímž ve skutečnosti nic neskrývali, si však nedokázala najít vysvětlení; bylo to tak zcela v rozporu s jejich obecnými názory i zvyklostmi, že se jí občas vkrádala pochybnost, zda jsou vůbec zasnoubení, a tato pochybnost stačila, aby se nemohla Marianne na nic vyptávat.

Nic nemohlo lépe vyjadřovat náklonnost ke všem než Willoughbyho chování. K Marianne měl veškerou vyznačující se něžnost, kterou srdce milujícího muže dokáže dát, a vůči zbytku rodiny to byla láskyplná pozornost syna a bratra. Zdálo se, že na bartonský dům pohlíží a miluje jej jako svůj domov; strávil tam mnohem víc hodin než v Allenhamu; a nesešla-li je nějaká společná pozvání na Barton Park, procházka, kvůli níž vyjížděl ráno z domu, končila téměř neomylně tam, kde

pak zbytek dne trávil po boku Marianne a jeho oblíbený ohař u jejích nohou.

Jednoho večera zvlášť, asi týden poté, co plukovník Brandon odjel z kraje, jako by měl srdce ještě otevřenější než obvykle každému citu náklonnosti k tomu, co bylo kolem něj; a když se paní Dashwoodová mimochodem zmínila, že na jaře chce dům vylepšit, vřele se postavil proti jakékoli úpravě místa, které v jeho citu platilo za dokonalé.

„Jakže!“ zvolal. „Vylepšit tenhle milý dům! Nikdy. S *tím* nikdy nebudu souhlasit. Nesmí k jeho zdím přibýt jediný kámen, ani jediný palec k jeho rozměrům, mají-li být vzaty v potaz mé city.“

„Nelekejte se,“ řekla slečna Dashwoodová, „nic takového se nestane, neboť má matka na to nikdy nebude mít dost peněz.“

„Z celého srdce mě to těší,“ zvolal. „Ať je navždy chudá, pokud by své bohatství neuměla upotřebit lépe.“

„Děkuji, pane Willoughby. Ale můžete si být jist, že bych ani jediný váš cit připoutaný k tomuto místu, ani kohokoli dalšího, koho mám ráda, nevyměnila za všechny úpravy na světě. Můžete se spolehnout, že kolik peněz by mi nazbyt zbylo, až na jaře uzavřu účty, raději bych je nechala neužitečně ležet, než abych s nimi naložila tak, že by vám to působilo bolest. Ale je vám to místo opravdu tak drahé, že na něm nevidíte jedinou vadu?“

„Je,“ odvětil. „Pro mne je bez vady. Ba víc, pokládám ho za jedinou formu stavby, v níž je dosažitelné štěstí; a kdybych byl dost bohatý, dal bych Combe okamžitě zbořit a znovu je postavil přesně podle půdorysu tohoto domu.“

„S tmavým úzkým schodištěm a kuchyní, která kouří, předpokládám,“ řekla Elinor.

„Ano,“ zvolal týmž horlivým tónem, „se vším všudy, co k němu patří – v žádném jediném pohodlí ani nepohodlí by neměla být patrná sebemenší odchylka. Teprve pak, teprve pak bych pod takovou střechou mohl být v Combe snad stejně šťastný, jako jsem byl v Bartonu.“

„Lichotím si," odpověděla Elinor, „že i přes tu nevýhodu lepších pokojů a širšího schodiště shledáte do budoucna svůj vlastní dům tak dokonalým, jak dnes shledáváte tento."

„Nepochybně existují okolnosti," řekl Willoughby, „které by mi jej mohly nesmírně zmilovat; ale toto místo bude vždy mít jeden nárok na mou náklonnost, o nějž se žádné jiné nebude moci dělit."

Paní Dashwoodová pohlédla s potěšením na Marianne, jejíž krásné oči byly tak výmluvně upřeny na Willoughbyho, že bylo zřejmé, jak dobře mu rozumí.

„Jak často jsem si přál," dodal, „když jsem byl před rokem v Allenhamu, aby byl Barton Cottage obydlený! Nikdy jsem kolem něj neprošel, aniž bych obdivoval jeho polohu a litoval, že v něm nikdo nebydlí. Jak málo jsem tenkrát tušil, že úplně první zpráva, kterou od paní Smithové uslyším, až příště přijedu do kraje, bude, že si Barton Cottage někdo pronajal; a cítil jsem při té zprávě okamžité uspokojení a zájem, který se dá vysvětlit jedině jakousi předtuchou toho, jaké štěstí z ní zakusím. Nemuselo to tak být, Marianne?" oslovil ji ztišeným hlasem. Pak navázal v předchozím tónu: „A tenhle dům byste chtěla pokazit, paní Dashwoodová? Chtěla byste jej zbavit prostoty vymyšlenými vylepšeními! a tenhle milý salonek, v němž naše známost začala a v němž jsme spolu od té doby strávili tolik šťastných hodin, byste snížila na pouhou vstupní chodbu, a každý by se dychtivě hrnul tím pokojem, který až dosud v sobě skrýval víc opravdového útulku a pohody než kterýkoli jiný prostor těch nejkrásnějších rozměrů na světě."

Paní Dashwoodová jej znovu ujistila, že se o žádnou takovou úpravu pokoušet nebude.

„Jste hodná žena," odvětil vřele. „Váš slib mi dává klid. Rozšiřte ho ještě trochu a dáte mi štěstí. Řekněte mi, že nejenže váš dům zůstane stejný, ale že vás i vaši rodinu budu nacházet stejně nezměněné jako vaše obydlí; a že na mne budete vždy pohlížet s tou laskavostí, která mi každou věc, jež se vás týká, učinila tak drahou."

Slib dostal bez váhání, a Willoughbyho chování po zbytek večera prohlašovalo zároveň jeho náklonnost i štěstí.

„Uvidíme vás zítra k obědu?“ zeptala se paní Dashwoodová, když se s nimi loučil. „Nezvu vás na dopoledne, protože musíme jít pěšky na Barton Park za lady Middletonovou.“

Zavázal se, že bude u nich ve čtyři hodiny.

XV.

Návštěva paní Dashwoodové u lady Middletonové se uskutečnila příštího dne a dvě z dcer šly s ní; Marianne se však pod nějakou titěrnou záminkou povinnosti z této společnosti omluvila; a matka, která usoudila, že jí Willoughby předchozího večera slíbil, že za ní v jejich nepřítomnosti přijde, byla s tím, že zůstala doma, naprosto spokojená.

Když se z Barton Parku vracely, našly Willoughbyho lehký kočár i sloužícího čekat u domu, a paní Dashwoodová se utvrdila v přesvědčení, že její domněnka byla správná. Potud bylo vše tak, jak předvídala; sotva však vkročila do domu, spatřila to, nač ji žádná předtucha nepřipravila. Byly v chodbě sotva pár kroků, když Marianne vyběhla ze salonku v zjevném prudkém zármutku, s kapesníkem u očí, a aniž si jich všimla, utíkala po schodech nahoru. Překvapené a znepokojené vešly rovnou do místnosti, kterou právě opustila, a našly tam jen Willoughbyho, opřeného o krbovou římsu zády k nim. Když vstupovaly, otočil se, a jeho tvář ukazovala, že se silně účastní dojetí, které přemohlo Marianne.

„Děje se jí něco?“ zvolala paní Dashwoodová, sotva vstoupila. „Je nemocná?“

„Doufám, že ne,“ odpověděl, snaže se tvářit vesele; a s nuceným úsměvem hned dodal: „Spíš já se mohu obávat, že budu nemocný – protože mě teď tíží velmi těžké zklamání!“

„Zklamání?“

„Ano, nemohu totiž splnit, co jsem vám slíbil. Paní Smithová dnes ráno uplatnila výsadu bohatých vůči chudému odkázanému bratranci

a posílá mě za obchodem do Londýna. Právě jsem obdržel pokyny, rozloučil se s Allenhamem; a místo útěchy jsem si teď přijel vzít rozloučení s vámi."

„Do Londýna! – A to odjíždíte ještě dnes ráno?"

„Skoro v této chvíli."

„To je velmi nepříjemné. Ale paní Smithové se musí vyhovět; a snad vás její záležitost u nás nebude držet dlouho, doufám."

Zrudl, když odpovídal: „Jste velmi laskava, ale netroufám si pomyslet na okamžitý návrat do Devonshiru. Své návštěvy u paní Smithové do roka neopakuji."

„A je paní Smithová jediná vaše přítelkyně? Je Allenham jediný dům v okolí, do něhož byste byl vítán? Styďte se, pane Willoughby, můžete snad čekat, až vás pozveme sem?"

Barva v jeho tváři zesílila; a s očima upřenýma do země jen odpověděl: „Jste přespříliš dobrá."

Paní Dashwoodová pohlédla s překvapením na Elinor. Elinor cítila stejný údiv. Chvíli všichni mlčeli. Jako první promluvila paní Dashwoodová.

„Mohu jen dodat, můj milý Willoughby, že v Barton Cottage budete vždy vítán; neboť nebudu na vás naléhat, abyste se sem hned vrátil, protože jen vy sám můžete posoudit, nakolik *to* bude příjemné paní Smithové; a v tomhle ohledu nebudu ochotna zpochybnit váš úsudek o nic víc, než pochybovat o vašich sklonech."

„Mé závazky v této chvíli," odpověděl Willoughby zmateně, „jsou takové povahy – že – netroufám si lichotit sám sobě –„

Zarazil se. Paní Dashwoodová byla příliš udivená, aby promluvila, a následovala další pauza. Tu přerušil Willoughby, který s mdlým úsměvem řekl: „Je bláhové takhle otálet. Nebudu se dál trápit tím, že budu zůstávat mezi přáteli, jejichž společnosti teď nemohu užívat."

Pak se se všemi spěšně rozloučil a opustil místnost. Viděly ho nastoupit do kočáru a za okamžik byl z dohledu.

Paní Dashwoodová byla příliš dojatá, aby mohla mluvit, a hned opustila salonek, aby se v samotě poddala starosti a úzkosti, kterou v ní tento náhlý odjezd vyvolal.

Elinořin neklid byl přinejmenším stejný jako matčin. Myslela na to, co se právě odehrálo, s úzkostí a nedůvěrou. Willoughbyho chování při loučení, jeho rozpaky a strojená veselost, a především jeho neochota přijmout matčino pozvání, zdráhavost tak nepodobná milujícímu muži, tak nepodobná jemu samému, ji nesmírně rozrušily. Jednu chvíli se obávala, že z jeho strany nikdy ani nebyl pojat vážný úmysl; a vzápětí, že mezi ním a sestrou snad došlo k nějakému nešťastnému sporu; – zoufalství, v němž Marianne opustila pokoj, mohla rozumně vysvětlit jen vážná hádka, i když pomyslela, jak Marianne Willoughbyho miluje, zdála se hádka takřka nemožná.

Ale ať už byly okolnosti jejich rozchodu jakékoli, zármutek její sestry byl nezpochybnitelný; a s tím nejněžnějším soucitem myslela na ten prudký žal, kterému se Marianne vší pravděpodobností nejenže poddávala jako úlevě, ale který živila a povzbuzovala jako povinnost.

Asi za půl hodiny se matka vrátila, a ačkoli měla oči červené, nevypadala pochmurně.

„Náš drahý Willoughby je teď, Elinor, už několik mil od Bartonu," řekla, když si sedla k ruční práci, „a jak těžké srdce musí mít na té cestě?"

„Všechno je to tak zvláštní. Tak náhle pryč! Zdá se, že to bylo dílo okamžiku. A ještě včera večer byl u nás tak šťastný, tak veselý, tak něžný? A teď, po pouhých deseti minutách – pryč, a bez úmyslu se vrátit! – Muselo se stát něco víc, než k čemu se nám přiznal. Nemluvil, nechoval se jako on sám. *Tys* ten rozdíl musela vidět stejně jako já. Co to mohlo být? Mohli se pohádat? Proč jinak by se tak zdráhal přijmout tvé pozvání sem?"

„Nebyla to neochota, Elinor; *to* jsem jasně viděla. Prostě neměl moc je přijmout. Vše jsem si přebrala, ujišťuji tě, a dokážu si dokonale vy-

světlit vše, co mi i tobě zpočátku připadalo zvláštní."

„Opravdu?"

„Ano. Vysvětlila jsem si to tím nejuspokojivějším způsobem; – ale tobě, Elinor, která tak ráda pochybuješ, kdy jen můžeš – vím, že *ti* to stačit nebude; nicméně *mne* ze své důvěry nevymluvíš. Jsem přesvědčená, že paní Smithová má podezření na jeho náklonnost k Marianne, neschvaluje ji (snad proto, že má s ním jiné záměry) a z toho důvodu touží dostat ho odtud; – a že záležitost, kterou ho posílá vyřídit, je vymyšlená záminka, aby ho propustila. Toto se podle mne stalo. Mimoto ví, že ona s tím spojením *skutečně* nesouhlasí, netroufá si jí tedy v této chvíli vyznat své zasnoubení s Marianne, a cítí povinnost ze své závislé situace podrobit se jejím plánům a nějakou dobu z Devonshiru nebýt. Ty mi, vím, řekneš, že se to mohlo *i* nestát; nebudu však poslouchat žádné výhrady, pokud mi nedokážeš ukázat jiný stejně uspokojivý způsob, jak celou věc chápat. A teď, Elinor, co ty na to?"

„Nic, protože jsi mou odpověď předběhla."

„Pak bys mi byla řekla, že se to tak mohlo i nestát. Ach, Elinor, jak jsou tvé city nepochopitelné! Raději věříš zlému než dobrému. Raději hledáš neštěstí pro Marianne a vinu pro chudáka Willoughbyho než omluvu pro něj. Jsi odhodlaná pokládat ho za vinného, protože se s námi rozloučil s menší srdečností, než jakou jindy ukazoval. A nemá se mu nic promíjet, žádná nepozornost, žádná pokleslá nálada po čerstvém zklamání? Mají se pravděpodobnosti zavrhovat jen proto, že nejsou jistoty? Není nic dlužno muži, kterého máme všichni tolik důvodů mít rádi a žádný důvod myslet si o něm špatné? Co možnosti pohnutek sice samy o sobě neoddiskutovatelných, byť nutně nějakou dobu tajných? A koneckonců, z čeho ho vlastně podezíráš?"

„Těžko řeknu sama sobě. Ale podezření z něčeho nepříjemného je nevyhnutelný důsledek takové změny, jaké jsme u něj právě byly svědky. Je však mnoho pravdy v tom, co jsi teď řekla o shovívavosti, která se mu má prokazovat, a je mým přáním být v úsudku o komkoli ne-

stranná. Willoughby může mít nepochybně velmi dostatečné důvody pro své chování a já budu doufat, že je má. Ale více by Willoughbymu slušelo přiznat je rovnou. Tajnůstkářství může být vhodné; přesto nemohu nežasnout, že se k němu uchýlil."

„Nicméně mu nevyčítej, že se odchýlil od své povahy, když je ta odchylka nutná. Ale ty opravdu připouštíš oprávněnost toho, co jsem řekla na jeho obranu? – Jsem šťastná – a on je zproštěn viny."

„Ne tak docela. Může být na místě zatajit paní Smithové jejich zasnoubení (jsou-li *vážně* zasnoubeni) – a je-li tomu tak, musí být pro Willoughbyho v této chvíli velmi účelné být v Devonshiru co nejméně. To však neomlouvá, že to zatajili nám."

„Zatajili to před námi! Mé drahé dítě, ty obviňuješ Willoughbyho a Marianne z tajnůstkářství? Tohle je opravdu zvláštní, když tvé oči jim každý den vyčítaly neobezřetnost."

„Nepotřebuji žádný důkaz jejich náklonnosti," řekla Elinor, „ale důkaz jejich zasnoubení ano."

„Já jsem o obou dokonale přesvědčena."

„A přece ti ani jeden z nich nepověděl na to téma ani slabiku."

„Nepotřebuji slabiky, kde činy mluví tak jasně. Nestvrzuje jeho chování k Marianne i k nám všem alespoň posledních čtrnáct dní, že ji miloval a pokládal ji za svou budoucí ženu, a že k nám cítí náklonnost nejbližšího příbuzného? Nerozuměli jsme si navzájem dokonale? Nežádal mě denně o souhlas pohledy, chováním, pozornou a laskavou úctou? Má Elinor, je snad možné pochybovat o jejich zasnoubení? Jak tě taková myšlenka mohla napadnout? Jak si lze představit, že by Willoughby, přesvědčen, jak musí být, o lásce tvé sestry, ji opustil, a opustil ji snad na celé měsíce, aniž by jí řekl o své náklonnosti; – aby se rozloučili bez vzájemné výměny důvěrných slibů?"

„Přiznávám," odpověděla Elinor, „že každá okolnost kromě *jedné* svědčí v jejich prospěch; ale ta *jedna* je naprosté mlčení obou v této věci, a u mne to převažuje nad vším ostatním."

„Jak podivné! Musíš si o Willoughbym myslet opravdu něco strašného, pokud po všem, co mezi nimi otevřeně proběhlo, můžeš pochybovat o povaze vztahu, v němž spolu jsou. Hrál snad po celou tu dobu v chování k tvé sestře jen roli? Myslíš, že je k ní vážně lhostejný?“

„Ne, to si myslet nedovedu. Jsem si jista, že ji musí milovat a miluje.“

„Ale s podivným druhem něžnosti, může-li ji opustit s takovou lhostejností a takovou bezstarostností o budoucnost, jakou mu připisuješ.“

„Musíš si vzpomenout, má drahá matko, že jsem to nikdy nepokládala za jisté. Měla jsem své pochybnosti, přiznávám; ale slábnou, a brzy se mohou úplně rozplynout. Zjistíme-li, že si dopisují, všechny mé obavy zmizí.“

„To je mi veliká úleva! Kdybys je viděla u oltáře, předpokládala bys, že se jdou brát. Nemilá holka! Ale *já* žádný takový důkaz nepotřebuji. Nic podle mého mínění nikdy nedalo zavdat příčinu k pochybnosti; o žádné tajnůstkářství se tu nepokouší; všechno bylo stále otevřené a nic nezatajující. O přáních své sestry pochybovat nemůžeš. Tedy musí být Willoughby ten, koho podezíráš. Ale proč? Není to muž cti a citu? Byla snad u něj nějaká nedůslednost, která by vzbuzovala poplach? Může být lstivý?“

„Doufám, že ne, věřím, že ne,“ zvolala Elinor. „Mám Willoughbyho ráda, upřímně ráda; a podezření o jeho poctivosti nemůže být bolestnější pro tebe než pro mne. Bylo mimovolné a nebudu je živit. Přiznávám, že mě zarazila ta změna v jeho chování dnes ráno; – nemluvil jako on sám a tvou laskavost neopětoval se žádnou srdečností. Ale to všechno lze vysvětlit takovou situací v jeho záležitostech, jakou jsi předpokládala. Právě se rozloučil s mou sestrou, viděl ji od sebe odcházet v největším zármutku; a cítil-li se povinován, ze strachu z urážky paní Smithové, odolat pokušení vrátit se sem brzy, a přitom si vědom, že odmítnutím tvého pozvání, tím, že řekne, že na nějaký

čas odjíždí, bude vypadat, jako by vůči naší rodině jednal nevelkoryse, podezřele, mohl se docela dobře cítit v rozpacích a znepokojen. V takovém případě by prostě otevřené přiznání jeho obtíží bylo myslím více ke cti i více v souladu s jeho obecnou povahou; – ale nebudu vznášet námitky proti ničímu chování na tak nespravedlivém základě, jakým je odlišný úsudek od mého nebo odchylka od toho, co já mohu pokládat za správné a důsledné."

„Mluvíš docela správně. Willoughby si vskutku nezaslouží, aby byl podezírán. Ačkoli *my* ho známe krátce, není v této končině cizinec; a kdo o něm kdy promluvil zle? Kdyby byl v postavení, aby mohl jednat samostatně a hned se oženit, mohlo by být zvláštní, že nás opouští, aniž by se mi okamžitě ke všemu přiznal: tak tomu však není. Je to zasnoubení v jistých ohledech ne příznivě započaté, neboť jejich sňatek musí být ještě ve velmi nejisté vzdálenosti; a i zatajení, nakolik se dá udržet, může být nyní velmi záhodné."

Byly přerušeny příchodem Margaret; a Elinor pak mohla volně probrat matčiny výklady, uznat pravděpodobnost mnoha z nich a doufat ve spravedlivost všech.

Marianne až do oběda nespatřily; tehdy vstoupila do pokoje a usedla ke stolu, aniž cokoli řekla. Oči měla červené a opuchlé; a zdálo se, jako by i v tu chvíli jen stěží zadržovala slzy. Vyhýbala se pohledu kohokoli z nich, nemohla jíst ani mluvit, a po chvíli, když jí matka mlčky, s něžným soucitem stiskla ruku, překonala to její slabá dávka statečnosti, propukla v pláč a opustila místnost.

Toto prudké sklíčení ducha trvalo celý večer. Byla bez vlády, protože byla bez touhy mít nad sebou vládu. Sebemenší zmínka o čemkoli, co se týkalo Willoughbyho, ji v okamžiku zmohla; a ačkoli jí rodina s největší starostlivostí dbala o útěchu, nebylo pro ně možné, aby se vyhnuly, kdykoli něco řekly, kterémukoli předmětu, který její city s ním spojovaly.

XVI.

Marianne by si připadala naprosto neomluvitelná, kdyby byla schopna první noc po rozloučení s Willoughbym vůbec usnout. Druhého rána by se byla styděla pohlédnout rodině do tváře, kdyby byla ze svého lože vstala s menší potřebou odpočinku, než s jakou si do něj lehla. Avšak city, které z takového klidu činily hanbu, ji před nebezpečím upadnout do ní bezpečně chránily. Byla celou noc vzhůru a největší její část proplakala. Vstala s bolestí hlavy, nebyla schopna slova a nechtěla přijmout žádný pokrm; v každé chvíli působila bolest matce i sestrám a zapovídala všechny pokusy o útěchu z jejich strany. Její citlivost byla dost mocná!

Když skončila snídaně, vyšla sama ven a toulala se po vesnici Allenhamu, oddávajíc se vzpomínkám na uplynulé potěšení a oplakávajíc nynější převrat po většinu dopoledne.

Večer uplynul v témže oddávání se citům. Přehrála si každou oblíbenou píseň, kterou hrávala Willoughbymu, každou melodii, do níž se jejich hlasy nejčastěji spojovaly, a seděla u nástroje, hledíc na každý řádek not, které jí vypsal, až jí srdce bylo tak těžké, že větší smutek nebylo možné získat; a tato potrava pro žal se opakovala denně. Trávila celé hodiny u klavíru střídavě zpěvem a pláčem; její hlas slzy často úplně udusily. I v knihách, stejně jako v hudbě, vyhledávala tu bolest, kterou protiklad mezi minulostí a přítomností nemohl neposkytnout. Nečetla nic jiného než to, co předtím četli spolu.

Taková prudkost zármutku se arciť nedala udržet navždy; během několika dní poklesla v klidnější melancholii; ale tyto činnosti, k nimž

se denně vracela, osamělé procházky i tichá rozjímání, i nadále vyvolávaly občasné výlevy žalu stejně živé jako kdy předtím.

Žádný dopis od Willoughbyho nepřišel; a žádný, jak se zdálo, Marianne neočekávala. Matka byla překvapená a Elinor opět začala být neklidná. Paní Dashwoodová však dovedla najít vysvětlení, kdykoli je potřebovala, a aspoň sebe jimi uspokojila.

„Vzpomeň si, Elinor," řekla, „jak často si sir John sám přináší naše dopisy z pošty a sám je tam odnáší. Už jsme si řekly, že utajení může být nutné, a musíme uznat, že by nebylo možné je udržet, kdyby jejich dopisy procházely rukama sira Johna."

Elinor pravdivost toho popřít nemohla, a snažila se v tom najít dostatečný důvod jejich mlčení. Byl však jeden tak přímý, tak prostý a podle jejího názoru tak vhodný způsob, jak zjistit skutečný stav věci a okamžitě odstranit všechno tajemství, že si nemohla pomoci a navrhla jej matce.

„Proč se Marianne rovnou nezeptáš," řekla, „jestli je nebo není s Willoughbym zasnoubená? Od tebe, její matky, a tak laskavé, tak shovívavé matky, by taková otázka nemohla urazit. Byl by to přirozený důsledek tvé náklonnosti k ní. Dřív bývala samá otevřenost, a k tobě obzvláště."

„Za nic na světě bych se jí tak nezeptala. Dejme tomu, že by snad nebyli zasnoubeni, jakou úzkost by takové vyptávání způsobilo! V každém případě by to bylo velmi málo velkorysé. Nikdy bych si už nezasloužila její důvěru poté, co bych z ní vynutila přiznání k něčemu, co nyní má zůstat před všemi nepřiznáno. Znám Mariannino srdce: vím, že mě má upřímně ráda, a vím, že nebudu poslední, komu bude věc oznámena, až okolnosti její vyjevení dovolí. Nebudu se pokoušet vynutit si důvěru nikoho; a od dítěte tím méně; protože vědomí povinnosti by jí zabránilo v odmítnutí, které by jí její přání třeba napovídala."

Elinor tuto velkorysost pokládala za přehnanou, vzhledem k mládí své sestry, a doléhala na matku dál, ale marně; selský rozum, běžná

pozornost, běžná rozvážnost – všechno utonulo v romantické jemnocitnosti paní Dashwoodové.

Trvalo několik dní, než někdo z rodiny vyslovil před Marianne Willoughbyho jméno; sir John a paní Jenningsová ovšem tolik ohled neměli; jejich vtipkování přidávalo bolest leckteré bolestivé hodině; – ale jednoho večera paní Dashwoodová náhodně vzala do ruky svazek Shakespeara a zvolala:

„Nikdy jsme nedočetli Hamleta, Marianne; náš drahý Willoughby odjel dřív, než jsme ho mohli dokončit. Odložíme ho, že až se zas vrátí… Jenže to může být třeba za celé měsíce, než se *to* stane."

„Měsíce!" zvolala Marianne s velkým překvapením. „Ne – ani ne mnoho týdnů."

Paní Dashwoodovou mrzelo, co řekla; Elinor to však potěšilo, protože to u Marianne vyvolalo odpověď tak jasně vyjadřující důvěru ve Willoughbyho a znalost jeho záměrů.

Jednoho rána, asi týden po jeho odjezdu z kraje, se podařilo přemluvit Marianne, aby se připojila k sestrám při obvyklé procházce, místo aby se toulala sama. Dosud se úzkostlivě vyhýbala jakémukoli společníku při svém chození. Jestliže sestry hodlaly jít po pláních, hned se vytratila směrem k polním cestám; mluvily-li o údolí, se stejnou rychlostí stoupala do kopců, a nebylo možné ji najít, když se ostatní vydávaly na cestu. Nakonec ji však Elinor svým úsilím získala; velmi neschvalovala takovou neustálou samotu. Šly po cestě skrz údolí, hlavně mlčky, neboť Mariannina *mysl* nebyla k ovládnutí a Elinor, spokojená, že získala jeden bod, se o více nehodlala pokoušet. Za vyústěním údolí, kde kraj, ač stále bohatý, byl méně divoký a otevřenější, se před nimi rozprostíral dlouhý úsek silnice, po níž přijely, když poprvé přišly do Bartonu; a když dosáhly tohoto místa, zastavily se, aby se rozhlédly a prohlédly si vyhlídku, která z pohledu od domu tvořila dálku jejich výhledu, z místa, k němuž se dosud na žádné procházce nedostaly.

Mezi věcmi v obraze brzy objevily jednu živou; byl to muž na koni, který jel směrem k nim. Za několik minut rozeznaly, že je to gentleman; a chvíli poté Marianne nadšeně zvolala:

„To je on; opravdu je – vím, že to je!“ – a chvátala mu vstříc, když Elinor vykřikla:

„Opravdu, Marianne, mýlíš se. To není Willoughby. Ten člověk není dost vysoký a nemá jeho pohyb.“

„Má, má,“ zvolala Marianne, „jsem si jistá, že má. Jeho pohyb, jeho kabát, jeho kůň. Věděla jsem, že brzy přijede.“

Mluvila, a při řeči kráčela dychtivě dál; a Elinor, aby Marianne uchránila před výjimečností, neboť si byla téměř jistá, že to Willoughby není, zrychlila krok a držela se s ní. Brzy byly asi třicet yardů od onoho gentlemana. Marianne se znovu podívala; srdce se jí zhouplo dolů; a prudce se otočila a spěchala zpět, když je hlasy obou sester zavolaly, aby zůstala; třetí, Willoughbyho skoro stejně známý, se k nim připojil s prosbou, aby se zastavila, a ona se překvapeně otočila a uviděla a přivítala Edwarda Ferrarse.

Byl to jediný člověk na světě, kterému bylo v té chvíli možné odpustit, že není Willoughby; jediný, kdo si u ní mohl vysloužit úsměv; ale rozehnala slzy, aby se usmála na *něj*, a ve štěstí své sestry nakrátko zapomněla na vlastní zklamání.

Sesedl, předal koně sluhovi a šel s nimi pěšky zpátky do Bartonu, kam přišel schválně, aby je navštívil.

Všechny ho uvítaly se srdečností, zvláště Marianne, která projevila ve svém přivítání ještě vřelejší náklonnost než sama Elinor. Pro Marianne vlastně setkání mezi Edwardem a její sestrou bylo jen pokračováním té nepochopitelné chladnosti, které si u nich v Norlandu v jejich vzájemném chování často všimla. Zvlášť na straně Edwardově tu chybělo všechno, co by měl zamilovaný při takové příležitosti vypadat a říkat. Byl zmatený, zdálo se, že radost z jejich spatření sotva vnímá, nevypadal ani nadšeně, ani vesele, mluvil málo – jen tolik, co z něj vy-

máhaly otázky – a Elinor nijak zvlášť nedal najevo žádný znak náklonnosti. Marianne to viděla a poslouchala s rostoucím překvapením. Málem k Edwardovi začínala pociťovat nechuť; a vše skončilo, jak u ní musí každý cit skončit, tím, že její myšlenky zalétly zpátky k Willoughbymu, jehož způsoby tvořily protiklad dostatečně nápadný k těm, které měl její budoucí švagr.

Po krátkém mlčení, které následovalo po prvním překvapení a dotazech při setkání, se Marianne Edwarda zeptala, jestli přijíždí přímo z Londýna. Ne, v Devonshiru je už čtrnáct dní.

„Čtrnáct dní!“ opakovala, překvapená, že je tak dlouho v témž hrabství jako Elinor, aniž by ji přišel navštívit dřív.

Vypadal poněkud rozpačitě, když dodal, že pobýval u přátel poblíž Plymouthu.

„Byl jste v poslední době v Sussexu?“ řekla Elinor.

„V Norlandu jsem byl asi před měsícem.“

„A jak drahý, drahý Norland vypadá?“ zvolala Marianne.

„Drahý, drahý Norland,“ řekla Elinor, „pravděpodobně vypadá dost tak, jak v tuto roční dobu vypadá vždy. Lesy a cesty hustě pokryté spadaným listím.“

„Ach,“ zvolala Marianne, „s jakým uchvátivým pocitem jsem je dřív viděla padat! Jak jsem se při chůzi radovala, když jsem je viděla v chuchvalcích vítr rozfoukávat kolem mě! Jaké city ve mně probouzelo to listí, roční doba, vzduch dohromady! Teď si jich nikdo nevšímá. Vidí se jen jako nepořádek, spěšně se smete pryč a dohání se co nejdál z očí.“

„Ne každý,“ řekla Elinor, „má tvou vášeň pro spadané listí.“

„Ne; mé city nebývají často sdíleny, nebývají často chápány. Ale *někdy* ano.“ – Když to řekla, upadla na pár okamžiků do zasnění; – ale znovu se vzpamatovala: „A teď, Edwarde,“ řekla a obracela jeho pozornost k vyhlídce, „tohle je bartonské údolí. Pohleďte na ně a zachovejte klid, dokážete-li to. Pohleďte na ty kopce! Viděl jste jim kdy rov-

né? Vlevo je Barton Park, mezi těmi lesy a parkovými porosty. Můžete zahlédnout kraj domu. A tam, pod oním vzdálenějším kopcem, který se tyčí s takovou mohutností, je náš dům.“

„Je to krásný kraj,“ odpověděl, „ale ta údolí musí být v zimě špinavá.“

„Jak můžete myslet na špínu, s takovým obrazem před sebou?“

„Protože,“ odvětil s úsměvem, „mezi ostatními věcmi před sebou vidím velmi špinavou cestu.“

„To je zvláštní!“ řekla si Marianne sama pro sebe, zatímco kráčela dál.

„Máte zde příjemné sousedy? Jsou Middletonovi příjemní lidé?“

„Vůbec ne,“ odpověděla Marianne; „nemohli jsme si vybrat nešťastnější lokalitu.“

„Marianne,“ zvolala její sestra, „jak to můžeš říct? Jak můžeš být tak nespravedlivá? Je to velmi vážená rodina, pane Ferrarsi; a k nám se chovají tím nejpřátelštějším způsobem. Zapomnělas, Marianne, kolika příjemným dnům za ně vděčíme?“

„Ne,“ řekla Marianne tichým hlasem, „ani kolika bolestivým chvílím.“

Elinor si toho nevšímala; a obrátila pozornost k jejich hostu, snažila se s ním udržovat něco jako konverzaci tím, že mluvila o jejich současném bydlení, jeho výhodách a tak dál, a vymáhala z něj občasné otázky a poznámky. Jeho chladnost a zdrženlivost ji silně pokořily; byla rozmrzelá a napůl rozzlobená; ale rozhodnuta řídit se v chování k němu minulostí spíš než přítomností, vyhnula se každému zdání nevole nebo nespokojenosti a jednala s ním tak, jak si podle ní zasluhoval z titulu rodinné spojitosti.

XVII.

Paní Dashwoodová byla při pohledu na něj překvapená jen chvíli; neboť jeho příjezd do Bartonu byl podle ní ze všeho nejpřirozenější. Její radost a projev náklonnosti dalece přetrvaly jejímu údivu. Dostalo se mu od ní nejvřelejšího uvítání; a plachost, chladnost, zdrženlivost nemohly obstát proti takovému přijetí. Začaly ho opouštět ještě dřív, než vstoupil do domu, a úplně je přemohly okouzlující způsoby paní Dashwoodové. Konečně muž sotva mohl být zamilovaný do kterékoli z jejích dcer, aniž by svou vášeň rozšířil i na ni; a Elinor měla to zadostiučinění vidět, jak se brzy stal víc podobným sám sobě. Jeho náklonnost ke všem jako by znovu ožila a jeho zájem o jejich blaho byl opět zřetelný. Nicméně nebyl v dobré náladě; chválil jejich dům, obdivoval jeho vyhlídku, byl pozorný a laskavý; ale přesto nebyl v dobré náladě. Celá rodina si toho všimla a paní Dashwoodová, přičítajíc to nějaké nedostatečné velkorysosti ze strany jeho matky, usedla ke stolu rozhořčená na všechny sobecké rodiče.

„Jaké jsou plány paní Ferrarsové s vámi v této chvíli, Edwarde?“ řekla, když byl oběd u konce a shromáždili se kolem krbu. „Máte být proti své vůli nadále velkým řečníkem?“

„Ne. Doufám, že má matka je nyní přesvědčena, že nemám o nic víc nadání než náklonnosti k veřejnému životu!“

„Jak však vybudovat vaši slávu? Vždyť slavný být musíte, abyste uspokojil celou svou rodinu; a bez chuti k výdajům, bez náklonnosti k cizím lidem, bez povolání a bez sebejistoty to pro vás může být nelehký úkol.“

„Nebudu se o to pokoušet. Nemám chuť se vyznamenat; a mám všechny důvody doufat, že se mi to nikdy nestane. Díkybohu! Nelze mě vehnat ke genialitě a výmluvnosti."

„Nemáte ctižádost, to dobře vím. Vaše přání jsou veskrze umírněná."

„Stejně umírněná jako přání zbytku světa, myslím. Přeji si jako každý jiný být dokonale šťastný; ale jako každý jiný to musí být po mém. Vznešenost mě takovým neučiní."

„Divné, že by to tak snad bylo!" zvolala Marianne. „Co má bohatství nebo vznešenost společného se štěstím?"

„Vznešenost pramálo," řekla Elinor, „ale bohatství mnoho."

„Elinor, hanba ti!" řekla Marianne. „Peníze mohou dát štěstí jedině tam, kde není nic jiného, co by je dávalo. Mimo dostatek nemohou poskytnout opravdové uspokojení, pokud jde o nás samé."

„Snad," řekla Elinor s úsměvem, „se dostaneme k témuž bodu. *Tvůj* dostatek a *mé* bohatství se jeden od druhého mnoho neliší, troufám si tvrdit; a bez nich, jak se dnes má svět, se oba shodneme, že by nám musel chybět každý druh vnějšího pohodlí. Tvé představy jsou jen vznešenější než mé. Nuže, co je tvůj dostatek?"

„Asi osmnáct set či dva tisíce ročně; víc *ne*."

Elinor se zasmála. „*Dva* tisíce ročně! *Jeden* je mé bohatství! Vždyť já věděla, jak to skončí."

„A přece dva tisíce ročně jsou velmi umírněný příjem," řekla Marianne. „Rodina se za méně slušně uživit nedá. Nemyslím, že by mé nároky byly přemrštěné. Řádnou výbavu služebnictva, kočár, snad dva, a lovecké koně nelze obstarat za méně."

Elinor se opět usmála, když slyšela, jak její sestra tak přesně líčí jejich budoucí výdaje v Combe Magna.

„Lovecké koně!" opakoval Edward. „Ale proč musíte mít lovecké koně? Nejezdí přece každý na lov."

Marianne zrudla, když odpovídala: „Ale většina lidí ano."

„Přála bych si," řekla Margaret s novým nápadem, „aby nám někdo každé věnoval velké jmění!"

„Ach, kdyby to tak udělal!" zvolala Marianne, oči jiskřící živostí a tváře zrudlé rozkoší z takového vysněného štěstí.

„V tomto přání jsme asi všechny jednohlasné," řekla Elinor, „navzdory nedostatečnosti bohatství."

„Ach bože!" zvolala Margaret, „jak bych byla šťastná! Co bych s tím vším dělala!"

Marianne vypadala, že v tomto bodě nemá nejmenší pochyby.

„Byla bych v nesnázích, jak takové velké jmění utratit," řekla paní Dashwoodová, „kdyby všechny mé děti byly bohaté bez mé pomoci."

„Musela bys začít s úpravami tohoto domu," poznamenala Elinor, „a tvé nesnáze by brzy zmizely."

„Jaké báječné objednávky by v takovém případě cestovaly od této rodiny do Londýna," řekl Edward, „jaký šťastný den pro knihkupce, prodejce not a kramáře s rytinami! Vy, slečno Dashwoodová, byste vydala obecný příkaz, aby se vám posílala každá nová vydařená rytina – a co se Marianne týče, znám velikost její duše, v Londýně by nebylo dost hudby, aby ji uspokojila. A knihy! – Thomson, Cowper, Scott – kupovala by je znovu a znovu; vykupovala by každý výtisk, troufám si tvrdit, aby zabránila, že padnou do nehodných rukou; a měla by každou knihu, která jí povídá, jak obdivovat starý zkroucený strom. Nebylo by tomu tak, Marianne? Odpusťte mi, jsem-li velmi drzý. Chtěl jsem vám jen ukázat, že jsem na naše staré rozpravy nezapomněl."

„Ráda si připomínám minulost, Edwarde – ať melancholickou, nebo veselou, mám ráda, když si ji vybavuji – a nikdy mě nerozzlobíte tím, že budete mluvit o dřívějších dobách. Zcela správně jste odhadl, kam by šly mé peníze – alespoň nějaká jejich část – nějaké volné peníze bych jistě upotřebila na rozšíření své sbírky hudby a knih."

„A hlavní část vašeho jmění by byla uložena do anuit pro autory nebo jejich dědice."

„Ne, Edwarde, s tím bych naložila jinak.“

„Snad byste je tedy udělila jako odměnu té osobě, která by napsala nejzdařilejší obhajobu vaší oblíbené teze, že nikdo se nemůže zamilovat víc než jednou za život – váš názor v této věci se předpokládám nezměnil?“

„Rozhodně. V mém věku už jsou názory pěkně usazeny. Není pravděpodobné, že bych teď viděla nebo slyšela cokoli, co by s nimi pohnulo.“

„Vidíte, Marianne je stejně pevná jako kdy předtím,“ řekla Elinor, „nijak se nezměnila.“

„Jenom poněkud zvážněla.“

„Ne, Edwarde,“ řekla Marianne, „*vy* mi nemáte co vyčítat. Vy sám nejste zrovna veselý.“

„Jak si to můžete myslet!“ odpověděl se povzdechem. „Ale veselost nikdy nebyla součástí *mé* povahy.“

„Ani ji nepovažuji za součást povahy Marianne,“ řekla Elinor; „stěží bych ji nazvala živou dívkou – je velmi vážná, do všeho velmi dychtivá – občas mluví velmi mnoho a vždy se zápalem – ale skutečně veselá nebývá často.“

„Myslím, že máte pravdu,“ odpověděl, „a přece jsem si ji vždy odhadoval jako živou dívku.“

„Při takových omylech jsem se často přistihla sama,“ řekla Elinor, „na úplném nepochopení povahy v tom či onom bodě: představovala jsem si lidi mnohem veselejší nebo vážnější, nebo vynalézavější či hloupější, než ve skutečnosti jsou, a sotva mohu říct proč nebo z čeho ten omyl vznikl. Někdy se člověk řídí tím, co o sobě lidé říkají, a velmi často tím, co o nich říkají jiní, aniž by si dal čas na uvážení a vlastní úsudek.“

„Já si ale myslela, Elinor,“ řekla Marianne, „že je správné řídit se zcela názorem jiných lidí. Myslela jsem, že náš úsudek je nám dán jen

proto, abychom se jím podřizovali těm sousedovým. Tohle byla vždycky tvá nauka, jistě."

„Ne, Marianne, nikdy. Má nauka nikdy nemířila na podrobení rozumu. Jediné, nač jsem se kdy snažila mít vliv, bylo chování. Nesmíš mi to plést. Doznávám, že jsem často chtěla, abys brala v obecnosti své známé s větší pozorností; ale kdy jsem ti radila, abys přijala jejich mínění nebo se jejich úsudku v závažných věcech přizpůsobila?"

„Nedokázal jste svou sestru přesvědčit, aby přijala váš plán obecné zdvořilosti," řekl Edward Elinor. „Nejde to kupředu?"

„Právě naopak," odpověděla Elinor s výmluvným pohledem na Marianne.

„Můj úsudek," odvětil, „je zcela na vaší straně otázky; obávám se však, že moje praxe je mnohem víc na straně vaší sestry. Nikdy nechci urazit, ale jsem tak hloupě plachý, že často vypadám jako nedbalý, když mě jen zdržuje má přirozená neobratnost. Často jsem si myslel, že musím být přírodou určen k zálibě ve společnosti nízké; jsem tak málo ve své kůži mezi cizími z vyšších kruhů!"

„Marianne nemá plachost, kterou by omluvila jakoukoli svou nepozornost," řekla Elinor.

„Zná svou vlastní cenu příliš dobře na falešný stud," odvětil Edward. „Plachost je jen důsledek pocitu méněcennosti v tom či onom. Kdybych se mohl přesvědčit, že mé způsoby jsou dokonale uvolněné a půvabné, nebyl bych plachý."

„Pořád byste byl zdrženlivý," řekla Marianne, „a to je horší."

Edward sebou trhl. „Zdrženlivý! Jsem já zdrženlivý, Marianne?"

„Ano, velmi."

„Nerozumím vám," odpověděl a zrudl. „Zdrženlivý! – jak, jakým způsobem? Co vám mám povědět? Co si můžete myslet?"

Elinor pohlédla překvapeně na jeho rozrušení; snažila se však celé téma odbýt smíchem a řekla mu: „Neznáte mou sestru dost dobře, abyste rozuměl, co má na mysli? Nevíte, že nazývá každého zdrženli-

vým, kdo nemluví tak rychle a neobdivuje to, co ona obdivuje, se stejným nadšením jako ona sama?“

Edward neodpověděl. Jeho vážnost a zamyšlenost se mu vrátily v plné síle – a nějakou dobu seděl mlčky a chmurně.

XVIII.

Elinor s velkým neklidem viděla sklíčenost svého přítele. Jeho návštěva jí přinesla jen velmi částečné zadostiučinění, pokud jeho vlastní potěšení z ní vypadalo tak nedokonalé. Bylo zjevné, že je nešťastný; přála si, aby bylo stejně zjevné, že ji dosud vyznamenává tou samou náklonností, o níž kdysi necítila žádné pochyby, že ji vzbuzuje; doposud se však trvání jeho náklonnosti zdálo velmi nejisté; a zdrženlivost jeho chování k ní v jednom okamžiku popírala to, co předchozí živější pohled naznačil.

Druhého rána se k ní a Marianne připojil ve snídárně, dříve než ostatní sešly dolů; a Marianne, která vždy horlivě podporovala jejich štěstí, kolik mohla, je brzy nechala o samotě. Ale ještě ani nebyla v polovině schodů, když zaslechla otevírání dveří salonku, a otočivši se, s údivem spatřila, jak sám Edward vychází ven.

„Jdu do vesnice podívat se na své koně," řekl, „když ještě nejste nachystané k snídani; brzy budu zpět."

Edward se k nim vrátil s čerstvým obdivem k okolnímu kraji; cestou do vesnice viděl mnoho míst z údolí v příznivém osvětlení; a vesnice sama, položená mnohem výše než jejich dům, poskytovala celkový rozhled na celé údolí, který se mu nesmírně líbil. To bylo téma, které si získalo Marianninu pozornost, a začala popisovat svůj vlastní obdiv k těm scenériím a vyptávat se ho podrobněji na to, co ho obzvlášť zaujalo, když ji Edward přerušil slovy: „Nesmíte zacházet příliš daleko, Marianne – pamatujte, že nemám žádné znalosti o malebnosti, a svou nevědomostí a nedostatkem vkusu bych vás urazil, kdybychom se do-

stali k podrobnostem. Řeknu, že kopce jsou strmé, místo abych řekl, že jsou odvážné; že povrchy jsou podivné a neotesané, místo abych řekl, že jsou nepravidelné a rozeklané; a že vzdálené věci jsou mimo dohled, místo abych řekl, že jsou jen neurčité skrze měkké medium mlhavého ovzduší. Musíte se spokojit s takovým obdivem, jaký vám mohu upřímně dát. Říkám, že je to velmi pěkný kraj – kopce jsou strmé, lesy se zdají plné pěkných stromů a údolí vypadá útulně a pohodlně – s bohatými loukami a několika úhlednými statky roztroušenými tu a tam. Přesně to odpovídá mé představě pěkného kraje, protože spojuje krásu s užitečností – a troufám si tvrdit, že je i malebný, protože jej obdivujete; snadno mohu věřit, že je plný skal a výběžků, šedého mechu a houštin, ale to vše mi uniká. O malebnosti nic nevím."

„Obávám se, že je to až příliš pravda," řekla Marianne; „ale proč se tím chlubíte?"

„Mám podezření," řekla Elinor, „že se Edward tady, aby se vyhnul jednomu druhu strojenosti, uchyluje do druhé. Protože věří, že mnoho lidí předstírá víc obdivu ke krásám přírody, než ve skutečnosti cítí, a tyto nároky se mu hnusí, předstírá u sebe, když se na ně dívá, větší lhostejnost a menší rozlišovací schopnost, než jaké má. Je vybíravý a bude mít svou vlastní strojenost."

„Je velká pravda," řekla Marianne, „že obdiv ke krajině se stal pouhým žargonem. Každý předstírá, že cítí, a snaží se popisovat se vkusem a elegancí toho, kdo první definoval, co to malebná krása je. Nenávidím žargon každého druhu, a někdy jsem své city nechávala pro sebe, protože jsem pro ně nenacházela žádný jazyk, kromě toho opotřebovaného a otřepaného k smrti."

„Jsem přesvědčen," řekl Edward, „že vy při krásné vyhlídce opravdu cítíte celou rozkoš, k níž se hlásíte. Ale za to musí vaše sestra připustit, abych necítil víc, než k čemu se hlásím. Mám rád krásnou vyhlídku, ale ne na malebných zásadách. Nemám rád křivé, zkroucené, bleskem spálené stromy. Daleko víc je obdivuji, jsou-li vysoké, rovné

a bujné. Nemám rád rozpadlé, rozedrané chalupy. Nemám v lásce kopřivy nebo bodláky, ani květy vřesu. Pohodlný statek mě potěší víc než hlídací věž – a houf čistých, veselých vesničanů mě víc baví než ta nejkrásnější horda loupežníků na světě."

Marianne pohlédla na Edwarda s údivem, na sestru se soucitem. Elinor se jen zasmála.

Předmět už dál nepokračoval; a Marianne zůstala zamyšleně mlčet, dokud její pozornost náhle neupoutala nová věc. Seděla vedle Edwarda, a když si od paní Dashwoodové bral čaj, jeho ruka tak přímo přešla před ní, že na jednom z jeho prstů zřetelně spatřila prsten se spleteným proužkem vlasů v jeho středu.

„Nikdy jsem vás neviděla s prstenem, Edwarde," zvolala. „To jsou Fanniny vlasy? Pamatuji si, že vám slíbila, že vám nějaké dá. Ale myslela bych, že její vlasy byly tmavší."

Marianne řekla bezmyšlenkovitě, co opravdu cítila – ale když viděla, jak mnoho tím Edwarda zranila, její vlastní zlost nad svou nemyšleností nemohla být větší než jeho rozpaky. Hluboce zrudl, krátce pohlédl na Elinor a odpověděl: „Ano; jsou to vlasy mé sestry. Zasazení na ně vždycky vrhá jiný stín, víte."

Elinor zachytila jeho pohled a vypadala též zasvěceně. Že to byly její vlastní vlasy, byla si jistá právě tak jako Marianne; jediný rozdíl v jejich závěrech byl v tom, že co Marianne pokládala za svobodný dar od sestry, Elinor si uvědomovala, že musel být získán nějakou krádeží nebo úskokem, o nichž ona sama nevěděla. Nebyla však naložena tak, aby to brala jako urážku, a předstírajíc, že nevnímá, co se stalo, hned začala mluvit o něčem jiném, a v duchu se rozhodla, že od této chvíle využije každé příležitosti, aby vlasy obhlédla a nade vší pochybnost se ujistila, že jde o přesně ten odstín jejích vlastních.

Edwardovy rozpaky nějakou dobu trvaly a skončily ještě pevněji usazenou roztržitostí. Celé dopoledne byl obzvláště vážný. Marianne

si za to, co řekla, přísně vyčítala; vlastní odpuštění by však možná bylo přišlo rychleji, kdyby věděla, jak málo tím sestru urazila.

Před polednem je navštívili sir John a paní Jenningsová, kteří, zaslechnuvše o příjezdu nějakého gentlemana do Barton Cottage, přišli si hosta prohlédnout. S pomocí své tchýně siru Johnovi netrvalo dlouho objevit, že jméno Ferrars začíná na F. – a to připravilo budoucí minu popichování proti oddané Elinor, kterou nic jiného než novost jejich známosti s Edwardem nemohlo zabránit, aby okamžitě vybuchla. Jak se však věci měly, dozvěděla se z několika velmi významných pohledů jen tolik, jak daleko sahá jejich prozíravost, založená na poučeních Margaret.

Sir John nikdy nepřišel k Dashwoodovým, aby je buď nepozval na druhý den na oběd do Barton Parku, nebo večer k nim na čaj. V tomto případě, pro lepší pobavení jejich hosta, k jehož zábavě se cítil povinen přispět, chtěl je získat na obojí.

„*Musíte* s námi dnes večer na čaj," řekl, „protože budeme docela sami – a zítra s námi *bezpodmínečně* musíte na oběd, protože budeme ve velké společnosti."

Paní Jenningsová nutnost zdůraznila. „A kdoví, jestli nerozpoutáte tanec," řekla. „A to *vás* bude lákat, slečno Marianne."

„Tanec!" zvolala Marianne. „To nejde! Kdo by měl tančit?"

„Kdo! No vy samy, Careyovi a Whitakerovi, jistě. – Jakže! Myslela jste, že nikdo nemůže tančit, protože jistá osoba, kterou nelze jmenovat, odjela!"

„Z celé duše si přeji," zvolal sir John, „aby byl Willoughby znovu mezi námi."

To, a Marianne rudnoucí, dalo Edwardovi nová podezření. „A kdo je Willoughby?" zeptal se tichým hlasem slečny Dashwoodové, u níž seděl.

Krátce mu odpověděla. Mariannin výraz tváře říkal víc. Edward viděl dost, aby pochopil nejen smysl toho, co říkají ostatní, ale i některé

Marianniny výrazy, které jej předtím mátly; a když je návštěvníci opustili, hned k ní zašel a řekl zašeptáním: „Něco jsem si domyslel. Mám vám povědět, co jsem si domyslel?“

„Co tím myslíte?“

„Mám vám to povědět?“

„Jistě.“

„Nuže; domýšlím se, že pan Willoughby chodí na lov.“

Marianne byla překvapená a zmatená, přesto se nemohla ubránit úsměvu nad tichou úskočností jeho vystupování, a po chvilce ticha řekla:

„Ach, Edwarde! Jak můžete? – Ale ten čas, doufám, přijde… jsem si jistá, že ho budete mít rád.“

„O tom nepochybuji,“ odpověděl, poněkud udivený její vážností a vřelostí; neboť kdyby si nebyl představoval, že jde o žert ku prospěchu jejích známých vůbec, založený jen na nějakém „něco“ či „nic“ mezi ním a slečnou Marianne, nebyl by se o věci odvážil zmínit.

XIX.

Edward zůstal v Barton Cottage týden; paní Dashwoodová ho horlivě přemlouvala, aby zůstal déle; ale jako by byl odhodlán jen k sebetrýznění, jako by byl pevně rozhodnut odjet, když jeho požitek mezi přáteli dosáhl vrcholu. Jeho nálada byla v posledních dvou či třech dnech, ač pořád velmi nevyrovnaná, mnohem lepší – dům a okolí si oblíbil víc a víc – nikdy nemluvil o odjezdu bez povzdechu – prohlásil, že jeho čas je úplně nevázaný – dokonce pochyboval, kam se podívá, až od nich odjede – ale přesto odjet musel. Žádný týden nikdy neuplynul tak rychle – stěží mohl věřit, že je pryč. Řekl to opakovaně; i jiné věci říkal, které vyznačovaly obrat jeho citů a protiřečily jeho činům. V Norlandu neměl žádnou radost; nenáviděl pobyt ve městě; ale buď do Norlandu, nebo do Londýna jet musel. Jejich laskavosti si cenil nade vše a největším jeho štěstím bylo být s nimi. A přece je musel za týden opustit, navzdory jejich i svým přáním, a bez jakéhokoli omezení jeho času.

Elinor přičítala celou tu podivnost jeho jednání na vrub jeho matce; a bylo jí to štěstím, že měl matku, jejíž povaha jí byla známa tak nedokonale, že sloužila jako obecná omluva pro vše zvláštní na straně jejího syna. Byť byla zklamaná a mrzutá, a občas znechucená jeho nejistým chováním k ní, byla celkem dobře naložena brát jeho činy se všemi upřímnými ohledy a velkorysými výhradami, jaké z ní pro Willoughbyho poněkud bolestivěji vymohla matka. Jeho nedostatek nálady, otevřenosti a důslednosti se obvykle přičítal jeho nesamostatnosti a jeho lepší znalosti povahy a plánů paní Ferrarsové. Krátkost jeho ná-

vštěvy, pevnost jeho záměru je opustit, pramenily z téže spoutané náklonnosti, z téže nevyhnutelné nutnosti přizpůsobovat se matce. Stará dobře zavedená křivda povinnosti proti vůli, rodiče proti dítěti, byla příčinou všeho. Byla by ráda věděla, kdy mají tyto obtíže ustat, kdy má tento odpor povolit – kdy se paní Ferrarsová napraví a její syn bude volný být šťastný. Z takových marných přání se však musela obrátit pro útěchu k obnovení důvěry v Edwardovu náklonnost, ke vzpomínce na každý projev náklonnosti v pohledu či slově, který mu v Bartonu uklouzl, a především k onomu lichotivému důkazu, který neustále nosil kolem prstu.

„Myslím, Edwarde," řekla paní Dashwoodová, když byli poslední ráno u snídaně, „že byste byl šťastnější muž, kdybyste měl nějaké povolání, které by zaměstnávalo váš čas a dodávalo zajímavost vašim plánům a činům. Vašim přátelům by to sice mohlo přinést jisté nepohodlí – nemohl byste jim dát tolik svého času. Ale (s úsměvem) v jednom ohledu by vám to podstatně prospělo – věděl byste, kam jít, až od nich odjedete."

„Ujišťuji vás," odpověděl, „že o této věci přemýšlím dávno tak, jak teď přemýšlíte vy. Bylo, je a snad vždy bude pro mne těžkým neštěstím, že jsem neměl žádnou nutnou záležitost, která by mě zaměstnávala, žádné povolání, které by mi dalo zaměstnání nebo mi poskytlo něco jako samostatnost. Bohužel však má vlastní vybíravost a vybíravost mých přátel ze mne učinily to, co jsem, zahálčivou, bezmocnou bytost. Nikdy jsme se nemohli shodnout na volbě povolání. Vždy jsem dával přednost církvi, jako ji dávám i teď. Ale to nebylo pro mou rodinu dost nóbl. Doporučili armádu. To bylo pro mne příliš nóbl. Právo bylo uznáno za dost uhlazené; mnozí mladí muži, kteří měli pokoje v Templu, se dobře uvedli v nejlepší společnosti a projížděli se po městě ve velmi švihákých gigech. Ale neměl jsem o právo chuť ani v této méně temné jeho podobě, kterou má rodina schvalovala. Co se námořnictva týče, to mělo módu na své straně, ale když se tato věc

poprvé začala řešit, byl jsem na vstup už příliš starý – a nakonec, protože nebyla nutnost, abych vůbec nějaké povolání měl – protože jsem mohl být právě tak nóbl a nákladný bez červeného kabátu na zádech jako s ním – byla zahálka celkově prohlášena za nejvýhodnější a nejčestnější, a osmnáctiletý mladý muž obvykle netouží tak horlivě po tom, aby byl zaneprázdněn, aby odolal přemlouvání svých přátel nedělat nic. Byl jsem tedy zapsán v Oxfordu a od té doby řádně zahálím."

„Důsledkem toho asi bude," řekla paní Dashwoodová, „že vzhledem k tomu, že vám klidnost nepřinesla vlastní štěstí, budou vaši synové vychováni k právě tolika zálibám, zaměstnáním, povoláním a řemeslům jako synové Columellovi."

„Budou vychováni," řekl vážně, „tak, aby mi byli co nejméně podobní. V cítění, v jednání, v postavení, ve všem."

„Jděte, jděte; to je všechno jen výron okamžité pokleslé nálady, Edwarde. Jste v melancholickém naladění a myslíte si, že kdokoli vám nepodobný musí být šťastný. Pamatujte však, že bolest z loučení s přáteli pocítí každý občas, ať je jeho vzdělání či postavení jakékoli. Poznejte své vlastní štěstí. Nic vám nechybí, jen trpělivost – nebo tomu dejme lákavější jméno, říkejme tomu naděje. Vaše matka vám časem zajistí tu samostatnost, po níž tak toužíte; je její povinností, a brzy jí to musí být i štěstím, aby zabránila, že vám bude mládí zmařeno nespokojeností. Co všechno nemůže udělat několik měsíců?"

„Myslím," odpověděl Edward, „že mohu vzdorovat mnohým měsícům a předpovědět, že mi žádné dobro nepřinesou."

Toto zoufalé rozpoložení mysli, byť nemohlo být sděleno paní Dashwoodové, přidávalo při loučení, které brzy nastalo, všem další bolest, a zanechalo nepříjemný dojem obzvlášť v Elinořiných citech, který vyžadoval nějakou námahu a čas, aby jej překonala. Protože však byla rozhodnuta jej překonat a zabránit tomu, aby se zdálo, že trpí víc než ostatní členové rodiny při jeho odjezdu, nepoužila metodu, kterou tak uvážlivě při podobné příležitosti uplatnila Marianne – rozmnožo-

vat a usazovat svůj zármutek vyhledáváním mlčení, samoty a zahálky. Jejich prostředky byly stejně odlišné jako jejich cíle a stejně vhodné k jejich podpoře.

Elinor usedla ke svému kreslícímu stolku, sotva byl z domu venku, celý den se usilovně zaměstnávala, nevyhledávala ani se nevyhýbala zmínce jeho jména, zdálo se, že se zajímá o obecné záležitosti rodiny skoro stejně jako kdykoli předtím, a jestliže tímto chováním nezmírňovala svůj vlastní žal, přinejmenším zabraňovala, aby zbytečně rostl, a matku i sestry ušetřila mnoho starostí o sebe.

Takové chování, tak dokonale opačné proti jejímu, se Marianne nezdálo o nic chvályhodnější, než jak se její vlastní zdálo Elinor chybné. Otázku sebeovládání vyřídila velmi snadno; – při silných citech bylo nemožné, při klidných nemohlo mít žádnou zásluhu. Že city její sestry *byly* klidné, si netroufala popřít, i když se za to přiznání styděla; a o síle svých vlastních podala velmi nápadný důkaz tím, že navzdory tomuto pokořujícímu přesvědčení onu sestru pořád milovala a vážila si jí.

Aniž by se před rodinou uzavírala, nebo opouštěla dům v rozhodné samotě, aby se jim vyhnula, nebo celou noc ležela vzhůru, aby se oddávala rozjímání, Elinor zjišťovala, že jí každý den dopřává dost volna přemýšlet o Edwardovi a Edwardově chování ve všech možných obměnách, které různý stav její nálady v různých chvílích vyvolal – s něžností, lítostí, souhlasem, výtkou i pochybností. Chvil bylo dost, kdy, ne-li díky nepřítomnosti matky a sester, aspoň díky povaze jejich zaměstnání, byl mezi nimi hovor zapovězen, a každý účinek samoty byl vyvolán. Její mysl musela být nezbytně volná; její myšlenky nemohly být uvázány jinde; a minulost i budoucnost, v tak zajímavém předmětu, musely stát před ní, musely si vynutit její pozornost a zaměstnat její paměť, úvahy i obraznost.

Z právě takového snění, jak seděla u kreslícího stolku, ji jednoho rána, krátce poté, co je Edward opustil, vytrhl příchod společnosti.

Byla náhodou úplně sama. Zavření malé branky u vchodu do zeleného dvorka před domem jí přitáhlo oči k oknu, a uviděla velkou skupinu, která šla k domovním dveřím. Mezi nimi byli sir John a lady Middletonová a paní Jenningsová; byli tam však ještě dva další, pán a dáma, kteří jí byli zcela neznámí. Seděla blízko okna, a sotva ji sir John zahlédl, nechal zbytek společnosti obřadu klepání na dveře, překročil trávník a přiměl ji otevřít okno, aby si s ním promluvila, ačkoli vzdálenost mezi dveřmi a oknem byla tak krátká, že u jedněch sotva šlo mluvit, aniž by u druhých bylo slyšet.

„Nuže," řekl, „přivezli jsme vám pár cizích. Jak se vám líbí?"

„Pst! uslyší vás."

„Ať si poslouchají, pokud chtějí. Jsou to jen Palmerovi. Charlotte je velmi pěkná, to vám povím. Můžete ji vidět, podíváte-li se tímhle směrem."

Elinor, která si byla jistá, že ji za dvě minuty uvidí, aniž by si tu svobodu brala, se omluvila.

„Kde je Marianne? Utekla před námi, že jsme přišli? Vidím, že má otevřený nástroj."

„Je na procházce, myslím."

Teď se k nim připojila paní Jenningsová, které už nestačila trpělivost čekat, až se dveře otevřou, aby *svůj* příběh prozradila. Přišla s rámusem k oknu: „Jak se vede, má drahá? Jak se vede paní Dashwoodové? A kde jsou vaše sestry? Jakže! Úplně sama! Budete ráda za trochu společnosti u sebe. Přivezla jsem svého druhého syna a svou druhou dceru, aby vás viděli. Jen pomyslete, jak náhle přijeli! Myslela jsem si, že slyším kočár včera večer, když jsme pili čaj, ale nenapadlo mě, že by to mohli být oni. Myslela jsem jen na to, jestli to není plukovník Brandon, co se vrací; a tak jsem řekla siru Johnovi: myslím, že slyším kočár; snad je to plukovník Brandon, co se vrací –„

Elinor musela od ní odstoupit uprostřed příběhu, aby přijala zbytek společnosti; lady Middletonová jí představila oba cizí; paní Dashwoo-

dová a Margaret sešly ve stejnou chvíli dolů, a všichni se posadili, aby si prohlédli jeden druhého, zatímco paní Jenningsová pokračovala v příběhu, když procházela chodbou do salonku, provázená sirem Johnem.

Paní Palmerová byla o několik let mladší než lady Middletonová a od ní v každém ohledu zcela odlišná. Byla malá a baculatá, měla velmi pěknou tvář a tak krásný výraz dobré nálady, jaký si lze představit. Její chování nebylo zdaleka tak elegantní jako sestřino, ale bylo mnohem přitažlivější. Vešla s úsměvem, usmívala se po celou dobu návštěvy, kromě chvil, kdy se smála, a usmála se, i když odcházela. Její muž byl vážně vypadající mladý muž pěti- nebo šestadvacetiletý, působil módněji a rozumněji než jeho žena, ale méně ochotně se chtěl zalíbit nebo nechat zalíbit. Vstoupil do místnosti s pohledem plným vlastní důležitosti, lehce se dámám uklonil, aniž by řekl slovo, a po krátké prohlídce jich a jejich pokojů vzal ze stolu noviny a dál v nich četl po celou dobu, co zůstal.

Paní Palmerová naopak, od přírody silně obdařená sklonem být stejnoměrně zdvořilá a šťastná, sotva se posadila a už jí vybuchoval obdiv k salonku a všemu v něm.

„No! Jaký to je rozkošný pokoj! Nikdy jsem neviděla nic tak kouzelného! Jen si pomysli, maminko, jak se změnil, co jsem tu byla naposledy! Vždycky jsem si myslela, že je to tak milé místo, paní! (obracejíc se k paní Dashwoodové) ale vy jste je udělala tak kouzelným! Jen se podívej, sestro, jak je všechno rozkošné! Jak bych chtěla takový dům pro sebe! Nechtěl byste, pane Palmere?“

Pan Palmer jí neodpověděl a ani neodtrhl oči od novin.

„Pan Palmer mě neslyší,“ řekla se smíchem; „on mě někdy nikdy neslyší. Je to tak směšné!“

To byla pro paní Dashwoodovou úplně nová představa; nikdy nebyla zvyklá nacházet vtip v tom, že si někdo něčeho nevšímá, a nemohla si pomoci, musela se podívat s překvapením na oba.

Paní Jenningsová mezitím mluvila dál, jak nejhlasitěji mohla, a pokračovala v líčení jejich překvapení, k němuž došlo předchozího večera, když uviděli své přátele, a nepřestala, dokud nebylo vše vypovězeno. Paní Palmerová se při vzpomínce na jejich úžas srdečně smála a všichni se dvakrát nebo třikrát shodli, že to bylo zcela milé překvapení.

„Můžete si představit, jak jsme byli všichni rádi, že je vidíme," dodala paní Jenningsová, naklánějíc se k Elinor a mluvíc tichým hlasem, jako by chtěla, aby ji nikdo jiný neslyšel, ačkoli seděli na různých stranách pokoje; „ale přesto si nemohu pomoci a přála bych si, aby necestovali tak rychle, ani si tu cestu neudělali tak dlouhou, neboť objeli celou cestu přes Londýn kvůli nějaké záležitosti, a víte (významně kývla a ukázala na svou dceru), v jejím stavu to nebylo dobré. Chtěla jsem, aby zůstala doma a odpočinula si dnes ráno, ale chtěla jet s námi; tolik si přála vás všechny vidět!"

Paní Palmerová se smála a řekla, že jí to neublíží.

„Čeká slehnutí v únoru," pokračovala paní Jenningsová.

Lady Middletonová už takový hovor nemohla snášet, a proto se přinutila zeptat pana Palmera, zda jsou v novinách nějaké zprávy.

„Ne, žádné," odpověděl a četl dál.

„Tady jde Marianne," zvolal sir John. „Teď, Palmere, uvidíte strašlivě pěknou dívku."

Hned šel do chodby, otevřel přední dveře a sám ji uvedl dovnitř. Paní Jenningsová se jí hned, jak se objevila, zeptala, jestli nebyla v Allenhamu; a paní Palmerová se té otázce zasmála tak srdečně, že ukázala, že jí rozumí. Pan Palmer při jejím vstupu do pokoje zdvihl oči, nějakou minutu na ni zíral a pak se vrátil k novinám. Oko paní Palmerové nyní upoutaly kresby, které visely kolem místnosti. Vstala, aby si je prohlédla.

„Ach! bože, jak jsou krásné! No! jak rozkošné! Jen se podívej, maminko, jak milé! Prohlašuji, že jsou zcela kouzelné; mohla bych se na

ně dívat věčně.“ A pak si znovu sedla a velmi brzy zapomněla, že v pokoji vůbec něco takového je.

Když lady Middletonová vstala, aby odešla, vstal i pan Palmer, odložil noviny, protáhl se a rozhlédl se po všech.

„Můj milý, spal jsi?“ zeptala se jeho žena se smíchem.

Neodpověděl jí; a jen poznamenal, poté co znovu prohlédl místnost, že je velmi nízká a že má křivý strop. Pak se uklonil a odešel s ostatními.

Sir John byl na všechny velmi naléhavý, aby strávily příští den v Barton Parku. Paní Dashwoodová, která nechtěla jíst s nimi víckrát, než oni jedli u ní, za sebe to naprosto odmítla; její dcery mohly udělat, jak si přejí. Ale neměly žádnou zvědavost vidět, jak pan a paní Palmerovi jedí oběd, ani žádnou naději na potěšení z nich nějakým jiným způsobem. Pokusily se tedy také omluvit; počasí bylo nejisté a nezdálo se, že by mělo být dobré. Ale sir John se neuspokojil – kočár pro ně bude poslán a přijít musejí. I lady Middletonová, ač na jejich matku netlačila, tlačila na ně. Paní Jenningsová a paní Palmerová se přidaly svými prosbami; všichni se zdáli stejně dychtiví vyhnout se rodinnému sešlosti; a mladé dámy musely ustoupit.

„Proč nás zvou?“ řekla Marianne, sotva byli pryč. „O nájmu tohoto domu se říká, že je nízký; ale máme ho za velmi těžkých podmínek, musíme-li jíst v Barton Parku, kdykoli u nich někdo pobývá, nebo u nás.“

„Nemyslí to teď o nic méně zdvořile a laskavě,“ řekla Elinor, „těmito častými pozváními než těmi, které jsme dostaly před několika týdny. Změna není v nich, pokud se jejich sešlosti staly nudnými a jednotvárnými. Změnu musíme hledat jinde.“

XX.

Když slečny Dashwoodovy druhého dne vstupovaly do salonu v Barton Parku jedněmi dveřmi, vběhla jim druhými naproti paní Palmerová, v stejně dobré a veselé náladě jako předtím. Vzala je všechny co nejpřátelštěji za ruku a vyjádřila velkou radost z toho, že je zase vidí.

„Tolik vás ráda vidím!“ řekla a posadila se mezi Elinor a Marianne. „Je to tak ošklivý den, bála jsem se, že nepřijdete, což by byla hrozná věc, protože my zítra zase odjíždíme. Musíme jet, protože nás příští týden přijedou navštívit Westonovi, víte. Náš příjezd byl zcela nenadálý, nevěděla jsem o něm, dokud nám k domu neujížděl kočár, a tu se mě pan Palmer zeptal, jestli pojedu s ním do Bartonu. Je tak legrační! Nikdy mi nic neřekne! Je mi tak líto, že nemůžeme zůstat déle; nicméně se opět ve městě brzy sejdeme, doufám.“

Musely tomu očekávání udělat konec.

„Nejedete do města!“ zvolala paní Palmerová se smíchem. „Budu úplně zklamaná, když ne. Mohla bych vám sehnat nejmilejší dům na světě, hned vedle našeho, na Hanover Square. Musíte přijet, opravdu. Jsem si jistá, že vás budu velmi ráda doprovázet jako gardedáma kdykoli až do slehnutí, pokud by paní Dashwoodová do společnosti nechtěla.“

Poděkovaly jí; ale musely odolat všem jejím prosbám.

„Ach, můj milý,“ zvolala paní Palmerová na svého muže, který právě tehdy vstoupil do pokoje – „musíš mi pomoci přemluvit slečny Dashwoodovy, aby letos v zimě přijely do města.“

Její milý neodpověděl; a jen se dámám lehce uklonil a začal si stěžovat na počasí.

„Jak hrozné to všechno je!“ řekl. „Takové počasí dělá všechno a každého nepříjemným. Nuda roste uvnitř právě tak jako venku, kvůli dešti. Je z toho člověku protivné veškeré své známosti. Co má u ďábla sir John za lubem, že nemá v domě kulečníkový pokoj? Jak málo lidí ví, co je pohodlí! Sir John je stejně hloupý jako to počasí.“

Zbytek společnosti se brzy dostavil.

„Obávám se, slečno Marianne,“ řekl sir John, „že jste dnes nemohla podniknout svou obvyklou procházku do Allenhamu.“

Marianne vypadala velmi vážně a neřekla nic.

„Ach, nebuďte před námi tak tajnůstkářská,“ řekla paní Palmerová; „neboť my o tom všem víme, ujišťuji vás; a já velmi obdivuji váš vkus, protože si myslím, že je mimořádně hezký. Nebydlíme od něj daleko, víte, na venkově. Nebude to víc než deset mil, troufám si tvrdit.“

„Mnohem spíš třicet,“ řekl její manžel.

„Nu, inu! Není v tom velký rozdíl. Já u něj nikdy nebyla; ale říká se, že je to milé pěkné místo.“

„Nejhanebnější kout, jaký jsem v životě viděl,“ řekl pan Palmer.

Marianne zůstala úplně mlčky, ačkoli její tvář prozrazovala, jaký má zájem na tom, co se říká.

„Je to velmi ošklivé?“ pokračovala paní Palmerová – „to to pak musí být nějaké jiné místo, které je tak pěkné, předpokládám.“

Když byli usazeni v jídelně, sir John s politováním poznamenal, že je jich jen osm dohromady.

„Má milá,“ řekl své ženě, „to je velmi mrzuté, že nás je tak málo. Proč jsi nepozvala Gilbertovy, aby dnes přišli k nám?“

„Neřekla jsem ti snad, sire Johne, když jsi mi o tom mluvil minule, že to nejde? Byli u nás na obědě naposledy.“

„My dva, sire Johne,“ řekla paní Jenningsová, „bychom nemuseli dělat takové cavyky.“

„To by pak byla hrozná nevychovanost," zvolal pan Palmer.

„Můj milý, odporuješ každému," řekla jeho žena se svým obvyklým smíchem. „Víš, že jsi dočista hrubý?"

„Nevěděl jsem, že někomu odporuji, když tvou matku nazývám nevychovanou."

„Hm, mě urážej, jak chceš," řekla ta dobrodušná stará dáma, „Charlotte už jsi mi odebral z rukou a nemůžeš mi ji vrátit. Takže v tomhle mám já navrch."

Charlotte se srdečně smála při pomyšlení, že se jí její muž nemůže zbavit; a vítězoslavně řekla, že jí nevadí, jak je na ni nevrlý, protože spolu musí žít. Nebylo možné, aby někdo byl důkladněji dobrosrdečný nebo pevněji rozhodnutý být šťastný než paní Palmerová. Předstíraná lhostejnost, drzost a nespokojenost jejího muže jí nepůsobily žádnou bolest; a když ji plísnil nebo jí nadával, báječně se bavila.

„Pan Palmer je tak legrační!" řekla šeptem k Elinor. „Pořád je mimo náladu."

Elinor nebyla po krátkém pozorování nakloněna uvěřit, že by byl tak upřímně a nestrojeně zlomyslný nebo nevychovaný, jak si přál se jevit. Jeho povahu snad trochu zahořkla okolnost – jako u mnoha jiných jeho pohlaví –, že nějakým nepochopitelným sklonem k pěknosti se stal manželem velmi hloupé ženy – ale věděla, že tento druh klopýtnutí je u jakéhokoli rozumného muže až příliš častý, aby jím mohl být trvale raněn. Spíše šlo o přání vyniknout, soudila, které vedlo k jeho pohrdlivému zacházení s každým a k obecné nespokojenosti se vším, co měl před sebou. Byla to touha jevit se nadřazeným ostatním lidem. Pohnutka příliš běžná, než aby se nad ní někdo divil; prostředky však, jakkoli možná uspěly v tom, aby stvrzovaly jeho nadřazenost v nevychovanosti, pravděpodobně k němu nikoho nepřipoutaly kromě jeho ženy.

„Ach, moje drahá slečno Dashwoodová," řekla paní Palmerová brzy nato, „mám k vám a vaší sestře takovou prosbu. Nepřijedete k nám do

Clevelandu strávit nějaký čas o těchto Vánocích? Nu, prosím, přijeďte – a přijeďte, dokud u nás budou Westonovi. Nevíte, jak budu šťastná! Bude to zcela rozkošné! – Můj milý," obrátila se k svému muži, „netoužíš, aby slečny Dashwoodovy přijely do Clevelandu?"

„Jistě," odpověděl s úšklebkem – „žádný jiný záměr mě do Devonshiru nepřivedl."

„Tak vidíte," – řekla jeho paní, „pan Palmer vás čeká; nemůžete tedy odmítnout."

Obě dychtivě a rozhodně její pozvání zavrhly.

„Ale opravdu musíte a přijedete. Jistě vás to nade všechno potěší. Westonovi u nás budou, a bude to zcela rozkošné. Nevíte, jak krásné místo je Cleveland; a máme teď tak veselo, protože pan Palmer stále objíždí kraj kvůli volbám; a tolik lidí k nám přijelo na oběd, které jsem předtím nikdy neviděla, že je to zcela báječné! Ale, chudák! Je ho to velmi vyčerpávající! Musí všechny přinutit, aby ho měli rádi."

Elinor sotva zachovala tvář, když přitakala, jak těžká taková povinnost je.

„Jak to bude kouzelné," řekla Charlotte, „až bude v parlamentu! – nebude? Jak se budu smát! Bude tak směšné vidět všechny jeho dopisy nadepsané s M.P. – A víte, že říká, že mi nikdy nebude posílat osvobozené dopisy? Prohlašuje, že nebude. Nebo ano, pane Palmere?"

Pan Palmer si jí nevšímal.

„Nesnáší psaní, víte," pokračovala – „říká, že je to zcela otřesné."

„Ne," řekl, „nikdy jsem nic takového bláhového neřekl. Nenasazuj mi všechny své přestupky proti jazyku na krk."

„Tak vidíte; vidíte, jak je legrační. Tohle je u něj pořád! Někdy se mnou půl dne nemluví, a pak najednou vybafne něco tak legračního – o čemkoli na světě."

Když se vraceli do salonu, překvapila Elinor velmi tím, že se jí zeptala, zda nemá pana Palmera přespříliš ráda.

„Jistěže," řekla Elinor; „zdá se velmi příjemný."

„Nu – jsem tak ráda. Myslela jsem, že vám bude, je tak příjemný; a pan Palmer je přespříliš potěšen vámi a vašimi sestrami, to vám povím, a nevíte, jak bude zklamaný, když nepřijedete do Clevelandu. – Nemohu si představit, proč byste proti tomu měla cokoli namítat."

Elinor musela znovu její pozvání odmítnout; a změnou tématu udělala jejím prosbám přítrž. Pokládala za pravděpodobné, že jelikož žijí ve stejném hrabství, bude paní Palmerová schopna poskytnout nějaký podrobnější popis Willoughbyho obecné povahy, než co se dalo získat ze zběžného poznání Middletonových s ním; a dychtila od kohokoli získat takové potvrzení jeho předností, které by Marianne mohlo odstranit možnost obav. Začala tím, že se zeptala, zda pana Willoughbyho v Clevelandu často vídají a zda se s ním blíže znají.

„Ach bože, ano; znám ho mimořádně dobře," odpověděla paní Palmerová; „ačkoli jsem s ním vlastně nikdy nemluvila; viděla jsem ho však ve městě pořád. Nějak se nikdy nestalo, že bych byla v Bartonu, zatímco on byl v Allenhamu. Maminka ho tu předtím jednou viděla; – ale já tehdy byla se svým strýcem ve Weymouthu. Nicméně, troufám si tvrdit, že bychom se s ním v Somersetshiru často vídali, kdyby se nám nebylo tak smolně stalo, že jsme nikdy nebyli zároveň na venkově. V Combe je, myslím, velmi málo; ale kdyby tam byl sebevíc, nemyslím, že by za ním pan Palmer jezdil, protože je v opozici, víte, a kromě toho je to z ruky. Vím velmi dobře, proč se po něm ptáte; vaše sestra si ho má vzít. Jsem z toho strašlivě ráda, protože ji pak budu mít za sousedku, víte."

„Na mou duši," odpověděla Elinor, „víte o té věci mnohem víc než já, pokud máte nějaký důvod takovou partii očekávat."

„Nepředstírejte, že to popíráte, protože víte, že je to to, o čem všichni mluví. Ujišťuji vás, že jsem to slyšela cestou skrz město."

„Má drahá paní Palmerová!"

„Na mou čest, slyšela. – Potkala jsem plukovníka Brandona v pondělí ráno na Bond Street, těsně než jsme odjeli z města, a hned mi to

řekl.“

„Velmi mě překvapujete. Plukovník Brandon vám to řekl! Jistě se mýlíte. Dávat takovou zprávu osobě, která by se o ni nemohla zajímat, i kdyby byla pravdivá, od plukovníka Brandona bych rozhodně nečekala.“

„Ale ujišťuji vás, že to tak přesto bylo, a povím vám, jak se to stalo. Když jsme ho potkali, obrátil se a šel s námi; a tak jsme se dali do řeči o mém bratrovi a sestře, a o tom i onom, a já mu říkám: ‚Nu, plukovníku, do Barton Cottage se prý nastěhovala nová rodina, slyším, a maminka mi psala, že jsou to velmi pěkné dámy, a že si jedna z nich bere pana Willoughbyho z Combe Magna. Je to pravda, prosím vás? Vždyť vy to přece musíte vědět, když jste byl nedávno v Devonshiru.‘“

„A co plukovník řekl?“

„Och – moc neřekl; ale tvářil se, jako by to věděl, že je to pravda, takže od té chvíle jsem to pokládala za jisté. Bude to zcela rozkošné, prohlašuji! Kdy se to má konat?“

„Pan Brandon se, doufám, měl dobře?“

„Och! ano, docela dobře; a tak plný vaší chvály, nedělal nic jiného, než že o vás říkal krásné věci.“

„Lichotí mi jeho pochvala. Zdá se být vynikajícím mužem; a mám ho za neobyčejně příjemného.“

„Já taky. Je to tak milý muž, že je docela škoda, že je tak vážný a tak nudný. Maminka říká, že *on* se do vaší sestry taky zamiloval. Ujišťuji vás, že by to byla velká poklona, kdyby ano, protože se sotva kdy do někoho zamiluje.“

„Je pan Willoughby ve vaší části Somersetshiru hodně známý?“ řekla Elinor.

„Och! ano, mimořádně dobře; totiž, nevěřím, že se s ním zná mnoho lidí, protože Combe Magna je tak daleko; ale všichni ho pokládají za mimořádně příjemného, ujišťuji vás. Nikdo není oblíbenější než pan Willoughby, ať jde kamkoli, a to můžete vaší sestře říct. Je to stra-

šlivě šťastná dívka, že ho dostala, na mou čest; ne že by on nebyl ještě šťastnější, že má ji, protože je tak velmi hezká a příjemná, že nic není dost dobré pro ni. Nemyslím však, že je o moc hezčí než vy, ujišťuji vás; neboť vás obě považuji za nesmírně krásné, a tak i pan Palmer, tím jsem si jistá, i když jsme ho nedokázali přinutit, aby to včera večer přiznal."

Zprávy paní Palmerové o Willoughbym nebyly příliš podstatné; ale jakékoli svědectví v jeho prospěch, byť sebemenší, ji potěšilo.

„Jsem tak ráda, že jsme se konečně seznámily," pokračovala Charlotte. „A nyní, doufám, budeme vždy velké přítelkyně. Nevíte, jak jsem si přála vás poznat! Je tak rozkošné, že bydlíte v tom domku! Nic takového nemůže být, jistě! A jsem tak ráda, že se vaše sestra dobře vdá! Doufám, že budete hodně v Combe Magna. Je to krásné místo, soudě podle všeho."

„Znáte plukovníka Brandona dlouho, že?"

„Ano, hodně dlouho; co se vdala má sestra. Byl to zvláštní přítel sira Johna. Myslím," dodala tichým hlasem, „že by mě byl velmi rád dostal, kdyby mohl. Sir John a lady Middletonová si to velmi přáli. Ale maminka si nemyslela, že by ta partie byla pro mne dost dobrá, jinak by to sir John byl plukovníkovi zmínil a byli bychom se okamžitě vzali."

„Nevěděl plukovník Brandon o návrhu sira Johna vaší matce dřív, než byl učiněn? Neprohlásil se vám snad o své náklonnosti?"

„Och, ne; ale kdyby maminka proti tomu nic nenamítala, troufám si tvrdit, že by to byl nade všechno uvítal. Viděl mě tehdy jen asi dvakrát, neboť to bylo předtím, než jsem odešla ze školy. Nicméně jsem mnohem šťastnější tak, jak jsem. Pan Palmer je takový muž, jaké mám ráda."

XXI.

Palmerovi se druhého dne vrátili do Clevelandu a obě rodiny v Bartonu byly opět ponechány, aby se bavily mezi sebou. Ale to netrvalo dlouho; Elinor sotva stačila dostat jejich poslední návštěvy z hlavy, sotva přestala žasnout nad tím, jak je Charlotte šťastná bez příčiny, nad tím, že pan Palmer při svých dobrých schopnostech jedná tak nerozumně, a nad onou podivnou nevhodností, která často existuje mezi mužem a ženou, než siru Johnovi a paní Jenningsové horlivá píle v záležitosti společenství obstarala nějakou další novou známost k vidění a pozorování.

Při dopolední vyjížďce do Exeteru potkali dvě mladé dámy, u nichž paní Jenningsová s uspokojením objevila, že jsou její příbuzné, a to bylo pro sira Johna dost, aby je rovnou pozval do Barton Parku, jakmile jim v Exeteru skončí jejich současné závazky. Jejich závazky v Exeteru takovému pozvání okamžitě ustoupily a lady Middletonová byla po návratu sira Johna uvedena do nemalé úzkosti, když se dozvěděla, že má velmi brzy přijmout návštěvu dvou dívek, které v životě neviděla a o jejichž vybranosti, dokonce i snesitelné uhlazenosti, neměla žádný důkaz; neboť ujišťování jejího muže a matky v této věci neplatila vůbec za nic. To, že jde o její příbuzné, věc jen zhoršovalo; a pokusy paní Jenningsové o útěchu měly tedy bohužel pochybný základ, když dceři radila, aby jí nevadilo, zda budou příliš uhlazené, protože jsou všechno sestřenice a musí se jedna snášet s druhou. Protože však nebylo možné zabránit jejich příjezdu, lady Middletonová se s tou představou smířila se vší filozofií dobře vychované ženy, a spokojila se

s tím, že svému muži v této věci dávala mírné pokárání pětkrát či šestkrát denně.

Mladé dámy přijely: jejich zevnějšek nebyl v žádném případě neuhlazený nebo nemódní. Jejich šaty byly velmi švarné, chování velmi zdvořilé, byly nadšené domem, vytržené z nábytku, a shodou okolností se tak nemírně rozplývaly nad dětmi, že si dobré mínění lady Middletonové naklonily, ještě než byly v Barton Parku hodinu. Prohlásila, že jsou to velmi příjemné dívky, což bylo z její strany, lady Middletonové, nadšený obdiv. Důvěra sira Johna ve vlastní úsudek s touto živou chválou vzrostla, a hned se vypravil do Barton Cottage povědět slečnám Dashwoodovým o příjezdu slečen Steeleových a ujistit je, že to jsou nejmilejší dívky na světě. Z takové chvály se však mnoho dozvědět nedalo; Elinor dobře věděla, že nejmilejší dívky na světě lze potkat v každém koutě Anglie, ve všech možných obměnách tvaru, obličeje, povahy a rozumu. Sir John chtěl, aby celá rodina hned šla do Barton Parku a podívala se na jeho hosty. Dobrotivý, lidumilný muž! Bylo mu bolestivé i jen si pro sebe nechat sestřenici třetího kolene.

„Nu, přijďte," řekl – „prosím, přijďte – musíte přijít – prohlašuji, že přijdete – nevíte, jak se vám budou líbit. Lucy je strašlivě pěkná, a tak dobrosrdečná a příjemná! Děti se jí už všechny věší kolem krku, jako by to byla stará známá. A obě touží vás nade všechno vidět, protože se v Exeteru dozvěděly, že jste nejkrásnější bytosti na světě; a já jim řekl, že je to vše svatá pravda, a mnohem víc. Nadchnete se z nich, tím jsem si jist. Přivezly plný kočár hraček pro děti. Jak můžete být tak hrozné, že nepůjdete? Vždyť to jsou vaše sestřenice, víte, svým způsobem. *Vy* jste moje sestřenice a ony jsou sestřenice mé ženy, takže musíte být příbuzné."

Sir John však nedosáhl svého. Získal jen slib, že do dne či dvou zavítají do Barton Parku, a pak je nechal v úžasu nad jejich lhostejností a šel pěšky domů znovu se chlubit jejich půvaby slečnám Steeleovým, jako se právě slečnami Steeleovými chlubil jim.

Když došlo k slíbené návštěvě Barton Parku a následnému představení těmto mladým dámám, shledaly v zjevu nejstarší, které bylo téměř třicet, s velmi obyčejnou a ne rozumně vyhlížející tváří, nic k obdivu; ale na druhé, které nebylo víc než dvacet dva či tři, uznaly značnou krásu; její rysy byly pěkné, měla ostrý rychlý zrak a elegantní vystupování, které, byť neposkytovalo opravdovou vybranost nebo půvab, dávalo její osobě výraznost. Jejich chování bylo obzvláště zdvořilé a Elinor jim brzy přiznala jistou dávku rozumu, když viděla, s jakou stálou a uvážlivou pozorností se dělají příjemnými lady Middletonové. Nad jejími dětmi byly v neustálém vytržení, vychvalovaly jejich krásu, vyhledávaly jejich pozornost a plnily jejich rozmary; a to z jejich času, co bylo možno uvolnit z neodbytných požadavků, které na něj tato zdvořilost kladla, trávily obdivem všeho, co lady Middletonová právě dělala, pokud zrovna něco dělala, anebo kopírováním vzorů nějakých elegantních nových šatů, v nichž její zjev předchozího dne uvrhl obě do neustálého nadšení. Pro ty, kdo se dvoří skrze takové slabosti, je šťastné, že milující matka, byť v honbě za chválou pro své děti patří mezi nejnenasytnější bytosti, patří zároveň mezi nejdůvěřivější; její požadavky jsou přemrštěné; ale spolkne cokoli; a přehnaná náklonnost a trpělivost slečen Steeleových k její drobotině tudíž lady Middletonová brala bez nejmenšího překvapení nebo nedůvěry. Mateřskou spokojeností pozorovala všechny ty drzé zásahy a škádlivé lotroviny, jimž se její sestřenice podrobovaly. Viděla, jak jim rozvazují šerpy, taháním natahují vlasy přes uši, prohledávají jim pracovní taštičky a odnášejí jim nože a nůžky, a necítila žádnou pochybnost, že to je vzájemné potěšení. Nevnukalo jí to žádný jiný úžas než ten, že Elinor a Marianne sedí tak klidně vedle a nehlásí se o podíl na tom, co se děje.

„John je dnes v takové náladě!“ řekla, když vzal slečně Steeleové kapesník a vyhodil jej z okna. „Je plný opičích kousků.“

A chvíli nato, když druhý chlapec jednu z téže dámy prudce štípl do prstů, pyšně poznamenala: „Jak je William hravý!“

„A tady je má sladká malá Annamaria,“ dodala a něžně hladila tříletou holčičku, která poslední dvě minuty nedělala hluk; „A ona je vždycky tak něžná a tichá – nikdy nebylo tak klidné stvořeníčko!“

Bohužel však při těchto objetích špendlík z pokrývky hlavy její milosti lehce škrábl dítě do krku, což z tohoto vzoru jemnosti vyloudilo tak prudký křik, že by jej sotva kdo předčil ze stvoření záměrně hlasitých. Zděšení matky bylo nesmírné; nemohlo však předčit poplach slečen Steeleových, a všechny tři v tak kritické situaci dělaly vše, co by náklonnost mohla napovídat jako způsob, jak zmírnit utrpení malé trpitelky. Byla usazena matce do klína, zahrnována polibky, její ranka omývána levandulovou vodou jednou ze slečen Steeleových, která u ní klečela, aby ji ošetřovala, a ústa jí druhá cpala cukrovými švestkami. S takovou odměnou za slzy nebylo dítě dost moudré, aby přestalo plakat. Pořád křičelo a hlasitě vzlykalo, kopalo dva své bratry za to, že se jí nabízeli dotknout, a jejich spojené konejšení bylo marné, dokud lady Middletonová šťastně nevzpomněla, že při podobné nehodě minulý týden byla úspěšně na pohmožděný spánek použita meruňková zavařenina; a týž lék byl horlivě navržen pro tuto nešťastnou odřeninu, a lehké přerušení křiku u mladé dámy, když to zaslechla, jim dalo důvod doufat, že nebude odmítnut. Byla tedy odnesena z pokoje v matčině náručí za tímto lékem, a protože oba chlapci se rozhodli jít také, ačkoli je matka vroucně prosila, aby zůstali, byly čtyři mladé dámy ponechány v tichu, které pokoj po mnoho hodin nepoznal.

„Chudinky malé!“ řekla slečna Steeleová, sotva byli pryč. „Mohla to být velmi smutná nehoda.“

„Nevím ale jak,“ řekla Marianne, „ledaže by za úplně jiných okolností. Takhle se obvykle vybičovává poplach tam, kde ve skutečnosti není proč se znepokojovat.“

„Jak sladká žena je lady Middletonová!“ řekla Lucy Steeleová.

Marianne mlčela; nebylo pro ni možné říct, co necítila, ať byla příležitost sebemalichernější; a na Elinor tudíž vždy padala celá povinnost lhaní, kdykoli to zdvořilost vyžadovala. Když se k tomu musela odhodlat, odpovídala tím, že mluvila o lady Middletonové s větší vřelostí, než cítila, i když s daleko menší než slečna Lucy.

„A sir John také," zvolala starší sestra, „jaký je to kouzelný muž!"

Zde se slečna Dashwoodová mohla jen prostě a spravedlivě přidat, bez jakéhokoli nadšení. Jen poznamenala, že je naprosto dobrosrdečný a přátelský.

„A jakou mají kouzelnou malou rodinku! Nikdy jsem v životě neviděla tak krásné děti. – Prohlašuji, že se do nich zcela blázním, a vážně mám pořád přespříliš ráda děti."

„To bych uhádla," řekla Elinor s úsměvem, „z toho, čeho jsem byla svědkem dnes dopoledne."

„Mám takový dojem," řekla Lucy, „že si myslíte, že malí Middletonovi jsou až přespříliš rozmazlení; snad jsou až na hranici únosnosti; ale u lady Middletonové je to tak přirozené; a já mám za sebe ráda vidět děti plné života a živosti; nesnesu je, jsou-li krotké a tiché."

„Přiznávám," odpověděla Elinor, „že co jsem v Barton Parku, krotké a tiché děti nikdy s žádným zděšením nespojuji."

Po této řeči následovala krátká pauza, kterou první přerušila slečna Steeleová, která se zdála být velmi nakloněna rozhovoru, a která ted řekla poněkud zprudka: „A jak se vám líbí v Devonshiru, slečno Dashwoodová? Předpokládám, že vám bylo velmi líto opustit Sussex."

Elinor, poněkud překvapená familiárností této otázky, nebo přinejmenším způsobem, jakým byla vyslovena, odpověděla, že ano.

„Norland je úžasně krásné místo, že?" dodala slečna Steeleová.

„Slyšeli jsme, jak jej sir John nemírně obdivuje," řekla Lucy, která zřejmě pokládala za nutné omluvit sestřinu volnost.

„Myslím, že *každý* ho musí obdivovat, kdo to místo viděl," odpověděla Elinor; „ačkoli nelze předpokládat, že by někdo mohl ocenit jeho

krásy tak jako my.“

„A měla jste tam mnoho švarných galánů? Předpokládám, že v této části světa jich tolik nemáte; já mám za sebe za to, že jsou vždy ohromný přínos.“

„Proč byste si měla myslet,“ řekla Lucy, očividně zahanbená za sestru, „že v Devonshiru není tolik uhlazených mladých mužů jako v Sussexu?“

„I propána, má milá, netvrdím, že nejsou. Jsem si jistá, že v Exeteru je ohromně moc švarných galánů; ale víte, odkud bych věděla, kolik švarných galánů mohlo být v okolí Norlandu; a já se jen bála, aby slečnám Dashwoodovým nebylo smutno v Bartonu, jestli by jich tu neměly tolik, co bývaly zvyklé. Ale snad vás, mladé dámy, galáni nezajímají, a je vám jedno, zda s nimi, nebo bez. Já je mám za sebe strašně ráda, pokud jsou švarně oblečeni a chovají se slušně. Ale nesnesu je vidět špinavé a nechutné. Víte, v Exeteru je pan Rose, úžasně švarný mladý muž, hotový galán, úředník u pana Simpsona, víte, a přece když ho ráno potkáte, není k vidění. Předpokládám, že váš bratr byl hotový galán, slečno Dashwoodová, než se oženil, když byl tak bohatý?“

„Na mou duši,“ odpověděla Elinor, „nemohu vám to říct, protože dokonale nerozumím smyslu toho slova. Ale tohle říci mohu: pokud někdy byl galán předtím, než se oženil, je jím pořád, protože na něm není nejmenší změny.“

„Och! bože! na ženaté muže si člověk jako na galány nepomyslí – mají jiné věci na práci.“

„Panebože! Anne,“ zvolala sestra, „nedovedeš mluvit o ničem než o galánech; – ještě slečnu Dashwoodovou přesvědčíš, že na nic jiného nemyslíš.“ A pak, aby téma odvedla, začala obdivovat dům a nábytek.

Tento vzorek slečen Steeleových stačil. Sprostá volnost a hloupost nejstarší jí nedávaly žádné doporučení, a protože Elinor se nenechala oslepit krásou nebo bystrým vzhledem nejmladší vůči jejímu nedo-

statku skutečné vybranosti a nevinnosti, opustila dům bez jakékoli touhy po bližším seznámení.

Ne tak slečny Steeleovy. Přijely z Exeteru dobře zásobeny obdivem k použití pro sira Johna Middletona, jeho rodinu a všechny jeho příbuzné, a nijak lakotná dávka se teď nedostávala jeho krásným sestřenicím, které prohlásily za nejkrásnější, nejvybranější, nejdovednější a nejpříjemnější dívky, jaké kdy spatřily, a s nimiž obzvlášť toužily se lépe seznámit. A lépe se seznámit tedy, Elinor brzy zjistila, byl jejich nevyhnutelný úděl, neboť sir John byl zcela na straně slečen Steeleových, jejich strana byla pro odpor příliš silná, a takový druh důvěrnosti musel být snášen, který spočívá v tom, že se v jedné místnosti sedí hodinu nebo dvě spolu skoro každý den. Sir John nemohl dělat víc; ale nevěděl, že víc je zapotřebí: být spolu znamenalo podle něj být důvěrný, a dokud jeho stálé plány na jejich setkávání byly účinné, neměl pochyby, že jsou z nich zavedené přítelkyně.

Abychom mu nekřivdili, dělal vše, co bylo v jeho silách, aby jejich otevřenosti pomáhal, tím, že slečny Steeleové seznamoval se vším, co věděl nebo předpokládal o situaci svých sestřenic, v nejchoulostivějších podrobnostech; a Elinor je neviděla víc než dvakrát, než jí nejstarší z nich popřála štěstí k tomu, jak si její sestra získala přízeň velmi švarného galána, co přijela do Bartonu.

„Bude to pěkná věc, vdát ji tak mladou, jistě," řekla, „a slyšela jsem, že je hotový galán a úžasně hezký. A doufám, že se vám brzy přihodí stejné štěstí, – ale možná už nějakého přítelíčka v záloze máte."

Elinor nemohla předpokládat, že by sir John byl ohleduplnější v hlásání svých podezření o jejím cítění k Edwardovi, než byl ohledně Marianne; vlastně to byl jeho oblíbenější žert z obou, protože byl o něco novější a nejistější; a od Edwardovy návštěvy nikdy spolu nejedli, aniž by na její nejmilovanější nepřipíjel s tolikerým významem, s tolikerým pokyvováním a mrkáním, že to vzbudilo obecnou pozornost. Písmeno F – bylo stejně nezměnně nasazováno a shledáno plod-

ným pro bezpočet žertů, takže jeho postavení nejvtipnějšího písmene v abecedě bylo u Elinor dávno ustáleno.

Slečny Steeleové, jak očekávala, teď měly ze všech těchto žertů plný užitek, a u nejstarší z nich vzbudily zvědavost na jméno gentlemana, na nějž se naráželo – zvědavost, která, byť často vyjadřovaná dotěrně, byla úplně v souladu s její obecnou pídivostí po záležitostech jejich rodiny. Ale sir John si se zvědavostí, kterou tak rád vyvolával, dlouho nehrál, neboť ve vyslovení jména měl přinejmenším stejné potěšení, jaké slečna Steeleová ve slyšení jej.

„Jmenuje se Ferrars," řekl ve velmi slyšitelném šeptu; „ale prosím, neříkejte to, protože je to velké tajemství."

„Ferrars!" opakovala slečna Steeleová. „Pan Ferrars je ten šťastlivec, že? Jakže! Bratr vaší švagrové, slečno Dashwoodová? Velmi příjemný mladý muž, jistě; znám ho velmi dobře."

„Jak to můžeš říct, Anne?" zvolala Lucy, která obvykle k všem sestřiným tvrzením dávala opravy. „I když jsme ho viděly jednou či dvakrát u mého strýce, je trochu moc tvrdit, že ho známe velmi dobře."

Elinor to vše slyšela s pozorností a překvapením. „A kdo byl ten strýc? Kde bydlel? Jak se seznámili?" Velmi si přála, aby téma pokračovalo, i když se do něj sama nehodlala zapojovat; ale víc se o něm neřeklo, a poprvé ve svém životě si pomyslela, že paní Jenningsová postrádá buď zvědavost na drobné informace, nebo náklonnost je sdělovat. Způsob, jakým slečna Steeleová mluvila o Edwardovi, jen zvýšil její zvědavost; neboť ji překvapil jako poněkud zlomyslný a vnukl podezření, že ta dáma zná nebo si o sobě představuje, že zná něco, co mu neslouží ke cti. – Ale její zvědavost byla marná, neboť slečna Steeleová si Edwardova jména dál nevšímala, ať už na něj bylo narážkou, nebo otevřeně zmíněno sirem Johnem.

XXII.

Marianne, která nikdy neměla mnoho tolerance vůči čemukoli jako je dotěrnost, sprostota, podřadnost schopností, nebo třeba i rozdílnost vkusu od jejího, byla v této chvíli obzvlášť, kvůli stavu své nálady, špatně naladěna, aby se jí slečny Steeleové líbily nebo aby povzbuzovala jejich vstřícné kroky; a nezměnnému chladu jejího chování k nim, který na jejich straně zarazil každý pokus o důvěrnost, Elinor přičítala hlavně onu přednost, kterou obě – ale zvláště Lucy – začaly brzy ve svém chování dávat jí; Lucy nevynechala žádnou příležitost zavést ji do rozhovoru nebo se snažit zlepšit jejich známost nenuceným a otevřeným sdělováním svých citů.

Lucy byla od přírody chytrá; její poznámky bývaly často trefné a zábavné; a jako společnici na půl hodiny ji Elinor často nacházela příjemnou; její schopnosti však nedostaly žádnou pomoc od vzdělání: byla nevědomá a neučená; a její nedostatek veškerého duševního rozvoje, nedostatek znalostí v nejběžnějších podrobnostech, nemohl před slečnou Dashwoodovou zůstat skryt, i přes její stálou snahu vypadat výhodně. Elinor viděla a litovala ji za zanedbání schopností, které vzdělání mohlo učinit tak úctyhodnými; ale viděla, s menším dojetím, úplný nedostatek jemnosti, poctivosti a bezúhonnosti mysli, které její pozornosti, horlivé snahy a lichocení v Barton Parku prozrazovaly; a nemohla mít trvalé zadostiučinění ve společnosti osoby, která k nevědomosti připojovala neupřímnost; jejíž nedostatek vzdělání bránil, aby se v rozhovoru setkávaly jako rovný s rovným, a jejíž chování vůči

jiným činilo každý projev pozornosti a úcty k ní samé zcela bezcenným.

„Budete si myslet, že má otázka je zvláštní, troufám si tvrdit," řekla jí Lucy jednoho dne, když šly spolu z Barton Parku k Barton Cottage – „ale prosím, znáte osobně matku vaší švagrové, paní Ferrarsovou?"

Elinor otázku *opravdu* pokládala za velmi zvláštní, a její tvář to vyjadřovala, když odpověděla, že paní Ferrarsovou nikdy neviděla.

„Opravdu!" odpověděla Lucy; „to mě překvapuje, protože bych si myslela, že jste ji musela někdy v Norlandu vidět. Pak mi, snad, nemůžete povědět, jaká to je žena?"

„Ne," vrátila jí Elinor, opatrná při vyslovení svého skutečného mínění o Edwardově matce a nijak zvlášť nedychtivá uspokojit to, co se jí zdálo být neomalenou zvědavostí; „neznám z ní nic."

„Jsem si jistá, že si o mně myslíte, že jsem podivná, že se po ní takovýmhle způsobem ptám," řekla Lucy a pozorně přitom hleděla na Elinor; „ale snad jsou k tomu důvody – kéž bych si směla troufnout; nicméně doufám, že mi prokážete tu spravedlnost a uvěříte, že nemám v úmyslu být neomalená."

Elinor jí dala zdvořilou odpověď a kráčely několik minut mlčky. Mlčení přerušila Lucy, která téma znovu obnovila slovy, s jistou nerozhodností:

„Nesnesu, abyste si o mně myslela, že jsem neomaleně zvědavá. Jsem si jistá, že bych raději udělala cokoli na světě, než abych si vysloužila takový úsudek osoby, jejíž dobré mínění tolik stojí za to mít jako to vaše. A jsem si jistá, že bych neměla nejmenší obavu *vám* se svěřit; vlastně bych byla velmi ráda za vaši radu, jak si počínat v tak nepříjemné situaci, v jaké jsem; ale přesto není třeba *vás* obtěžovat. Mrzí mě, že neznáte paní Ferrarsovou."

„Mrzí mě, že *ne*," řekla Elinor s velkým údivem, „kdyby to pro vás mohlo být jakkoli užitečné znát můj názor na ni. Ale opravdu jsem nikdy neporozuměla, že jste s tou rodinou nějak spojena, a jsem proto

trochu překvapená, přiznávám, tak vážným vyptáváním se po její povaze."

„Troufám si tvrdit, že jste, a vůbec se tomu nedivím. Ale kdybych si troufla vám všechno povědět, nebyla byste tolik překvapená. Paní Ferrarsová v tuto chvíli nepochybně pro mne nic neznamená – ale ten čas *může* přijít – jak brzy přijde, bude záviset na ní samé – kdy můžeme být velmi úzce spojeny."

Při těchto slovech sklopila oči, přívětivě ostýchavá, jen s jedním bočním pohledem na svou společnici, aby viděla, jaký efekt to na ni má.

„Dobrotivé nebe!" zvolala Elinor, „co tím myslíte? Znáte se s panem Robertem Ferrarsem? Je to možné?" A nebyla moc nadšena představou takové švagrové.

„Ne," odpověděla Lucy, „ne s panem *Robertem* Ferrarsem – nikdy jsem ho v životě neviděla; ale," upřela oči na Elinor, „s jeho starším bratrem."

Co cítila Elinor v té chvíli? Údiv, který by byl stejně bolestný jako silný, kdyby jej nedoprovázela okamžitá nedůvěra v to tvrzení. Obrátila se k Lucy v mlčenlivém úžasu, neschopna uhodnout důvod nebo cíl takového prohlášení; a ačkoli jí tvář měnila barvu, stála pevně v nedůvěře a necítila žádné nebezpečí hysterického záchvatu ani mdloby.

„Můžete být klidně překvapená," pokračovala Lucy; „neboť jistě jste o tom předtím nemohla mít tušení; neboť troufám si tvrdit, že vám nebo komukoli z vaší rodiny nikdy neutrousil ani sebemenší náznak; protože to vždy mělo zůstat velkým tajemstvím, a jsem si jistá, že jsem je já věrně do této hodiny střežila. Nikdo z mých příbuzných o tom neví kromě Anne, a nikdy bych vám to byla nezmínila, kdybych necítila nejvyšší důvěru na světě ve vaši mlčenlivost; a já opravdu si myslela, že musí mé chování při kladení tolika otázek po paní Ferrarsové vypadat tak podivně, že si zaslouží vysvětlení. A nemyslím, že pan Ferrars může být nespokojený, až se dozví, že jsem vám se svěřila, protože

vím, že má nejvyšší mínění na světě o celé vaší rodině a hledí na vás i ostatní slečny Dashwoodovy zcela jako na vlastní sestry.“ – Odmlčela se.

Elinor na pár okamžiků zůstala mlčky. Její údiv nad tím, co slyšela, byl zpočátku na slova příliš velký; nakonec se však přinutila promluvit, a promluvit opatrně, a řekla s klidem v chování, který její překvapení a znepokojení skryl snesitelně dobře: „Smím se zeptat, jestli vaše zasnoubení trvá dlouho?“

„Zasnoubení trvá už čtyři roky.“

„Čtyři roky!“

„Ano.“

Elinor, ač silně otřesena, pořád tomu nemohla uvěřit.

„Nevěděla jsem,“ řekla, „že jste se spolu znali už dřív než od nedávna.“

„Naše známost je však už mnohaletá. Byl u mého strýce na výchově, víte, nemalou dobu.“

„U vašeho strýce!“

„Ano; pana Pratta. Nikdy jste ho neslyšela mluvit o panu Prattovi?“

„Snad ano,“ odpověděla Elinor s napětím mysli, které rostlo s jejím rostoucím pohnutím.

„Byl u mého strýce čtyři roky, který bydlí v Longstaplu u Plymouthu. Tam také naše známost začala, protože má sestra a já jsme často u strýce pobývaly, a tam také bylo zasnoubení uzavřeno, ale ne dřív než rok potom, co od něj jako žák odešel; po té době však u nás byl skoro pořád. Zdráhala jsem se do něj vstoupit, jak si můžete představit, bez vědomí a souhlasu jeho matky; byla jsem však příliš mladá a milovala jsem ho příliš, než abych byla tak prozíravá, jak jsem měla být. I když ho neznáte tak dobře jako já, slečno Dashwoodová, musela jste ho vidět dost na to, abyste poznala, že je velmi schopen způsobit, aby k němu žena cítila opravdovou náklonnost.“

„Zajisté," odpověděla Elinor, aniž věděla, co říká; ale po chvíli zamyšlení dodala, s obnovenou jistotou o Edwardově cti a lásce a o společnici lži: „Zasnoubená s panem Edwardem Ferrarsem! – Přiznávám, že jsem tak zcela překvapená tím, co mi říkáte, že opravdu – odpusťte mi; ale jistě tu musí být nějaký omyl v osobě nebo jménu. Nemůžeme mít na mysli téhož pana Ferrarse."

„Nemůžeme mít na mysli jiného," zvolala Lucy s úsměvem. „Pan Edward Ferrars, nejstarší syn paní Ferrarsové z Park Street a bratr vaší švagrové, paní Johnové Dashwoodové, je osoba, kterou mám na mysli; musíte uznat, že se stěží mohu mýlit ve jméně muže, na němž závisí celé mé štěstí."

„Je to zvláštní," odpověděla Elinor v největším a nejbolestnějším zmatení, „že jsem ho nikdy neslyšela ani jen zmínit vaše jméno."

„Ne; vzhledem k naší situaci to zvláštní nebylo. Naší první starostí bylo udržet věc v tajnosti. Vy jste nevěděla nic o mně ani o mé rodině, a nebyla tedy nikdy *příležitost* vám mé jméno zmínit; a protože se vždy obzvláště bál podezření své sestry, *to* bylo dost důvod, proč to nezmínit."

Odmlčela se. – Elinořina jistota zakolísala; ale její sebevláda s ní nezakolísala.

„Čtyři roky jste zasnoubeni," řekla pevným hlasem.

„Ano; a nebe ví, jak dlouho ještě budeme muset čekat. Chudák Edward! Je z toho úplně zoufalý." Pak vytáhla z kapsy malý miniaturní portrét a dodala: „Abych vyloučila možnost omylu, buďte tak hodná a podívejte se na tuto tvář. Nedělá mu spravedlnost, jistě, ale přesto si myslím, že co se týče osoby, kterou měl zpodobnit, nemůžete být oklamána. – Mám ji víc než tři roky."

Při těch slovech jí ho vložila do ruky; a když Elinor viděla malbu, ať už její strach z příliš unáhleného soudu nebo její přání odhalit lež mohly nechat v její mysli zůstat jakékoli pochybnosti, nemohla žádné mít

o tom, že je to Edwardova tvář. Vrátila ji téměř okamžitě a potvrdila podobu.

„Nikdy jsem nebyla s to," pokračovala Lucy, „dát mu na oplátku obraz svůj, což mě velmi mrzí, neboť po něm tak toužil mít! Ale rozhodla jsem se, že se dám při první příležitosti portrétovat."

„Máte úplnou pravdu," odpověděla Elinor klidně. Pak kráčely několik kroků mlčky. Lucy promluvila první.

„Jsem si jistá," řekla, „že nemám nejmenší pochyby o tom, že toto tajemství věrně zachováte, protože víte, jak je pro nás důležité, aby se nedostalo k jeho matce; neboť ta by to nikdy neschválila, troufám si tvrdit. Nebudu mít žádné věno, a mám za to, že je mimořádně hrdá žena."

„Rozhodně jsem si vaše svěření nevyžadovala," řekla Elinor; „ale neprokazujete mi nic víc než spravedlnost tím, že si myslíte, že se na mne lze spolehnout. Vaše tajemství je u mne v bezpečí; ale promiňte, vyjádřím-li jisté překvapení nad tak zbytečným sdělením. Musela jste přinejmenším cítit, že mé obeznámení s ním by jeho bezpečnosti nemohlo přidat."

Když to říkala, pohlédla naléhavě na Lucy, doufajíc, že v její tváři něco objeví; snad leží na větší části toho, co říkala; ale Lucyina tvář nedoznala žádné změny.

„Bála jsem se, že si budete myslet, že si vůči vám moc dovoluji," řekla, „když vám tohle všechno povídám. Neznám vás dlouho osobně, jistě, ale znám vás a celou vaši rodinu z vyprávění už dávno; a sotva jsem vás uviděla, cítila jsem skoro, jako byste byla stará známá. Kromě toho v tomto případě jsem opravdu měla za to, že vám dlužím nějaké vysvětlení potom, co jsem se vás po Edwardově matce tak zvláštně vyptávala; a jsem tak nešťastná, že nemám žádnou duši, od níž bych si o radu mohla říct. Anne je jediná, kdo o tom ví, a nemá vůbec žádný úsudek; dokonce mi dělá mnohem víc škody než užitku, protože jsem ve stálém strachu, že mě zradí. Neumí držet jazyk za zuby, jak jste si

musela všimnout, a jsem si jistá, že jsem byla minule v největším úleku na světě, když sir John zmínil Edwardovo jméno, aby to všechno nevykolíhala. Nevíte, kolik toho si kvůli tomu v hlavě přečkávám. Jen se divím, že žiju po tom, co jsem kvůli Edwardovi poslední čtyři roky vytrpěla. Vše v takovém nejistém čekání; a vídat ho tak zřídka – sotva se potkáme víc než dvakrát ročně. Jsem si jistá, že se divím, že nemám srdce zcela zlomené."

Tu vytáhla kapesník; Elinor však necítila příliš soucitu.

„Někdy," pokračovala Lucy, poté co si otřela oči, „myslím, zda by nebylo pro nás oba lepší celou věc zcela zrušit." Když to říkala, hleděla přímo na svou společnici. „Ale pak jindy k tomu nemám dost odhodlání. Nesnesu pomyšlení, že bych ho učinila tak nešťastným, jak vím, že by i jen zmínka o takové věci udělala. A pro sebe samu také – jak je mi drahý – nemyslím, že bych na to měla sílu. Co byste mi v takovém případě poradila, slečno Dashwoodová? Co byste udělala vy sama?"

„Promiňte," odpověděla Elinor, zaskočena otázkou; „ale za takových okolností vám nemohu dát žádnou radu. Musí vás vést váš vlastní úsudek."

„Jistě," pokračovala Lucy, po několika minutách ticha na obou stranách, „jeho matka ho musí dřív nebo později zaopatřit; ale chudák Edward je tím tak sklíčený! Nepřipadal vám strašně pokleslé nálady, když byl v Bartonu? Byl tak nešťastný, když nás v Longstaplu opouštěl, aby šel k vám, že jsem se bála, abyste si nemyslela, že je úplně nemocný."

„Takže k nám přijel od vašeho strýce, když nás navštívil?"

„Och, ano; strávil u nás čtrnáct dní. Myslela jste, že přijel přímo z města?"

„Ne," odpověděla Elinor s nejhlubším vnímáním každé nové okolnosti ve prospěch Lucyiny pravdomluvnosti; „pamatuji si, že nám říkal, že strávil čtrnáct dní s nějakými přáteli poblíž Plymouthu." Vzpo-

mněla si i na své vlastní tehdejší překvapení, že se o těch přátelích víc nezmínil, že úplně mlčel i o jejich jménech.

„Nepřipadal vám smutně pokleslý?“ opakovala Lucy.

„Opravdu připadal, obzvlášť když zrovna přijel.“

„Prosila jsem ho, aby se vzchopil, aby u vás nic nevzniklo podezření, co se děje; udělalo ho to však tak melancholickým, že u nás nemohl zůstat déle než čtrnáct dní a že viděl, jak mě to zasahuje. Chudák! Bojím se, že je mu to stejné i teď; neboť mi píše v žalostné náladě. Mám od něj zprávy těsně před tím, než jsem odjela z Exeteru;“ vytáhla z kapsy dopis a nedbale ukázala Elinor adresu. „Jeho ruku poznáváte, troufám si tvrdit, – je to kouzelná ruka; ale tento dopis není napsaný tak dobře jako obvykle. Byl unavený, troufám si tvrdit, neboť mi právě předtím zaplnil celý list, jak jen šlo.“

Elinor viděla, že to *byla* jeho ruka, a nemohla už pochybovat. O portrétu si dovolila věřit, že mohl být získán náhodou; že nemusel být Edwardovým darem; ale dopisování mezi nimi mohlo trvat jen při pozitivním zasnoubení, nemohlo být opodstatněno ničím jiným; na pár okamžiků byla téměř přemožena – srdce se jí sevřelo a sotva stála; vypětí bylo však nezbytně nutné; a bojovala tak rozhodně proti tíze svých citů, že její úspěch byl rychlý a prozatím úplný.

„Dopisovat si,“ řekla Lucy, vracejíc dopis do kapsy, „je jediná útěcha, kterou máme v takto dlouhých odloučeních. Ano, *já* mám ještě jednu útěchu v jeho obraze, ale chudák Edward nemá ani *tu*. Kdyby měl aspoň můj obraz, říká, že by mu bylo lehčeji. Dala jsem mu kadeř svých vlasů zasazenou v prstenu, když byl naposledy v Longstaplu, a to mu bylo jakousi útěchou, říkal, ale ne rovnou obrazu. Všimla jste si snad toho prstenu, když jste ho viděla?“

„Všimla,“ řekla Elinor s klidem hlasu, pod nímž bylo skryto pohnutí a tíseň mimo cokoli, co kdy předtím cítila. Byla pokořená, otřesená, zmatená.

Naštěstí pro ni teď došly ke Barton Cottage, a rozhovor nemohl pokračovat dál. Po chvíli, co s nimi slečny Steeleové poseděly, se vrátily do Barton Parku, a Elinor pak byla volná, aby mohla přemýšlet a být nešťastná.

Svazek druhý

XXIII.

Jakkoli malá mohla být obvykle Elinořina důvěra v Lucyinu pravdomluvnost, nebylo pro ni při vážném uvažování možné pochybovat o ní v tomto případě, kdy žádné pokušení nemohlo vyvážit pošetilost vymyslet si lež takového ražení. Co Lucy prohlásila za pravdivé, nemohla tedy Elinor, netroufala si už déle, pokládat za nejisté; neboť to bylo navíc ze všech stran podepřeno takovými pravděpodobnostmi a důkazy, a protiřečeno ničím než jejími vlastními přáními. Jejich příležitost k seznámení v domě pana Pratta byla pro zbytek základem, zároveň nesporným a znepokojujícím; a Edwardova návštěva poblíž Plymouthu, jeho melancholický stav mysli, jeho nespokojenost s vlastními vyhlídkami, jeho nejisté chování k ní, důvěrná znalost slečen Steeleových o Norlandu a o jejich rodinných vazbách, které ji často překvapovaly, obraz, dopis, prsten – vše dohromady tvořilo takový soubor důkazů, který překonal každou obavu z nespravedlivého odsouzení jeho osoby, a ustanovil jako skutečnost, kterou žádná zaujatost nemohla odhodit, jeho křivé jednání vůči ní. – Její pobouření nad takovým chováním, její rozhořčení nad tím, že se mu stala obětí, ji na krátkou dobu nutilo cítit jen pro sebe; ale brzy vyvstaly jiné myšlenky, jiné úvahy. Klamal ji Edward úmyslně? Předstíral vůči ní náklonnost, kterou necítil? Bylo jeho zasnoubení s Lucy zasnoubením srdce? Ne; ať bylo kdysi čímkoli, nemohla uvěřit, že je takové teď. Jeho náklonnost patřila celá jí. V tom nemohla být klamána. Její matka, sestry, Fanny, všichni si byli vědomi jeho náklonnosti k ní v Norlandu; nebyl to blud její marnivosti. Nepochybně ji miloval. Jaký změkčovač srdce bylo toto přesvědčení!

Jak jen ji nemohlo vábit, aby mu odpustila! Byl vinný, hluboce vinný, že zůstal v Norlandu, když poprvé cítil, že jeho náklonnost k ní je víc, než má být. V tom se nedal obhájit; ale pokud ublížil jí, oč víc ublížil sám sobě; pokud byl její případ žalostný, jeho byl beznadějný. Jeho neopatrnost ji na čas učinila nešťastnou; ale jemu samému, zdálo se, odnímala každou šanci kdy být jiný. Ona snad časem získá klid; ale *on*, co má před sebou? Může kdy být snesitelně šťastný s Lucy Steeleovou; může, i kdyby jeho náklonnost k ní samé nebrala v úvahu, při své bezúhonnosti, své jemnosti a dobře vzdělané mysli, být spokojen se ženou jako je ona – neučenou, lstivou a sobeckou?

Mladická zaslepenost devatenáctiletého ho přirozeně musela oslepit vůči všemu kromě její krásy a dobré nálady; ale následující čtyři roky – roky, které, jsou-li tráveny rozumně, dávají tolik zlepšení rozumu – musely mu otevřít oči pro její nedostatky vzdělání, zatímco tatáž doba, strávená z její strany v nižší společnosti a při lehčích zábavách, ji snad připravila o onu prostotu, která mohla kdysi dávat její kráse zajímavou povahu.

Jestliže v předpokladu, že by se chtěl oženit s ní, se zdály jeho těžkosti ze strany jeho matky velké, oč větší teď pravděpodobně budou, když předmět jeho zasnoubení je nepochybně nižší spojeními, a pravděpodobně i nižší jměním než ona sama. Tyto obtíže ovšem při srdci tak odcizeném od Lucy mu snad na trpělivost tolik netlačily; ale melancholický byl stav té osoby, jíž mohlo očekávání rodinného odporu a nelaskavosti být pociťováno jako úleva!

Jak jí tyto úvahy přicházely v bolestivém sledu, plakala pro něj víc než pro sebe. Podepřená přesvědčením, že neudělala nic, čím by si tohle nynější neštěstí zasloužila, a utěšená vírou, že Edward neudělal nic, čím by o její úctu přišel, pomyslela si, že si i teď, pod první palčivou ranou, dokáže poručit natolik, aby před matkou a sestrami uhlídala každé podezření o pravdě. A tak dobře dokázala dostát vlastním očekáváním, že když se k nim u oběda připojila jen dvě hodiny poté,

co utrpěla ztrátu všech svých nejdražších nadějí, nikdo by z vzhledu sester neuhádl, že Elinor v tajnosti truchlí nad překážkami, které ji musí navždy oddělit od předmětu její lásky, a že Marianne v nitru dlí na dokonalostech muže, o jehož celém srdci cítí, že jej plně vlastní, a kterého očekává spatřit v každém kočáru, který projede u jejich domu.

Nutnost tajit před matkou a Marianne to, co jí bylo svěřeno v důvěře, byť si vyžadovala neustálé úsilí, nebyla pro Elinor přitížením jejího trápení. Naopak jí byla úlevou, že byla ušetřena sdělování toho, co by jim působilo takový zármutek, a stejně tak ušetřena naslouchání takovému odsouzení Edwarda, které by nejspíš plynulo z nadmíry jejich zaujaté náklonnosti k ní, a které by bylo víc, než na kolik měla sílu.

Z jejich rad či rozhovorů věděla, že žádnou pomoc dostat nemůže, jejich něžnost a žal by zvětšily její tíseň, zatímco její sebevláda by ani z jejich příkladu, ani z jejich chvály nedostala povzbuzení. Byla silnější o samotě, a její vlastní dobrý rozum ji nesl tak dobře, že její pevnost byla stejně neotřesena, zdání veselosti stejně nezměnné, jak jen při lítosti tak pronikavé a tak čerstvé mohlo být možné.

Jakkoli trpěla ze svého prvního rozhovoru s Lucy na toto téma, brzy pocítila vážnou touhu obnovit jej; a to z více důvodů než jednoho. Chtěla slyšet mnoho podrobností o jejich zasnoubení opakovaně, chtěla jasněji pochopit, co Lucy pro Edwarda opravdu cítí, zda bylo v jejím prohlašování něžné náklonnosti k němu kus upřímnosti, a obzvlášť chtěla Lucy přesvědčit, svou ochotou k věci se opět vrátit a svým klidem při hovoru o ní, že na věci není zúčastněna jinak než jako přítelkyně, což se velmi obávala, že nedobrovolný neklid v jejich dopoledním rozhovoru nejspíš zanechal přinejmenším jako věc nejistou. Že Lucy je nakloněna k žárlivosti vůči ní, se zdálo velmi pravděpodobné: bylo zjevné, že Edward o ní vždy mluvil s vysokou chválou, nejen podle Lucyina tvrzení, ale i podle toho, že si po tak krátké osobní známosti troufla svěřit jí tak přiznaně a zjevně důležité tajemství.

A i vtipkování sira Johna muselo mít nějakou váhu. Vskutku, pokud Elinor zůstávala v sobě tak dobře ujištěna, že je Edwardem opravdu milována, nebylo třeba jiných úvah o pravděpodobnostech, aby bylo přirozené, že Lucy je žárlivá; a že žárlivá je, bylo její samo svěření důkazem. Jaký jiný důvod pro vyjevení té věci by mohl být, než aby byla Elinor obeznámena s Lucyinými přednostními nároky na Edwarda a poučena, aby se mu v budoucnu vyhýbala? Pochopit takto mnoho ze soupeřčiných záměrů jí nedělalo potíže, a zatímco byla pevně rozhodnuta jednat vůči ní, jak každá zásada cti a poctivosti velí, bojovat s vlastní náklonností k Edwardovi a vídat jej co nejméně, nemohla si odepřít útěchu snažit se Lucy přesvědčit, že její srdce zraněné není. A jelikož nyní na toto téma už neměla slyšet nic bolestivějšího, než co jí bylo řečeno, nepochybovala, že dokáže projít opakováním podrobností s klidem.

Nebylo však hned v její moci získat příležitost to udělat, ačkoli Lucy byla stejně dobře nakloněna využít jakoukoli, co se naskytla; neboť počasí nebylo často tak hezké, aby jim dovolilo účast na procházce, kde by se nejsnáze mohly oddělit od ostatních; a ačkoli se setkávaly nejméně každý druhý večer buď v Barton Parku, nebo v Barton Cottage, hlavně v tom prvním, nebylo možné předpokládat, že se setkávají kvůli rozhovoru. Taková myšlenka by nikdy nevešla do hlavy ani siru Johnovi, ani lady Middletonové; a proto se jim nikdy nedávalo mnoho volna na obecný rozhovor, a vůbec žádné na zvláštní rozpravu. Setkávaly se, aby spolu jedly, pily a smály se, hrály karty nebo nějakou jinou hru, která byla dost hlučná.

Jedno či dvě taková setkání proběhla, aniž by Elinor dala šanci zapojit Lucy soukromě, když jednoho rána přišel sir John do Barton Cottage prosit, ve jménu dobročinnosti, aby všechny dnes obědvaly s lady Middletonovou, protože on musí jít do klubu v Exeteru a ona by jinak byla úplně sama, kromě své matky a dvou slečen Steeleových. Elinor, která v takové společnosti předvídala příznivější příležitost

k předmětu, který měla v úmyslu, při větší volnosti mezi sebou pod klidným a dobře vychovaným vedením lady Middletonové, než když je její muž spojuje k jednomu hlučnému účelu, pozvání okamžitě přijala; Margaret se svolením matky souhlasila stejně, a Marianne, byť vždy nerada se k nějaké jejich sešlosti připojovala, byla přesvědčena matkou, která nedokázala snášet, aby se Marianne vylučovala z jakékoli možnosti zábavy, aby šla také.

Mladé dámy šly a lady Middletonová byla šťastně zachráněna před strašlivou samotou, která jí hrozila. Fádnost schůzky byla přesně taková, jakou Elinor očekávala; nevyvolala žádnou novinku v myšlenkách ani ve výrazech, a nemohlo být nic méně zajímavého než celý jejich rozhovor jak v jídelním salonku, tak v salonu: do něj je doprovázely děti, a dokud tam byly, byla si Elinor až příliš dobře vědoma nemožnosti získat Lucyinu pozornost, aby se o to pokoušela. Opustily jej teprve při odnesení čajových věcí. Pak byl postaven karetní stůl, a Elinor začala být sama k sobě pobouřená, že vůbec kdy přechovávala naději, že najde v Barton Parku čas na hovor. Všichni povstali, aby se připravili na kolovou hru.

„Jsem ráda," řekla lady Middletonová k Lucy, „že dnes večer nebudete dokončovat košíček chudinky malé Annamarie; neboť jsem si jistá, že vám musí namáhat oči pracovat na filigránu při svíčce. A tomu drahému drobečkovi tu zklamání vynahradíme zítra, a doufám, že si pak nebude příliš dělat starost."

Tato narážka stačila. Lucy se okamžitě vzpamatovala a odpověděla: „Velice se mýlíte, lady Middletonová; čekám jen, zda můžete utvořit partii beze mne, jinak už bych u filigránu seděla. Nezklamala bych toho malého anděla za nic na světě; a jestli mě chcete nyní u karetního stolu, jsem rozhodnuta dokončit košíček po večeři."

„Jste tak laskavá, doufám, že vás to na očích nezraní, – zazvoníte na pracovní svíčky? Má chudinka malá by byla smutně zklamaná, vím,

kdyby košíček nebyl zítra hotový, neboť ačkoli jsem jí řekla, že jistě nebude, jsem si jistá, že spoléhá, že bude."

Lucy si hned přitáhla pracovní stolek k sobě a znovu si sedla s čilostí a veselostí, které jako by naznačovaly, že nemůže vychutnávat větší potěšení než výrobu filigránového košíčku pro rozmazlené dítě.

Lady Middletonová navrhla ostatním partii Casina. Nikdo nic nenamítal kromě Marianne, která se svou obvyklou nedbalostí k formám všeobecné zdvořilosti zvolala: „Vaše milost bude tak hodná a *mne* omluví – víte, že nenávidím karty. Půjdu ke klavíru; nedotkla jsem se jej od té doby, co byl laděn." A bez dalších cavyků se otočila a šla k nástroji.

Lady Middletonová vypadala, jako by děkovala nebi, že *ona* nikdy neudělala tak hrubou řeč.

„Marianne nikdy nedokáže zůstat dlouho od toho nástroje, víte, paní," řekla Elinor, snažíc se urážku shlazovat; „a nedivím se tomu příliš; neboť je to nejlépe laděné piano, jaké jsem kdy slyšela."

Zbývajících pět teď mělo losovat karty.

„Snad," pokračovala Elinor, „pokud se mi nedostane místa, mohu být slečně Lucy Steeleové k užitku tím, že jí budu stáčet papírky; a je toho na košíčku ještě tolik, že si myslím, že je nemožné, aby to její práce sama dnes večer dokončila. Práce by se mi nesmírně líbila, kdyby mi dovolila podíl na ní."

„Opravdu vám budu velmi zavázána za vaši pomoc," zvolala Lucy, „neboť zjišťuji, že je toho k dodělání víc, než jsem si myslela; a byla by to otřesná věc, zklamat drahou Annamarii nakonec."

„Och! to by bylo opravdu hrozné," řekla slečna Steeleová. „Má malá drahá dušička, jak já ji mám ráda!"

„Jste velmi laskavá," řekla lady Middletonová k Elinor; „a jelikož máte opravdu tuto práci ráda, snad budete stejně spokojená, nebudete-li losovat až do dalšího kola, nebo zkusíte své štěstí už nyní?"

Elinor radostně využila první z těchto nabídek, a tak trochou té obratnosti, které by se Marianne nikdy neuvolila dopustit, dosáhla svého cíle a zároveň potěšila lady Middletonovou. Lucy jí ochotně udělala místo, a obě krásné soupeřky tak seděly bok po boku u téhož stolu, a v naprosté harmonii se pouštěly do podpory téže práce. Klavír, u něhož Marianne, pohroužená do své hudby a svých myšlenek, mezitím zapomněla, že je v pokoji ještě kdokoli jiný než ona sama, byl naštěstí tak blízko nich, že slečna Dashwoodová teď usoudila, že může bezpečně, pod ochranou jeho hluku, zavést zajímavé téma, bez jakéhokoli rizika, že u karetního stolu bude slyšena.

XXIV.

Pevným, byť opatrným tónem začala Elinor takto.

„Nebyla bych hodna důvěry, kterou jste mi prokázala, kdybych necítila žádnou touhu po jejím pokračování, nebo žádnou další zvědavost na její předmět. Neomluvím se tedy, že se k ní znovu vracím.“

„Děkuji vám,“ zvolala Lucy vřele, „že jste prolomila led; uvedla jste mi tím srdce v klid; neboť jsem se nějak bála, že jsem vás tím, co jsem vám řekla v pondělí, urazila.“

„Urazila! Jak si to můžete myslet? Věřte mi,“ a Elinor to řekla s nejčistší upřímností, „nic by nemohlo být vzdálenější mému úmyslu než vám dát takovou představu. Mohla jste snad mít pro to svěření pohnutku, která by nebyla čestná a lichotivá pro mne?“

„A přece vás ujišťuji,“ odpověděla Lucy, s jejíma malýma ostrýma očima plnýma významu, „že se mi ve vašem chování zdála být chladnost a nespokojenost, které mě přiváděly zcela do rozpaků. Byla jsem si jistá, že se na mne hněváte; a od té doby jsem se se sebou neustále hádala, že jsem si vzala tolik svobody a obtěžovala vás svými záležitostmi. Jsem ale velmi ráda, že to byl jen můj výmysl a že mi opravdu nic nevyčítáte. Kdybyste věděla, jakou útěchou mi je ulevit si srdci rozhovorem s vámi o tom, na co každou chvíli svého života myslím, váš soucit by vás jistě přiměl přehlédnout vše ostatní.“

„Opravdu snadno věřím, že to pro vás byla veliká úleva, přiznat mi svou situaci, a buďte si jistá, že nikdy nebudete mít důvod toho litovat. Váš případ je velmi nešťastný; zdá se mi, že jste obklopena obtížemi,

a budete potřebovat vší své vzájemné náklonnosti, aby vás pod nimi podepřela. Pan Ferrars je, myslím, zcela závislý na své matce."

„Má vlastního jen dva tisíce liber; bylo by šílenství vzít se na to, ačkoli co se mne týče, mohla bych se bez povzdechu vzdát každé vyhlídky na víc. Byla jsem vždy zvyklá na velmi malý příjem a mohla bych s ním snášet jakoukoli chudobu kvůli němu; ale mám ho příliš ráda, než abych byla sobecky prostředkem toho, že by snad přišel o vše, co by mu matka mohla dát, kdyby se oženil tak, aby ji potěšil. Musíme čekat, snad mnoho let. Skoro u každého jiného muže na světě by to byla znepokojivá vyhlídka; ale Edwardovy náklonnosti a stálosti mě nic nemůže zbavit, vím."

„To přesvědčení pro vás musí být vším; a on je nepochybně podepřen stejnou důvěrou ve vaši. Kdyby síla vaší vzájemné náklonnosti selhala, jak u mnoha lidí a za mnoha okolností během čtyřletého zasnoubení přirozeně selhává, byla by vaše situace opravdu žalostná."

Lucy tu zdvihla pohled; ale Elinor dbala, aby na své tváři nedala vyvstat žádnému výrazu, který by jejím slovům mohl dát podezřelý nádech.

„Edwardova láska ke mně," řekla Lucy, „byla dost pořádně vyzkoušena naší dlouhou, velmi dlouhou odloučeností od chvíle, kdy jsme se zasnoubili, a obstála ve zkoušce tak dobře, že by bylo neomluvitelné o ní teď pochybovat. Mohu bezpečně říct, že mi od počátku v tom ohledu nikdy nedal ani okamžik obav."

Elinor sotva věděla, zda se nad tím tvrzením usmát nebo povzdechnout.

Lucy pokračovala. „Jsem také spíš žárlivé povahy od přírody, a při našich rozdílných situacích v životě, při tom, že on je o tolik víc ve světě než já, a při naší neustálé odloučenosti, byla jsem k podezření dost nakloněna, abych pravdu v okamžiku odhalila, kdyby u jeho chování ke mně při setkání byla sebemenší odchylka, nebo nějaká pokleslost nálady, kterou bych si nedokázala vysvětlit, nebo kdyby mluvil

o jedné dámě víc než o jiné, nebo kdyby se zdálo, že je v Longstaplu v nějakém ohledu méně šťastný než bývával. Nechci říct, že jsem obecně obzvlášť všímavá nebo bystrozraká, ale v takovém případě jsem si jistá, že bych klamána být nemohla."

„Všechno tohle," pomyslela si Elinor, „je velmi pěkné; ale ani jednu z nás to neoklame."

„Ale jaké," řekla po krátké odmlce, „jsou vaše vyhlídky? Nebo nemáte žádnou kromě čekání na smrt paní Ferrarsové, což je melancholická a otřesná krajnost? – Je její syn odhodlán tomuto se podrobit a všem těm dlouhým letům nejistoty, do nichž vás to může zavést, raději než na čas podstoupit riziko její nelibosti tím, že by přiznal pravdu?"

„Kdybychom si mohli být jisti, že by to bylo jen na čas! Ale paní Ferrarsová je velmi tvrdohlavá pyšná žena, a ve svém prvním záchvatu hněvu, až by to uslyšela, by velmi pravděpodobně vše zajistila Robertovi, a představa toho, kvůli Edwardovi, zahání každou mou náklonnost ke zbrklým krokům."

„A i kvůli vám samé, jinak nesete svou nezištnost nad rámec rozumu."

Lucy pohlédla na Elinor znovu a mlčela.

„Znáte pana Roberta Ferrarse?" zeptala se Elinor.

„Vůbec ne – nikdy jsem ho neviděla; ale představuji si, že je svému bratrovi velmi nepodobný – hloupý a hotový panák."

„Hotový panák!" opakovala slečna Steeleová, jejíž ucho zachytilo ta slova při náhlé přestávce v Mariannině hudbě. „Och, mluví o svých oblíbených galánech, troufám si tvrdit."

„Ne, sestro," zvolala Lucy, „v tom se mýlíš, naši oblíbení galáni *nejsou* hotoví panákové."

„Já se za to zaručuji, že galán slečny Dashwoodové ne," řekla paní Jenningsová a srdečně se zasmála; „neboť je to jeden z nejskromnějších, nejslušněji se chovajících mladých mužů, jaké jsem kdy viděla;

ale co se Lucy týče, je to tak lstivé stvořeníčko, že se nedá zjistit, koho si *ona* oblíbila."

„Ach," zvolala slečna Steeleová a významně se po nich rozhlédla, „troufám si tvrdit, že Lucyin galán je stejně skromný a slušně se chovající jako galán slečny Dashwoodové."

Elinor sama o sobě proti své vůli zrudla. Lucy se kousla do rtu a hněvivě pohlédla na sestru. Nějakou dobu panovalo vzájemné ticho. Lucy mu jako první udělala konec, když řekla tišším tónem, ačkoli jim Marianne tehdy poskytovala mocnou ochranu velmi velkolepým koncertem:

„Řeknu vám upřímně o jednom plánu, který mi nedávno přišel na mysl, jak věci přivést k závěru; vlastně jsem povinna vás do toho tajemství zasvětit, protože se vás to týká. Troufám si tvrdit, že jste Edwarda viděla dost, abyste věděla, že by církvi dával přednost před každým jiným povoláním; nuže, můj plán je, aby přijal svěcení, jakmile to bude moci, a pak by snad váš bratr díky vašemu vlivu, který byste – jsem si jistá – byla tak laskavá použít z přátelství k němu a doufám, že z nějaké náklonnosti ke mně, mohl být přesvědčen, aby mu dal obročí v Norlandu; o kterém mám za to, že je velmi dobré, a nynější držitel pravděpodobně nebude žít už dlouho. To by nám k vzetí stačilo, a ve zbytku bychom se mohli spolehnout na čas a náhodu."

„Byla bych vždycky šťastná," odpověděla Elinor, „ukázat jakýkoli znak své úcty a přátelství k panu Ferrarsovi; ale nevnímáte, že by můj vliv v takové příležitosti byl zcela zbytečný? Je bratrem paní Johnové Dashwoodové – *to* musí u jejího manžela být dostatečným doporučením."

„Ale paní Johnová Dashwoodová by příliš neschvalovala, aby Edward přijal svěcení."

„Pak mám spíš podezření, že by můj vliv zmohl velmi málo."

Zase byly několik minut zticha. Nakonec Lucy zvolala s hlubokým povzdechem:

„Myslím, že nejmoudřejší by bylo udělat tomu konec rovnou tím, že bychom zasnoubení zrušili. Zdáme se obklopeni obtížemi ze všech stran, že ačkoli by nás to na čas učinilo nešťastnými, nakonec bychom snad byli šťastnější. Ale vy mi radu nedáte, slečno Dashwoodová?“

„Ne,“ odpověděla Elinor s úsměvem, který skryl velmi rozjitřené pocity, „v takové věci rozhodně ne. Víte velmi dobře, že by mé mínění pro vás nemělo žádnou váhu, ledaže by bylo na straně vašich přání.“

„Vskutku mi křivdíte,“ odpověděla Lucy s velikou vážností; „neznám nikoho, o jehož úsudku bych smýšlela tak vysoko jako o vašem; a vážně věřím, že kdybyste mi řekla: ‚Rozhodně vám radím ukončit vaše zasnoubení s Edwardem Ferrarsem, bude to k většímu štěstí vás obou,‘ hned bych se k tomu rozhodla.“

Elinor zrudla pro neupřímnost Edwardovy budoucí ženy a odpověděla: „Taková poklona by mě účinně odstrašila od vyslovení jakéhokoli mínění na toto téma, i kdybych nějaké vytvořila. Zvedá to můj vliv příliš vysoko; moc rozdělit dva lidi tak něžně spjaté je příliš mnoho pro osobu nezúčastněnou.“

„*Protože* jste osoba nezúčastněná,“ řekla Lucy s jistou dotčeností a zvláštním důrazem na těchto slovech, „by váš úsudek mohl mít spravedlivě takovou váhu u mne. Kdyby se dalo předpokládat, že jste v nějakém ohledu zaujatá vlastními city, vaše mínění by nemělo cenu.“

Elinor pokládala za nejmoudřejší na to neodpovídat, aby se vzájemně nevyprovokovaly k nevhodnému nárůstu volnosti a otevřenosti; a byla dokonce zčásti odhodlána toto téma už nikdy nezmínit. Po této řeči tedy následovala další pauza mnohaminutového trvání, a Lucy byla opět první, kdo jí udělal konec.

„Budete letos v zimě ve městě, slečno Dashwoodová?“ řekla se vším svým obvyklým upokojením.

„Rozhodně ne.“

„To mě mrzí,“ vrátila jí ta druhá, zatímco jí při té zprávě zazářily oči, „bylo by mi takovým potěšením se tam s vámi setkat! Ale troufám

si tvrdit, že přesto pojedete. Jistě vás váš bratr a sestra pozvou k sobě."

„Nebude v mé moci přijmout jejich pozvání, pokud mě pozvou."

„To je taková smůla! Zcela jsem spoléhala na to, že se s vámi tam setkám. Anne a já pojedeme koncem ledna k nějakým příbuzným, kteří si nás k návštěvě přejí už několik let! Ale já jedu jen kvůli tomu, abych viděla Edwarda. Bude tam v únoru, jinak by pro mne Londýn žádné kouzlo neměl; nemám na to náladu."

Elinor byla brzy přivolána ke karetnímu stolku, protože skončilo první kolo, a důvěrný rozhovor obou dam byl tedy u konce, čemuž se obě bez odporu podřídily, neboť z žádné strany nebylo řečeno nic, co by způsobilo, aby se měly rády méně, než se měly rády předtím; a Elinor usedala ke karetnímu stolku s melancholickým přesvědčením, že Edward je nejen bez náklonnosti k osobě, která se má stát jeho ženou; ale že nemá ani šanci být v manželství snesitelně šťastný, kterou by *její* upřímná náklonnost mohla poskytnout, neboť jen vlastní zájem by mohl vést ženu k tomu, aby muže udržela v zasnoubení, o němž tak zjevně věděla, že ho už unavuje.

Od této chvíle téma Elinor nikdy nevzkřísila, a když se do něj pustila Lucy – která málokdy minula příležitost je zavést a byla zvláště pečlivá v tom, aby svou důvěrnici obeznámila se svým štěstím, kdykoli dostala od Edwarda dopis – Elinor s ním zacházela s klidem a opatrností, a propustila je, sotva to zdvořilost dovolila; neboť pociťovala takové rozhovory jako povolnost, kterou si Lucy nezaslouží, a která jsou nebezpečná pro ni samu.

Návštěva slečen Steeleových v Barton Parku byla prodloužena daleko za rámec toho, co první pozvání naznačovalo. Jejich obliba rostla; nebylo možné se jich zbavit; sir John o jejich odjezdu nechtěl slyšet; a navzdory jejich četným a dlouho smluveným závazkům v Exeteru, navzdory naprosté nutnosti vrátit se, aby je okamžitě splnily, která byla v plné síle na konci každého týdne, byly přemluveny k pobytu v Barton Parku skoro na dva měsíce a k pomoci při patřičné oslavě

toho svátku, který vyžaduje víc než obvyklý díl soukromých plesů a velkých večeří, aby prohlásil svou důležitost.

XXV.

Paní Jenningsová sice měla ve zvyku trávit velkou část roku v domech svých dětí a přátel, ale přesto měla i vlastní stálé obydlí. Od smrti svého manžela, který kdysi s úspěchem obchodoval v méně elegantní části města, trávila každou zimu v domě v jedné z ulic blízko Portman Square. K tomuto domovu začala s blížícím se lednem obracet své myšlenky a jednoho dne tam zcela znenadání a pro obě zúčastněné naprosto nečekaně vyzvala obě starší slečny Dashwoodovy, aby ji doprovodily. Elinor, aniž by si všimla měnící se barvy v obličeji své sestry a onoho oživeného pohledu, který prozrazoval, že k tomu plánu Marianne lhostejná rozhodně není, okamžitě za obě vděčně, ale rozhodně odmítla v domnění, že vyjadřuje jejich společnou vůli. Jako důvod uvedla jejich pevné rozhodnutí nenechávat matku v tuto roční dobu samotnou. Paní Jenningsová přijala odmítnutí s jistým překvapením a hned své pozvání zopakovala.

„Ale božínku! Jsem si jistá, že vaše matka se bez vás docela snadno obejde, a já vás velice prosím, abyste mi tu laskavost prokázaly a jely se mnou, protože jsem si to zrovna umínila. Nemyslete si, že mi budete na obtíž, protože se kvůli vám nebudu nijak zvlášť namáhat. Bude to znamenat jen poslat Betty poštovním vozem, a tolik si snad můžu dovolit. My tři se docela pohodlně vejdeme do mého kočáru; a až budeme ve městě, pokud se vám nebude chtít chodit se mnou tam, kam já, dobrá, můžete jít vždycky s některou z mých dcer. Jsem si jistá, že vaše matka proti tomu nic mít nebude; vždyť jsem měla takové štěstí, že jsem své vlastní děti dobře vdala, a tak si bude myslet, že jsem do-

cela vhodná osoba, aby mi vás svěřila; a jestli alespoň jednu z vás dobře nevdám, než s vámi skončím, nebude to má vina. Dám za vás u všech mladých mužů dobré slovo, na to se můžete spolehnout."

„Mám takový dojem," řekl sir John, „že slečna Marianne by proti takovému plánu nic neměla, kdyby se k němu její starší sestra připojila. Je to opravdu nelaskavé, že by neměla mít trochu zábavy jen proto, že si to slečna Dashwoodová nepřeje. Takže bych vám dvěma radil, abyste se vypravily do města, až vás Barton omrzí, a slečně Dashwoodové o tom ani neceknete."

„Ale kdepak," zvolala paní Jenningsová, „jsem si jistá, že budu ohromně ráda, když mi slečna Marianne bude dělat společnost, ať už slečna Dashwoodová pojede, nebo ne, jenže čím víc lidí, tím veseleji, říkám já, a myslela jsem si, že jim bude příjemnější být spolu; protože kdyby je omrzel můj hovor, mohly by si povídat jedna s druhou a smát se mým zvláštním způsobům za mými zády. Ale jednu nebo druhou, když už ne obě, prostě mít musím. Pán Bůh s námi! Jak si myslíte, že můžu žít sama a trčet doma, já, která jsem byla až do letošní zimy zvyklá mít u sebe Charlottu? Pojďte, slečno Marianne, plácneme si na to, a pokud si to slečna Dashwoodová časem rozmyslí, tím lépe."

„Děkuji vám, madam, upřímně vám děkuji," řekla Marianne s vřelostí; „vaše pozvání mi zajistilo vděčnost navždy a dalo by mi takové potěšení, ano, snad největší potěšení, jakého jsem schopna, kdybych je mohla přijmout. Ale moje matka, moje nejdražší, nejlaskavější matka – cítím, jak je Elinořina námitka oprávněná, a kdyby byla jen o něco méně šťastná, méně spokojená kvůli naší nepřítomnosti – ach, ne, nic by mě nesvedlo ji opustit. Nemělo by to a nesmí to být žádný vnitřní boj."

Paní Jenningsová znovu ujistila, že paní Dashwoodová se bez nich dokonale obejde; a Elinor, která nyní své sestře porozuměla a viděla, k jaké lhostejnosti ke skoro všemu ostatnímu ji dohnala touha být zase s Willoughbym, se již dál otevřeně proti plánu nestavěla a jen jej po-

nechala rozhodnutí matky, od níž však sotva očekávala jakoukoli podporu ve své snaze té návštěvě zabránit – návštěvě, se kterou nemohla u Marianne souhlasit a kterou měla sama osobně zvláštní důvody se vyhnout. Ať si Marianne přála cokoliv, matka to vždy horlivě podporovala – nemohla doufat, že matku v záležitosti, k níž v ní nikdy nedokázala vzbudit nedůvěru, přiměje k opatrnosti; a neodvažovala se vysvětlit, proč ona sama do Londýna jet nechce. To, že Marianne, při vší své vybíravosti dokonale obeznámená se způsoby paní Jenningsové a soustavně jimi znechucená, přehlíží každou takovou nepříjemnost, nedbá na všechno, co musí její podrážděnou citlivost nejvíc zraňovat, a to vše ve snaze dosáhnout jediného cíle – to byl tak silný, tak plný důkaz důležitosti onoho cíle pro ni, jakého Elinor přes všechno, co se dosud stalo, nebyla připravena být svědkem.

Když se paní Dashwoodové o pozvání zmínili, byla přesvědčena, že takový výlet přinese oběma dcerám hodně zábavy, a i přes všechnu laskavou pozornost, kterou věnovaly jí samé, viděla, jak moc je na tom Marianne srdcem; proto nechtěla ani slyšet, aby odmítaly kvůli *ní*. Trvala na tom, aby obě ihned přijaly, a hned se s obvyklou veselostí začala těšit na všelijaké výhody, které z toho rozdělení pro ně všechny vzejdou.

„Jsem z toho plánu nadšená," zvolala, „je to přesně to, co bych si přála. Margaret a já z toho budeme mít stejný užitek jako vy. Až budete pryč s Middletonovými, budeme spolu žít tak klidně a šťastně se svými knihami a hudbou! Až se vrátíte, uvidíte, jak Margaret pokročila! Mám také takový malý plán na úpravu vašich ložnic, který teď bude možné uskutečnit, aniž by to komukoliv překáželo. Je docela správné, že *byste* měly do města jet; já bych přála každé mladé ženě ve vašem postavení, aby se seznámila se způsoby a zábavami Londýna. Budete v péči té laskavé, mateřské ženy, o jejíž laskavosti k vám nemohu pochybovat. A s největší pravděpodobností uvidíte svého bratra, a ať jsou jeho chy-

by nebo chyby jeho ženy jakékoli, když si uvědomím, čí je to syn, nemohu snést, abyste si byli tak docela odcizeni."

„Přestože jste se se svou obvyklou starostlivostí o naše štěstí snažila odstranit každou překážku k tomuto plánu, kterou vám napadla," řekla Elinor, „zbývá jedna námitka, která se podle mého mínění tak snadno odstranit nedá."

Marianin obličej se zachmuřil.

„A co," řekla paní Dashwoodová, „co nám moje milá prozíravá Elinor hodlá nabídnout? Jakou hroznou překážku teď vytáhne? Ať jen o nákladech ani neslyším."

„Má námitka zní takto: ačkoli si o srdci paní Jenningsové myslím velmi dobře, není to žena, jejíž společnost by nám mohla přinést potěšení, a jejíž ochrana by nám dala postavení."

„To je pravda," odpověděla matka, „ale její společnosti, odděleně od ostatních lidí, se vám sotva dostane v nějaké znatelné míře, a na veřejnosti se budete téměř vždy objevovat s lady Middletonovou."

„Jestli se Elinor dá odstrašit svou nechutí k paní Jenningsové," řekla Marianne, „nemělo by to alespoň bránit MNĚ přijmout její pozvání. Já nic takového necítím a jsem si jista, že bych se s každou podobnou nepříjemností vyrovnala docela snadno."

Elinor se nemohla ubránit úsměvu nad takovým projevem lhostejnosti ke způsobům osoby, k níž musela často Marianne jen stěží přemlouvat, aby se k ní chovala alespoň snesitelně zdvořile; a v duchu se rozhodla, že pokud její sestra na odjezdu bude trvat, pojede i ona, neboť nepovažovala za vhodné, aby Marianne byla ponechána výhradně vedení svého vlastního úsudku, ani aby paní Jenningsová byla ponechána napospas Mariannině rozmaru, pokud šlo o pohodu v domácnosti. S tímto rozhodnutím se smířila tím snáz, že si vzpomněla, že Edward Ferrars, podle Lucy, neměl do města přijet dříve než v únoru, a že jejich návštěva, bez jakéhokoli nerozumného zkrácení, mohla být do té doby dokončena.

„Chci, abyste jely *obě*," řekla paní Dashwoodová; „tyto námitky nejsou k ničemu. Budete mít z pobytu v Londýně mnoho potěšení, a zvláště z toho, že budete spolu; a kdyby se Elinor jen jednou snížila k tomu, aby se těšila dopředu, předvídala by si tam potěšení z nejrůznějších stran; snad by i doufala v nějaké z toho, že se blíže seznámí s rodinou své švagrové."

Elinor si už dávno přála, aby se jí naskytla příležitost oslabit matčinu důvěru ve vzájemnou náklonnost Edwardovu a její, aby otřes byl menší, až by celá pravda vyšla najevo; a nyní, při tomto útoku, ačkoli téměř bez naděje na úspěch, se přinutila svůj záměr začít tím, že řekla, jak nejklidněji dokázala: „Edwarda Ferrarse mám velmi ráda a vždycky ho ráda uvidím; ale pokud jde o zbytek té rodiny, je mi dokonale lhostejné, zda s nimi vůbec budu někdy obeznámena."

Paní Dashwoodová se usmála a nic neřekla. Marianne zdvihla v úžasu oči, a Elinor měla pocit, že si klidně mohla jazyk odpustit.

Po velmi krátkém dalším rozhovoru se nakonec rozhodlo, že pozvání bude v plném rozsahu přijato. Paní Jenningsová tu zprávu přijala s velkou radostí a mnoha ujištěními o laskavosti a péči; a nebyla jediná, komu to udělalo potěšení. Sir John byl nadšen; neboť pro muže, jehož vládnoucí úzkostí byla hrůza z toho být sám, znamenal přírůstek dvou k počtu obyvatel Londýna leccos. I lady Middletonová se ráčila ukázat potěšenou, což pro ni znamenalo nemalé úsilí; a pokud šlo o slečny Steeleovy, zvláště o Lucy, nikdy v životě nebyly tak šťastné jako při této zprávě.

Elinor se tomuto uspořádání, které šlo proti jejím přáním, podřídila s menší neochotou, než sama očekávala. Pokud šlo o ni, bylo jí nyní jedno, zda do města pojede, nebo ne, a když viděla, jak je její matka tím plánem nadšena a jak její sestra pod jeho vlivem září pohledem, hlasem i chováním, navrácena do své obvyklé živosti a povznesena nad svou obvyklou veselost, nemohla být s příčinou nespokojena, a sotva si dovolila nedůvěřovat následku.

Mariannina radost téměř o stupeň přesahovala štěstí; takové bylo vzrušení její duše a její netrpělivost být už pryč. Jen nechuť opustit matku ji vracela ke klidu; a v okamžiku rozloučení byl její zármutek nad tím nesmírný. Zármutek její matky nebyl o nic menší, a Elinor byla jediná ze tří, kdo zřejmě pokládal to rozloučení za něco jiného než za věčné.

Jejich odjezd se uskutečnil v prvním lednovém týdnu. Middletonovi je měli následovat asi za týden. Slečny Steeleovy zůstaly na Barton Parku a měly jej opustit teprve se zbytkem rodiny.

XXVI.

Elinor nemohla sedět v kočáře s paní Jenningsovou a začínat cestu do Londýna pod její ochranou a jako její host, aniž by se nad svou vlastní situací podivila, tak krátká byla jejich známost s onou dámou, tak zcela se k sobě nehodily věkem a povahou, a tolik námitek proti takovému podniknutí měla ještě před několika málo dny! Tyto námitky však byly všechny s onou šťastnou vroucností mládí, kterou Marianne i její matka stejně sdílely, překonány či přehlédnuty; a Elinor, přes každou občasnou pochybnost o Willoughbyho stálosti, nemohla být svědkem onoho vytržení z rozkošného očekávání, které naplňovalo celou duši Marianne a zářilo jí z očí, aniž by cítila, jak prázdná je její vlastní vyhlídka, jak bezútěšné je její vlastní rozpoložení v porovnání s tím a jak ráda by na sebe vzala všechny Mariannine starosti, kdyby mohla mít před očima stejný oživující cíl, stejnou možnost naděje. Krátká, velmi krátká doba teď však musela rozhodnout o Willoughbyho úmyslech; se vší pravděpodobností už byl ve městě. Mariannina netrpělivost být tam prozrazovala, jak její naděje stojí na tom, že ho tam zastihne; a Elinor byla rozhodnuta nejen získat každé další světlo, které by jí její vlastní pozorování nebo zprávy druhých mohly o jeho povaze přinést, ale i sledovat jeho chování ke své sestře s tak horlivou pozorností, aby zjistila, co je zač a co má v úmyslu, dřív než se mnohokrát setkají. Pokud by se výsledek jejích pozorování ukázal nepříznivý, byla v každém případě rozhodnuta otevřít své sestře oči; pokud by se ukázal jinak, bude její úsilí mít povahu jinou – pak se musí naučit vyhýbat se kaž-

dému sobeckému srovnávání a zapudit každou lítost, která by mohla zmenšit její spokojenost z Mariannina štěstí.

Byli tři dny na cestě a Mariannino chování po celou cestu bylo šťastnou ukázkou toho, co paní Jenningsová mohla do budoucna očekávat, pokud šlo o její ochotu a družnost. Seděla téměř celou cestu mlčky, pohroužena do vlastních myšlenek, a sotva kdy promluvila sama od sebe, s výjimkou chvil, kdy jim v dohledu objevil nějaký předmět malebné krásy, který z ní vylákal zvolání nadšení, obrácené výhradně k její sestře. Aby to její chování vyvážila, Elinor se okamžitě ujala úlohy zdvořilosti, kterou si sama uložila: chovala se k paní Jenningsové s největší pozorností, bavila se s ní, smála se s ní a naslouchala jí, kdykoli to šlo; a paní Jenningsová je ze své strany obě obsluhovala s největší možnou laskavostí, při každé příležitosti se starala o jejich pohodlí a potěšení a byla jen zarmoucena tím, že je nedokázala přimět, aby si v hostinci samy vybraly jídlo, ani z nich vymámit přiznání, že raději mají losos než tresku, nebo vařenou drůbež než telecí řízky. Třetího dne dorazily do města ve tři hodiny odpoledne, rády, že se po takové cestě osvobodí od uzavřenosti kočáru, a připravené užívat si všeho pohodlí u pořádně rozpáleného krbu.

Dům byl pěkný, pěkně zařízený, a mladé dámy byly ihned uvedeny do velmi pohodlného pokoje. Dříve patřil Charlottě a nad krbovou římsou dosud visela krajinka z barevných hedvábí jejího vlastního zhotovení, jako důkaz, že svých sedm let na jedné z nejlepších škol v Londýně nestrávila nadarmo.

Protože se mělo večeřet až za dvě hodiny po jejich příjezdu, Elinor se rozhodla využít čas k dopisu matce a usedla za ten účelem ke stolu. Za pár chvil udělala totéž i Marianne. „*Já* píšu domů, Marianne," řekla Elinor; „nebylo by lepší, abys svůj dopis odložila o den nebo o dva?"

„Já *nepíšu* matce," odpověděla Marianne spěšně a jako by se chtěla vyhnout dalším otázkám. Elinor už nic neříkala; okamžitě ji napadlo, že tedy musí psát Willoughbymu; a hned nato následoval i závěr, že ať

už tu věc chtějí vést sebevíc tajemně, musí být zasnoubeni. Toto přesvědčení, byť nebylo zcela uspokojivé, jí přineslo radost, a pokračovala ve svém dopise s větší čilostí. Marianin byl za pár minut dopsán; co do délky to mohlo být nanejvýš několik řádků; byl pak složen, zapečetěn a s dychtivou rychlostí nadepsán. Elinor měla dojem, že na obálce rozeznala velké W; a sotva byl hotov, Marianne zazvonila a požádala lokaje, který se přišel zeptat, aby ten dopis odnesl na dvoupencovou poštu. Tím se vše vyjasnilo naráz.

Její nálada stále zůstávala povznesená; byl v ní však neklid, který její sestře mnoho radosti nedělal, a toto rozrušení přibývalo, čím více se blížil večer. Při večeři sotva snědla sousto, a když se potom vrátily do salonu, zdálo se, že úzkostlivě naslouchá zvuku každého projíždějícího kočáru.

Elinor byla velmi spokojená, že paní Jenningsová, zaměstnaná ve svém pokoji, mohla jen málo z toho, co se dělo, zpozorovat. Přinesli čaj a Marianne už byla víckrát zklamána zaklepáním na vedlejších dveřích, když se najednou ozvalo hlasité, které si nebylo možno splést s žádným jiným domem; Elinor cítila jistotu, že to oznamuje Willoughbyho příchod, a Marianne vyskočila a vykročila ke dveřím. Všechno bylo ticho; to se nedalo mnoho vteřin snášet; otevřela dveře, popošla pár kroků ke schodišti, a když chvíli naslouchala, vrátila se do pokoje v rozrušení, které musí přirozeně přinést přesvědčení, že ho slyšela; v extázi svých citů v tom okamžiku se neudržela a zvolala: „Ach, Elinor, je to Willoughby, opravdu je to on!“ a zdálo se, že se mu málem vrhne do náručí, když vstoupil plukovník Brandon.

Byl to otřes příliš velký, než aby jej snesla s klidem, a okamžitě z pokoje odešla. Elinor byla také zklamaná; zároveň však její úcta k plukovníkovi Brandonovi zajišťovala, že u ní bude vítán, a cítila zvlášť bolestně, že muž tolik oddaný její sestře má vidět, že ona v jeho příchodu nic jiného než zármutek a zklamání neprožívá. Okamžitě viděla, že mu to neuniklo, že si dokonce všiml Marianne, jak odchází

z pokoje, s takovým úžasem a znepokojením, že mu to sotva ponechalo paměť na to, co zdvořilost vůči ní samé vyžadovala.

„Je vaše sestra nemocná?“ řekl.

Elinor odpověděla v jistém zmatku, že ano, a pak hovořila o bolestech hlavy, o pokleslé náladě a o přílišné únavě; a o všem, čemu mohla slušně připisovat chování své sestry.

Poslouchal ji s nejsoustředěnější pozorností, ale jako by se vzpamatoval, nic víc k tomu neřekl a hned začal mluvit o tom, jak je rád, že je vidí v Londýně, a kladl obvyklé otázky o jejich cestě a o přátelích, které zanechaly doma.

Tímto klidným způsobem, s velmi malým zájmem na obou stranách, pokračovali v hovoru, oba sklíčení a myšlenkami jinde. Elinor by se byla velmi ráda zeptala, zda je Willoughby ve městě, ale bála se, že by ho jakoukoli otázkou po jeho sokovi mohla ranit; a nakonec, jen aby něco řekla, se zeptala, zda byl v Londýně od té doby, co ho naposledy viděla. „Ano,“ odpověděl s jistými rozpaky, „téměř od té doby; byl jsem jednou nebo dvakrát v Delafordu na pár dní, ale do Bartonu jsem se vrátit nemohl.“

Toto, a způsob, jakým to bylo řečeno, jí okamžitě přivedly na mysl všechny okolnosti jeho tehdejšího odjezdu z Bartonu, s neklidem a dohady, které vyvolaly u paní Jenningsové, a lekla se, že její otázka mohla naznačovat mnohem více zvědavosti v té věci, než kdy pociťovala.

Paní Jenningsová brzy vešla. „Ach, plukovníku,“ řekla se svou obvyklou hlučnou veselostí, „jsem ohromně ráda, že vás vidím – mrzí mě, že jsem nemohla přijít dřív – promiňte, ale musela jsem se trochu rozkoukat a dát si do pořádku své věci; neboť jsem dlouho nebyla doma, a víte, jak má člověk vždycky plno maličkostí k vyřízení, když je nějakou dobu pryč; a pak jsem si musela urovnat účty s Cartwrightem. Pane, mám co dělat jak včelička od oběda! Ale povězte, plukovníku, jak jste přišel na to, že budu dnes ve městě?“

„Měl jsem to potěšení dozvědět se to u pana Palmera, kde jsem byl na večeři."

„Ach, u něho; a jakpak se jim všem u nich daří? Jak se daří Charlotě? Vsadím se, že už má teď slušnou mírku."

„Paní Palmerová vypadala docela dobře, a mám vám tlumočit, že ji určitě zítra uvidíte."

„Ano, to si myslím, předpokládala jsem to. No, plukovníku, přivezla jsem s sebou dvě mladé dámy, jak vidíte – totiž, teď vidíte jen jednu z nich, ale druhá je někde tady. Vaši přítelkyni, slečnu Marianne, mimo jiné – což vás jistě potěší. Nevím, co si s ní vy a pan Willoughby mezi sebou počnete. Ano, to je něco, být mladý a hezký. Já jsem také byla kdysi mladá, ale moc hezká jsem nikdy nebyla – smůla pro mě. Nicméně dostala jsem velmi dobrého muže, a víc nemůže ani největší kráska. Ach! chudák! už je osm let a víc po smrti. Ale plukovníku, kde jste byl, co jsme se neviděli? A jak jde váš obchod? No tak, no tak, žádná tajemství mezi přáteli."

Odpovídal se svou obvyklou mírností na všechny její otázky, aniž by ji však v jediné uspokojil. Elinor teď začala dělat čaj a Marianne byla nucena se zase objevit.

Po jejím vstupu se plukovník Brandon stal zamyšlenější a mlčenlivější než předtím a paní Jenningsové se ho nepodařilo přemluvit, aby se zdržel dlouho. Ten večer už žádná jiná návštěva nepřišla, a dámy se jednomyslně shodly, že půjdou brzy spát.

Marianne vstala příštího rána s obnovenou náladou a šťastnou tváří. Zklamání z předešlého večera jako by bylo zapomenuto v očekávání toho, co se mělo odehrát toho dne. Sotva dosnídaly, zastavil se u dveří Palmerovic kočár, a za pár minut vešla do pokoje paní Palmerová se smíchem: tak potěšena, že je všechny vidí, že bylo těžko říct, zda jí větší radost dělá setkání s matkou, nebo se slečnami Dashwoodovými. Tak překvapena, že přijely do města, ačkoli to po celou dobu spíš očekávala; tak rozhněvána, že přijaly pozvání její matky poté, co odmítly

její vlastní, přestože by jim zároveň nikdy neodpustila, kdyby nepřijely!

„Pan Palmer bude tak rád, že vás vidí," řekla; „Co myslíte, co řekl, když se dozvěděl, že jedete s maminkou? Teď jsem zapomněla, co to bylo, ale bylo to tak legrační!"

Po hodině nebo dvou, strávených tím, co její matka nazývala pohodlným povídáním – jinými slovy nejrůznějšími dotazy ohledně všech jejich známých ze strany paní Jenningsové a bezdůvodným smíchem na straně paní Palmerové –, posledně jmenovaná navrhla, aby ji všechny doprovodily do několika obchodů, kde měla toho rána vyřizování; k čemuž paní Jenningsová a Elinor ochotně svolily, neboť i ony měly nějaké nákupy, a Marianne, ač nejprve odmítala, se také nechala přemluvit.

Kamkoli šly, bylo zjevné, že je stále ve střehu. Zvláště na Bond Street, kde měly většinu svého vyřizování, byly její oči v neustálém pátrání; a v jakémkoli obchodě se společnost zdržela, její mysl byla stejně odloučená ode všeho, co bylo zrovna před ní, ode všeho, co ostatní zajímalo a zaměstnávalo. Byla všude neklidná a nespokojená, její sestra z ní nemohla vymámit názor na žádnou věc k nákupu, i když se mohla týkat obou stejně: nic jí nedělalo radost; byla jen netrpělivá, aby se už byly doma, a jen stěží zvládala svou nevoli nad zdlouhavostí paní Palmerové, jíž přitahovalo oko každé pěkné, drahé nebo nové; která šílela, aby koupila všechno, nedokázala se rozhodnout pro nic, a čas si krátila ve vytržení a nerozhodnosti.

Vrátily se domů až pozdě dopoledne; a sotva vešly do domu, Marianne dychtivě vylétla po schodech, a když ji Elinor následovala, zastihla ji, jak se se zarmouceným obličejem obrací od stolu, což dávalo najevo, že žádný Willoughby tam nebyl.

„Nenechal mi tady někdo dopis, co jsme byly pryč?" zeptala se lokaje, který právě vstoupil s balíčky. Dostala zápornou odpověď. „Jste si

tím zcela jist?“ řekla. „Jste si jist, že žádný sluha, žádný poslíček tady nenechal nějaký dopis nebo lístek?“

Muž odpověděl, že nikoli.

„Jak zvláštní!“ řekla tichým a zklamaným hlasem, když se otočila k oknu.

„Jak zvláštní, opravdu!“ opakovala si Elinor v duchu, pozorujíc svou sestru s neklidem. „Kdyby nevěděla, že je ve městě, nenapsala by mu, jak to udělala; napsala by do Combe Magna; a je-li ve městě, jak zvláštní, že ani nepřijde, ani nenapíše! Ach! Má drahá matko, musela jste se mýlit, když jsi dovolila, aby zasnoubení dcery tak mladé s mužem tak málo známým bylo vedeno tak pochybným, tak tajemným způsobem! *Já* bych se ráda zeptala; a jak se bude moje *vměšování* přijímat?“

Rozhodla se po jisté úvaze, že pokud se zdání bude po několik dní udržovat tak nepříjemné, jako je nyní, představí matce co nejrazantněji nutnost nějakého vážného šetření té záležitosti.

Paní Palmerová a dvě starší dámy z blízkých známých paní Jenningsové, které potkala a pozvala ještě ráno, s nimi povečeřely. První zmíněná je brzy po čaji opustila, aby splnila své večerní závazky; a Elinor musela vypomoct při sestavování whistového stolu pro ostatní. Marianne byla při těchto příležitostech k ničemu, neboť se nikdy nenaučila tu hru; ale přestože měla svůj čas k dispozici, ten večer rozhodně neprodukoval více potěšení pro ni než pro Elinor, neboť se nesl ve vší úzkosti očekávání a bolesti ze zklamání. Chvílemi se na pár minut pokoušela číst; ale knihu brzy odhodila a vracela se k zajímavějšímu zaměstnání: přecházet po pokoji sem a tam, zastavit se na okamžik, kdykoli došla k oknu, v naději, že rozezná dlouho očekávané zaklepání.

XXVII.

„Jestli vydrží tohle mírné počasí ještě chvíli," řekla paní Jenningsová, když se příští ráno sešly u snídaně, „siru Johnovi se nebude chtít odjet z Bartonu příští týden; je to smutná věc pro lovce ztratit den potěšení. Chudáčci! Vždycky je mi jich líto, když to musí snášet; zdá se, že si to berou tolik k srdci."

„To je pravda," zvolala Marianne vesele a při těch slovech přešla k oknu, aby se podívala na den. „Na *to* jsem nepomyslela. Tohle počasí udrží mnohé lovce na venkově."

Byla to šťastná vzpomínka, všechna její dobrá nálada se jí při ní vrátila. „Pro *ně* je to vskutku kouzelné počasí," pokračovala, když se posadila ke snídani se šťastným obličejem. „Jak jen si to musí užívat! Ale" (s malým návratem úzkosti) „nedá se čekat, že vydrží dlouho. V tuto roční dobu a po tolika deštích už bude určitě trvat jen málo. Brzy přijdou mrazy, a se vší pravděpodobností pořádné. Ještě den dva snad; takhle mimořádná mírnost nemůže vydržet déle – a vlastně – snad bude dnes v noci mrznout!"

„V každém případě," řekla Elinor s přáním zabránit paní Jenningsové, aby viděla myšlenky její sestry stejně jasně jako ona, „troufám si tvrdit, že sira Johna a lady Middletonovou budeme mít do konce příštího týdne tady ve městě."

„Ano, moje milá, ručím vám za to, že ano. Mary vždycky prosadí svou."

„A teď," pomyslela si tiše Elinor, „napíše do Combe dnešní poštou."

Jenže pokud to *udělala*, ten dopis byl napsán a odeslán s takovou utajeností, že unikl veškeré její bdělosti, aby to zjistila. Ať už byla pravda jakákoli a jakkoli daleko byla Elinor od toho, aby s tím byla naprosto spokojená, přesto, dokud viděla Marianne v dobré náladě, nemohla být sama příliš nespokojená. A Marianne byla v náladě; šťastná z mírnosti počasí, a ještě šťastnější ve svém očekávání mrazu.

Dopoledne strávily hlavně tím, že nechávaly navštívenky v domech známých paní Jenningsové, aby je informovaly, že je ve městě; a Marianne mezitím neustále pozorovala směr větru, sledovala změny oblohy a představovala si proměnu ve vzduchu.

„Není ti chladněji než ráno, Elinor? Mně to připadá naprosto zřetelně jiné. Sotva si udržím ruce v teple i v rukávníku. Včera to tak nebylo, myslím. Mraky se také zdají rozestupovat, slunce bude za chvíli venku a budeme mít jasné odpoledne."

Elinor to střídavě bavilo a sužovalo; ale Marianne vytrvávala a každý večer viděla v jasu krbu a každé ráno v podobě oblohy jisté příznaky blížícího se mrazu.

Slečny Dashwoodovy neměly větší důvod být nespokojené se způsobem života paní Jenningsové a s okruhem jejích známých, než s jejím chováním k nim samotným, které bylo trvale laskavé. Všechno v jejím domácím uspořádání bylo vedeno podle nejvelkorysejšího plánu, a kromě několika starých přátel z města, které, k lítosti lady Middletonové, nikdy nevypustila, nenavštěvovala nikoho, u koho by seznámení mohlo nějak znepokojit city jejích mladých společnic. Potěšena, že se v této věci cítí pohodlněji usazena, než očekávala, byla Elinor docela ochotna přejít nedostatek skutečného potěšení z jejich večírků, které, ať už se konaly doma či jinde, se pořádaly jen kvůli kartám a nemohly ji nijak bavit.

Plukovník Brandon, který měl do domu stálé pozvání, byl s nimi skoro každý den; chodil se dívat na Marianne a povídat si s Elinor, která z rozhovoru s ním často čerpala více uspokojení než z jakékoli

jiné denní události, ale která přitom s nemalým znepokojením pozorovala jeho trvající náklonnost ke své sestře. Bála se, že je to náklonnost rostoucí. Trápilo ji, s jakou vážností často sledoval Marianne, a jeho nálada byla rozhodně horší než v Bartonu.

Asi týden po jejich příjezdu bylo jisté, že i Willoughby je ve městě. Jeho navštívenka ležela na stole, když přišly z dopolední vyjížďky.

„Dobré nebe!“ zvolala Marianne, „byl tady, zatímco jsme byly pryč.“ Elinor, potěšena ujištěním, že je v Londýně, se nyní odvážila říct: „Spolehni se, zítra přijde zas.“ Ale Marianne ji sotva zaslechla, a jak vešla paní Jenningsová, utekla s drahocennou kartičkou.

Tato událost, zatímco pozvedla náladu Elinořinu, vrátila té sestřině celé – a víc než celé – jejich dřívější rozrušení. Od toho okamžiku její mysl neměla klid; očekávání, že ho uvidí každou hodinu dne, ji činilo nezpůsobilou k čemukoli. Trvala na tom, že druhé ráno zůstane doma, když ostatní půjdou ven.

Elinoriny myšlenky byly plné toho, co se mohlo dít na Berkeley Street během jejich nepřítomnosti; ale jediný pohled na sestru, když se vrátily, jí stačil k poznání, že Willoughby druhou návštěvu neudělal. Právě v tu chvíli byl přinesen a položen na stůl lístek.

„Pro mě!“ zvolala Marianne a spěšně vykročila kupředu.

„Ne, slečno, pro mou paní.“

Marianne, nepřesvědčená, jej však okamžitě vzala.

„Opravdu je pro paní Jenningsovou; jak protivné!“

„Čekáš tedy dopis?“ řekla Elinor, neschopná déle mlčet.

„Ano, trochu – ne moc.“

Po krátké pauze. „Nemáš ke mně důvěru, Marianne.“

„Ale, Elinor, taková výčitka od *tebe* – od tebe, která nemáš důvěru k nikomu!“

„Já!“ vrátila jí to Elinor v jistém zmatku; „opravdu, Marianne, nemám co povídat.“

„Já také ne," odpověděla Marianne s rozhorlením, „naše postavení je si tedy podobné. Ani jedna z nás nemá co povídat; ty proto, že se nesvěřuješ, a já proto, že nic neskrývám."

Elinor, zarmoucená tímto obviněním z uzavřenosti, kterou neměla volnost vysvětlit, nevěděla, jak za takových okolností doléhat na Marianne, aby se víc otevřela.

Paní Jenningsová se brzy objevila, a když jí lístek předaly, přečetla si ho nahlas. Byl od lady Middletonové, který oznamoval jejich včerejší příjezd do Conduit Street a žádal matku a sestřenice o společnost následujícího večera. Záležitosti sira Johna a prudké nachlazení lady Middletonové jim bránily zastavit se na Berkeley Street. Pozvání bylo přijato; ale když se blížila dohodnutá hodina, Elinor měla jisté potíže sestru přemluvit, aby šla, přestože bylo s ohledem na obyčejnou zdvořilost vůči paní Jenningsové nutné, aby ji na takovou návštěvu obě doprovázely; neboť Marianne stále neviděla Willoughbyho, a tak nebyla ani tak nenaladěna na zábavu venku, jako spíš nerada běžela riziko, že by zase mohl v její nepřítomnosti přijít.

Elinor zjistila, až večer skončil, že povaha se změnou bydliště podstatně nemění, neboť ačkoli byl ve městě sotva zabydlen, sir John dokázal shromáždit kolem sebe skoro dvacet mladých lidí a pobavit je plesem. To však byla věc, s níž lady Middletonová nesouhlasila. Na venkově byla neplánovaná taneční zábava docela přípustná; v Londýně však, kde pověst elegance byla důležitější a méně snadno dosažitelná, bylo pro potěšení několika dívek příliš riskantní, aby se vědělo, že lady Middletonová uspořádala malou taneční zábavu o osmi nebo devíti párech, se dvěma houslemi a pouhým občerstvením na příborníku.

Pan a paní Palmerovi byli u toho; od pana Palmera, kterého od svého příjezdu do města ještě neviděly, neboť se pečlivě vyhýbal jakémukoli zdání pozornosti vůči své tchyni, a tedy k ní nikdy nepřicházel, se jim při vstupu nedostalo žádného projevu uznání. Letmo se na ně podíval, aniž by jako by věděl, kdo jsou, a jen z druhé strany pokoje kývl

paní Jenningsové. Marianne se po pokoji při vstupu jednou rozhlédla: to stačilo – *on* tam nebyl – a posadila se, stejně málo schopna přijímat jako sdílet potěšení. Když už byli pohromadě asi hodinu, pan Palmer se loudavě přisunul ke slečnám Dashwoodovým, aby vyjádřil své překvapení, že je vidí ve městě, i když plukovník Brandon mu u něho doma nejprve oznámil jejich příjezd a on sám o tom tehdy řekl něco velmi legračního.

„Myslel jsem, že jste obě v Devonshiru," řekl.

„Opravdu?" odpověděla Elinor.

„Kdy pojedete zpátky?"

„Nevím." A tím jejich rozhovor skončil.

Nikdy v životě nebyla Marianne tak nerada za to, že musí tančit, jako toho večera, a nikdy nebyla tím cvičením tolik unavena. Stěžovala si na to, když se vracely na Berkeley Street.

„Ano, ano," řekla paní Jenningsová, „my dobře víme důvod toho všeho; kdyby tam byla jistá osoba, kterou nebudu jmenovat, nebyla byste ani trošku unavená: a popravdě, nebylo od něho hezké, že se s vámi nesešel, když byl pozván."

„Pozván!" zvolala Marianne.

„Tak mi to řekla moje dcera Middletonová, protože se zdá, že se s ním sir John dnes ráno někde na ulici potkal." Marianne už nic neřekla, jen vypadala nesmírně ublíženě. Elinor, netrpělivá v této situaci dělat něco, co by vedlo k úlevě její sestry, se rozhodla, že druhé ráno napíše matce, a doufala, že probuzením jejích obav o Marianneino zdraví získá ony otázky, které byly tak dlouho odkládány; a k tomuto kroku ji ještě více hnalo, když druhý den po snídani pozorovala, že Marianne znovu píše Willoughbymu, neboť si nemohla myslet, že by to bylo komu jinému.

Kolem poledne odešla paní Jenningsová sama vyřizovat záležitosti, a Elinor začala hned psát svůj dopis, zatímco Marianne, příliš neklidná pro zaměstnání, příliš úzkostlivá pro rozhovor, přecházela od jed-

noho okna k druhému nebo sedávala u krbu v melancholickém zadumání. Elinor své matce velmi naléhavě psala, líčila jí všechno, co se stalo, své podezření na Willoughbyho nestálost, prosila ji každým důvodem povinnosti a lásky, aby požadovala od Marianne účet o jejím skutečném postavení vůči němu.

Její dopis byl sotva dokončen, když klepnutí ohlásilo návštěvníka, a byl oznámen plukovník Brandon. Marianne, která ho viděla z okna a která nenáviděla jakoukoli společnost, odešla z pokoje dříve, než vstoupil. Vypadal víc než obvykle vážně, a ačkoli vyjádřil uspokojení, že zastihl slečnu Dashwoodovou samotnou, jako by jí měl co zvláštního říct, nějakou dobu seděl, aniž řekl slovo. Elinor, přesvědčená, že má nějaké sdělení, které se týká její sestry, netrpělivě očekávala jeho zahájení. Nebylo to poprvé, co měla takové přesvědčení; neboť už nejednou předtím, počínaje poznámkou „vaše sestra dnes vypadá neduživě“ nebo „vaše sestra se zdá sklíčená“, se zdálo, že se chystá bud něco vyjevit, nebo se o ní na něco zvláštního zeptat. Po přestávce několika minut jejich mlčení přerušil otázkou, kterou pronesl hlasem jistého rozrušení, kdy jí má gratulovat k získání bratra? Elinor nebyla na takovou otázku připravena, a protože neměla pohotovou odpověď, byla nucena uchýlit se k prostému a běžnému prostředku, totiž zeptat se, co tím míní? Ve své odpovědi se pokusil usmát: „Zasnoubení vaší sestry s panem Willoughbym je dosti obecně známé.“

„Nemůže být obecně známé,“ odvětila Elinor, „neboť její vlastní rodina to neví.“

Vypadal překvapeně a řekl: „Prosím za prominutí, obávám se, že má otázka byla nemístná; nepředpokládal jsem však, že by to mělo zůstat utajeno, protože si otevřeně dopisují a o jejich sňatku se mluví všeobecně.“

„Jak to může být? Od koho jste to slyšel?“

„Od mnohých – od některých, které vůbec neznáte, od jiných, s nimiž jste nejdůvěrnější: paní Jenningsová, paní Palmerová a Middleto-

novi. Přesto bych tomu snad neuvěřil, neboť kde je mysl snad poněkud nerada přesvědčována, vždy najde něco, co podpoří její pochybnosti, kdybych nebyl, když mě dnes sluha pouštěl dovnitř, náhodou spatřil v jeho ruce dopis, nadepsaný panu Willoughbymu, písmem vaší sestry. Přišel jsem se zeptat, ale přesvědčen jsem byl ještě dřív, než jsem mohl otázku položit. Je všechno konečně rozhodnuto? Je nemožné – ? Ale nemám žádné právo, a nemohl bych mít žádnou šanci na úspěch. Omluvte mne, slečno Dashwoodová. Snad jsem udělal špatně, že jsem řekl tolik, ale sotva vím, co dělat, a na vaši prozíravost spoléhám nejvíc. Řekněte mi, že je to vše s konečnou platností rozhodnuto, že jakýkoli pokus, že zkrátka utajení, pokud je utajení možné, je vše, co zbývá."

Tato slova, která Elinor předala přímé přiznání jeho lásky k její sestře, se jí hluboko dotkla. Nebyla okamžitě schopna cokoli říct, a i když se vzpamatovala, krátce zvažovala, jaká odpověď by byla nejvhodnější. Skutečný stav věcí mezi Willoughbym a její sestrou byl jí samé tak málo znám, že při pokusu o vysvětlení mohla snadno říct stejně tak příliš mnoho jako příliš málo. Přesto, protože byla přesvědčena, že Marianneina náklonnost k Willoughbymu nemůže zanechat plukovníku Brandonovi žádnou naději na úspěch, ať bude výsledek té náklonnosti jakýkoli, a zároveň si přála chránit její chování před odsouzením, pokládala za nejprozíravější a nejlaskavější, po jisté úvaze, říct více, než doopravdy věděla nebo tomu věřila. Přiznala tedy, že ačkoli ji oni sami nikdy neinformovali o tom, v jakém jsou spolu vztahu, o jejich vzájemné náklonnosti nepochybuje a o jejich dopisování není překvapena.

Naslouchal jí s tichou pozorností, a když přestala mluvit, hned povstal z místa, a když řekl hlasem plným citu: „vaší sestře přeji všechno myslitelné štěstí; Willoughbymu, aby se snažil si ji zasloužit," – rozloučil se a odešel.

Elinor nečerpala z tohoto rozhovoru žádné útěšné pocity, které by zmenšily neklid její mysli v jiných věcech; naopak jí zůstal melancholický dojem z neštěstí plukovníka Brandona, a bylo jí znemožněno dokonce i přát si, aby se zmenšilo, úzkostí z právě té události, která je musí potvrdit.

XXVIII.

Během následujících tří nebo čtyř dnů se nic nepřihodilo, co by přimělo Elinor litovat toho, co udělala, když se obrátila na matku; neboť Willoughby ani nepřišel, ani nenapsal. Zhruba na konci té doby byly zavázány doprovodit lady Middletonovou na jeden večírek, od něhož paní Jenningsovou držela stranou nemoc její nejmladší dcery; a na tento večírek se Marianne, zcela sklíčená, lhostejná k svému zevnějšku a zdánlivě netečná k tomu, zda půjde či zůstane, chystala bez jediného pohledu plného naděje, bez jediného výrazu potěšení. Seděla u krbu v salonu po čaji až do okamžiku, kdy se objevila lady Middletonová, aniž se jedinkrát pohnula ze svého místa nebo změnila postoj, ztracena ve vlastních myšlenkách, bez vnímání sestřiny přítomnosti; a když jim konečně oznámili, že lady Middletonová čeká u dveří, trhla sebou, jako by zapomněla, že někdo je očekáván.

Dorazily v náležitém čase na místo určení, a jakmile jim to řada kočárů před nimi dovolila, vystoupily, vyšly po schodech, slyšely svá jména hlasitě ohlašovaná od jednoho odpočívadla ke druhému a vstoupily do nádherně osvětleného pokoje, zcela plného společnosti a nesnesitelně horkého. Když zaplatily daň zdvořilosti úklonou paní domu, bylo jim dovoleno vmísit se do davu a vzít na sebe svůj díl horka a nepohodlí, k nimž jejich příchod nutně musel přispět. Po jisté době strávené malomluvností a ještě menší činností se lady Middletonová posadila ke casinu, a protože Marianne neměla náladu procházet se, podařilo se jim s Elinor šťastně zaujmout židle nedaleko stolu.

Dlouho takto nezůstaly, než si Elinor všimla Willoughbyho, jak stojí jen pár kroků od nich a hovoří s velikou vážností s velmi módně vyhlížející mladou ženou. Vzápětí zachytila jeho pohled a on se okamžitě uklonil, ale aniž by se pokusil s ní promluvit nebo přistoupit k Marianne, ačkoli ji nemohl neuvidět; a pak pokračoval v hovoru s onou dámou. Elinor se bezděčně obrátila k Marianne, aby se podívala, zda jí to může zůstat utajeno. V tom okamžiku ho poprvé spatřila, a s obličejem rozzářeným náhlou radostí by se k němu okamžitě vrhla, nebýt toho, že ji sestra chytila.

„Dobré nebe!“ zvolala, „on je tam – on je tam – ach! Proč se na mě nepodívá? Proč s ním nemohu promluvit?“

„Prosím tě, prosím tě, uklidni se,“ zvolala Elinor, „a neukazuj to, co cítíš, všem přítomným. Snad si tě ještě nevšiml.“

To však bylo víc, než mohla sama uvěřit; a být klidná v takovém okamžiku bylo nejen mimo Marianneiny síly, ale i mimo její přání. Seděla v agonii netrpělivosti, která se zračila v každém rysu.

Konečně se znovu otočil a pohlédl na ně obě; ona vyskočila a vyslovivši jeho jméno tónem citové něhy, napřáhla k němu ruku. Přistoupil, a obraceje se spíš k Elinor než k Marianne, jako by se chtěl vyhnout jejímu pohledu a byl odhodlán nebrat její postoj na vědomí, se spěšným způsobem zeptal po paní Dashwoodové a chtěl vědět, jak dlouho jsou ve městě. Elinor byla takovým oslovením zbavena veškeré duchapřítomnosti a nebyla schopna slova. Ale city její sestry byly ihned vyjádřeny. Obličej jí zrudl, a zvolala hlasem největšího pohnutí: „Dobré nebe! Willoughby, co to má znamenat? Nedostal jste mé dopisy? Nepodáte mi ruku?“

Nemohl se tomu pak vyhnout, ale její dotek se zdál být pro něj bolestný, a držel jí ruku jen okamžik. Celou tu dobu se zjevně snažil o rozvahu. Elinor sledovala jeho tvář a viděla, jak její výraz tichne. Po chvíli ticha promluvil klidně.

„Učinil jsem si tu čest a byl jsem minulé úterý na Berkeley Street, a velmi jsem litoval, že jsem neměl to štěstí zastihnout vás a paní Jenningsovou doma. Doufám, že se moje navštívenka neztratila."

„Ale copak jste nedostal mé lístky?" zvolala Marianne v nejzuřivější úzkosti. „Je v tom nějaká chyba, tím jsem si jista – nějaká strašná chyba. Co to znamená? Řekněte mi to, Willoughby; proboha řekněte mi, co se děje?"

Neodpověděl; barva jeho tváře se změnila a všechny jeho rozpaky se vrátily; ale jako by, když zachytil pohled oné mladé dámy, s níž předtím hovořil, pocítil nutnost okamžitého vzpamatování, znovu se sebral, a když řekl: „Ano, měl jsem potěšení dostat zprávu o vašem příjezdu do města, kterou jste mi byla tak laskava poslat," spěšně se s lehkou úklonou odvrátil a připojil se ke své přítelkyni.

Marianne, nyní strašlivě pobledlá a neschopna stát, klesla na židli, a Elinor, očekávající každou chvíli, že omdlí, se ji snažila zaclonit před pohledy ostatních a přitom ji křísila levandulovou vodou.

„Jdi za ním, Elinor," zvolala, jakmile byla schopna mluvit, „a přinuť ho, aby ke mně přišel. Řekni mu, že ho musím znovu vidět – musím s ním ihned promluvit. – Nemohu si odpočinout – nebudu mít chvilku klidu, dokud se to nevysvětlí – nějaké strašné nedorozumění nebo něco. Ach, jdi za ním hned."

„Jak by to šlo? Ne, nejdražší Marianne, musíš počkat. Toto není místo pro vysvětlování. Počkej jen do zítřka."

Jen stěží jí však mohla zabránit, aby se za ním nevydala sama; a přemluvit ji, aby zkrotila své rozrušení, aby počkala, alespoň s navenek klidným výrazem, než s ním bude moci promluvit v soukromí a s větším účinkem, bylo nemožné; neboť Marianne nepřetržitě tiše dávala průchod bídě svých citů výkřiky zoufalství. Za krátkou chvíli viděla Elinor Willoughbyho opouštět pokoj dveřmi směrem ke schodišti, a když Marianne oznámila, že odešel, uvedla jako nový argument, aby byla klidná, nemožnost mluvit s ním dnes večer znovu. Marianne

ihned prosila sestru, aby zaprosila lady Middletonovou, aby je odvezla domů, protože je příliš nešťastná, než aby zůstala o minutu déle.

Lady Middletonová, ačkoli byla uprostřed partie, když se jí doneslo, že se Marianne necítí dobře, byla příliš zdvořilá, aby se chvíli stavěla proti jejímu přání odjet, a předavši karty jedné přítelkyni, odjely, jakmile se našel kočár. Během návratu na Berkeley Street téměř nepadlo slovo. Marianne byla v tiché agonii, příliš sklíčená i na slzy; ale jelikož paní Jenningsová naštěstí ještě nebyla doma, mohly jít rovnou do svého pokoje, kde ji čpavková sůl trochu přivedla k sobě. Brzy byla svlečena a v posteli, a jelikož zřejmě chtěla být sama, sestra ji opustila, a zatímco čekala návrat paní Jenningsové, měla dost času přemýšlet o minulém.

Že nějaký druh zasnoubení mezi Willoughbym a Marianne existoval, o tom nemohla pochybovat, a že Willoughby byl toho zasnoubení unaven, se jí zdálo stejně jasné; neboť ať už si Marianne jakkoli krmila vlastní přání, *ona* nemohla takové chování připsat na vrub omylu či jakékoli chybě. Nic jiného než naprostá změna citů nemohlo takové jednání vysvětlit. Její rozhorlení by bylo ještě silnější, než bylo, nebýt toho, že viděla rozpaky, které jako by prozrazovaly vědomí vlastního špatného jednání a bránily jí uvěřit, že by byl natolik bez zásad, aby si od samého počátku zahrával s city její sestry bez úmyslu, jenž by snesl zkoumání. Nepřítomnost mohla oslabit jeho náklonnost a prospěchářství ho mohlo rozhodnout, aby ji překonal, ale že taková náklonnost dříve existovala, o tom se nedokázala přinutit pochybovat.

Pokud šlo o Marianne, nemohla uvažovat o bolesti, kterou jí tak nešťastné setkání jistě již způsobilo, a o oněch ještě bolestivějších, které by ji snad mohly čekat v pravděpodobném důsledku, bez nejhlubší starosti. Vlastní postavení získalo při tom srovnání; neboť pokud mohla Edwarda *ctít* stejně jako dřív, ať už by byli v budoucnu rozděleni jakkoli, mohla být její mysl stále podepřena. Ale každá okolnost, která mohla takové zlo zhořknout, se zdála spojovat k tomu, aby zvětšila

utrpení Marianne při konečném rozloučení s Willoughbym – v okamžitém a nesmiřitelném rozchodu s ním.

XXIX.

Dřív než příštího dne služebná rozdělala oheň nebo než slunce získalo jakoukoli moc nad chladným, pochmurným lednovým ránem, klečela Marianne, jen napůl oblečena, u jednoho z oken, aby chytila alespoň to málo světla, které jí odtud mohlo přijít, a psala tak rychle, jak jí to dovoloval nepřetržitý proud slz. V této situaci ji Elinor, probuzená ze spánku jejím rozrušením a vzlyky, poprvé spatřila; a když ji chvíli s tichou úzkostí pozorovala, řekla tónem nejohleduplnější jemnosti:

„Marianne, mohu se zeptat – ?“

„Ne, Elinor,“ odpověděla, „neptej se na nic; brzy se dozvíš všechno.“

Ten zoufalý klid, s nímž to bylo řečeno, netrval déle než ta slova, a hned poté se vrátila stejná nezměrná bolest. Trvalo několik minut, než mohla pokračovat ve svém dopise, a časté výbuchy žalu, jež ji ještě v přestávkách nutily odkládat pero, byly dostatečným důkazem, že cítí, jak víc než pravděpodobné je, že píše Willoughbymu naposledy.

Elinor jí věnovala veškerou tichou a nenásilnou pozornost, jaké byla schopna; a snažila by se ji dál konejšit a uklidňovat, nebýt toho, že ji Marianne se vší horlivostí nejpodrážděnější citlivosti úpěnlivě prosila, aby na ni za nic na světě nemluvila. Za takových okolností bylo pro obě lepší, aby nebyly dlouho spolu; a neklidný stav Marianneiny mysli jí nejenže nedovolil zůstat v pokoji ani okamžik poté, co se oblékla, ale protože vyžadoval zároveň samotu a nepřetržité střídání místa, nutil ji toulat se po domě až do snídaně a vyhýbat se pohledu kohokoli.

Při snídani ani nejedla, ani se nepokoušela sníst cokoli; a Elinořina pozornost byla pak celá zaměstnána nikoli na to, aby ji nutila, aby ji li-

tovala, ani aby na ni dávala zjevný zřetel, nýbrž na to, aby plně obracela pozornost paní Jenningsové sama k sobě.

Protože toto bylo pro paní Jenningsovou oblíbené jídlo, trvalo značnou dobu, a sotva se po něm všechny usadily kolem společného pracovního stolku, byl Marianne doručen dopis, který dychtivě vytrhla sluhovi, a stávajíc se smrtelně bledou, okamžitě vyběhla z pokoje. Elinor, které bylo tím pádem jasné, jako by měla adresu před očima, že to musí být od Willoughbyho, pocítila okamžitě takovou slabost u srdce, že sotva dokázala držet hlavu zpříma, a seděla v takovém celkovém chvění, že se bála, že to nemůže uniknout pozornosti paní Jenningsové. Ta dobrá dáma však viděla jen to, že Marianne dostala dopis od Willoughbyho, což se jí zdálo jako velmi dobrý vtip, a podle toho s tím také naložila, přejíc jí se smíchem, aby jí byl po chuti. Z Elinořina rozrušení neviděla vůbec nic, zaneprázdněna měřením délek vlněné příze pro svůj koberec; a klidně pokračujíc v řeči, jakmile Marianne zmizela, řekla:

„Namouvěru, nikdy jsem v životě neviděla mladou ženu tak zoufale zamilovanou! *Mé* dcery proti ní nebyly ničím, a to jim nechyběla pošetilost; ale slečna Marianne, ta je zcela proměněná bytost. Doufám z celého srdce, že ji nebude dlouho nechávat čekat, protože je žalostné vidět ji tak nemocnou a opuštěnou. Prosím vás, kdy se budou brát?“

Elinor, i když nebyla nikdy méně nakloněna mluvit než v tu chvíli, se přinutila na takový útok odpovědět, a tak se pokusila usmát a odpověděla: „Vážně, madam, jste se dohovořila k přesvědčení, že moje sestra je zasnoubena s panem Willoughbym? Myslela jsem, že to byl jen vtip, ale tak vážná otázka naznačuje víc; a tedy vás musím prosit, abyste se už dále neklamala. Ujišťuji vás, že by mě nic nepřekvapilo víc než zpráva, že se mají brát.“

„Styďte se, styďte se, slečno Dashwoodová! Jak můžete takhle mluvit? Copak všichni nevíme, že to musí být svatba, že do sebe byli za-

milovaní po uši od prvního okamžiku, co se potkali? Copak jsem je neviděla pohromadě v Devonshiru každý den a celý den; a copak jsem nevěděla, že si vaše sestra přijela se mnou do města schválně kupovat svatební šaty? Ale, ale, to nepůjde. Protože vy sama jste v tom tak zpozdilá, myslíte si, že nikdo jiný nemá rozum; ale to vůbec není pravda, to vám povídám, protože se o tom ví po celém městě už drahnou dobu. Já to vykládám každému a Charlotte také."

„Opravdu, madam," řekla Elinor velmi vážně, „mýlíte se. Opravdu děláte velmi nelaskavou věc, když tu zprávu šíříte, a zjistíte, že tomu bylo tak, i když mi teď nevěříte."

Paní Jenningsová se znovu zasmála, ale Elinor neměla náladu říkat víc, a dychtivá v každém případě vědět, co Willoughby napsal, pospíšila si do jejich pokoje, kde, když otevřela dveře, uviděla Marianne nataženou na posteli, téměř udušenou žalem, s jedním dopisem v ruce a dvěma nebo třemi dalšími ležícími vedle ní. Elinor přistoupila, ale beze slova; a usednouc na postel, vzala ji za ruku, několikrát ji s láskou políbila, a pak propukla v pláč, který byl zpočátku sotva méně prudký než Marianneinin. Marianne, ačkoli neschopná mluvit, zřejmě pocítila celou něhu tohoto chování, a po jisté době strávené takto ve společné bolesti, vložila všechny dopisy Elinor do rukou; a pak si přikryvši obličej kapesníkem, téměř zavřískla v agonii. Elinor, která věděla, že takový žal, ať jak otřesný je být mu svědkem, musí mít svůj průběh, nad ní bděla, dokud se tento přemíra utrpení poněkud nevyčerpala, a pak se dychtivě obrátila k Willoughbyho dopisu a četla následující:

„Bond Street, leden.

MOJE DRAHÁ MADAM, právě jsem měl tu čest obdržet váš dopis, za nějž vám vzdávám své upřímné díky. Je mi velmi líto, že v mém chování z včerejšího večera bylo něco, co se vám nelíbilo; a ačkoli jsem docela na rozpacích, v čem jsem mohl být tak nešťastný, abych vás urazil, prosím vás o prominutí za to, co, ujišťuji vás, bylo zcela nezáměrné. Nikdy nebudu vzpomínat na své dřívější seznámení s vaší rodinou

v Devonshiru než s nejvděčnějším potěšením, a lichotím si nadějí, že nebude přerušeno žádnou chybou nebo nesprávným výkladem mých činů. Má úcta k celé vaší rodině je velmi upřímná; ale jestli jsem byl tak nešťastný, že jsem dal vzniknout víře ve víc, než jsem cítil nebo chtěl vyjádřit, budu si vyčítat, že jsem nebyl obezřetnější v projevech této úcty. Že bych kdy mohl mínit více, uznáte za nemožné, až porozumíte, že mé city jsou již dlouho zadány jinde, a nebude to, jak věřím, mnoho týdnů, než tento svazek bude naplněn. S velikou lítostí poslechnu vašich příkazů a vracím vám dopisy, kterých se mi od vás dostalo, i pramen vlasů, který jste mi tak laskavě věnovala.

Jsem, drahá madam,
váš nejposlušnější
pokorný služebník,
JOHN WILLOUGHBY."

S jakým rozhorlením musel takový dopis slečna Dashwoodová číst, lze si představit. Ačkoli si byla před čtením vědoma, že musí přinést přiznání jeho nestálosti a potvrdit jejich rozchod navždy, nebyla si vědoma toho, že by k ohlášení toho mohl být snesen takový jazyk; ani by nebyla předpokládala, že by byl Willoughby schopen tak daleko se vzdálit od zdání každého čestného a jemného citu – tak daleko od obyčejného slušenství gentlemana, aby poslal dopis tak drze krutý: dopis, který místo aby přinesl se svou žádostí o rozvázání svazku jakékoli vyjádření lítosti, nepřiznával žádné porušení slibu, popíral jakoukoli zvláštní náklonnost – dopis, jehož každá řádka byla urážkou, a který prohlašoval svého pisatele za zatvrzelého a hluboko zapadlého darebáka.

Chvíli nad ním stála v rozhořčeném úžasu; pak jej četla znovu a znovu; ale každé další pročtení jen zvětšovalo její odpor k tomu muži, a tak hořké byly její pocity vůči němu, že si netroufala promluvit, aby neranila Marianne ještě hlouběji tím, že by s jejich rozchodem jednala nikoli jako se ztrátou nějakého možného dobra, ale jako s úni-

kem z toho nejhoršího a nenapravitelného zla, totiž ze svazku na celý život s mužem bez zásad – jako s nejskutečnějším vysvobozením, nejdůležitějším požehnáním.

Ve svém usilovném přemítání o obsahu dopisu, o zkaženosti té mysli, která jej mohla nadiktovat, a snad i o docela odlišné mysli docela odlišného člověka, který s celou věcí neměl jiné spojení, než jaké mu její srdce dávalo při všem, co se stalo, Elinor zapomněla na bezprostřední tíseň své sestry, zapomněla, že má na klíně tři dosud nepřečtené dopisy, a tak zcela zapomněla, jak dlouho už je v pokoji, že když zaslechla kočár přijíždějící ke dveřím a šla se podívat z okna, kdo asi mohl přijet tak nerozumně brzy, byla celá užaslá, když spatřila kočár paní Jenningsové, který, jak věděla, nebyl objednán dříve než na jednu. Rozhodnuta neopouštět Marianne, ačkoli bez naděje, že by jí nyní mohla přinést úlevu, pospíšila se omluvit, že nebude paní Jenningsovou doprovázet, kvůli nevolnosti své sestry. Paní Jenningsová, s naprosto dobromyslnou starostí o příčinu, omluvu přijala co nejochotněji, a Elinor, poté co ji bezpečně vyprovodila, se vrátila k Marianne, kterou našla, jak se pokouší vstát z postele, a kterou dostihla právě včas, aby jí zabránila padnout na zem; byla slabá a motala se jí hlava z dlouhého nedostatku pořádného odpočinku i jídla; neboť už bylo mnoho dní, co neměla hlad, a mnoho nocí, co opravdu nespala; a nyní, když její mysl již nebyla podpírána horečkou nejistoty, se důsledek toho všeho projevil bolavou hlavou, oslabeným žaludkem a celkovou nervovou slabostí. Sklenka vína, kterou pro ni Elinor hned opatřila, jí ulevila, a konečně byla schopna vyjádřit určitý smysl pro její laskavost, když řekla:

„Chudinko Elinor! Jak nešťastnou tě dělám!“

„Jen bych si přála,“ odpověděla sestra, „aby bylo něco, co *bych* mohla udělat, aby ti to přineslo útěchu.“

To, jako cokoli jiného by bylo, bylo pro Marianne příliš mnoho a mohla jen zvolat v úzkosti svého srdce: „Ach! Elinor, jsem opravdu

nešťastná," než se jí hlas zcela ztratil ve vzlycích.

Elinor už nemohla být svědkem této záplavy nespoutaného žalu v mlčení.

„Vzmuž se, drahá Marianne," zvolala, „jestli nechceš zabít sebe i všechny, kdo tě milují. Mysli na svou matku; mysli na její trápení, dokud *ty* trpíš; kvůli ní se musíš vzmužit."

„Nemohu, nemohu," zvolala Marianne; „nech mě, nech mě, jestli tě trápím; nech mě, nenáviď mě, zapomeň na mě! Ale netrýzni mě tak. Ach! Jak snadné je pro ty, kdo nemají vlastní žal, mluvit o vzmužení! Šťastná, šťastná Elinor, *ty* nemůžeš mít představu, co trpím."

„Nazýváš *mě* šťastnou, Marianne? Ach! Kdybys věděla! – A můžeš mě pokládat za šťastnou, zatímco tě vidím tak zubožennou?"

„Odpusť mi, odpusť mi," hodila sestře paže kolem krku; „vím, že se mnou soucítíš; vím, jaké srdce máš; ale přece jsi – musíš být šťastná; Edward tě miluje – co, ach co, může zrušit takové štěstí jako toto?"

„Mnohé, mnohé okolnosti," řekla Elinor vážně.

„Ne, ne, ne," zvolala Marianne divoce, „miluje tě, a jen tebe. *Ty* nemůžeš mít žádný žal."

„Nemohu mít žádnou radost, dokud tě vidím v takovém stavu."

„A ty mě jinak nikdy neuvidíš. Moje bída je taková, že ji nic nemůže odejmout."

„Takhle nesmíš mluvit, Marianne. Nemáš žádnou útěchu? Žádné přátele? Je tvoje ztráta taková, že nenechává žádnou skulinu pro útěchu? I když teď trpíš jakkoli, pomysli, jak bys trpěla, kdyby bylo odhalení jeho povahy odloženo na pozdější dobu – kdyby tvé zasnoubení trvalo měsíce a měsíce, jak se mohlo stát, než by se rozhodl mu udělat konec. Každý další den nešťastné důvěry z tvé strany by učinil tu ránu děsivější."

„Zasnoubení!" zvolala Marianne, „žádné zasnoubení nebylo."

„Žádné zasnoubení!"

„Ne, není tak nehodný, jak si o něm myslíš. Neporušil ke mně žádný slib."

„Ale řekl ti, že tě miluje."

„Ano – ne – nikdy to doopravdy neřekl. Každý den to bylo naznačováno, ale nikdy to nebylo vyřčeno jako závazek. Někdy jsem si myslela, že ano, ale nikdy to tak nebylo."

„A přece jsi mu psala?"

„Ano: cožpak to po všem, co se stalo, mohlo být špatně? Ale nemohu teď mluvit."

Elinor už nic neřekla a obrátivši se znovu k těm třem dopisům, které nyní vzbuzovaly mnohem silnější zvědavost než předtím, přečetla si rychle obsah všech. První, který mu její sestra poslala při jejich příjezdu do města, zněl v tomto smyslu.

Berkeley Street, leden.

„Jak budete překvapen, Willoughby, až to dostanete; a myslím, že budete cítit něco víc než překvapení, až se dozvíte, že jsem ve městě. Příležitost přijet sem, byť s paní Jenningsovou, byla pokušením, kterému jsme nemohly odolat. Přeji si, abyste tohle dostal včas, abyste přišel dnes večer, ale nebudu na to spoléhat. V každém případě vás očekávám zítra. Prozatím sbohem.

M. D."

Druhý lístek, který byl napsán ráno po tanci u Middletonových, zněl takto: –

„Nemohu vyjádřit své zklamání z toho, že jsem vás předevčírem minula, ani svůj údiv nad tím, že jsem nedostala žádnou odpověď na lístek, který jsem vám poslala před týdnem a víc. Čekala jsem, že se mi ozvete, a ještě víc, že vás uvidím, každou hodinu dne. Prosím vás, zastavte se co nejdříve, a vysvětlete důvod, proč jsem na vás čekala marně. Příště je lepší, když přijdete dřív, protože obvykle v jednu bývám venku. Včera večer jsme byly u lady Middletonové, kde se tančilo. Řekli mi, že jste byl pozván také. Ale je to opravdu tak? Musel byste se

opravdu velmi změnit od našeho rozchodu, kdyby to bylo pravda a vy jste tam nebyl. Ale nebudu to pokládat za možné, a doufám, že velmi brzy od vás osobně dostanu ujištění, že tomu tak není.

M. D.“

Obsah posledního lístku, který mu napsala, byl tento: –

„Co si mám představit, Willoughby, z vašeho včerejšího chování? Opět žádám jeho vysvětlení. Byla jsem připravena setkat se s vámi s onou radostí, kterou náš rozchod přirozeně vyvolal, s onou důvěrností, kterou se mi zdála naše blízkost v Bartonu opravňovat. Byla jsem opravdu odmrštěna! Strávila jsem bědnou noc tím, že jsem se snažila omluvit chování, které sotva lze nazývat jiným slovem než urážlivým; ale ačkoli jsem dosud nebyla s to utvořit si pro vaše chování jakoukoli rozumnou omluvu, jsem zcela připravena vyslechnout vaše ospravedlnění. Snad vám byla sdělena nepravdivá informace, nebo jste byl úmyslně oklamán ve věci týkající se mne, která mě ve vašich očích snížila. Řekněte mi, co to je, vysvětlete důvody, podle nichž jste jednal, a budu spokojena tím, že budu moci uspokojit vás. Zarmoutilo by mě skutečně, kdybych musela o vás soudit zle; ale pokud to musím, pokud se mám dozvědět, že nejste tím, čím jsme vás až dosud věřily, že vaše náklonnost k nám všem byla neupřímná, že vaše chování ke mně mělo za cíl pouze klamat, nechť je mi to řečeno co nejdříve. Mé pocity jsou nyní v hrozné nerozhodnosti; přeji si vás ospravedlnit, ale jistota na kteroukoli stranu bude úlevou proti tomu, co nyní trpím. Pokud již vaše city nejsou tím, čím byly, vrátíte mi mé lístky i pramen mých vlasů, který máte v držení.

M. D.“

Že by takové dopisy, tak plné citu a důvěry, mohly být takto zodpovězeny – tomu by Elinor, kvůli Willoughbymu, byla nerada uvěřila. Ale její odsouzení ho nezaslepilo před nevhodností toho, že vůbec byly napsány; a tiše naříkala nad neopatrností, která riskovala takové nevyžádané důkazy něžnosti, nijak nepodložené vším předchozím,

a nejpřísněji odsouzené výsledkem, když Marianne, vidouc, že dočetla dopisy, jí poznamenala, že neobsahují nic, než co by byl kdokoli napsal v téže situaci.

„Cítila jsem se," dodala, „stejně slavnostně mu zavázána, jako by nás k sobě poutala ta nejpřísnější právní smlouva."

„Tomu věřím," řekla Elinor; „ale on bohužel necítil totéž."

„*Cítil* totéž, Elinor – po celé týdny a týdny to cítil. Vím, že ano. Ať už ho nyní změnilo cokoli (a nic jiného než nejčernější úklady proti mně to nemohly způsobit), kdysi jsem mu byla tak drahá, jak by si jen moje duše mohla přát. O ten pramen vlasů, kterého se nyní tak ochotně vzdává, mě žádal s nejvroucnější prosbou. Kdybys viděla jeho pohled, jeho chování, kdybys slyšela jeho hlas v onu chvíli! Zapomněla jsi na poslední večer, kdy jsme byli pohromadě v Bartonu? A také na to ráno, kdy jsme se loučili! Když mi řekl, že snad uplyne mnoho týdnů, než se opět setkáme – jeho tíseň – mohu kdy zapomenout na jeho tíseň?"

Chvíli nebo dvě nebyla schopna víc říct; ale když ten cit odešel, dodala pevnějším tónem:

„Elinor, bylo se mnou krutě zacházeno; ale ne Willoughbym."

„Nejdražší Marianne, kým jiným než jím samým? Kým mohl být podněcován?"

„Celým světem, spíš než vlastním srdcem. Spíš bych uvěřila, že se každý z mých známých spikl k tomu, aby mě v jeho očích zničil, než aby jeho povaha byla schopna takové krutosti. Ta žena, o níž píše – ať je to kdo chce – nebo kdokoli jiný, zkrátka než ty, moje milá, maminka a Edward, mohl být tak barbarský a lhát proti mně. Kromě vás tří, je na světě tvor, u něhož bych neraději podezřívala zlo než u Willoughbyho, jehož srdce tak dobře znám?"

Elinor nechtěla sporovat a jen odpověděla: „Ať už byl tvým nepřítelem kdokoli, ať jsou ošizeni o svůj zlovolný triumf, moje drahá sestro, tím, že uvidí, jak vznešeně vědomí tvé vlastní nevinnosti a dobrých

úmyslů nese tvou duši. Je to rozumná a chvályhodná hrdost, která se takové zlobě vzpírá."

„Ne, ne," zvolala Marianne, „bída jako je ta má, nemá hrdost. Je mi lhostejné, kdo ví, že jsem bědná. Triumf z pohledu na mě v tomto stavu nechť je otevřený celému světu. Elinor, Elinor, ti, kdo trpí málo, mohou být pyšní a nezávislí, jak chtějí – mohou se postavit urážce nebo odrazit pokoření –, ale já nemohu. Musím cítit – musím být bědná – a kdo může, ať si vědomí toho klidně užívá."

„Ale kvůli matce a kvůli mně –„

„Udělala bych víc než pro sebe. Ale předstírat šťastnou tvář, když jsem tak nešťastná – ach! Kdo to může po mně žádat?"

Zase byly obě chvíli zticha. Elinor se zaměstnávala tím, že zamyšleně přecházela od krbu k oknu, od okna ke krbu, aniž by si uvědomovala, že se u jednoho ohřívá nebo že druhým cokoli rozeznává; a Marianne, usazená na pelesti postele s hlavou opřenou o jeden z jejích sloupků, znovu vzala Willoughbyho dopis, a po otřesu nad každou větou zvolala:

„To je příliš mnoho! Ach, Willoughby, Willoughby, mohlo to být vaše dílo? Krutý, krutý – nic vás nemůže ospravedlnit. Elinor, nic. Ať už o mně slyšel cokoli – neměl snad svou víru pozastavit? Neměl snad mi o tom říct, dát mi možnost se očistit? ‚Pramen vlasů (opakovala z dopisu), který jste mi tak laskavě věnovala' – to je neodpustitelné. Willoughby, kde bylo vaše srdce, když jste tato slova psal? Ach, barbarsky drze! – Elinor, může být ospravedlněn?"

„Ne, Marianne, žádným možným způsobem."

„A přesto ta žena – kdo ví, jaké lstivosti jí byly vlastní? – jak dlouho to mohla mít chystané, a jak hluboko promyšlené! – Kdo je to? – Kdo to může být? – O kom jsem ho kdy slyšela mluvit jako o mladé a přitažlivé mezi jeho dámskými známými? – Ach! o nikom, o nikom – mluvil se mnou jen o mně samé."

Následovala další pauza; Marianne byla silně rozrušena, a to skončilo takto.

„Elinor, musím domů. Musím jet a utěšit maminku. Nemohly bychom odjet zítra?“

„Zítra, Marianne!“

„Ano, proč bych tu zůstávala? Přijela jsem jen kvůli Willoughbymu – a teď komu na mně záleží? Kdo si mě všimne?“

„Zítra by to bylo nemožné. Jsme paní Jenningsové povinovány víc než jen zdvořilostí; a zdvořilost nejobyčejnějšího druhu musí takový spěšný odjezd vyloučit.“

„Nu, tedy ještě den nebo dva, snad; ale nemohu tu zůstat dlouho, nemohu snášet otázky a poznámky všech těch lidí. Middletonovi a Palmerovi – jak mám snášet jejich lítost? Lítost takové ženy, jako je lady Middletonová! Ach, co by *on* na to řekl!“

Elinor jí poradila, aby si znovu lehla, a na chvíli to udělala; žádný postoj jí však nedával úlevu; a v neklidné bolesti duše i těla přecházela z jedné polohy do druhé, až, čím dál víc hystericky, ji sestra jen stěží dokázala udržet na posteli vůbec, a nějakou dobu se bála, že bude nucena volat pomoc. Několik kapek levandule, které ji konečně přesvědčila vzít, však pomohlo; a od té chvíle až do návratu paní Jenningsové zůstávala na posteli tichá a nehybná.

XXX.

Paní Jenningsová přišla ihned po návratu do jejich pokoje, a aniž čekala, až jí bude povoleno vstoupit, otevřela dveře a vešla s pohledem opravdové starosti.

„Jak se máte, moje milá?“ řekla hlasem veliké účasti k Marianne, která odvrátila tvář, aniž se pokusila odpovědět.

„Jak jí je, slečno Dashwoodová? Chudinka! Vypadá velmi špatně. Není divu. Ano, je to až příliš pravda. Má se brzy ženit – darebák jeden! S ním mi dochází trpělivost. Paní Taylorová mi to řekla před půl hodinou, a jí to řekla jedna blízká přítelkyně slečny Greyové samotné, jinak bych tomu určitě nevěřila; a byla jsem skoro na omdlení, i tak. Nu, řekla jsem, všechno, co mohu říct, je, že jestli je to pravda, choval se k mladé dámě z mých známých ohavně špatně, a přeji z celé duše, aby mu jeho žena rozdrásala srdce. A takhle to budu říkat vždycky, moje milá, na to se můžete spolehnout. Nerozumím tomu, aby se takhle muži chovali; a jestli ho ještě potkám, vyčiním mu, jak už dávno nikdo. Ale je tu jedna útěcha, moje drahá slečno Marianne; není jediným mladým mužem na světě, který stojí za to; a s vaší hezkou tváří vám nikdy nebudou chybět obdivovatelé. Nu, chudinka! Nebudu ji dál rušit, bude pro ni lepší, když se vypláče najednou a bude po tom. Parryovi a Sandersonovi naštěstí přijdou dnes večer, víte, a to ji trochu rozptýlí.“

Pak odešla po špičkách z pokoje, jako by předpokládala, že nářek její mladé přítelkyně se dá zvětšit hlukem.

Marianne, k překvapení své sestry, se rozhodla s nimi večeřet. Elinor jí to dokonce rozmlouvala. Ale „ne, půjde dolů; snese to docela dobře, a bude kolem ní méně rozruchu." Elinor, potěšená, že ji na okamžik vede takový motiv, i když věřila, že sotva vydrží sedět celou večeři, už neřekla nic; a upravivši jí šaty, jak jen mohla, zatímco Marianne stále ležela na posteli, byla připravena pomoci ji dovést do jídelny, jakmile budou k ní zavolány.

Když tam byly, i když vypadala co nejbědněji, snědla víc a byla klidnější, než její sestra očekávala. Kdyby se byla pokusila mluvit, nebo kdyby si byla vědoma byť jen poloviny dobře míněné, leč nemístné pozornosti paní Jenningsové, nebyl by takový klid možný; ale ani slabika jí neunikla z úst; a odvrácenost jejích myšlenek ji chránila v nevědomosti všeho, co se před ní dělo.

Elinor, která činila zadost laskavosti paní Jenningsové, i když její výlevy byly často tíživé a někdy téměř směšné, jí vzdala ten dík a vracela jí ty zdvořilosti, které její sestra nebyla s to vzdát ani vracet sama za sebe. Jejich dobrá přítelkyně viděla, že je Marianne nešťastná, a cítila, že se jí dluží všechno, co by to mohlo alespoň zmírnit. Jednala s ní tedy se vší shovívavou laskavostí rodiče k oblíbenému dítěti poslední den jeho prázdnin. Marianne měla dostat nejlepší místo u krbu, měla být lákána k jídlu každou dobrotou v domě a bavena vyprávěním všech novinek dne. Nebýt toho, že Elinor na sestřině smutné tváři viděla brzdu veškerého veselí, mohla by ji snahy paní Jenningsové uzdravit zklamanou lásku rozmanitostí sladkostí, oliv a dobře roztopeným krbem docela bavit. Jakmile si však Marianne všechno to neustálým opakováním uvědomila, nemohla už vydržet. Se spěšným výkřikem bídy a znamením sestře, ať ji nenásleduje, přímo vstala a vyběhla z pokoje.

„Chudinka!" zvolala paní Jenningsová, jakmile byla pryč, „jak mě bolí ji vidět! A vážně, odešla, aniž dopila víno! A sušené třešně také! Pane! Zdá se, že jí nic neudělá dobře. Určitě bych pro cokoli, co by

měla ráda, poslala přes celé město. Nu, pro mě je to nejpodivnější věc, že se muž tak nehezky chová k tak hezké dívce! Ale když je na jedné straně hromada peněz, a na druhé skoro žádné, Pán Bůh s námi! Oni si už s těmito věcmi hlavu nelámou! –„

„Ta dáma tedy – slečna Greyová, zdá se mi, jste říkala – je velmi bohatá?“

„Padesát tisíc liber, moje milá. Viděla jste ji někdy? Prý je to upravená, elegantní dívka, ale ne krásná. Pamatuju si velmi dobře její tetu, Biddy Henshawovou; vzala si velmi bohatého muže. Ale celá rodina je dohromady bohatá. Padesát tisíc liber! A podle všeho to nepřijde dřív, než bude potřeba; neboť se říká, že je úplně na mizině. Není divu! Honí se se svým lehkým kočárem a loveckými koňmi! Ale, povídání nepomůže; když mladý muž, ať je to kdokoli, přijde a vyznává lásku pěkné dívce a slibuje jí sňatek, nemá právo odskakovat od svého slova jen proto, že chudne a je ochotná si ho vzít bohatší dívka. Proč v takovém případě neprodá své koně, nepronajme svůj dům, nerozpustí sloužící a nezavede najednou pořádnou reformu? Ručím vám, slečna Marianne by byla ochotná počkat, až se poměry urovnají. Ale to dnes nefunguje; nic ve smyslu potěšení dnešní mladí muži obětovat neumí.“

„Víte, jaké je slečna Greyová děvče? Je prý milá?“

„Nikdy jsem o ní neslyšela nic špatného; vlastně jsem se o ní sotva kdy slyšela; krom toho, že paní Taylorová dnes ráno říkala, že jednoho dne jí slečna Walkerová naznačila, že prý pan a paní Ellisonovi by nelitovali, kdyby se slečna Greyová vdala, neboť se s paní Ellisonovou nikdy nemohla shodnout.“

„A kdo jsou ti Ellisonovi?“

„Její poručníci, moje milá. Ale teď je plnoletá a může si vybírat sama; a pěkně si také vybrala! – A copak teď,“ po chvíli pauzy – „vaše ubohá sestra šla, předpokládám, do svého pokoje, aby si sama bědovala. Není nic, co by se dalo pořídit k její útěše? Chudinka drahá, zdá se

mi dost kruté nechat ji samotnou. Nu, později přijde pár přátel, a to ji trochu rozptýlí. Co budeme hrát? Vím, že whist nenávidí; ale není nějaká kolová hra, která by jí nevadila?“

„Drahá madam, taková laskavost je úplně zbytečná. Marianne, troufám si tvrdit, dnes večer svůj pokoj již neopustí. Pokud budu moci, přemluvím ji, aby šla brzy spát, neboť si jistě potřebuje odpočinout.“

„Ano, myslím, že to pro ni bude nejlepší. Ať si řekne, co chce k večeři, a ať jde spát. Pane! Není divu, že vypadala tak špatně a sklesle poslední týden nebo dva, protože ta věc, předpokládám, nad ní takhle dlouho visela. A ten dnešní dopis to dokonal! Chudinka! Určitě, kdybych o tom měla tušení, nedělala bych si z ní žerty za nic na světě. Ale jak jsem to měla uhodnout? Byla jsem si jistá, že je to jen obyčejný milostný dopis, a víte, mladí lidé si rádi nechají udělat trochu legraci. Pane! Jak budou sir John a mé dcery znepokojeni, až to uslyší! Kdybych byla při smyslech, mohla jsem se cestou domů zastavit v Conduit Street a říct jim to. Ale uvidím je zítra.“

„Myslím, madam, že nebude třeba, abyste upozorňovala paní Palmerovou a sira Johna, že před mou sestrou nikdy nesmějí jmenovat pana Willoughbyho nebo jen vzdáleně narážet na to, co se stalo. Jejich vlastní dobrota jim musí ukázat, jak opravdu krutý by byl zdání, že o tom cokoli vědí, když je přítomná; a čím méně se bude ke mně samé o té věci říkat, tím více budou mé city ušetřeny, jak snadno uvěříte, moje drahá madam.“

„Ach! Pane! Ano, to opravdu uznávám. Muselo by to být pro vás strašné slyšet to probírat; a co se vaší sestry týká, jistě bych před ní o tom nepronesla ani slovo za nic na světě. Viděla jste, že jsem to po celou večeři neudělala. Ani sir John, ani mé dcery to neudělají, protože jsou všichni velmi ohleduplní a šetrní; obzvlášť když jim naznačím, což rozhodně udělám. Pokud jde o mě, myslím, že čím méně se o ta-

kových věcech mluví, tím lépe, tím rychleji to přejde a bude zapomenuto. A co dobrého vám povídání kdy přinese, víte?“

„V této záležitosti to může přinést jen škodu; snad víc, než v mnoha podobných případech, neboť ji provázely okolnosti, které, kvůli každému, kdo v ní je zapletený, činí nevhodným, aby se stala předmětem veřejných hovorů. Musím panu Willoughbymu vzdát *toto* – neporušil žádné formální zasnoubení s mou sestrou.“

„Hleďme, moje milá! Nedělejte, že ho obhajujete. Žádné formální zasnoubení, prosím vás! Poté, co ji provedl celým Allenham House a určil přesně pokoje, ve kterých měli potom bydlet!“

Elinor, kvůli své sestře, nemohla v tématu dál pokračovat, a doufala, že se po ní to kvůli Willoughbymu nepožaduje; neboť ačkoli Marianne mohla ztratit mnoho, on by vymáháním skutečné pravdy mohl získat velmi málo. Po krátkém mlčení na obou stranách paní Jenningsová se vší svou přirozenou veselostí znovu vzplanula.

„Nu, moje milá, je pravdivé to přísloví o špatném větru – protože to vše bude lepší pro plukovníka Brandona. Nakonec ji přece dostane; ano, dostane. Jen si pamatujte, jestli nebudou do letního slunovratu svoji. Pane! Jak se bude usmívat nad touhle novinou! Doufám, že dnes večer přijde. Pro vaši sestru to bude v každém ohledu lepší partie. Dva tisíce ročně bez dluhů a bez háčků – kromě toho dítěte z lásky, pravda; ano, zapomněla jsem na ni; ale tu lze dát do učení za málo peněz, a pak co to znamená? Delaford je pěkné místo, to vám povídám; přesně to, čemu říkám pěkné staromódní místo, plné pohodlí a vymožeností; úplně obklopené vysokými zahradními zdmi, které jsou pokryty nejlepšími ovocnými stromy v kraji; a takový morušovník v jednom koutě! Pane! Jak jsme se s Charlottou cpaly, když jsme tam jedinkrát byly! Pak je tam holubník, několik rozkošných rybníků a velmi pěkný průplav; a všechno, zkrátka, co by si člověk přál; a navíc je to blízko kostela a jen čtvrt míle od poplatkové silnice, takže tam není nikdy nuda, protože když si půjdete sednout do staré tisové besídky za do-

mem, uvidíte všechny kočáry, které tudy projíždějí. Ach! To je krásné místo! Řezník v blízké vesnici a fara co by kamenem dohodil. Podle mě tisíckrát hezčí než Barton Park, kde musí posílat tři míle pro maso a nemají sousedy blíž než vaši matku. Nu, povzbudím plukovníka, jak jen budu moci. Jedna pečínka vždycky vytlačí druhou, víte. Jen kdybychom *mohli* dostat Willoughbyho z její hlavy!“

„Ano, kdybychom to *dokázali*, madam,“ řekla Elinor, „dopadneme dobře s plukovníkem Brandonem nebo i bez něho.“ A pak vstala a šla se připojit k Marianne, kterou našla, jak očekávala, v jejím pokoji, nakloněnou v tichém zoufalství nad malým zbytkem ohně, který byl, až do Elinořina příchodu, jejím jediným světlem.

„Raději mě nech být,“ bylo vše, co od své sestry dostala.

„Nechám tě být,“ řekla Elinor, „jestli půjdeš do postele.“ Ale to z okamžité vzpurnosti netrpělivého utrpení zprvu odmítla. Sestřino upřímné, i když mírné naléhání ji však brzy obměkčilo k souhlasu, a Elinor viděla, jak položila svou bolavou hlavu na polštář, a jak doufala, zdálo se, že si před jejím odchodem alespoň trochu klidně odpočine.

Do salonu, kam se pak odebrala, se k ní brzy přidala paní Jenningsová se sklenkou plnou něčeho v ruce.

„Moje milá,“ řekla, když vstupovala, „zrovna jsem si vzpomněla, že mám v domě nejlepší staré víno z Constantie, jaké se dá ochutnat, tak jsem přinesla sklenku pro vaši sestru. Můj ubohý manžel! Jak ho měl rád! Kdykoli dostal záchvat své staré kolikové dny, říkal, že mu dělá víc dobře než cokoli jiného na světě. Vezměte to prosím své sestře.“

„Drahá madam,“ odpověděla Elinor s úsměvem nad rozdílem neduhů, pro něž se víno doporučovalo, „jak jste laskavá! Ale právě jsem Marianne nechala v posteli a, jak doufám, skoro už spí; a jelikož si myslím, že nic jí nepomůže tolik jako odpočinek, dovolíte-li, vypiju to víno sama.“

Paní Jenningsová, i když litovala, že nepřišla o pět minut dříve, byla s tímto kompromisem spokojená; a Elinor, když většinu vína spolykala, uvažovala, že ačkoli jsou její účinky na kolikovou dnu v tuto chvíli pro ni málo důležité, může hojivou moc na zklamané srdce vyzkoušet na sobě stejně dobře jako na své sestře.

Plukovník Brandon přišel, zatímco společnost pila čaj, a podle způsobu, jakým se rozhlédl po pokoji po Marianne, si Elinor okamžitě pomyslela, že ani neočekával, ani si nepřál ji tam vidět, a zkrátka, že už ví, co způsobilo její nepřítomnost. Paní Jenningsové tatáž myšlenka v hlavě neutkvěla; neboť krátce po jeho vstupu přešla přes pokoj k čajovému stolu, u něhož předsedala Elinor, a zašeptala: „Plukovník vypadá vážně jako kdy jindy. Nic o tom neví; řekněte mu to, moje milá."

Krátce potom si přitáhl židli těsně k její, a s pohledem, který ji dokonale ujistil o jeho dobré informovanosti, se zeptal, jak se daří její sestře.

„Marianne není dobře," řekla. „Celý den se necítí dobře, a přemluvily jsme ji, aby šla do postele."

„Snad tedy," odpověděl s váháním, „to, co jsem slyšel dnes ráno, mohlo by být – snad v tom je víc pravdy, než jsem zpočátku věřil, že je možné."

„Co jste slyšel?"

„Že jistý pán, o němž jsem měl důvod si myslet – zkrátka, že muž, o kterém *jsem věděl*, že je zasnoubený – ale jak vám to mám říct? Pokud to již víte, jak jistě musíte, mohu si to ušetřit."

„Myslíte," odpověděla Elinor s vynuceným klidem, „sňatek pana Willoughbyho se slečnou Greyovou. Ano, *víme* to celé. Zdá se, že tohle byl den obecného objasnění, neboť právě dnešní ráno nám to vyjevilo poprvé. Pan Willoughby je nevyzpytatelný! Kde jste to slyšel?"

„V jednom papírnictví na Pall Mallu, kde jsem něco vyřizoval. Dvě dámy čekaly na svůj kočár a jedna z nich líčila té druhé zamýšlené spojení, hlasem tak málo se snažícím o utajení, že mi bylo nemožné

všechno neslyšet. Jméno Willoughby, John Willoughby, často opakované, mi nejprve zachytilo pozornost; a to, co následovalo, bylo pozitivní tvrzení, že vše je nyní s konečnou platností rozhodnuto ohledně jeho sňatku se slečnou Greyovou – nemá to již být tajemství – uskuteční se dokonce během několika týdnů, s mnoha podrobnostmi o přípravách a jiných věcech. Jednu věc si zvláště pamatuji, protože ještě víc posloužila k identifikaci toho muže: – jakmile bude obřad u konce, mají odjet do Combe Magna, jeho sídla v Somersetshiru. Můj úžas! – ale bylo by nemožné popsat, co jsem cítil. Ta sdílná dáma byla, jak jsem se dozvěděl na dotaz, protože jsem zůstal v obchodě, dokud neodešly, jistá paní Ellisonová, a to, jak jsem byl později informován, je jméno poručníka slečny Greyové."

„Ano, je. Ale slyšel jste také, že slečna Greyová má padesát tisíc liber? V tom, pokud v něčem, můžeme snad najít vysvětlení."

„Snad; ale Willoughby je schopen – alespoň si myslím" – zarazil se na okamžik; pak dodal hlasem, který jako by nedůvěřoval sám sobě, „A vaše sestra – jak ona –„

„Její utrpení bylo velmi těžké. Mohu jen doufat, že bude úměrně krátké. Bylo to a je to nejkrutější trápení. Až do včerejška, jak věřím, nikdy nepochybovala o jeho náklonnosti; a i teď, snad – ale *já* jsem skoro přesvědčena, že k ní nikdy opravdu nebyl připoután. Byl velmi neupřímný! A v některých věcech se v něm zdá tvrdost srdce."

„Ach!" řekl plukovník Brandon, „opravdu je! Ale vaše sestra ne – řekla jste, myslím – se na to nedívá tak jako vy?"

„Znáte její povahu, a můžete uvěřit, jak horlivě by ho ještě ospravedlňovala, kdyby mohla."

Neodpověděl; a brzy nato, odnesením čajového náčiní a uspořádáním karetních partií, bylo téma nutně odloženo. Paní Jenningsová, která je s potěšením pozorovala, zatímco mluvili, a která očekávala, že uvidí účinek sdělení slečny Dashwoodové v tak okamžitém jásotu na straně plukovníka Brandona, jaký by slušel muži v květu mládí, naděje

a štěstí, s úžasem viděla, že zůstal celý večer vážnější a zamyšlenější než obvykle.

XXXI.

Z noci více spánku, než očekávala, se Marianne druhého rána probudila ke stejnému vědomí bídy, s jakým zavřela oči.

Elinor ji co nejvíc povzbuzovala, aby mluvila o tom, co cítí; a než byla snídaně hotova, probraly to téma znovu a znovu; a s toutéž pevnou přesvědčeností a laskavou radou na Elinořině straně a s týmiž prudkými city a proměnlivými názory na straně Marianneině jako předtím. Chvílemi mohla věřit, že Willoughby je stejně nešťastný a stejně nevinný jako ona, a jindy ztratila všechnu útěchu v nemožnosti jej ospravedlnit. V jednu chvíli byla naprosto lhostejná k pozorování celého světa, v druhé by se před ním byla nadosmrti uzavřela, a v třetí mu dokázala vzdorovat se vší silou. V jedné věci však byla stálá: šlo-li o rozhodnutí, pokud možno se vyhýbala přítomnosti paní Jenningsové a při nucené účasti setrvávala v odhodlaném mlčení. Její srdce bylo zatvrzelé proti víře, že by paní Jenningsová mohla vstoupit do jejího zármutku s nějakým soucitem.

„Ne, ne, ne, to není možné," zvolala; „ona nemůže cítit. Její laskavost není soucit; její dobromyslnost není něžnost. Jediné, co chce, jsou drby, a mám-li se jí teď líbit, je to jen proto, že jí je dodávám."

Elinor nebylo třeba, aby se tím ujistila o nespravedlnosti, k níž její sestru často vedla v názorech na druhé podrážděná jemnost vlastní mysli a příliš velký důraz, který kladla na jemnosti silné citlivosti a půvab vybroušeného vystupování. Jako polovina ostatního světa – pokud je víc než polovina těch, kdo jsou chytří a dobří – Marianne, při vší své výborné nadanosti a výborném založení, nebyla ani rozumná,

ani upřímná. Očekávala od druhých lidí stejné názory a city jako své vlastní, a jejich pohnutky soudila podle bezprostředního účinku jejich činů na sebe samu. Tak došlo k události, zatímco sestry byly po snídani spolu ve svém pokoji, která v jejím mínění srazila srdce paní Jenningsové ještě níž; neboť vlastní slabostí se shodou okolností stala zdrojem čerstvé bolesti pro ni samu, ačkoli paní Jenningsovou v tom vedl popud té nejvroucnější dobré vůle.

S dopisem v natažené ruce a tváří vesele se usmívající z přesvědčení, že nese útěchu, vešla do jejich pokoje a řekla:

„A teď, moje milá, přináším vám něco, co vám určitě udělá dobře."

Marianne slyšela dost. V jednom okamžiku jí představivost předložila před oči dopis od Willoughbyho, plný něžnosti a lítosti, vysvětlující vše, co se stalo, uspokojivý, přesvědčivý; a bezprostředně následovaný samotným Willoughbym, který dychtivě vběhne do pokoje, aby jí u nohou výmluvností svých očí ztvrdil ujištění svého dopisu. Dílo jednoho okamžiku bylo zničeno dalším. Rukopis její matky, do té chvíle nikdy nevítaný tak málo, byl před ní; a v ostrosti zklamání, které následovalo po takovém vytržení více než naděje, cítila, jako by, až do té chvíle, nikdy netrpěla.

Krutost paní Jenningsové nedokázala vyjádřit žádná řeč, byť v jejích chvílích nejšťastnější výmluvnosti; a nyní jí mohla vyčítat jen slzami, které jí tekly z očí s vášnivou silou – výčitkou však tak zcela ztracenou na svém předmětu, že po mnoha výrazech soucitu se stáhla s dalším odkazem na onen útěšný dopis. Ale ten dopis, když ji přestalo rozrušovat jej číst, přinášel jen málo útěchy. Willoughby plnil každou stránku. Její matka, stále přesvědčená o jejich zasnoubení a spoléhající stejně vřele jako kdy jindy na jeho stálost, byla jen Elinořinou žádostí probuzena k tomu, aby žádala od Marianne větší otevřenost vůči oběma; a to s takovou něžností vůči ní, s takovou náklonností k Willoughbymu a s takovým přesvědčením o jejich budoucím vzájemném štěstí, že při čtení plakala v agonii od začátku do konce.

Všechna její netrpělivost být zase doma se jí teď vrátila; její matka jí byla milejší než kdy jindy; milejší právě tím přemírou své mylné důvěry ve Willoughbyho, a bouřlivě naléhala, aby odjely. Elinor, sama neschopna rozhodnout, zda bude pro Marianne lepší být v Londýně nebo v Bartonu, nenabídla žádnou vlastní radu kromě trpělivosti, dokud nebude známo přání jejich matky; a nakonec získala sestřin souhlas, aby na tu zprávu počkala.

Paní Jenningsová je opustila dřív než obvykle; neboť nemohla být klidná, dokud Middletonovi a Palmerovi nebudou moci truchlit stejně jako ona; a rezolutně odmítla Elinořinu nabídnutou společnost a odešla sama na zbytek dopoledne. Elinor, s velmi těžkým srdcem, vědoma si bolesti, kterou se chystá sdělit, a vidíc podle Marianneina dopisu, jak málo pro to u matky dřív zasela, si pak sedla a začala matce psát zprávu o tom, co se stalo, a prosila ji o pokyny pro budoucnost; zatímco Marianne, která přišla do salonu, když paní Jenningsová odjela, zůstala sedět u stolu, u něhož Elinor psala, sledovala postup jejího pera, truchlila nad ní pro tíhu takového úkolu a ještě něžněji nad jeho účinkem na jejich matku.

Takto pokračovaly asi čtvrt hodiny, když Marianne, jejíž nervy tehdy nesnesly žádný náhlý hluk, byla zaskočena zaklepáním na dveře.

„Kdo to může být?“ zvolala Elinor. „A to tak brzy! Myslela jsem, že *máme* pokoj.“

Marianne přešla k oknu.

„Je to plukovník Brandon!“ řekla s nelibostí. „Před *ním* nemáme nikdy pokoj.“

„Nevejde dovnitř, když paní Jenningsová není doma.“

„Já *tomu* nebudu věřit,“ řekla a ustoupila do svého pokoje. „Muž, který se svým vlastním časem neumí nic počít, nemá svědomí při vpádech do času druhých.“

Výsledek dokázal, že její dohad je správný, ačkoli byl postaven na nespravedlnosti a omylu; neboť plukovník Brandon *opravdu* vstoupil;

a Elinor, která byla přesvědčena, že ho sem přivedla starost o Marianne, a která *tu* starost viděla v jeho zarmouceném a melancholickém pohledu i v jeho úzkostlivém, byť krátkém dotazu po ní, nemohla sestře odpustit, že ho má v tak malé úctě.

„Potkal jsem paní Jenningsovou na Bond Street," řekl po prvním pozdravu, „a ta mě povzbudila, abych přišel; a tím snáz jsem se nechal povzbudit, že jsem si myslel, že vás snad zastihnu samotnou, což jsem si velmi přál. Můj cíl – mé přání – mé jediné přání, když si to přeji – doufám, věřím, že je – být prostředkem k poskytnutí útěchy; – ne, nesmím říct útěcha – ne okamžitá útěcha – ale přesvědčení, trvalé přesvědčení mysli vaší sestry. Má úcta k ní, k vám, k vaší matce – dovolíte mi prokázat ji vyprávěním jistých okolností, které nic jiného než *velmi* upřímná úcta – nic jiného než vážná touha být užitečný – domnívám se, že jsem ospravedlněn – ačkoli tam, kde jsem strávil tolik hodin přesvědčováním sebe sama, že mám pravdu, není snad důvod obávat se, že se mohu mýlit?" Zarazil se.

„Rozumím vám," řekla Elinor. „Máte mi něco říct o panu Willoughbym, co dál otevře jeho povahu. Vaše sdělení bude největším činem přátelství, jaký lze Marianne prokázat. *Má* vděčnost bude ihned zajištěna každou informací směřující k tomu cíli, a *její* si tím získáte časem. Prosím, prosím, nechte mě to slyšet."

„Uslyšíte to; a abych byl stručný, když jsem minulý říjen opustil Barton, – ale to vám nic neřekne – musím se vrátit dál. Shledáte mne velmi nemotorným vypravěčem, slečno Dashwoodová; sotva vím, kde začít. Krátký výklad o mně samém, myslím, bude nezbytný, a *bude* krátký. Nad takovým námětem," povzdechl si těžce, „mohu mít jen malé pokušení být rozvláčný."

Chvilku se zarazil k vzpomínce, a pak s dalším povzdechem pokračoval.

„Pravděpodobně jste zcela zapomněla na rozhovor – (nelze předpokládat, že by na vás mohl zanechat jakýkoli dojem) – rozhovor mezi

námi jednoho večera v Barton Parku – byl to večer tance – ve kterém jsem se zmínil o dámě, kterou jsem kdysi znal a jež se v jistém smyslu podobala vaší sestře Marianne."

„Opravdu," odpověděla Elinor, „_ne_zapomněla jsem na něj." Tahle vzpomínka ho zřejmě potěšila a dodal:

„Pokud mě neklame nejistota, zaujatost něžné vzpomínky, je mezi nimi velmi silná podoba, jak v mysli, tak v postavě. Stejná vřelost srdce, stejná dychtivost obrazotvornosti a nálady. Tato dáma byla jedna z mých nejbližších příbuzných, sirotek od útlého dětství, pod poručnictvím mého otce. Byli jsme skoro stejně staří, a od nejútlejšího věku jsme byli druzi ve hře i přátelé. Nedokážu si vzpomenout na dobu, kdy jsem Elizu nemiloval; a má náklonnost k ní, jak jsme vyrůstali, byla taková, jaké byste mne, soudíc podle mé současné opuštěné a bezútěšné vážnosti, snad vůbec nepokládala za schopna. Její, ke mně, byla, jak věřím, vroucí jako náklonnost vaší sestry k panu Willoughbymu, a byla, byť z jiné příčiny, neméně nešťastná. V sedmnácti letech jsem ji ztratil navždy. Byla provdána – provdána proti své vůli za mého bratra. Její jmění bylo veliké a náš rodový statek silně zadlužen. A to, obávám se, je vše, co lze říci na obhajobu někoho, kdo byl zároveň jejím strýcem a poručníkem. Můj bratr si ji nezasloužil; ani ji nemiloval. Doufal jsem, že její náklonnost ke mně ji podepře v jakékoli nesnázi, a nějakou dobu tomu tak bylo; ale nakonec bída jejího postavení, neboť zažívala velikou nelaskavost, překonala všechno její odhodlání, a ačkoli mi slíbila, že nic – ale jak bezhlavě vyprávím! Nikdy jsem vám neřekl, jak k tomu došlo. Byli jsme pár hodin od toho, abychom spolu utekli do Skotska. Zrada nebo pošetilost pokojské mé sestřenice nás prozradila. Byl jsem vypovězen do domu daleko vzdáleného příbuzného, a jí nebyla ponechána žádná svoboda, žádná společnost, žádná zábava, dokud nebyl otcův záměr dosažen. Příliš jsem se spoléhal na její pevnost, a rána byla krutá – ale kdyby bylo její manželství šťastné, při mém tehdejším mládí by mě s ním za pár měsíců smířily, nebo bych

alespoň teď nemusel nad tím truchlit. Tak tomu však nebylo. Můj bratr k ní neměl žádnou náklonnost; jeho záliby nebyly tím, čím by měly být, a od začátku se k ní choval nelaskavě. Důsledek toho pro mysl tak mladou, tak živou, tak nezkušenou jako byla mysl paní Brandonové, byl až příliš přirozený. Zpočátku se smířila se vší bídou svého postavení; a bývalo by lépe, kdyby nebyla přežila, aby překonala tu lítost, kterou v ní vzpomínka na mne vyvolávala. Ale můžeme se divit, že s takovým manželem, který vyzýval k nestálosti, a bez přítele, který by jí poradil nebo ji zdržel (neboť můj otec žil jen několik měsíců po jejich sňatku a já jsem byl se svým plukem ve Východní Indii), padla? Kdybych byl zůstal v Anglii, snad – ale měl jsem v úmyslu podpořit štěstí nás obou tím, že se od ní na léta vzdálím, a za tím účelem jsem si zajistil výměnu. Otřes, který mi způsobila její svatba," pokračoval hlasem velikého rozrušení, „byl bezvýznamný – nebyl ničím proti tomu, co jsem cítil, když jsem se asi dva roky nato dozvěděl o jejím rozvodu. To *bylo* ono, co vrhlo tento stín, – i teď vzpomínka na to, co jsem trpěl –„

Nemohl říct víc, a spěšně vstal a chvíli chodil po pokoji. Elinor, dojatá jeho vyprávěním a ještě víc jeho tísní, nemohla promluvit. Viděl její starost, a když k ní přišel, vzal ji za ruku, stiskl ji a políbil s vděčnou úctou. Po několika dalších minutách tichého úsilí byl schopen pokračovat s klidem.

„Trvalo skoro tři roky po tomto nešťastném období, než jsem se vrátil do Anglie. Mou první starostí, když jsem *dorazil*, bylo samozřejmě ji hledat; ale pátrání bylo stejně marné, jako bylo smutné. Nemohl jsem ji vystopovat dál než k jejímu prvnímu svůdci, a byly veškeré důvody se bát, že od něho odešla jen proto, aby se propadla hlouběji do života hříchu. Její zákonný důchod nebyl úměrný jejímu jmění ani dostatečný pro slušnou obživu, a od svého bratra jsem se dozvěděl, že právo jej přijímat bylo několik měsíců předtím převedeno na jinou osobu. Představoval si – a klidně si to mohl představovat – že její mar-

notratnost a následná tíseň ji donutily se jej zbavit kvůli nějaké okamžité úlevě. Nakonec jsem ji však, poté co jsem byl šest měsíců v Anglii, *našel*. Náklonnost k jednomu bývalému sluhovi, který se mezitím ocitl v neštěstí, mě přivedla jej navštívit v dlužnickém domě, kde byl uvězněn pro dluhy; a tam, v témž domě, pod podobným uvězněním, byla moje nešťastná sestra. Tak proměněná – tak zvadlá – zdolaná pronikavým utrpením všeho druhu! Sotva jsem mohl věřit, že ta smutná a neduživá postava přede mnou je zbytek té spanilé, kvetoucí, zdravé dívky, kterou jsem kdysi zbožňoval. Co jsem při pohledu na ni vytrpěl – ale nemám právo zraňovat vaše city tím, že bych se to pokoušel popsat – již příliš jsem vás potrápil. To, že byla, dle všeho zdání, v posledním stadiu úbytě, bylo – ano, v takovém postavení mi to bylo největší útěchou. Život pro ni již nemohl udělat nic víc, než jí dát čas na lepší přípravu na smrt; a to jí bylo dáno. Viděl jsem, jak byla umístěna do pohodlného bytu a svěřena pod správnou péči; navštěvoval jsem ji každý den po zbytek jejího krátkého života: byl jsem u ní v jejích posledních chvílích."

Znovu se zarazil, aby se vzpamatoval; a Elinor vyjádřila své city zvoláním něžné účasti nad osudem jeho nešťastné přítelkyně.

„Vaše sestra, doufám, se nemůže urazit," řekl, „podobou, kterou jsem si mezi ní a mou ubohou pokořenou příbuznou představil. Jejich osudy, jejich úděly, nemohou být stejné; a kdyby přirozenou sladkou povahu jedné byla střežila pevnější mysl nebo šťastnější manželství, mohla být tím vším, čím se dožijete vidět tu druhou. Ale k čemu to vše vede? Zdá se mi, že jsem vás trápil pro nic. Ach! Slečno Dashwoodová – takový námět – nedotčený čtrnáct let – je nebezpečné vůbec se ho dotýkat! *Budu* sebranější – stručnější. Zanechala mé péči jediné své dítě, malou dívenku, plod svého prvního hříšného spojení, které tehdy bylo asi tři roky staré. Milovala to dítě a vždycky je měla u sebe. Byla mi vzácným, drahým svěřeným majetkem; a byl bych rád tuto svěřenou péči splnil v nejpřísnějším smyslu, totiž tím, že bych nad její vý-

chovou bděl sám, kdyby to povaha našich postavení dovolila; ale neměl jsem rodinu, neměl jsem domov; a má malá Eliza byla proto umístěna do školy. Navštěvoval jsem ji tam, kdykoli to šlo, a po smrti mého bratra (která se stala asi před pěti lety a která mi zanechala v držení rodinný majetek) mě navštěvovala v Delafordu. Nazýval jsem ji vzdálenou příbuznou; ale dobře vím, že jsem byl obecně podezírán z mnohem bližšího spojení s ní. Je to teď tři roky (právě dovršila čtrnáctý rok), co jsem ji vzal ze školy, abych ji svěřil péči velmi vážené ženy, bydlící v Dorsetshiru, která měla na starosti čtyři nebo pět jiných dívek přibližně téhož věku; a dva roky jsem měl veškerý důvod být s jejím postavením spokojen. Ale minulý únor, teď skoro před rokem, náhle zmizela. Dovolil jsem jí (neopatrně, jak se poté ukázalo), na její naléhavou žádost, jet do Bathu s jednou svou mladou přítelkyní, která tam byla s otcem kvůli jeho zdraví. Věděl jsem, že je to velmi dobrý člověk, a o jeho dceři jsem si myslel dobře – lépe, než si zasluhovala, neboť s nanejvýš umíněnou a nerozumnou tajnůstkářskostí nechtěla nic říct, nedala žádnou stopu, ačkoli jistě všechno věděla. On, její otec, dobromyslný, ale nikoli bystrozraký muž, mi opravdu nemohl, jak věřím, poskytnout žádnou informaci; neboť byl obecně upoután doma, zatímco se dívky toulaly po městě a sháněly si známosti, jaké si vybraly; a snažil se mě přesvědčit, stejně důkladně jako byl přesvědčen sám, že jeho dcera na té věci neměla žádnou účast. Zkrátka jsem se nedozvěděl nic jiného než že je pryč; všechno ostatní, po osm dlouhých měsíců, zůstalo dohadům. Co jsem si myslel, čeho jsem se bál, lze si představit; a co jsem také vytrpěl."

„Dobré nebe!" zvolala Elinor, „to by přece – to byl snad Willoughby!" –

„První zpráva, která se mi o ní donesla," pokračoval, „přišla v dopise od ní samé, minulý říjen. Byla mi přeposlána z Delafordu, a dostal jsem ji právě toho rána, kdy jsme měli v plánu výlet do Whitwellu; a to byl důvod, proč jsem Barton tak náhle opustil, což se, jak jsem si jist,

muselo tehdy každému zdát zvláštní, a co, jak věřím, některé urazilo. Málo si asi pan Willoughby představil, když mě jeho pohledy káraly pro nezdvořilost při přerušení té vyjížďky, že jsem byl povolán pomoci té, kterou on sám udělal chudou a nešťastnou; ale *kdyby* to byl věděl, co by to pomohlo? Byl by snad méně veselý nebo méně šťastný v úsměvech vaší sestry? Ne, už udělal to, co by žádný muž, který *umí* cítit s druhým, neudělal. Opustil tu dívku, jejíž mládí a nevinnost svedl, v situaci nejkrajnější tísně, bez ctného domova, bez pomoci, bez přátel, bez znalosti jeho adresy! Opustil ji, slíbiv, že se vrátí; ani se nevrátil, ani nepsal, ani jí neulevil."

„To překračuje všechno!" zvolala Elinor.

„Jeho povaha je nyní před vámi; marnotratný, prostopášný, a horší než obojí. Když to vše vím, jak to vím již mnoho týdnů, hádejte, co jsem musel cítit, když jsem viděl vaši sestru stejně do něho zamilovanou jako kdy jindy, a když mi bylo řečeno, že si ho má vzít: hádejte, co jsem musel cítit kvůli vám všem. Když jsem k vám minulý týden přišel a zastihl vás samotnou, přišel jsem rozhodnut dozvědět se pravdu; ačkoli jsem nebyl rozhodnut, co dělat, až *bude* známa. Mé chování se vám tehdy muselo zdát podivné; ale teď je pochopíte. Nechat vás všechny takto klamat; vidět vaši sestru – ale co jsem mohl dělat? Neměl jsem naději na úspěšný zásah; a občas jsem si myslel, že vliv vaší sestry ho ještě může zachránit. Ale nyní, po takovém nečestném jednání, kdo může říct, co s ní zamýšlel. Ať to bylo cokoli, může se nyní, a jistě časem *bude*, s vděčností obracet ke svému vlastnímu údělu, když si jej porovná s údělem mé ubohé Elizy, když zváží bědné a beznadějné postavení té ubohé dívky, a představí si ji s náklonností k němu tak silnou, stále tak silnou jako její vlastní, a s myslí trýzněnou výčitkami, které ji musí provázet celý život. Jistě toto srovnání jí musí být k užitku. Své vlastní utrpení pocítí jako nic. Nevzniká z žádné nepřístojnosti a nemůže přinést žádnou hanbu. Naopak, každý přítel se jí tím musí stát ještě větším přítelem. Starost o její neštěstí a úcta k její pevnosti

v něm musí posílit každou náklonnost. Použijte však svého vlastního uvážení, až jí budete sdělovat, co jsem vám řekl. Vy musíte vědět nejlépe, jaký to bude mít účinek; ale kdybych vážně a z celého srdce nevěřil, že by to mohlo prospět, zmírnit její lítost, nebyl bych si dovolil obtěžovat vás tímto vyprávěním o útrapách mé rodiny, s líčením, které může vypadat, jako by bylo míněno pozvednout mě na úkor jiných."

Elinořino poděkování následovalo tuto řeč s vděčnou vážností; doprovázené ujištěním, že z tohoto sdělení očekává pro Marianne podstatný užitek.

„Trápily mě víc," řekla, „její snahy ho ospravedlnit než vše ostatní; neboť její mysl to podráždí víc, než jak může udělat sebedokonalejší přesvědčení o jeho nedůstojnosti. Nyní, ačkoli zpočátku bude mnoho trpět, jsem si jistá, že brzy se jí uleví. Viděl jste," pokračovala po krátkém mlčení, „pana Willoughbyho od té doby, co jste ho opustil v Bartonu?"

„Ano," odpověděl vážně, „jednou. Jedno setkání bylo nevyhnutelné."

Elinor, zaražená jeho způsobem, se na něho úzkostlivě podívala a řekla:

„Co? Setkal jste se s ním, abyste –„

„Nemohl jsem se s ním setkat jinak. Eliza se mi, byť velmi neochotně, přiznala ke jménu svého milence; a když se vrátil do města, což bylo do čtrnácti dnů po mně, setkali jsme se po úmluvě – on obhajoval, já trestal jeho chování. Vrátili jsme se bez zranění, a toto setkání se tedy nikdy nedoneslo na veřejnost."

Elinor povzdechla nad onou domnělou nutností; ale muže a vojáka si netroufala pokárat.

„Taková," řekl plukovník Brandon po pauze, „byla nešťastná podoba mezi osudem matky a dcery! A tak nedokonale jsem naložil se svěřenou péčí!"

„Je ještě ve městě?"

„Ne; jakmile se zotavila ze šestinedělí, neboť jsem ji našel krátce před porodem, odvezl jsem ji i s dítětem na venkov, a tam zůstává."

Pak si vzpomněl, že snad Elinor odděluje od sestry, a své návštěvě učinil konec, přijav od ní znovu totéž vděčné poděkování, a nechal ji plnou soucitu a úcty k sobě.

XXXII.

Když slečna Dashwoodová opakovala podrobnosti tohoto rozhovoru své sestře, což udělala velmi brzy, nebyl na ni účinek docela takový, v jaký první doufala. Nebylo to tak, že by Marianne nedůvěřovala pravdivosti kterékoli části; neboť naslouchala všemu s nejpevnější a nejpokornější pozorností, nic nenamítala ani nepoznamenala, nepokusila se o žádnou Willoughbyho obhajobu a svými slzami zdánlivě dávala najevo, že to pokládá za nemožné zpochybnit. Ale ačkoli toto chování ujistilo Elinor, že přesvědčení o jeho vině *bylo* do její mysli vneseno, ačkoli viděla s uspokojením účinek v tom, že Marianne už se nevyhýbala plukovníku Brandonovi, když přišel, že s ním mluvila, dokonce i dobrovolně, s jistým soucitným respektem, a ačkoli viděla, že její duše je dráždivě pobouřená méně než předtím, neviděla ji méně nešťastnou. Její mysl se sice usadila, ale usadila se v pochmurném skleslém smutku. Ztrátu Willoughbyho charakteru pociťovala ještě tíživěji, než pociťovala ztrátu jeho srdce; jeho svedení a opuštění slečny Williamsové, bída té ubohé dívky, a pochybnost o tom, jaké mohly *kdysi* být jeho záměry s ní samou, všechno dohromady se na ni tolik lepilo, že se nedokázala přinést k tomu, aby o tom, co cítí, mluvila ani s Elinor; a hloubáním nad svým zármutkem v mlčení působila své sestře větší bolest, než jakou by mohlo způsobit sebeotevřenější a sebečastější přiznání.

Vylíčit city nebo řeč paní Dashwoodové při přijímání a zodpovězení Elinořina dopisu by znamenalo jen opakovat to, co její dcery již cítily a řekly; zklamání sotva méně bolestivé než Marianneino a rozhorlení

ještě větší než Elinořino. Dlouhé dopisy od ní, následující rychle za sebou, přicházely, aby pověděly vše, co trpěla a myslela; aby vyjádřily její úzkostlivou starost o Marianne a prosily ji, aby pod tímto neštěstím vytrvala s pevností. Zlá musela být povaha Marianneina trápení, když její matka mohla mluvit o pevnosti! Pokořující a ponižující musel být původ oněch lítostí, kterým by si *ona* přála, aby se Marianne neoddávala!

Proti zájmu svého vlastního osobního pohodlí se paní Dashwoodová rozhodla, že pro Marianne bude v tomto čase lepší být kdekoli jinde než v Bartonu, kde by jí všechno v dohledu připomínalo minulost nejsilnějším a nejbolestivějším způsobem a stále by jí stavělo před oči Willoughbyho, takového, jakého tam vždycky vídala. Proto svým dcerám všemi způsoby doporučovala, aby svou návštěvu u paní Jenningsové nezkracovaly; její délka, i když nikdy přesně neurčená, byla všemi očekávána na alespoň pět nebo šest týdnů. Rozmanitost zaměstnání, předmětů a společnosti, jakou v Bartonu nebylo možné sehnat, tam bude nutná a může snad, jak doufala, chvílemi zlákat Marianne k nějakému zájmu mimo sebe, a dokonce i k nějaké zábavě, ať je nyní obě její mysli třeba sebevíc opovrhuje.

Před jakýmkoli nebezpečím, že by Willoughbyho ještě viděla, pokládala ji její matka ve městě za alespoň stejně bezpečnou jako na venkově, neboť známost s ním se nyní musí přerušit u všech, kdo si říkali jejími přáteli. Záměr je nikdy nemohl potkat; nedbalost je nikdy nemohla nechat vystavené překvapení; a náhoda měla v davu Londýna méně ve svůj prospěch než i v odloučenosti Bartonu, kde by ho mohla přivést Marianne před oči, až by při své svatební cestě navštívil Allenham – návštěvu, kterou si paní Dashwoodová ze zprvu předvídané pravděpodobné události stačila nadělat jistou událostí.

Měla ještě jeden důvod, proč si přála, aby její děti zůstaly tam, kde jsou; dopis od zetě jí sdělil, že on a jeho žena mají být ve městě před

polovinou února, a pokládala za správné, aby svého bratra čas od času viděly.

Marianne slíbila, že se bude řídit názorem své matky, a bez odporu se mu tedy podrobila, i když se ukázalo, že je zcela odlišný od toho, co si přála a čekala, i když to pokládala za zcela špatné, postavené na mylných důvodech, a cítila, že tím, že se po ní žádá delší pobyt v Londýně, je zbavena jediné možné úlevy ve své bídě, totiž osobního soucitu své matky, a odsouzena k takové společnosti a takovým scénám, které jí nemohou dopřát ani okamžik odpočinku.

Byla jí však velikou útěchou, že co jí přináší zlo, přinese dobro její sestře; a Elinor, na druhé straně, podezírajíc, že nebude v její moci se Edwardovi zcela vyhnout, se utěšovala tím, že ačkoli jejich delší pobyt bude tedy působit proti jejímu vlastnímu štěstí, bude pro Marianne lepší než okamžitý návrat do Devonshiru.

Její péče o to, aby před sestrou nikdy nepadlo Willoughbyho jméno, nebyla marná. Marianne, aniž o tom sama věděla, sklízela její veškerý užitek; neboť ani paní Jenningsová, ani sir John, ani sama paní Palmerová o něm před ní nikdy nepromluvili. Elinor by si přála, aby se táž zdrženlivost mohla rozšířit i vůči ní samé, ale to nebylo možné, a byla nucena den po dni poslouchat jejich rozhořčení.

Sir John to nemohl pokládat za možné. „Muž, o němž měl vždy takové důvody smýšlet dobře! Takový dobromyslný chlapík! Nevěřil, že by v Anglii byl smělejší jezdec! Bylo to nepochopitelné jednání. Přál mu z celého srdce, aby ho vzal ďas. Nepromluví na něho už ani slovo, ať se potkají kdekoli, za nic na světě! Ne, i kdyby to mělo být vedle bartonské obory, a oni čekali spolu dvě hodiny v záloze. Takový darebák! Takový prolhaný pes! Vždyť mu naposledy, co se viděli, nabídl jedno štěně od Folly! A takhle to skončilo!“

Paní Palmerová byla po svém stejně rozzlobená. „Byla rozhodnutá okamžitě přerušit s ním známost, a byla velmi vděčná, že se s ním nikdy ani neznala. Přála si z celého srdce, aby Combe Magna nebylo tak

blízko Clevelandu; ale nezáleželo na tom, protože to bylo stejně příliš daleko na návštěvy; nenáviděla ho tak, že byla rozhodnuta nikdy už jeho jméno nezmínit a říct každému, s kým se setká, jaký je to darebák."

Zbytek soucitu paní Palmerové se projevil tím, že si zjistila všechny dostupné podrobnosti o blížící se svatbě a sdělila je Elinor. Brzy uměla povědět, u kterého výrobce kočárů se nový kočár staví, kterým malířem se portrét pana Willoughbyho maluje a v kterém skladu lze vidět šaty slečny Greyové.

Klidná a zdvořilá nevšímavost lady Middletonové v této věci byla šťastnou úlevou pro Elinořinu duši, často sklíčenou hlasitou laskavostí ostatních. Byla pro ni velikou útěchou být si jista, že alespoň u *jedné* osoby v jejich kruhu přátel nevzbuzuje žádný zájem: velikou útěchou vědět, že je *jedna*, která s ní bude jednat, aniž by cítila jakoukoli zvědavost na podrobnosti nebo jakoukoli úzkost o zdraví její sestry.

Každá vlastnost získává občas okolnostmi okamžiku větší cenu, než jakou skutečně má; a Elinor byla někdy úslužnou soustrastí utrmácena natolik, že považovala dobré vychování za nezbytnější pro útěchu než dobromyslnost.

Lady Middletonová vyjadřovala svůj názor na tu věc asi jednou denně, nebo dvakrát, pokud bylo téma zrovna hodně na pořadu, slovy: „Je to opravdu velmi otřesné!" a tímto trvalým, byť mírným odvětráváním, byla schopna nejen od začátku vidět slečny Dashwoodovy bez sebemenšího pohnutí, ale velmi brzy je vídat, aniž si na tu věc vzpomněla slovem; a tak podepřevši důstojnost svého vlastního pohlaví a vyslovivši své rozhodné odsouzení toho, co bylo špatné u pohlaví druhého, usoudila, že má volnost věnovat se zájmu svých vlastních společenských shromáždění, a proto se rozhodla (byť spíš proti názoru sira Johna), že protože paní Willoughbyová bude naráz ženou elegantní i majetnou, ponechá u ní navštívenku, jakmile se vdá.

Jemné, nenásilné dotazy plukovníka Brandona byly slečně Dashwoodové vždy vítány. Hojně si vysloužil výsadu důvěrně rozmlouvat o zklamání její sestry přátelskou horlivostí, s níž se je snažil zmírnit, a vždy spolu hovořili s důvěrou. Jeho hlavní odměnou za bolestnou námahu odhalit minulé zármutky a přítomná pokoření byl soucitný pohled, s nímž ho Marianne občas pozorovala, a mírnost jejího hlasu, kdykoli (ačkoli se to nestávalo často) byla nucena nebo se dokázala přimět k tomu, aby s ním promluvila. *Tyto* věci ho ujišťovaly, že jeho úsilí přineslo vzrůst dobré vůle k němu samému, a *tyto* dávaly Elinor naději, že se bude nadále ještě zvětšovat; ale paní Jenningsová, která o tom o všem nic nevěděla, která věděla jen, že plukovník zůstává stejně vážný jako kdy jindy, a že ho nemohla ani přemluvit, aby nabídku učinil sám, ani ji pověřit, aby to za něho udělala, začala si po dvou dnech myslet, že místo o letním slunovratu se nevezmou dřív než o svatém Michalovi, a koncem týdne, že z toho nebude svatba vůbec. Dobré porozumění mezi plukovníkem a slečnou Dashwoodovou spíš svědčilo o tom, že pocty morušovníku, průplavu a tisové besídky připadnou *jí*; a paní Jenningsová už nějakou dobu přestala myslet na paní Ferrarsovou vůbec.

Počátkem února, do čtrnácti dnů od obdržení Willoughbyho dopisu, měla Elinor bolestný úkol oznámit své sestře, že je ženatý. Postarala se, aby se jí ta zpráva dostala, jakmile se bude vědět, že obřad skončil, protože si přála, aby Marianne nedostala první upozornění z veřejných novin, které, jak viděla, Marianne každé ráno dychtivě prohlížela.

Přijala tu zprávu s odhodlaným klidem; nijak se k ní nevyjádřila a zprvu neuronila slzu; ale po krátké chvíli se slzy spustily, a po zbytek dne byla ve stavu sotva méně žalostném než tehdy, když se poprvé dozvěděla, že má tu událost čekat.

Willoughbyovi opustili město, jakmile se vzali; a Elinor nyní doufala, protože nemohlo hrozit žádné nebezpečí, že by některého z nich

spatřila, že přemluví svou sestru, která od chvíle, co ji ta rána zasáhla, dosud dům neopustila, aby zase postupně začala vycházet, jako to dělala předtím.

Zhruba v tuto dobu se obě slečny Steeleovy, nedávno přijeté do domu své sestřenice v Bartlett's Buildings v Holbornu, znovu představily svým vznešenějším příbuzným na Conduit Street a Berkeley Street; a byly jimi všemi uvítány s velkou srdečností.

Pouze Elinor nebyla ráda, že je vidí. Jejich přítomnost jí vždycky působila bolest a sotva věděla, jak zdvořile oplatit zdrcující Lucynu radost z toho, že ji *ještě* zastihla ve městě.

„Byla bych bývala velmi zklamaná, kdybych vás tu *ještě* nenašla," opakovala s důrazem na onom slově. „Ale vždycky jsem si myslela, že *ano*. Byla jsem si téměř jistá, že Londýn zatím neopustíte; i když jste mi *říkala*, víte, v Bartonu, že nezůstanete déle než *měsíc*. Ale myslela jsem si tehdy, že si to nejspíš rozmyslíte, až na to přijde. Byla by to taková škoda odjet dřív, než přijede váš bratr se sestrou. A teď jistě nebudete mít se svým odjezdem *naspěch*. Jsem úžasně ráda, že jste nedodržela *své slovo*."

Elinor jí dokonale rozuměla a musela použít veškerého sebeovládání, aby to vypadalo, že _ne_rozumí.

„Nu, moje milá," řekla paní Jenningsová, „a jak jste cestovaly?"

„Ne dostavníkem, ujišťuji vás," odpověděla slečna Steeleová s rychlým zajásáním; „jely jsme celou cestu poštovním a byl s námi velmi elegantní galán. Doktor Davies jel do města, a tak jsme si řekly, že se k němu přidáme v poštovním kočáře; a choval se velmi uhlazeně a zaplatil o deset nebo dvanáct šilinků víc než my."

„Ale, ale!" zvolala paní Jenningsová; „to je mi něco! A ten doktor je svobodný muž, že?"

„No vidíte," řekla slečna Steeleová s afektovaným úsměškem, „každý se mi kvůli doktorovi tak posmívá, a já nechápu proč. Mé sestřenice říkají, že si jsou jisty, že jsem si ho dobyla; ale pokud jde o mě, prohla-

šuji, že na něho od hodiny do hodiny nepomyslím. ‚Pane, tady jde váš galán, Nancy,' řekla sestřenice onehdy, když ho viděla přecházet ulici k domu. Můj galán, prosím vás! řekla jsem – nevím, koho máš na mysli. Doktor není můj galán."

„Ale, ale, to je pěkné povídání – ale neprojde to – doktor je ten pravý, jak vidím."

„Opravdu ne!" odpověděla sestřenice se strojenou vážností, „a prosím vás, abyste to vyvracela, kdykoli to uslyšíte říkat."

Paní Jenningsová jí hned dala uspokojivé ujištění, že to rozhodně _ne_bude dělat, a slečna Steeleová byla úplně blažena.

„Předpokládám, že půjdete bydlet ke svému bratrovi a sestře, slečno Dashwoodová, až přijedou do města," řekla Lucy, vracejíc se, po zastavení nepřátelských narážek, k útoku.

„Ne, myslím, že nepůjdeme."

„Ale ano, troufám si tvrdit, že půjdete."

Elinor jí nechtěla po vůli dalším odporem.

„Jaká rozkošná věc, že se paní Dashwoodová obejde bez vás obou tak dlouhou dobu najednou!"

„Dlouhou dobu, prosím vás!" skočila jí do řeči paní Jenningsová. „Vždyť jejich návštěva teprve začala!"

Lucy ztichla.

„Je mi líto, že nemůžeme vidět vaši sestru, slečno Dashwoodová," řekla slečna Steeleová. „Je mi líto, že jí není dobře –„ neboť Marianne při jejich příchodu opustila pokoj.

„Jste velmi laskavá. Mou sestru bude stejně mrzet, že přišla o potěšení vás vidět; ale poslední dobou ji velmi trápí nervové bolesti hlavy, které jí znemožňují společnost a hovor."

„Ach, bože, to je veliká škoda! Ale takové staré známé jako jsme s Lucy! – Myslím, že by nás vidět mohla; a jistě bychom nepromluvily ani slovo."

Elinor s velkou zdvořilostí návrh odmítla. Její sestra snad leží na posteli, nebo je v županu, a proto nemůže přijít.

„Ach, pokud jde jen o to," zvolala slečna Steeleová, „můžeme zrovna tak dobře jít *k ní* my."

Elinor začala shledávat tuto drzost na své nervy příliš; ale úkolu ji okřiknout ji zbavilo ostré pokárání od Lucy, které nyní, jako při mnoha jiných příležitostech, ačkoli nedodávalo mnoho lahodnosti chování jedné sestry, bylo s výhodou pro ovládání chování druhé.

XXXIII.

Po jisté námitce Marianne podlehla sestřiným prosbám a svolila, že s ní a s paní Jenningsovou vyjde jednoho rána ven na půl hodiny. Výslovně si však vymínila, že nebude platit žádné návštěvy, a nic víc neudělá než to, že je doprovodí ke Grayovi na Sackville Street, kde Elinor jednala o výměně několika staromódních šperků své matky.

Když zastavili u dveří, paní Jenningsové se vybavilo, že na druhém konci ulice bydlí jedna dáma, u níž by se měla ohlásit; a protože u Graye neměla žádnou záležitost, bylo rozhodnuto, že zatímco její mladé přítelkyně vyřídí svou, ona vykoná návštěvu a vrátí se pro ně.

Když slečny Dashwoodovy vystoupaly po schodech, nalezly v místnosti před sebou tolik lidí, že se jim nikdo nemohl volně věnovat; byly nuceny čekat. Jediné, co mohly udělat, bylo posadit se na onen konec pultu, který sliboval nejrychlejší obsluhu; stál tam pouze jediný pán a je pravděpodobné, že Elinor doufala, že probudí v něm zdvořilost k rychlejšímu odbytí. Ale přesnost jeho oka a jemnost jeho vkusu se ukázaly být mocnější než jeho zdvořilost. Objednával si pouzdro na párátko, a než se stanovila jeho velikost, tvar a ozdoby – což se, poté co čtvrt hodiny zkoumal a projednával každé pouzdro na párátko v obchodě, nakonec vyřešilo jeho vlastním vynalézavým vrtochem – neměl volno věnovat oněm dvěma dámám jinou pozornost, než tu, která spočívala ve třech čtyřech velmi zírajících pohledech; v pozornosti, která Elinor vtiskla do paměti osobu a tvář silné, přirozené, ryzí nicotnosti, ač byla ozdobena v nejmódnějším stylu.

Marianne byla ušetřena nepříjemných pocitů opovržení a rozhořčení nad tímto drzým zkoumáním jejich rysů i nad floutkovstvím, s nímž rozhodoval o všech různých hrůzách všech různých pouzder na párátka předložených k jeho prohlédnutí, tím, že si ničeho z toho nebyla vědoma; neboť dokázala sebrat své myšlenky do sebe a nevědět, co se kolem ní v obchodě pana Graye děje, zrovna tak dobře jako ve vlastní ložnici.

Nakonec byla věc rozhodnuta. Slonovina, zlato a perly, všechno dostalo své určení, a pán, pojmenovav poslední den, do kterého by jeho existence mohla pokračovat bez vlastnictví pouzdra na párátko, si volně a s klidnou pečlivostí navlékl rukavice, věnoval slečnám Dashwoodovým ještě jeden pohled, ale takový, že se zdál spíš vyžadovat obdiv než jej vyjadřovat, a odkráčel s blaženým vzezřením opravdové domýšlivosti a předstírané lhostejnosti.

Elinor neztratila čas, aby předložila svou záležitost, a byla už téměř u konce, když se po jejím boku objevil další pán. Obrátila oči k jeho tváři a s jistým překvapením v něm poznala svého bratra.

Jejich náklonnost a potěšení ze setkání bylo přesně dost na to, aby u pana Graye působila velmi přijatelným dojmem. John Dashwood nebyl rozhodně nerad, že svoje sestry zase vidí; spíš jim to působilo uspokojení; a jeho dotazy po jejich matce byly uctivé a pozorné.

Elinor se dozvěděla, že on a Fanny jsou ve městě dva dny.

„Velmi jsem si přál včera vás navštívit," řekl, „ale nebylo to možné, neboť jsme museli vzít Harryho na divoká zvířata do Exeter Exchange; a zbytek dne jsme strávili u paní Ferrarsové. Harry byl ohromně nadšený. *Dnes* ráno jsem měl pevně v úmyslu vás navštívit, pokud bych snad našel volnou půlhodinu, ale člověk má vždycky tolik na práci, když prvně přijede do města. Přišel jsem si sem objednat pro Fanny pečetítko. Ale zítra se jistě budu moci stavit na Berkeley Street a nechat se představit vaší přítelkyni paní Jenningsové. Pokud se nemýlím, je to dáma velmi dobrého jmění. A Middletonovi, těm mě také musíte

představit. Jako příbuzným mé tchyně jim rád prokážu všechnu úctu. Jsou vám prý na venkově výbornými sousedy."

„Opravdu výbornými. Jejich péče o naše pohodlí, jejich přátelskost v každém ohledu je víc, než dokážu vyjádřit."

„Je mi nesmírným potěšením to slyšet, na mou věru; nesmírným potěšením. Ale tak to má být; jsou to lidé velkého jmění, jsou s vámi příbuzní a každá zdvořilost a vstřícnost, jaká může přispět k tomu, aby vaše situace byla příjemná, se dá rozumně očekávat. A tak jste se co nejpohodlněji usadily ve svém kotydži a nic vám nechybí! Edward nám o tom místě přinesl nejčarovnější zprávu: nejdokonalejší věc svého druhu, prý, jaká kdy byla, a vy všechny se tam zdáte nade všechno těšit. Bylo nám to velmi příjemné slyšet, ujišťuji vás."

Elinor cítila jisté zahanbení za svého bratra; a nebyla nerada, že byla ušetřena nutnosti mu odpovědět, neboť přišel sluha paní Jenningsové, aby jí sdělil, že jeho paní na ně čeká u dveří.

Pan Dashwood je doprovodil dolů, byl u dveří kočáru představen paní Jenningsové, a opakuje svou naději, že je bude moci navštívit druhého dne, se rozloučil.

Jeho návštěva byla řádně vykonána. Přišel s omluvou ze strany jejich švagrové, že se nemohla rovněž dostavit; „ale byla s matkou tak zaneprázdněna, že opravdu neměla volno nikam jít." Paní Jenningsová ho však hned ujistila, že si na obřadech trvat nebude, neboť všichni jsou sestřenice, nebo něco takového, a že jistě paní Johnovou Dashwoodovou velmi brzy navštíví a přivede k ní její švagrové. Jeho způsoby vůči *nim*, byť klidné, byly dokonale laskavé; vůči paní Jenningsové nanejvýš pozorně zdvořilé; a když záhy po něm přišel i plukovník Brandon, prohlédl si ho se zvědavostí, která jako by říkala, že touží znát ho jen natolik, aby byl bohat, aby byl stejně zdvořilý i k *němu*.

Když u nich pobyl půl hodiny, požádal Elinor, aby s ním šla na Conduit Street a představila ho siru Johnovi a lady Middletonové. Počasí

bylo pozoruhodně krásné a ona ochotně svolila. Jakmile byli z domu venku, jeho dotazy začaly.

„Kdo je plukovník Brandon? Je to muž jmění?“

„Ano; má velmi dobrý statek v Dorsetshiru.“

„To mě těší. Zdá se být nanejvýš gentlemanským mužem; a myslím, Elinor, že ti mohu blahopřát k vyhlídce velmi slušného postavení v životě.“

„Mně, bratře! Co tím myslíš?“

„Má tě rád. Pozoroval jsem ho pozorně a jsem o tom přesvědčen. Jaké má jmění?“

„Řekla bych asi dva tisíce ročně.“

„Dva tisíce ročně“; a pak se vzpružil do nadšené velkomyslnosti a dodal: „Elinor, přál bych si z celého srdce, aby to bylo *dvakrát* tolik, kvůli tobě.“

„Opravdu ti věřím,“ odpověděla Elinor; „ale jsem si zcela jista, že plukovník Brandon nemá sebemenšího přání vzít si *mě*.“

„Mýlíš se, Elinor; velmi se mýlíš. Zcela nepatrná námaha z tvé strany ti ho zajistí. Snad je právě nyní nerozhodný; drobnost tvého jmění ho může přimět k váhání; všichni jeho přátelé mu to budou snad rozmlouvat. Ale některé z těch drobných pozorností a povzbuzení, jaké dámy tak snadno umí dávat, ho připoutají navzdory jemu samému. A nemůže být žádného důvodu, proč bys to u něho neměla zkoušet. Nelze přece předpokládat, že by nějaká dřívější náklonnost z tvé strany… zkrátka, víš, pokud jde o takovou náklonnost, to vůbec nepřipadá v úvahu, ty překážky jsou nepřekonatelné – máš příliš mnoho rozumu, než abys to všechno neviděla. Plukovník Brandon musí být ten pravý; a žádná zdvořilost z mé strany nebude chybět, abych se mu zalíbil ty i tvá rodina. Je to spojení, které musí přinést všeobecné uspokojení. Zkrátka je to taková věc, která“ – ztišil hlas do významného šepotu – „bude nesmírně vítaná *všem stranám*.“ Vzpamatovav se však, dodal: „Totiž, chci říct, všichni tvoji přátelé jsou upřímně úzkostliví,

abys byla dobře zaopatřena; zvláště Fanny, která má tvůj zájem velmi na srdci, ujišťuji tě. A i její matka, paní Ferrarsová, žena velmi dobrotivé povahy, jsem si jist, že by jí to působilo velké potěšení; sama to onehdy řekla."

Elinor se neráčila nijak odpovědět.

„Bylo by to teď něco pozoruhodného," pokračoval, „něco legračního, kdyby se měla Fanny vdávat bratr a mně sestra ve stejnou chvíli. A přece to není moc nepravděpodobné."

„Chystá se pan Edward Ferrars," řekla Elinor s odhodláním, „ženit?"

„Není to vlastně rozhodnuto, ale je něco takového ve vzduchu. Má nejvýbornější matku. Paní Ferrarsová, s největší velkorysostí, vystoupí a zajistí mu tisíc liber ročně, pokud k sňatku dojde. Ta dáma je ctihodná slečna Mortonová, jediná dcera nebožtíka lorda Mortona, s třiceti tisíci librami. Velmi žádoucí spojení z obou stran a nepochybuji, že se časem uskuteční. Tisíc liber ročně je mnoho na to, aby to matka darovala a navždy postoupila; ale paní Ferrarsová má šlechetného ducha. Abych ti dal další příklad její velkorysosti: Onehdy, jakmile jsme přijeli do města, vědouc, že peněz u nás nyní nemůže být moc, vložila do Fanniných rukou bankovky v hodnotě dvou set liber. A je to nesmírně vítáno, neboť musíme žít s velikými výdaji, dokud jsme tady."

Odmlčel se, aby získal její souhlas a soucit; a ona se přinutila říci:

„Vaše výdaje ve městě i na venkově musí být jistě značné; ale váš příjem je velký."

„Není tak velký, bych řekl, jak si mnozí myslí. Nehodlám si však stěžovat; nepochybně je to příjem pohodlný a doufám, že časem bude lepší. Ohrazování Norlandského obecního pozemku, které nyní probíhá, je nejvážnějším odtokem. A pak jsem v posledních šesti měsících učinil malou koupi; East Kingham Farm, musíš si to místo pamatovat, kde starý Gibson býval. Pozemek byl pro mne v každém ohledu tak žádoucí, tak bezprostředně hraničící s mým vlastním statkem, že jsem

cítil svou povinnost ho koupit. Nemohl bych to před svým svědomím zodpovědět, kdybych ho nechal padnout do cizích rukou. Člověk musí za své pohodlí platit; a *stálo* mě to spoustu peněz."

„Víc, než za kolik to opravdu a vnitřně stojí."

„Nu, to doufám, že ne. Mohl jsem to další den prodat za víc, než jsem dal: ale pokud jde o kupní cenu, mohl jsem se opravdu velmi nešťastně zřídit; neboť burzovní papíry byly v té době tak nízko, že kdybych neměl náhodou potřebnou sumu v rukou svého bankéře, musel bych je prodat s velikou ztrátou."

Elinor se jen pousmála.

„Měli jsme i další velké a nevyhnutelné výdaje hned po příchodu do Norlandu. Náš ctěný otec, jak dobře víš, odkázal všechny stanhillské věci, které zůstaly v Norlandu (a velmi cenné byly), tvojí matce. Daleko ode mne reptat na to, že tak učinil; měl nepochybné právo nakládat se svým vlastním majetkem, jak se mu zlíbilo; ale v důsledku toho jsme byli nuceni dělat velké nákupy lněného prádla, porcelánu a tak dále, abychom nahradili to, co bylo odneseno. Můžeš si domyslet, po všech těchto výdajích, jak daleko musíme být od toho, abychom byli bohatí, a jak vítaná je laskavost paní Ferrarsové."

„Jistě," řekla Elinor; „a podporován její velkorysostí, snad se ještě dožiješ pohodlných poměrů."

„Rok nebo dva mohou v tom směru hodně udělat," odpověděl vážně; „ale přesto zbývá ještě mnoho vykonat. Z Fannina skleníku není položen ani kámen, a z květinové zahrady je vyznačen jen plán."

„Kde má skleník stát?"

„Na pahorku za domem. Všechny staré ořešáky byly skáceny, aby se mu udělalo místo. Bude to velmi krásný prospekt z mnoha částí parku a květinová zahrada se před ním bude svažovat dolů a bude nesmírně hezká. Vyklidili jsme všechny staré trnité keře, které rostly po shlucích přes hřeben."

Elinor si své rozhorlení a své výtky nechala pro sebe; a byla velmi vděčná, že Marianne u toho není, aby s ní to pohoršení sdílela.

Když tedy řekl dost na to, aby jeho chudobu objasnil a odvedl od sebe nutnost koupit svým sestrám při příští návštěvě u Graye po páru náušnic, jeho myšlenky se obrátily veselejším směrem a začal blahopřát Elinor k tomu, že má takovou přítelkyni, jako je paní Jenningsová.

„Zdá se být opravdu nanejvýš cennou ženou. Její dům, její životní styl, všechno svědčí o nadmíru dobrém příjmu; a je to známost, která vám nejen dosud byla velmi užitečná, ale v konci se může ukázat podstatně výhodnou. Její pozvání do města je jistě pro vás obrovskou věcí; a ostatně svědčí celkově o tak velké náklonnosti k vám, že se vší pravděpodobností, až umře, nebudete zapomenuty. Musí mít mnoho, co by zanechala."

„Nic, bych spíš řekla; neboť má jen své vdovské věno, které přejde na její děti."

„Ale nelze si představit, že by žila do výše svého příjmu. Málokdo s obvyklou prozíravostí to *dělá* – a co si ušetří, bude moci rozdělit, jak chce."

„A nemyslíš, že je pravděpodobnější, aby to zanechala svým dcerám než nám?"

„Její dcery jsou obě nesmírně dobře provdané, a tedy nedokážu rozpoznat nutnost toho, aby na ně dále pamatovala. Zatímco podle mého mínění, tím, že si tě tolik všímá a chová se k tobě tímto způsobem, dala ti jaksi nárok na své budoucí ohledy, který by svědomitá žena neopominula. Nic laskavějšího není možné, než je její chování; a sotva může tohle všechno dělat, aniž by si byla vědoma očekávání, které tím vzbuzuje."

„Ale u těch nejvíc zúčastněných žádné nevzbuzuje. Opravdu, bratře, tvoje úzkost o naše blaho a prospěch tě unáší příliš daleko."

„Nu, ovšemže," řekl, zdánlivě se vzpamatovav, „lidé mají málo, mají velmi málo ve své moci. Ale, drahá Elinor, co se stalo s Marianne? –

vypadá velmi nezdravě, ztratila barvu a je zcela zhubenělá. Je nemocná?“

„Není jí dobře, několik týdnů má nervové potíže.“

„Je mi to líto. V jejím věku jakákoli nemoc zničí krásu navždy! Její krása trvala tak krátce! Loni v září byla tak krásným děvčetem, jaké jsem jen kdy viděl; a stejně nadanou přitáhnout muže. Bylo něco v jejím stylu krásy, co je zvlášť těšilo. Pamatuji si, že Fanny říkávala, že se provdá dříve a lépe než ty; ne že by neměla *tebe* nesmírně ráda, ale takhle jí to zrovna přišlo na mysl. Mýlí se však. Pochybuji, že si Marianne *teď* vezme muže v hodnotě víc než pěti nebo šesti set liber ročně, nejvýš, a velmi se mýlím, jestli *ty* si nenajdeš něco lepšího. Dorsetshire! Vím jen málo o Dorsetshiru; ale, moje drahá Elinor, budu nesmírně rád znát o něm víc; a myslím, že můžu zaručit, že Fanny a já budeme mezi tvými nejčasnějšími a nejradostnějšími návštěvníky.“

Elinor se velmi vážně snažila ho přesvědčit, že není žádná pravděpodobnost, že by se provdala za plukovníka Brandona; ale bylo to očekávání příliš příjemné pro něho, než aby se ho vzdal, a byl opravdu rozhodnut vyhledávat s oním pánem důvěrnost a podporovat ten sňatek každou možnou pozorností. Měl právě dost výčitek svědomí za to, že pro svoje sestry sám nic neudělal, aby byl nesmírně úzkostlivý, aby všichni ostatní dělali mnoho; a nabídka od plukovníka Brandona nebo odkaz od paní Jenningsové byly nejsnadnějším způsobem, jak odčinit svou vlastní nedbalost.

Měli to štěstí, že zastihli lady Middletonovou doma, a sir John přišel dříve, než jejich návštěva skončila. Zdvořilostí přešla od všech ke všem spousta. Sir John byl ochoten mít rád každého, a ačkoli pan Dashwood se zdál o koních mnoho nevědět, brzy ho shledal za velmi dobromyslného chlapíka; zatímco lady Middletonová viděla v jeho zjevu dost módy, aby jeho známost stála za to; a pan Dashwood odešel z obou nadšený.

„Budu mít Fanny co povídat," řekl, když se se sestrou vracel. „Lady Middletonová je opravdu nejelegantnější žena! Zrovna taková žena, s kterou se Fanny jistě ráda seznámí. A paní Jenningsová také, nesmírně dobře vychovaná žena, byť ne tak elegantní jako její dcera. Tvoje sestra nemusí mít žádné zábrany ani navštívit *ji*, k čemuž, abych pravdu řekl, trochu došlo, a zcela přirozeně; neboť jsme věděli jen, že paní Jenningsová je vdova po muži, který své peníze získal nižším způsobem; a Fanny i paní Ferrarsová obě byly silně toho mínění, že ani ona, ani její dcery nejsou takové ženy, s nimiž by si Fanny přála se stýkat. Ale teď jí mohu přinést nanejvýš uspokojivou zprávu o obou."

XXXIV.

Paní Johnová Dashwoodová měla takovou důvěru v úsudek svého manžela, že již následujícího dne poctila návštěvou jak paní Jenningsovou, tak její dceru; a její důvěra byla odměněna tím, že shledala i tu první, i tu ženu, u níž její švagrové bydlely, naprosto nikoli nehodnou jejího zájmu; a pokud šlo o lady Middletonovou, shledala ji jednou z nejpůvabnějších žen na světě!

Lady Middletonová měla z paní Dashwoodové právě takovou radost. Byl tu jistý druh chladnokrevné sobeckosti na obou stranách, který je vzájemně přitahoval; a soucítily spolu v mdlé přiměřenosti chování a v obecném nedostatku rozumu.

Totéž chování, které však doporučilo paní Johnovou Dashwoodovou k dobré pověsti u lady Middletonové, se nehodilo vkusu paní Jenningsové, a *jí* se zdála být ničím víc než trochu pyšně vyhlížející ženou nesrdečného vystupování, která se potkala s manželovými sestrami bez jakékoli náklonnosti a téměř aniž by jim měla co říci; neboť ze čtvrthodiny věnované Berkeley Street proseděla alespoň sedm a půl minuty mlčky.

Elinor by velmi ráda věděla, ačkoli se neodhodlala zeptat, zda je Edward tehdy ve městě; ale nic by nepřimělo Fanny, aby dobrovolně jeho jméno před ní pronesla, dokud jí nebude moci říci, že jeho sňatek se slečnou Mortonovou je rozhodnut, nebo dokud se nenaplní očekávání jejího manžela ohledně plukovníka Brandona; neboť věřila, že jsou k sobě stále tak velmi připoutáni, že nemohli být příliš usilovně oddělováni slovem i skutkem při každé příležitosti. Zpráva, kterou

ona neposkytla, však brzy přitekla z jiného zdroje. Lucy přišla velmi záhy, aby si vyžádala Elinořin soucit nad tím, že nemůže Edwarda vidět, ačkoli přijel do města s panem a paní Dashwoodovými. Netroufal si přijít do Bartlett's Buildings ze strachu před odhalením, a ačkoli jejich vzájemná netrpělivost setkat se byla nevyslovitelná, nemohli nyní nic jiného než psát.

Edward sám je o své přítomnosti ve městě ujistil ve velmi krátké době, dvakrát navštíviv Berkeley Street. Dvakrát byla jeho navštívenka nalezena na stole, když se vrátily z ranních schůzek. Elinor byla ráda, že přišel; a ještě raději, že ho minula.

Dashwoodovi byli Middletonovými tak nesmírně nadšeni, že – třebaže nebyli ve zvyku dávat cokoli – rozhodli se jim dát: večeři; a brzy po tom, co se jejich známost začala, pozvali je na večeři do Harley Street, kde si na tři měsíce najali velmi dobrý dům. Jejich švagrové a paní Jenningsová byly rovněž pozvány, a John Dashwood pečlivě zajistil plukovníka Brandona, který, vždy rád tam, kde byly slečny Dashwoodovy, přijal jeho horlivé zdvořilosti s jistým překvapením, ale mnohem více s potěšením. Měli se setkat s paní Ferrarsovou; ale Elinor nemohla zjistit, zda budou její synové součástí společnosti. Očekávání vidět *ji* však stačilo, aby se o schůzku zajímala; neboť ačkoli se nyní mohla setkat s Edwardovou matkou bez té silné úzkosti, která kdysi hrozila takové představení provázet, ačkoli ji nyní mohla vidět s dokonalou lhostejností, pokud jde o její mínění o sobě, její touha být v přítomnosti paní Ferrarsové, její zvědavost, jaká je, byla stále živá.

Zájem, s nímž se tedy na schůzku těšila, byl brzy nato zesílen, mocněji než příjemněji, zprávou, že slečny Steeleovy tam také mají být.

Tak dobře se doporučily lady Middletonové, tak příjemnými je její pozornosti učinily, že třebaže Lucy jistě nebyla tak elegantní a její sestra ani uhlazená, byla stejně ochotná jako sir John pozvat je, aby strávily týden nebo dva na Conduit Street; a stalo se, že slečnám Steeleovým právě obzvláště vyhovovalo, jakmile se stalo známým pozvání

Dashwoodových, aby jejich návštěva začala několik dní před konáním společnosti.

Jejich nárok na pozornost paní Johnové Dashwoodové, jakožto neteří onoho pána, který měl mnoho let v péči jejího bratra, by nemusel moc pomoci k získání míst u jejího stolu; ale coby hosté lady Middletonové musely být vítány; a Lucy, která dlouho toužila být rodině osobně známá, mít bližší pohled na jejich charaktery a své vlastní obtíže, a mít příležitost pokusit se jim zalíbit, nebyla ve svém životě zřídkakdy šťastnější, než byla, když obdržela kartu paní Johnové Dashwoodové.

Na Elinor byl její účinek velmi odlišný. Okamžitě začala vyvozovat, že Edward, který s matkou žije, musí být pozván stejně jako jeho matka, na schůzku pořádanou jeho sestrou; a vidět ho poprvé, po všem, co se stalo, ve společnosti Lucy! – stěží věděla, jak to vydrží!

Tyto obavy snad nebyly zcela založeny na rozumu a jistě ani zdaleka na pravdě. Byly však rozptýleny, nikoli jejím vlastním uvážením, ale dobrou vůlí Lucy, která věřila, že jí působí trpké zklamání, když jí sdělila, že Edward v úterý v Harley Street jistě nebude, a dokonce doufala, že tu bolest ještě prodlouží tím, že ji přesvědčí, že se drží stranou kvůli nesmírné náklonnosti k ní samé, kterou nedokázal skrýt, když byli spolu.

Nastalo významné úterý, které mělo představit obě mladé dámy téhle hrůzostrašné tchyni.

„Litujte mě, drahá slečno Dashwoodová!“ řekla Lucy, když spolu stoupaly po schodech – neboť Middletonovi přijeli tak krátce po paní Jenningsové, že všichni následovali sluhu v jednu chvíli – „zde není nikdo než vy, kdo se mnou může cítit. Prohlašuji, že sotva mohu stát. Dobrotivé nebe! Za okamžik uvidím osobu, na níž všechno moje štěstí závisí – která má být moje matka!“

Elinor jí mohla ulevit okamžitě tím, že by naznačila možnost, že spíš jde o matku slečny Mortonové, než o její vlastní, kterou se chysta-

jí spatřit; ale místo toho ji s velikou upřímností ujistila, že ji opravdu lituje – k naprostému úžasu Lucy, která, ač sama opravdu nesvá, doufala být alespoň předmětem nepotlačitelné závisti Elinor.

Paní Ferrarsová byla malá, hubená žena, vzpřímená, až formální v postavě, a vážná, až kyselá ve výrazu. Pleť měla nažloutlou; a rysy drobné, bez krásy, a od přirozenosti bez výrazu; ale šťastné stažení obočí vysvobodilo její tvář z hanby bezvýraznosti tím, že jí dalo silné rysy pýchy a zloby. Nebyla ženou mnoha slov; neboť na rozdíl od lidí vůbec je přiměřila počtu svých myšlenek; a z těch několika slabik, které jí přece unikly, nepadla ani jedna slečně Dashwoodové, na niž pohlížela s rozhodnutou odhodlaností nemít ji za žádných okolností ráda.

Elinor nemohla být *nyní* učiněna nešťastnou tímto chováním. Před několika měsíci by ji to nesmírně zranilo; ale paní Ferrarsová ji tím teď nemohla rozrušit; a rozdíl v jejím chování ke slečnám Steeleovým, rozdíl, který se zdál být záměrně udělán, aby ji ještě víc pokořil, ji jen bavil. Nemohla se ubránit úsměvu, když viděla vlídnost matky i dcery k té osobě – neboť Lucy byla zvláště vyznamenávána – kterou by ze všech ostatních, kdyby věděly tolik co ona, nejvíc dychtily pokořit; zatímco ona sama, která nedokázala svou mocí nikoho zranit, seděla přehlíženě přehlížena oběma. Ale zatímco se usmívala vlídnosti tak nepatřičně udělené, nemohla uvažovat o nízké hlouposti, z níž vyrostla, ani sledovat ony promyšlené pozornosti, s nimiž slečny Steeleovy její pokračování dvořily, aniž by všemi čtyřmi důkladně pohrdala.

Lucy jen jásala, že je tak čestně vyznamenávána; a slečně Steeleové chybělo jen, aby ji dobírali kvůli doktoru Daviesovi, a byla by úplně blažená.

Večeře byla velkolepá, služebnictva bylo mnoho a všechno svědčilo o paní zálibě v předvádění a o pánově schopnosti to podporovat. Navzdory zdokonalením a přístavbám, které byly na norlandském statku činěny, a navzdory tomu, že jeho vlastník kdysi byl na nějakých tisíc li-

ber od toho, aby musel prodat se ztrátou, nic nedávalo žádný náznak oné bídy, kterou se snažil vyvodit; žádná chudoba jakéhokoli druhu, kromě chudoby rozhovoru – ale tam byl nedostatek značný. John Dashwood neměl mnoho, co by o sobě řekl a stálo za slyšení, a jeho žena měla ještě méně. Ale v tom nebyla žádná zvláštní hanba; neboť to platilo o většině jejich návštěvníků, kteří téměř všichni trpěli jedním nebo druhým z těchto nedostatků kvalifikace k tomu, aby byli příjemní – nedostatkem rozumu, buď přirozeného, nebo zdokonaleného; nedostatkem elegance; nedostatkem živosti; nebo nedostatkem povahy.

Když se dámy po večeři odebraly do salonu, byla tato chudoba obzvláště patrná, neboť pánové *měli* zpestřit rozhovor jistou rozmanitostí – rozmanitostí politiky, ohrazování pozemků a cvičení koní – ale pak bylo po všem; a dámy zajímal jediný předmět, dokud nepřišla káva, totiž srovnávací výška Harryho Dashwooda a druhorozeného syna lady Middletonové, Williama, kteří byli téměř stejně staří.

Kdyby bylo přítomno obě děti, bylo by se dalo o věci rozhodnout velmi snadno tím, že by se ihned změřily; ale protože byl přítomen pouze Harry, bylo to z obou stran pouhé dohadování; a každý měl právo být stejně rozhodný ve svém názoru a opakovat ho znovu a znovu, kolikrát se mu zachtělo.

Strany stály takto:

Obě matky, ač každá opravdu přesvědčená, že její vlastní syn je vyšší, zdvořile rozhodly ve prospěch druhého.

Obě babičky, s neméně stranickým cítěním, ale s větší upřímností, byly stejně horlivé v podpoře svého vlastního potomka.

Lucy, která nebyla sotva méně úzkostlivá líbit se jednomu rodiči než druhému, usoudila, že oba chlapci jsou pozoruhodně vysocí na svůj věk, a nemohla pochopit, že by mezi nimi mohl být sebemenší rozdíl na světě; a slečna Steeleová s ještě větší obratností hovořila co nejrychleji ve prospěch toho i onoho.

Elinor, která už jednou vyslovila svůj názor na Williamovu stranu, čímž urazila paní Ferrarsovou a Fanny ještě víc, neviděla nutnost ho prosazovat dalším tvrzením; a Marianne, když byla požádána o svůj názor, urazila je všechny tím, že prohlásila, že žádný názor nemá, protože o tom nikdy nepřemýšlela.

Před svým odstěhováním z Norlandu malovala Elinor pro svou švagrovou velmi hezký pár zástěn, které, nyní právě vyzdobené a dovezené domů, zdobily její nynější salon; a tyto zástěny, upoutavše oko Johna Dashwooda, když šel za ostatními pány do pokoje, byly jím úslužně předány plukovníku Brandonovi k obdivu.

„Toto udělala moje nejstarší sestra," řekl; „a vy, jakožto muž vkusu, se jim, jak se troufám domnívat, zalíbíte. Nevím, zda jste někdy náhodou viděl některé z jejích dřívějších výtvorů, ale je obecně pokládána za malířku, která velmi dobře maluje."

Plukovník, ač se zříkal všech nároků na znalectví, zástěny vřele obdivoval, jak by obdivoval cokoli namalovaného slečnou Dashwoodovou; a protože zvědavost ostatních byla samozřejmě podnícena, byly podány k obecnému prohlédnutí. Paní Ferrarsová, nevědouc, že jsou Elinořiným dílem, zvláště požádala, aby je mohla vidět; a poté, co obdržely potěšující svědectví souhlasu lady Middletonové, předala je Fanny své matce, přičemž ji ohleduplně zároveň informovala, že je dělala slečna Dashwoodová.

„Hmm," řekla paní Ferrarsová, „velmi pěkné" – a aniž na ně vůbec pohleděla, vrátila je své dceři.

Snad Fanny na okamžik usoudila, že její matka byla už dost hrubá – neboť trochu se zarděvši, okamžitě řekla:

„Jsou velmi pěkné, madam – nejsou?" Pak ji však pravděpodobně přešla hrůza, že byla sama příliš zdvořilá, příliš povzbuzující, neboť vzápětí dodala:

„Nemyslíte, madam, že jsou něco ve stylu malby slečny Mortonové? – *Ona* opravdu maluje nejrozkošněji! – Jak krásně je udělána její po-

slední krajinka!“

„Krásně, opravdu! Ale *ona* dělá všechno dobře.“

Marianne to nemohla snést. Byla už velmi nespokojená s paní Ferrarsovou; a taková nevhodně umístěná chvála druhé, na úkor Elinor, i když neměla žádnou představu o tom, co se tím vlastně míní, ji okamžitě přiměla s vřelostí říci:

„Toto je obdiv velmi zvláštního druhu! – co je nám slečna Mortonová? – kdo ji zná, nebo kdo o ni dbá? – je to Elinor, o níž *my* myslíme a mluvíme.“

A tak řkouc, vzala zástěny z rukou své švagrové, aby je sama obdivovala, jak si zasloužily.

Paní Ferrarsová vypadala nesmírně rozzlobeně, a vztyčíc se strnuleji než kdy jindy, pronesla v odpověď tuto trpkou filipiku: „Slečna Mortonová je dcerou lorda Mortona.“

Fanny vypadala také velmi rozzlobeně a její manžel byl celý vyděšený z opovážlivosti své sestry. Elinor byla mnohem víc zraněna Marianninou vřelostí, než byla tím, co ji vyvolalo; ale oči plukovníka Brandona, upřené na Marianne, hlásaly, že si všiml jen toho, co bylo na tom milého, oné láskyplné povahy, která nemohla snést vidět sestru byť v sebemenším přehlíženu.

Marianniny city se zde nezastavily. Chladná drzost obvyklého chování paní Ferrarsové k její sestře se jí zdála předpovídat Elinor takové obtíže a strasti, o jakých ji její vlastní zraněné srdce učilo myslet s hrůzou; a hnána silným popudem láskyplné citlivosti se po okamžiku přesunula k židli své sestry, obtočila jí jednu paži kolem krku, přiložila jednu tvář těsně k její a tichým, ale horlivým hlasem řekla:

„Drahá, drahá Elinor, nevšímej si jich. Nenech je, aby *tebe* dělali nešťastnou.“

Víc říci nemohla; její síly byly zcela přemoženy, a skryvši tvář na Elinořině rameni, propukla v pláč. Všech pozornost byla přitažena a téměř všichni byli zasaženi. – Plukovník Brandon vstal a šel k nim,

aniž věděl, co dělá. – Paní Jenningsová s velmi chápavým „Ach, chuderka!“ jí hned podala svou sůl; a sir John se cítil tak zoufale rozlícený na původce těchto nervových muk, že okamžitě změnil místo na jedno hned u Lucy Steeleové a šeptem jí dal krátký popis celé té strašlivé věci.

Za několik minut se však Marianne vzpamatovala dost, aby ten zmatek ukončila a posadila se mezi ostatní; ačkoli její nálada si uchovala otisk toho, co se stalo, po celý zbytek večera.

„Ubohá Marianne!“ řekl její bratr plukovníku Brandonovi tichým hlasem, jakmile si mohl zajistit jeho pozornost: „Nemá tak dobré zdraví jako její sestra – je velmi nervózní – nemá Elinořinu konstituci; a člověk musí přiznat, že pro mladou ženu, která *bývala* krasavicí, je ztráta její osobní přitažlivosti velmi těžkou věcí. Snad byste to neřekl, ale Marianne *byla* ještě před několika měsíci pozoruhodně krásná; stejně krásná jako Elinor. Teď vidíte, že je to všechno pryč.“

XXXV.

Elinořina zvědavost spatřit paní Ferrarsovou byla ukojena. Nalezla v ní všechno, co mohlo přispět k tomu, aby další spojení mezi oběma rodinami bylo nežádoucí. Viděla dost z její pýchy, její nízkosti a jejího rozhodného předsudku vůči sobě, aby pochopila všechny obtíže, které by musely zapletené zasnoubení a zdržení sňatku Edwarda a jí samé, kdyby byl jinak volný; a viděla téměř dost, aby byla vděčná *kvůli sobě*, že jedna větší překážka ji uchránila před utrpením pod jakoukoli jinou výtvora paní Ferrarsové, uchránila ji od vší závislosti na její vrtkavosti nebo úzkosti o její dobré mínění. Nebo přinejmenším, pokud se nedokázala přinutit zcela se zaradovat nad tím, že Edward je spoután s Lucy, rozhodla, že kdyby Lucy byla milejší, *měla* by se zaradovat.

Divila se, že nálada Lucy mohla být tak velmi povznesena zdvořilostí paní Ferrarsové; že její zájem a její marnivost ji tak velmi oslepily, že pozornost, která se jí zdála být věnována jen proto, že *nebyla* Elinor, se jí zdála být lichotkou pro ni samu – nebo že si dovolila čerpat povzbuzení z přednosti, která jí byla dána jen proto, že její skutečné postavení bylo neznámé. Ale že tomu tak bylo, nebylo oznámeno jen v tu chvíli očima Lucy, ale bylo oznámeno znovu otevřeněji následujícího rána, neboť na její zvláštní přání ji lady Middletonová vysadila na Berkeley Street v naději, že zastihne Elinor samotnou, aby jí řekla, jak je šťastná.

Náhoda se ukázala být příznivá, neboť vzkaz od paní Palmerové brzy poté, co přišla, odvedl paní Jenningsovou pryč.

„Má drahá přítelkyně," zvolala Lucy, jakmile byly samy, „přicházím s vámi mluvit o svém štěstí. Mohlo by něco být tak lichotivé jako způsob, jakým se mnou včera jednala paní Ferrarsová? Jak nesmírně přívětivá byla! Víte, jak jsem se děsila myšlenky, že ji uvidím; ale v okamžiku, kdy jsem byla představena, bylo v jejím chování takové přívětivosti, že se opravdu zdálo, že si mě docela oblíbila. Nebylo to tak? Vy jste to všechno viděla; a nebyla jste tím zcela zasažena?"

„Jistě byla k vám velmi zdvořilá."

„Zdvořilá! – Vy jste neviděla nic než zdvořilost? – Já jsem viděla mnohem víc. Taková laskavost, jaká se dostala jen mně! – Žádná pýcha, žádná povznesenost, a vaše švagrová stejně – samá sladkost a přívětivost!"

Elinor by si přála mluvit o něčem jiném, ale Lucy ji přesto tlačila, aby přiznala, že má důvod ke svému štěstí; a Elinor byla nucena pokračovat.

„Nepochybně, kdyby věděli o vašem zasnoubení," řekla, „nemohlo by nic být lichotivější než jejich zacházení s vámi; ale protože tomu tak nebylo..."

„Hádala jsem, že to řeknete," odpověděla Lucy rychle, „ale neexistuje důvod na světě, proč by se paní Ferrarsové zdálo, že mě má ráda, kdyby nebylo tak, a to, že mě má ráda, znamená vše. Nenecháte se z mého uspokojení vymluvit. Jsem si jistá, že to všechno dobře skončí a nebude vůbec žádných obtíží oproti tomu, co jsem si myslívala. Paní Ferrarsová je rozkošná žena, a stejně tak vaše švagrová. Jsou obě opravdu úžasné ženy! – Divím se, že jsem vás nikdy neslyšela říkat, jak je paní Dashwoodová příjemná!"

Na to Elinor neměla co odpovědět, a ani se nepokusila.

„Jste nemocná, slečno Dashwoodová? – zdáte se zasmušilá – nemluvíte; určitě vám není dobře."

„Nikdy jsem se netěšila lepšímu zdraví."

„To mě z celého srdce těší; ale opravdu jste tak nevypadala. Mrzelo by mě, abyste byla *vy* nemocná; vy, která jste pro mě byla největší útěchou na světě! – Nebe ví, co bych bez vašeho přátelství dělala."

Elinor se pokusila o zdvořilou odpověď, byť pochybujíc o svém úspěchu. Zdálo se však, že Lucy spokojila, neboť ihned odpověděla:

„Opravdu jsem dokonale přesvědčena o vaší náklonnosti ke mně, a hned po Edwardově lásce je to největší útěcha, kterou mám. Chudák Edward! Ale teď je jedna dobrá věc, budeme se moci setkávat, a to dost často, neboť lady Middletonová je paní Dashwoodovou nadšena, takže budeme dost v Harley Street, troufám si tvrdit, a Edward tráví polovinu svého času u sestry – kromě toho, lady Middletonová a paní Ferrarsová se teď budou navštěvovat; a paní Ferrarsová a vaše švagrová obě byly tak laskavé a vícekrát řekly, že by mě vždy rády viděly. Jsou to tak rozkošné ženy! – Jsem si jista, že pokud někdy řeknete své švagrové, co si o ní myslím, nemůžete to říci příliš okázale."

Ale Elinor jí nedávala naději, že by to své švagrové *řekla*. Lucy pokračovala.

„Jsem si jista, že bych to v okamžiku poznala, kdyby mě paní Ferrarsová neměla ráda. Kdyby mi jen učinila formální pukrle, například, aniž by řekla slovo, a nikdy by si mě potom nevšimla, a nikdy by se na mě nepodívala příjemným způsobem – víte, jak to myslím – kdyby se se mnou jednalo tímto odpuzujícím způsobem, byla bych to všechno vzdala v zoufalství. Nebyla bych to snesla. Neboť kde ona *opravdu* nemá někoho ráda, vím, že to umí být nejprudší."

Elinor byla zbavena nutnosti na toto zdvořilé vítězení odpovědět tím, že se dveře rozlétly, sluha ohlásil pana Ferrarse a Edward okamžitě vešel.

Byl to velmi trapný okamžik; a tvář každého z nich to prozrazovala. Všichni vypadali nesmírně hloupě; a Edward se zdál mít stejnou chuť vyjít z pokoje znovu ven, jako postoupit dál do něj. Právě ta okolnost ve své nejnepříjemnější podobě, které by se každý z nich nejvíc chtěl

vyhnout, je zasáhla. Nejenže byli všichni tři pohromadě, ale byli pohromadě bez úlevy čí přítomnosti kohokoli jiného. Dámy se vzpamatovaly první. Nebylo úlohou Lucy prodrat se dopředu, a zdání utajení muselo být stále zachováno. Mohla tedy jen pohledem vyjádřit svou něžnost, a lehce ho oslovivši, víc neřekla.

Elinor však musela víc; a tolik usilovala, kvůli němu i kvůli sobě, aby to udělala dobře, že se po okamžiku vzpamatování donutila ho uvítat pohledem i chováním, které byly téměř nenucené a téměř otevřené; a další úsilí, další snaha je ještě zlepšily. Nedovolila by, aby přítomnost Lucy nebo vědomí jisté nespravedlnosti vůči ní samé jí zabránily říci, že je ráda, že ho vidí, a že velmi litovala, že nebyla doma, když naposledy přišel na Berkeley Street. Nenechala by se zastrašit, aby mu věnovala ty pozornosti, které jako příteli a téměř příbuznému patřily, pozornýma očima Lucy, ačkoli brzy postřehla, že ji pozorně sledují.

Její chování Edwardovi dodalo určité ujištění, a měl dost odvahy, aby se posadil; ale jeho rozpaky stále přesahovaly rozpaky dam v míře, kterou daný případ činil rozumnou, byť jeho pohlaví ji mohlo činit vzácnou; neboť jeho srdce nemělo lhostejnost srdce Lucy, ani jeho svědomí nemohlo mít klid Elinořin.

Lucy s cudným a usazeným vzezřením se zdála být rozhodnuta nijak nepřispívat k pohodlí ostatních a neřekla by ani slovo; a téměř všechno, co *bylo* řečeno, vycházelo od Elinor, která musela sama dobrovolně nabídnout všechny informace o zdraví své matky, jejich příjezdu do města atd., po nichž se měl Edward ptát, ale nikdy se ptát nezačal.

Její úsilí tím nekončilo; neboť se brzy nato cítila tak hrdinsky naladěna, že se rozhodla, pod záminkou, že jde přivést Marianne, nechat ty dva o samotě; a opravdu to udělala, a to *nejchvályhodnějším způsobem*, neboť se zdržela několik minut na odpočívadle schodů s nejvznešenější pevností, než šla ke své sestře. Když to však bylo jednou vyko-

náno, byl čas, aby Edwardova vytržení skončila; neboť Mariannina radost ji hnala do salonu okamžitě. Její potěšení ze setkání s ním bylo jako každý jiný její cit, silné samo v sobě a silně vyjádřené. Setkala se s ním rukou, která se nechala vzít, a hlasem, který vyjadřoval sesterskou náklonnost.

„Drahý Edwarde!“ zvolala, „toto je okamžik velkého štěstí! – Toto by téměř všechno vynahradilo!“

Edward se pokusil opětovat její laskavost, jak si zasloužila, ale před takovými svědky si netroufal říci ani polovinu toho, co opravdu cítil. Opět se všichni posadili, a na okamžik či dva byli všichni tiší; zatímco Marianne hleděla s nejvýmluvnější něžností, chvílemi na Edwarda a chvílemi na Elinor, lituje jen toho, že jejich radost z vzájemné přítomnosti má být ztlumena nevítanou přítomností Lucy. Edward promluvil první, aby si všiml Marianniných změněných rysů a vyjádřil obavy, že jí Londýn nesvědčí.

„Ach, nemyslete na mě!“ odpověděla s živou vážností, ačkoli oči měla naplněné slzami, když mluvila, „nemyslete na *moje* zdraví. Elinor je zdravá, jak vidíte. To nám oběma musí stačit.“

Tato poznámka nebyla uzpůsobena k tomu, aby Edwarda nebo Elinor uklidnila, ani k tomu, aby získala dobrou vůli Lucy, která vzhlédla k Marianne s výrazem nikoli zrovna blahovolným.

„Máte ráda Londýn?“ řekl Edward, ochoten říci cokoli, co by zavedlo jiné téma.

„Vůbec ne. Čekala jsem od něj mnoho potěšení, ale nenašla jsem žádné. Pohled na vás, Edwarde, je jedinou útěchou, kterou mi poskytl; a díky Bohu! vy jste pořád to, co jste vždy byl!“

Odmlčela se – nikdo nepromluvil.

„Myslím, Elinor,“ dodala vzápětí, „že musíme pověřit Edwarda, aby se o nás na cestě do Bartonu postaral. Za týden nebo dva, předpokládám, se vrátíme; a věřím, že Edward nebude nerad, že se toho úkolu ujme.“

Chudák Edward zamumlal cosi, co ale nikdo nevěděl, ani on sám. Ale Marianne, která viděla jeho rozrušení a mohla ho snadno přičítat jakékoli příčině, která se jí nejvíc líbila, byla dokonale spokojena a brzy začala mluvit o něčem jiném.

„Jaký jsme to měli den, Edwarde, včera v Harley Street! Tak nudný, tak otřesně nudný! – Ale mám vám k tomu toho hodně co říci, co se teď říci nedá."

A s tímto obdivuhodným taktem odložila ujištění, že své vzájemné příbuzné shledala nepříjemnějšími než kdy jindy a že její matka byla pro ni zvláště odpuzující, dokud nebudou víc o samotě.

„Ale proč jste tam nebyl, Edwarde? – Proč jste nepřišel?"

„Byl jsem zasnoubenou dohodou někde jinde."

„Zasnoubenou dohodou! Ale co to bylo, když takoví přátelé měli být na setkání?"

„Snad si, slečno Marianne," zvolala Lucy, dychtivá vzít na ní jistou pomstu, „myslíte, že mladí muži nikdy nedbají na dohody, pokud se jim je nechce dodržovat, ať malé či velké."

Elinor byla velmi rozzlobena, ale Marianne se zdála být zcela necitlivá na ten osten; neboť klidně odpověděla:

„Takhle ne, opravdu; neboť vážně mluveno, jsem si velmi jista, že Edwarda zdrželo od Harley Street jen svědomí. A opravdu věřím, že *má* nejcitlivější svědomí na světě; nejsvědomitější v plnění každé dohody, byť sebemenší, a ať jde proti jeho zájmu nebo potěšení. Nejvíc se bojí působit bolest, zklamat očekávání, a nejméně je schopen být sobecký ze všech, které jsem kdy viděla. Edwarde, je to tak, a já to řeknu. Co! – nikdy nemáte slyšet, jak jste chválen! – Pak musíte být ne-přítel; neboť ti, kdo přijmou mou lásku a úctu, musí snášet moje otevřená uznání."

Povaha jejího uznání, v tomto případě, se však náhodou obzvláště nehodila k citům dvou třetin jejích posluchačů, a Edwardovi byla tak velmi málo povzbuzující, že brzy nato vstal, aby odešel.

„Odcházíte tak brzy!“ řekla Marianne; „můj drahý Edwarde, to nesmí být.“

A odtáhnuvši ho trochu stranou, pošeptala mu své přesvědčení, že Lucy nemůže zůstat o moc déle. Ale ani toto povzbuzení nestačilo, neboť odešel; a Lucy, která by ho byla přesedělala, kdyby jeho návštěva trvala dvě hodiny, brzy nato také odešla.

„Co ji sem jen vede tak často?“ řekla Marianne, když odešla. „Nemohla snad vidět, že chceme, aby odešla? – jak to pro Edwarda musí být trápení!“

„Proč to? – byli jsme všichni jeho přátelé, a Lucy ho zná ze všech nejdéle. Je přece přirozené, že ji chce vidět stejně jako nás.“

Marianne na ni upřeně pohlédla a řekla: „Víš, Elinor, že tenhle druh mluvení nesnesu. Pokud jen doufáš, že tvé tvrzení bude popřeno, jak musím předpokládat, že je tomu v tomto případě, měla by sis vzpomenout, že já jsem poslední člověk na světě, který by to udělal. Nedokážu klesnout k tomu, abych mámila ujištění, která vlastně nikdo nechce.“

Pak odešla z pokoje; a Elinor se neodvážila jít za ní a říci víc, neboť spoutána slibem mlčenlivosti vůči Lucy nemohla poskytnout žádnou informaci, která by Marianne přesvědčila; a jakkoli bolestné mohly být následky toho, že se dále mýlí, byla nucena se tomu podřídit. Mohla jen doufat, že Edward nebude často vystavovat ji nebo sebe strastem toho, aby museli poslouchat Marianninu bludnou vřelost, ani opakování kterékoli jiné části bolesti, která provázela jejich nedávné setkání – a to měla všechny důvody očekávat.

XXXVI.

Během několika dní po tomto setkání oznámily noviny světu, že paní choť Thomase Palmera, Esq., byla bezpečně vybavena synem a dědicem; velmi zajímavý a uspokojivý odstavec, přinejmenším pro ty blízké přátele, kteří to věděli už předtím.

Tato událost, nanejvýš důležitá pro štěstí paní Jenningsové, přinesla dočasnou změnu v nakládání s jejím časem, a stejnou měrou ovlivnila i závazky jejích mladých přítelkyň; neboť si přála být s Charlottou co nejvíce, chodila tam každé ráno, jakmile byla oblečena, a nevracela se až do pozdního večera; a slečny Dashwoodovy, na obzvláštní žádost Middletonových, trávily celý každý den na Conduit Street. Pro vlastní pohodlí by byly mnohem raději zůstaly, alespoň celé ráno, v domě paní Jenningsové; ale nedalo se to naléhat proti přání všech. Jejich hodiny byly tedy předány lady Middletonové a oběma slečnám Steeleovým, které, podle pravdy, jejich společnost cenily sotva víc, než jak zdánlivě horlivě ji vyhledávaly.

Měly příliš mnoho rozumu, než aby byly žádoucími společnicemi té prvé; a druhými byly považovány žárlivým okem za vetřelce *na jejich* území a za ty, kdo sdílí laskavost, kterou si chtěly přisvojit. Ačkoli nic nemohlo být zdvořilejšího než chování lady Middletonové k Elinor a Marianne, neměla je ve skutečnosti vůbec ráda. Protože nelichotily ani jí samotné, ani jejím dětem, nemohla uvěřit, že jsou dobromyslné; a protože rády četly, představovala si je jako satirické: snad aniž přesně věděla, co to znamená být satirický; ale *to* nevadilo. Byla to výtka v běžném užívání a snadno udělitelná.

Jejich přítomnost byla omezením pro ni i pro Lucy. Brzdila zahálku jedné a činnost druhé. Lady Middletonová se styděla před nimi nic nedělat, a lichotky, které Lucy při jiných příležitostech hrdě vymýšlela a podávala, se bála před nimi nabídnout, aby jí za to nepohrdly. Slečna Steeleová byla ze všech tří nejméně znepokojena jejich přítomností; a ony měly ve své moci zcela ji s tím smířit. Kdyby jí jen některá z nich dala plný a podrobný popis celé věci mezi Marianne a panem Willoughbym, byla by se cítila dostatečně odměněna za obětování nejlepšího místa u krbu po večeři, které jejich příchod způsobil. Ale toto usmíření jí nebylo poskytnuto; neboť ačkoli často před Elinor pouštěla výrazy soucitu s její sestrou a víc než jednou upustila před Marianne poznámku o nestálosti galánů, nebyl vyvolán žádný účinek, jen pohled lhostejnosti u první nebo odporu u druhé. Ještě lehčí úsilí by z nich mohlo udělat její přítelkyně. Kdyby se jí jen zasmály kvůli doktorovi! Ale tak málo byly ony, stejně jako ostatní, nakloněny jí vyhovět, že pokud sir John večeřel mimo dům, mohla strávit celý den, aniž slyšela nějaké jiné popichování na toto téma, než to, které byla sama tak laskavá, že si poskytla.

Všechny tyto žárlivosti a nespokojenosti však paní Jenningsová vůbec netušila a myslela si, že je rozkošná věc, že jsou děvčata pohromadě; a obecně svým mladým přítelkyním každý večer blahopřála, že unikly společnosti hloupé staré ženy na tak dlouhou dobu. Někdy se k nim přidávala u sira Johna, někdy u sebe doma; ale kdekoli to bylo, vždy přišla v povznesené náladě, plná rozkoše a důležitosti, přičítajíc Charlottino dobré vedení své vlastní péči a připravena podat tak přesný, tak podrobný popis její situace, jaký si jen slečna Steeleová ze zvědavosti přála slyšet. Jedna věc *ji* znepokojovala; a tu si denně stěžovala. Pan Palmer zastával obvyklý, byť neotcovský názor svého pohlaví, že všechny děti jsou si podobné; a ačkoli ona mohla jasně v různých okamžicích postřehnout nejnápadnější podobnost mezi tímto děckem a každým z jeho příbuzných z obou stran, nebylo jeho otce o tom

možno přesvědčit; nebylo možno ho přemluvit, aby věřil, že není přesně stejné jako každé jiné děcko téhož věku; ba ani ho nebylo možno přimět, aby přijal prostou větu, že je to nejkrásnější dítě na světě.

Dostávám se nyní k vylíčení neštěstí, které v tuto dobu stihlo paní Johnovou Dashwoodovou. Stalo se, že zatímco její obě švagrové s paní Jenningsovou k ní poprvé přišly na návštěvu do Harley Street, zastavila se u ní jedna jiná známá – okolnost sama o sobě zdánlivě nepravděpodobná, že by jí přinesla zlo. Ale protože představivost druhých lidí je někdy odnese tak daleko, že si o našem chování udělají mylné soudy a rozhodnou se o něm podle slabých zdání, štěstí člověka musí být do jisté míry vždy vydáno na milost náhodě. V nynějším případě tato poslední dáma dovolila své fantazii předběhnout pravdu i pravděpodobnost tak daleko, že pouhým slyšením jména slečen Dashwoodových a pochopením, že jsou sestrami pana Dashwooda, okamžitě usoudila, že bydlí v Harley Street; a toto nedorozumění přineslo za den nebo dva pozvací karty pro ně i pro jejich bratra a švagrovou na malou hudební večeři u ní doma. Důsledkem toho bylo, že paní Johnová Dashwoodová byla nucena podrobit se nejen nesmírně velkému nepohodlí poslat svůj kočár pro slečny Dashwoodovy, ale, co bylo ještě horší, musela se podrobit celé nepříjemnosti, že se vůči nim bude jevit pozorná: a kdo mohl říci, zda od ní nebudou čekat, že s ní půjdou ven i podruhé? Moc je zklamat byla sice vždy její. Ale to nestačilo; neboť když jsou lidé rozhodnuti ke způsobu jednání, o kterém vědí, že je nesprávné, cítí se dotčeni očekáváním čehokoli lepšího od sebe.

Marianne byla nyní postupně přivedena natolik ke zvyku chodit každý den ven, že se jí stalo lhostejným, jestli jde nebo ne: a tiše a mechanicky se připravovala na každý večerní závazek, aniž od něj čekala sebemenší zábavu, a velmi často aniž až do posledního okamžiku věděla, kam ji vezme.

Vůči svému úboru a vzhledu byla tak dokonale lhostejná, že jim nevěnovala ani polovinu té pozornosti během celé své toalety, kterou jim

věnovala slečna Steeleová v prvních pěti minutách jejich společného pobytu, když byla toaleta skončena. Nic neuniklo *její* podrobné pozornosti a obecné zvědavosti; viděla všechno a ptala se na všechno; nebyla klidná, dokud nevěděla cenu každé části Marianneina úboru; dokázala by lépe než Marianne sama uhodnout, kolik má celkem šatů, a nebyla bez naděje, že než se rozejdou, zjistí, kolik stojí její praní za týden a kolik má ročně na sebe k utracení. Nestoudnost tohoto druhu zkoumání se obvykle uzavírala poklonou, která, byť míněna jako jeho sladidlo, byla Marianne pokládána za největší nestoudnost ze všech; neboť po absolvování zkoumání ceny a střihu jejích šatů, barvy jejích střevíců a úpravy jejích vlasů jí bylo téměř jisto, že jí bude řečeno, že „podle jejího slova vypadá nesmírně elegantně, a troufá si tvrdit, že udělá spoustu dobytí."

S takovým povzbuzením byla v onom případě vypravena ke kočáru svého bratra; do kterého byly připraveny vstoupit pět minut poté, co zastavil u dveří – přesnost, která nebyla jejich švagrové velmi po chuti, neboť je předešla k domu své známé a doufala tam v jisté zpoždění z jejich strany, které by způsobilo nepohodlí jí nebo jejímu kočímu.

Události onoho večera nebyly velmi pozoruhodné. Společnost, jako jiné hudební společnosti, zahrnovala mnoho lidí, kteří měli skutečný vkus pro vystoupení, a mnohem víc takových, kteří ho neměli žádný; a sami vystupující byli, jak obvykle, podle svého vlastního mínění a mínění svých bezprostředních přátel, prvními soukromými vystupujícími v Anglii.

Protože Elinor nebyla ani hudebnice, ani se za ni nevydávala, nedělala si výčitky, že čas od času, jak se jí hodilo, odvracela oči od velkého klavíru, a neomezena ani přítomností harfy a violoncella je upírala podle libosti na jakýkoli jiný předmět v místnosti. Při jednom z těchto rozptýlených pohledů zahlédla ve skupince mladých mužů právě toho, který jim u Graye přednesl přednášku o pouzdrech na párátka. Vzápětí si všimla, že se na ni dívá a familiárně mluví s jejím bratrem;

a právě byla rozhodnuta zjistit od tohoto jméno onoho, když oba přišli k ní, a pan Dashwood jí ho představil jako pana Roberta Ferrarse.

Oslovil ji s nenucenou zdvořilostí a stočil hlavu do úklony, která ji ujistila stejně jasně, jako by to mohla slova, že je to přesně ten floutek, jak slyšela od Lucy, že je. Štěstí by pro ni bylo, kdyby její náklonnost k Edwardovi záležela méně na jeho vlastních kvalitách než na kvalitách jeho nejbližších příbuzných! Neboť pak by úklona jeho bratra musela dát poslední ránu tomu, co začala zlá nálada jeho matky a sestry. Ale zatímco se divila rozdílu obou mladých mužů, nepřipadalo jí, že by prázdnota a domýšlivost jednoho ji připravila o veškerou shovívavost ke skromnosti a hodnotě druhého. Proč *byli* různí, vysvětlil jí Robert sám v průběhu čtvrthodinové rozmluvy; neboť mluvě o svém bratru a stěžuje si na nesmírnou *gaucherie*, která podle jeho opravdového přesvědčení bránila bratrovi mísit se mezi správnou společnost, candidě a velkoryse ji přičítal mnohem méně nějakému přirozenému nedostatku než neštěstí soukromého vzdělání; zatímco on sám, byť pravděpodobně bez nějaké zvláštní, nějaké podstatné převahy od přírody, pouze díky výhodě veřejné školy, byl stejně připraven mísit se mezi svět jako kterýkoli jiný muž.

„Na mou duši," dodal, „věřím, že to není nic víc; a tak to často své matce říkám, když si na to naříká. ‚Má drahá madam,' říkám jí vždy, ‚musíte se smířit. To zlo je už nenapravitelné, a bylo zcela vaše dílo. Proč jste se dala přemluvit mým strýcem, sirem Robertem, proti svému vlastnímu úsudku, abyste Edwarda svěřila do soukromého vyučování, v nejkritičtějším období jeho života? Kdybyste ho byla jen poslala do Westminsteru stejně jako mě, místo abyste ho poslala k panu Prattovi, tomuhle všemu by se bylo předešlo.' Tímto způsobem o té věci vždycky uvažuji, a moje matka je dokonale přesvědčena o svém omylu."

Elinor se nestavěla proti jeho mínění, protože ať bylo její obecné hodnocení výhody veřejné školy jakékoli, nemohla pomyslet na Ed-

wardův pobyt v rodině pana Pratta s jakýmkoli uspokojením.

„Bydlíte v Devonshiru, myslím," bylo jeho další pozorování, „v kotydži blízko Dawlishe."

Elinor ho vyvedla z omylu, pokud jde o jeho umístění; a zdálo se mu spíš překvapivé, že by někdo mohl žít v Devonshiru, aniž by žil u Dawlishe. Udělil však jejich druhu domu svůj srdečný souhlas.

„Pokud jde o mě," řekl, „mám kotydže nesmírně rád; vždy je v nich tolik pohodlí, tolik elegance. A prohlašuji, kdybych měl nějaké peníze nazbyt, koupil bych si trochu pozemku a jeden si postavil sám, v krátké vzdálenosti od Londýna, kam bych si mohl kdykoli zajet, shromáždit kolem sebe několik přátel a být šťastný. Radím každému, kdo se chystá stavět, aby stavěl kotydž. Můj přítel lord Courtland za mnou onehdy přišel schválně, aby mě požádal o radu, a předložil mi tři různé Bonomiho plány. Měl jsem rozhodnout o nejlepším z nich. ‚Můj drahý Courtlande,' řekl jsem, hodě všechny tři okamžitě do ohně, ‚neberte ani jeden z nich, ale postavte si rozhodně kotydž.' A to, předpokládám, tím také skončí.

Někteří lidé si představují, že v kotydži nemůže být žádné pohodlí, žádný prostor; ale to je úplný omyl. Minulý měsíc jsem byl u svého přítele Elliotta u Dartfordu. Lady Elliottová si přála uspořádat tancovačku. ‚Ale jak se to dá udělat?' řekla; ‚můj drahý Ferrarsi, povězte mi, jak to zařídit. V tomto kotydži není místnost, která by pojala deset párů, a kde má být večeře?' *Já* jsem okamžitě viděl, že v tom nemůže být žádný problém, a tak jsem řekl: ‚Má drahá lady Elliottová, netrapte se. Jídelna snadno pojme osmnáct párů; karetní stoly mohou být postaveny v salonu; knihovna může být otevřena pro čaj a jiné občerstvení; a nechte večeři prostřít v saloně.' Lady Elliottová byla tím nápadem nadšena. Změřili jsme jídelnu a shledali, že pojme přesně osmnáct párů, a věc byla uspořádána přesně podle mého plánu. Takže vlastně vidíte, že pokud lidé jen vědí, jak na to, lze mít všechno pohodlí v kotydži zrovna tak, jako v největším obydlí."

Elinor s tím vším souhlasila, neboť nepokládala, že by si zasloužil poklonu rozumné polemiky.

Protože John Dashwood neměl v hudbě víc potěšení než jeho nejstarší sestra, i jeho mysl byla stejně volná ulpět na čemkoli jiném; a napadla ho během večera myšlenka, kterou sdělil své ženě ke schválení, když se vrátili domů. Úvaha o omylu paní Dennisonové v tom, že považovala jeho sestry za jejich hosty, mu připomněla vhodnost toho, aby se jimi opravdu staly, zatímco by závazky paní Jenningsové držely ji daleko od domova. Výdaje by nebyly žádné, nepohodlí nebylo o nic větší; a byla to vcelku pozornost, kterou mu jemnocit jeho svědomí ukázal jako nutnou pro úplné vyvázání se ze slibu danému otci. Fanny byla návrhem polekána.

„Nevím, jak by to šlo udělat," řekla, „aniž bychom urazili lady Middletonovou, neboť u ní tráví každý den; jinak bych to velmi ráda udělala. Víš, že jsem vždy ochotna věnovat jim jakoukoli pozornost, kterou mohu, jak dokazuje to, že je dnes večer beru s sebou. Ale jsou to návštěvnice lady Middletonové. Jak je mohu od ní odvolat?"

Její manžel s velikou pokorou neviděl váhu její námitky. „Už strávily týden tímto způsobem na Conduit Street, a lady Middletonová nemohla být nespokojená s tím, že by stejný počet dnů věnovaly tak blízkým příbuzným."

Fanny se na okamžik odmlčela, a pak s novou silou řekla:

„Můj milý, pozvala bych je z celého srdce, kdyby to bylo v mé moci. Ale právě jsem si u sebe rozhodla pozvat slečny Steeleovy, aby u nás strávily několik dní. Jsou to velmi slušně vychované, hodné dívky; a myslím, že jim pozornost náleží, protože jejich strýc tak dobře pečoval o Edwarda. Tvoje sestry můžeme pozvat jiný rok, víš; ale slečny Steeleovy už ve městě být nemusí. Jsem si jista, že se ti budou líbit; vlastně se ti už *líbí*, víš, velmi, a mojí matce také; a Harry je má v takové oblibě!"

Pan Dashwood byl přesvědčen. Viděl nutnost pozvat slečny Steeleovy okamžitě, a jeho svědomí bylo uklidněno rozhodnutím pozvat své sestry jiný rok; zároveň však lišácky tušil, že druhý rok učiní pozvání zbytečným tím, že přivede Elinor do města jako ženu plukovníka Brandona a Marianne jako *jejich* návštěvnici.

Fanny se radujíc, že unikla, a hrdá na pohotový vtip, který jí k tomu dopomohl, napsala příštího rána Lucy a požádala o její a sestřinu společnost na několik dní v Harley Street, jakmile je lady Middletonová bude moci postrádat. To bylo dost, aby Lucy udělalo opravdu a rozumně šťastnou. Zdálo se, že paní Dashwoodová vlastně pracuje pro ni; pěstuje všechny její naděje a podporuje všechny její záměry! Taková příležitost být s Edwardem a jeho rodinou byla nade všechno nejpodstatnější pro její zájem, a takové pozvání nejpotěšující pro její city! Byla to výhoda, která nemohla být příliš vděčně uznána ani příliš rychle využita; a návštěva u lady Middletonové, která dosud neměla žádné přesné hranice, byla okamžitě shledána, že měla být vždy míněna ukončit se za dva dny.

Když byl lístek ukázán Elinor, jak byl do deseti minut po svém příchodu, dal jí poprvé jistou účast v očekáváních Lucy; neboť takový důkaz neobyčejné laskavosti, projevený při tak krátké známosti, se zdál hlásat, že dobrá vůle vůči ní vyvěrá z něčeho více než pouhé zášti vůči ní samé; a mohla by být časem a obratností přivedena k tomu, aby udělala vše, co si Lucy přeje. Její lichotky si už podrobily pýchu lady Middletonové a prorazily do uzavřeného srdce paní Johnové Dashwoodové; a to byly účinky, které naznačovaly pravděpodobnost větších.

Slečny Steeleovy se přestěhovaly do Harley Street, a vše, co se Elinor doneslo o jejich vlivu tam, posilovalo její očekávání oné události. Sir John, který je víc než jednou navštívil, přinesl domů takové zprávy o přízni, které se jim dostávalo, že musely být obecně nápadné. Paní Dashwoodová nebyla ve svém životě nikdy tak potěšena žádnou mla-

dou ženou, jako byla jimi; dala každé z nich jehelní pouzdro vyrobené nějakým emigrantem; nazývala Lucy jejím křestním jménem; a nevěděla, zda bude kdy schopna se s nimi rozloučit.

Svazek třetí

XXXVII.

Paní Palmerová byla za čtrnáct dní tak zdravá, že její matka už necítila nutnost věnovat jí všechen svůj čas; a spokojivši se s tím, že ji navštíví jednou nebo dvakrát denně, vrátila se od oné doby ke svému domovu a svým zvyklostem, v nichž shledala slečny Dashwoodovy velmi ochotné zaujmout opět svůj dřívější podíl.

Asi třetího nebo čtvrtého rána po tomto novém usazení na Berkeley Street vstoupila paní Jenningsová, vracejíc se ze své obvyklé návštěvy u paní Palmerové, do salonu, kde Elinor seděla sama, se vzezřením tak uspěchané důležitosti, že ji připravila na to, aby slyšela něco úžasného; a dávajíc jí jen čas si vytvořit tuto představu, začala ji okamžitě dokládat řkouc:

„Pane! má drahá slečno Dashwoodová! slyšela jste tu novinu?“

„Ne, madam. Jaká je?“

„Něco tak zvláštního! Ale uslyšíte to všechno. Když jsem přišla k panu Palmerovi, zastihla jsem Charlottu úplně rozrušenou kvůli dítěti. Byla si jista, že je velmi nemocné – křičelo a mrzelo se a bylo celé v pupínkách. Tak jsem se na něj hned podívala a: ‚Pane, drahá moje,‘ říkám jí, ‚to není nic na světě než červený ekzém;‘ a chůva řekla totéž. Ale Charlotte, ta se nedala uklidnit, tak byl poslán pro pana Donavana; a naštěstí právě přišel z Harley Street, takže se tam rovnou zastavil, a jakmile viděl dítě, řekl právě to, co jsme říkali my, totiž že to není nic jiného než červený ekzém, a pak byla Charlotta klidná. A tak, zrovna když zase odcházel, mě napadlo, opravdu nevím, jak jsem si to mohla vymyslet, ale napadlo mě ho zeptat, jestli nejsou nějaké novinky.

Tu se zasmál, pousmál se, zvážněl, zdálo se, že něco ví, a nakonec řekl šeptem: ‚Pro případ, že by k mladým dámám ve vaší péči dolehla nějaká nepříjemná zpráva o nemoci jejich švagrové, myslím, že je radno říci, že se domnívám, že není velkého důvodu k poplachu; doufám, že paní Dashwoodová bude v pořádku.'"

„Jakže! Je Fanny nemocná?"

„Právě to jsem řekla, drahá moje. ‚Pane,' říkám, ‚je paní Dashwoodová nemocná?' A pak to všechno vyšlo najevo; a dlouhý a krátký smysl té věci, pokud jsem se dozvěděla, se zdá být tento. Pan Edward Ferrars, právě ten mladý muž, kterým jsem si vás dobírala (ale však, jak se ukazuje, jsem ohromně ráda, že na tom nikdy nic nebylo), pan Edward Ferrars, zdá se, byl už přes rok tajně zasnouben s mou sestřenicí Lucy! – To byste nevěřila, drahá! A ani živá duše o té věci neslyšela slabiku kromě Nancy! Mohla byste tohle považovat za možné? Není velkého divu, že se mají rádi; ale že se věci mezi nimi dostaly tak daleko a nikdo nic netušil! *To* je zvláštní! Nikdy jsem je neviděla spolu, jinak bych na to byla hned přišla. Nu, a tohle bylo drženo ve velkém tajemství, ze strachu před paní Ferrarsovou, a ani ona, ani váš bratr nebo švagrová o tom nic netušili: až do dneška ráno, chuderka Nancy, která, víte, je dobrosrdečný stvoření, ale žádný kouzelník, to všechno vybreptla. ‚Pane,' myslí si u sebe, ‚všichni mají Lucy tak rádi, že z toho jistě neudělají žádnou obtíž;' a tak šla rovnou k vaší švagrové, která seděla sama u své vyšívání, netušíc, co má přijít – neboť právě pět minut předtím říkala vašemu bratrovi, že si přeje udělat sňatek mezi Edwardem a dcerou nějakého lorda, zapomněla jsem koho. Takže si můžete představit, jaká to byla rána pro všechnu její marnivost a pýchu. Hned upadla do zuřivé hysterie, s takovými jekoty, že dolehly k uším vašeho bratra, který seděl ve svém pokoji dole a přemýšlel o napsání dopisu svému správci na venkově. A tak hned letěl nahoru, a odehrála se tam strašná scéna, neboť Lucy k nim mezitím přišla, netušíc, co se děje. Chudinka! Je mi *jí* líto. A musím říci, myslím, že se s ní zacházelo

velmi tvrdě; neboť vaše švagrová ji hubovala jako lítice a brzy ji přivedla do mdlob. Nancy padla na kolena a hořce plakala; a váš bratr chodil po pokoji a říkal, že neví, co dělat. Paní Dashwoodová prohlásila, že nemají zůstat v domě ani o minutu déle, a váš bratr musel padnout rovněž na *svá* kolena, aby ji přesvědčil, nechat je zůstat, dokud si nesbalí šaty. *Pak* zase upadla do hysterie a byl tak vyděšený, že chtěl poslat pro pana Donavana, a pan Donavan našel dům v celém tom pozdvižení. Kočár byl u dveří připraven odvézt moje ubohé sestřenice, a ony právě nasedaly, když on odcházel; chuderka Lucy prý v takovém stavu, že sotva mohla jít; a Nancy, ta byla skoro stejně na tom. Prohlašuji, že nemám s vaší švagrovou žádnou trpělivost; a doufám z celého srdce, že z toho navzdory jí bude sňatek. Pane! jaké uražení chudák pan Edward dostane, až to uslyší! Aby s jeho láskou bylo tak opovržlivě zacházeno! neboť říkají, že ji má ohromně rád, jak taky má. Nedivila bych se, kdyby byl v největším záchvatu! – a pan Donavan si myslí totéž. Hodně jsme spolu o tom mluvili; a nejlepší ze všeho je, že se zrovna vrátil do Harley Street, aby byl na zavolání, až se o tom dozví paní Ferrarsová, neboť pro ni bylo posláno, jakmile sestřenice opustily dům, protože vaše švagrová si byla jista, že *ona* taky bude mít hysterii; a ať je má, mně je to jedno. Nemám s žádnou z nich soucit. Nemám představu o tom, že by lidé dělali takovou komedii kolem peněz a vznešenosti. Není důvod na zemi, proč by se pan Edward a Lucy neměli vzít; neboť jsem si jista, že si paní Ferrarsová může dovolit o syna dobře postarat, a ačkoli Lucy sama má skoro nic, ví lépe než kdo jiný, jak z každé věci vyvodit maximum; troufám si tvrdit, že kdyby jen paní Ferrarsová mu dovolila pět set liber ročně, udělala by s tím stejně dobrou tvář, jako jiní udělají s osmi. Pane! jak útulně by si mohli žít v takovém dalším kotydži, jako je ten váš – nebo trochu větším – se dvěma služkami a dvěma sluhy; a myslím, že bych jim mohla pomoci se služkou do domácnosti, neboť má Betty má sestru bez místa, která by jim přesně vyhovovala.“

Zde paní Jenningsová skončila, a protože Elinor měla dost času shromáždit své myšlenky, byla schopná dát takovou odpověď a učinit takové poznámky, jaké by se o tématu daly přirozeně předpokládat. Šťastna, že nebyla podezírána ze žádného neobvyklého zájmu o věc; že paní Jenningsová (jak v poslední době často doufala, že by mohl být případ) přestala si ji představovat jako vůbec zamilovanou do Edwarda; a šťastna nade vše ostatní v nepřítomnosti Marianne, cítila se velmi dobře schopna mluvit o té věci bez rozpaků a vyslovit svůj úsudek, jak věřila, s nestranností o chování všech zúčastněných.

Sotva mohla rozhodnout, jaké její vlastní očekávání výsledku vlastně bylo; ačkoli se vážně snažila zahnat představu, že je možné, aby to nakonec skončilo jinak než sňatkem Edwarda a Lucy. Co bude paní Ferrarsová říkat a dělat, byť nemohlo být pochyb o jeho povaze, úzkostlivě toužila slyšet; a ještě úzkostlivěji vědět, jak si bude počínat Edward. Pro *něho* cítila velký soucit; – pro Lucy velmi malý – a stálo ji určitou námahu, aby onen malý sehnala; – pro zbytek společnosti žádný.

Protože paní Jenningsová nedokázala mluvit o žádném jiném předmětu, Elinor brzy viděla nutnost připravit Marianne na jeho projednávání. Nebylo možno ztratit čas s tím, aby ji vyvedla z omylu, aby ji seznámila se skutečnou pravdou, a aby se pokusila ji přivést k tomu, aby to slyšela, jak o tom druzí mluví, aniž by prozradila, že cítí nějaký neklid pro svou sestru nebo nějakou zášť vůči Edwardovi.

Elinořin úkol byl bolestný. Chystala se odstranit to, co opravdu věřila, že je hlavní útěchou její sestry; podat takové podrobnosti o Edwardovi, které, jak se bála, ho navždy zruinují v jejím dobrém mínění, – a přimět Marianne, aby skrze podobnost v jejich situacích, která by se její *fantazii* zdála silnou, znovu procítila veškeré své vlastní zklamání. Ale jakkoli nevítaný musel takový úkol být, bylo nutné ho vykonat, a Elinor tedy pospíchala, aby ho vykonala.

Zdaleka nechtěla setrvávat u svých vlastních citů nebo se prezentovat jako velmi trpící, jinak než tím, jak by jí mohla sebeovládání, kterou od svého prvního poznání Edwardova zasnoubení praktikovala, naznačit vodítko toho, co je pro Marianne možné. Její vyprávění bylo jasné a prosté; a byť nemohlo být podáno bez pohnutí, nebylo doprovázeno prudkým rozrušením ani vášnivým zármutkem. *To* patřilo spíš posluchačce, neboť Marianne naslouchala s hrůzou a plakala nesmírně. Elinor měla být utěšitelkou druhých ve svých vlastních strastech, ne méně než v jejich; a vší útěchy, která se mohla dát ujišťováním o jejím vlastním duševním klidu a velmi vážnou obhajobou Edwarda před každou obžalobou kromě neopatrnosti, se jí dostávalo ochotně.

Ale Marianne po jistou dobu nevěřila ani jednomu. Edward se zdál být druhým Willoughbym; a protože Elinor uznávala, že ho *opravdu* nejupřímněji milovala, mohla cítit méně než ona sama! Pokud šlo o Lucy Steeleovou, pokládala ji za tak zcela nemilou, tak absolutně neschopnou připoutat rozumného muže, že nemohla být nejprve přesvědčena, aby věřila, a potom aby odpustila, že k ní Edward dříve nějakou náklonnost choval. Nechtěla ani připustit, že by to bylo přirozené; a Elinor ji nechala, aby se o tom přesvědčila tím jediným, co ji přesvědčit mohlo – lepším poznáním lidstva.

Její první sdělení nedošlo dál než ke konstatování faktu, že k zasnoubení došlo, a jak dlouho už trvá. – Mariannin cit vzápětí vzal věc do svých rukou a učinil konec vší uspořádanosti vyprávění; a nějakou dobu nebylo možné dělat nic jiného, než konejšit její zoufalství, zmírňovat její obavy a čelit její roztrpčenosti. Prvním dotazem z její strany, který vedl k dalším podrobnostem, bylo:

„Jak dlouho už to víš, Elinor? Napsal ti?“

„Vím to už čtyři měsíce. Když Lucy v listopadu poprvé přijela na Barton Park, svěřila mi se svým zasnoubením pod slibem mlčení.“

Při těch slovech vyjádřily Mariannine oči úžas, který její rty vyslovit nedokázaly. Po chvíli omráčení zvolala:

„Čtyři měsíce! – To víš už čtyři měsíce?“

Elinor to potvrdila.

„Cože! Zatímco jsi na mě dohlížela v celém mém zoufalství, nosila jsi tohle v srdci? A já ti vyčítala, že jsi šťastná!“

„Nebylo vhodné, abys tehdy věděla, do jaké míry jsem byla pravý opak!“

„Čtyři měsíce!“ vykřikla Marianne znovu. „Tak klidná! Tak veselá! Jak jsi to vydržela?“

„Vědomím, že plním svou povinnost. – Slib daný Lucy mi ukládal mlčet. Byla jsem jí povinována, abych nedávala žádný náznak pravdy; a byla jsem povinována své rodině a svým přátelům, abych v nich nevzbuzovala starost o sebe, kterou by nebylo v mé moci utišit.“

Marianne se zdála být velmi zasažena.

„Velmi často jsem si přála vyvést z omylu tebe i matku,“ dodala Elinor; „a jednou nebo dvakrát jsem se o to pokusila; – ale aniž bych zradila svůj slib, nikdy bych vás přesvědčit nedokázala.“

„Čtyři měsíce! – a přitom jsi ho milovala!“

„Ano. Ale nemilovala jsem jen jeho; a dokud mi bylo pohodlí druhých drahé, byla jsem ráda, že je ušetřím toho, aby věděli, jak hluboce cítím. Teď o tom dokážu přemýšlet i mluvit s malým pohnutím. Nechtěla bych, aby ses trápila kvůli mně; neboť tě ujišťuji, že já sama už se podstatně netrápím. Mnohé mě podpírá. Nejsem si vědoma, že bych to zklamání přivodila nějakou vlastní nerozvážností; snášela jsem ho, jak nejvíc to šlo, aniž bych ho šířila dál. Edwarda zbavuji jakéhokoli skutečného provinění. Přeji mu mnoho štěstí; a jsem si tak jista, že vždy učiní svou povinnost, že i když teď snad chová jistou lítost, nakonec musí být šťasten. Lucy nepostrádá rozum, a to je základ, na kterém se dá postavit všechno dobré. A koneckonců, Marianne, při vší půvabnosti myšlenky na jedinou a stálou náklonnost, při všem, co se dá říct o tom, že štěstí člověka závisí zcela na jediné konkrétní osobě, – není souzeno, – není vhodné, – není možné, aby to tak bylo. Ed-

ward si vezme Lucy; vezme si ženu, která osobou i rozumem převyšuje polovinu svého pohlaví; a čas a zvyk ho naučí zapomenout, že kdy pokládal jinou za lepší, než je *ona*."

„Je-li tohle tvůj způsob myšlení," řekla Marianne, „dá-li se ztráta toho nejdražšího tak snadno nahradit něčím jiným, pak tvé rozhodnutí a tvá sebevláda jsou snad trochu méně hodné podivu. – Dostávají se blíž k tomu, co dokážu pochopit."

„Rozumím ti. Myslíš si, že jsem toho mnoho necítila. Celé čtyři měsíce, Marianne, mi tohle leželo na mysli, aniž bych o tom směla mluvit s jedinou živou duší; věděla jsem, že vás to – tebe i matku – učiní nanejvýš nešťastnými, až se vám to vysvětlí, a přitom jsem vás na to nemohla ani v nejmenším připravit. Bylo mi to řečeno – bylo mi to vnuceno samotnou tou osobou, jejíž dřívější zasnoubení zničilo všechny mé vyhlídky; a bylo mi to, jak jsem se domnívala, řečeno s triumfem. Podezření té osoby jsem tedy musela odrážet tím, že jsem se snažila působit lhostejně právě tam, kde mi na věci záleželo nejhlouběji; a nebylo to jen jednou; musela jsem její naděje a jásot poslouchat znovu a znovu. Vědět, že jsem od Edwarda navždy oddělena, aniž bych slyšela jedinou okolnost, která by mi ten svazek dovolila si přát méně. Nic ho neukázalo nehodným; ani nic nenaznačilo, že by byl ke mně lhostejný. Musela jsem bojovat proti nelaskavosti jeho sestry a drzosti jeho matky; a trpěla jsem trestem náklonnosti, aniž bych požívala jejích výhod. A to všechno se dělo v době, kdy, jak sama až příliš dobře víš, to nebylo mé jediné neštěstí. Dokážeš-li si pomyslet, že jsem vůbec schopna cítit, pak jistě můžeš předpokládat, že jsem trpěla *teď*. Klid mysli, s nímž jsem se v tuto chvíli přiměla o věci uvažovat, útěcha, kterou jsem si byla ochotna připustit, byly plodem neustávajícího a bolestného úsilí; nevyklíčily samy od sebe; nenapadly mě hned, aby mi ulevily. Ne, Marianne. *Tehdy*, kdybych nebyla vázána mlčením, snad by mě nic nedokázalo zcela zadržet – ani to, co jsem dlužila svým nej-

dražším – od toho, abych otevřeně dala najevo, že jsem *velmi* nešťastná.“

Marianne byla zcela zkrocena.

„Ach! Elinor,“ vykřikla, „způsobila jsi, že budu samu sebe navždy nenávidět. – Jak barbarská jsem k tobě byla! – ty, která jsi byla mojí jedinou útěchou, která jsi mě snášela v celém mém zoufalství, která ses zdála trpět jen za mě! – Je tohle moje vděčnost? – Je tohle to jediné, čím ti můžu oplatit? – Protože tvoje zásluha vyvolává u mě samotné výčitku, snažila jsem se ji zahladit.“

Po tomto vyznání následovaly nejněžnější projevy něhy. V takovém rozpoložení, v jakém teď Marianne byla, Elinor neměla žádnou obtíž vymoci na ní jakýkoli slib, který po ní žádala; a na její žádost se Marianne zavázala, že o celé věci před nikým nebude mluvit s nejmenším zdáním hořkosti; že se bude s Lucy setkávat, aniž by na sobě prozrazovala sebemenší přírůstek nelibosti k ní; a dokonce i že uvidí samotného Edwarda, pokud by je náhoda svedla dohromady, aniž by svou obvyklou srdečnost nijak zmenšila. Byly to velké ústupky; ale tam, kde Marianne cítila, že ublížila, žádná náprava nemohla být příliš veliká na to, aby ji nebyla ochotna podstoupit.

Svůj slib diskrétnosti splnila ke chvále. – Naslouchala všemu, co paní Jenningsová o tématu říkala, s neměnnou tváří, v ničem s ní nesouhlasila a třikrát byla slyšet, jak říká: „Ano, madam.“ – Vyslechla její chválu Lucy jen s tím, že přesedla z jedné židle na druhou, a když paní Jenningsová mluvila o Edwardově citu, stálo ji to jen křeč v hrdle. – Takové pokroky k hrdinství u své sestry umožnily Elinor cítit se schopnou jakéhokoli vlastního výkonu.

Druhé ráno přineslo další zkoušku v podobě návštěvy jejich bratra, který přišel s nanejvýš vážnou tváří, aby s nimi probral tu strašnou záležitost a přinesl jim zprávy o své ženě.

„Doufám, že jste slyšely,“ pravil s velikou obřadností, jakmile se posadil, „o tom nanejvýš otřesném odhalení, k němuž včera pod naší

střechou došlo.“

Všechny jen pokývly souhlasem; na promluvu se zdála chvíle až příliš vážná.

„Vaše švagrová,“ pokračoval, „strašlivě trpěla. Paní Ferrarsová rovněž, – zkrátka to byla scéna tak spletitého utrpení, – ale budu doufat, že se bouři přečká, aniž by nás kohokoli z nás zcela zdolala. Chuderka Fanny! Byla celý včerejšek v hysteriích. Ale nerad bych vás tím příliš znepokojoval. Donavan říká, že se není třeba vážně obávat ničeho; její konstituce je dobrá a její odhodlání se vyrovná čemukoli. Snášela to všechno se statečností anděla! Říká, že nikdy už o nikom nebude smýšlet dobře; a nelze se divit, když takhle byla oklamána! – takovou nevděčností se setkala tam, kde bylo projeveno tolik laskavosti, tolik důvěry bylo vloženo! Byla to přímo dobrota jejího srdce, že ony mladé dámy pozvala k sobě; prostě proto, že se domnívala, že si zaslouží jistou pozornost, že jsou to neškodné, slušně vychované dívky a budou příjemnou společností; neboť jinak jsme oba velmi toužili pozvat tebe a Marianne, abyste u nás byly, zatímco vaše laskavá přítelkyně zde ošetřovala svou dceru. A teď takový vděk! ‚Z celého srdce si přeji,' pravila chuderka Fanny ve svém laskavém způsobu, ‚abychom byli pozvali tvoje sestry místo nich.'“

Zde se zastavil, aby mu bylo poděkováno; což když se stalo, pokračoval.

„Co trpěla chuderka paní Ferrarsová, když jí to Fanny nejprve oznámila, nelze popsat. Zatímco ona s nejupřímnějším citem pro něho plánovala to nejvýhodnější spojení, dalo se předpokládat, že by on po celou tu dobu mohl být tajně zasnouben s jinou osobou! – takové podezření jí nikdy ani nemohlo přijít na mysl! Jestliže měla podezření, že *má* k někomu zaujetí jinde, pak jistě ne na *tu* stranu. ‚*Tam*, to jistě,' pravila, ‚jsem se mohla cítit v bezpečí.' Byla přímo v agónii. Poradili jsme se však spolu, co dělat, a nakonec se rozhodla poslat pro Edwarda. Přišel. Ale je mi líto, co následovalo. Všechno, co paní Fer-

rarsová řekla, aby ho přiměla zasnoubení ukončit, podporována, jak si jistě dokážeš představit, mými argumenty a Fanniným prošením, bylo marné. Povinnost, cit, všechno bylo opovrženo. Nikdy předtím jsem Edwarda nepokládal za tak paličatého, tak necitelného. Matka mu vysvětlila své velkorysé plány, pokud by si vzal slečnu Mortonovou; řekla mu, že na něj převede norfolský statek, který, očištěn od pozemkové daně, dává slušných tisíc liber ročně; nabídla dokonce, když se věc stávala zoufalou, zvýšit to na dvanáct set; a proti tomu mu, pokud by při tomto nízkém spojení setrval, předestřela jistou nouzi, která takový sňatek musí doprovázet. Jeho vlastní dvě tisíce liber prohlásila, že budou jeho vším; že ho už nikdy neuvidí; a tak dalece by byla od toho, aby mu poskytla sebemenší pomoc, že pokud by vstoupil do nějakého povolání s cílem lepšího zajištění, udělala by vše, co bude v jejích silách, aby mu v postupu zabránila."

Tu Marianne, v záchvatu rozhořčení, sepjala ruce a zvolala: „Milostivý Bože! Je to vůbec možné!"

„Právem se můžeš divit, Marianne," odpověděl její bratr, „té tvrdohlavosti, která dokázala odolat takovým argumentům, jako jsou tyto. Tvé zvolání je zcela přirozené."

Marianne se chystala odseknout, ale vzpomněla si na své sliby a zdržela se.

„To všechno však," pokračoval, „bylo nadarmo. Edward řekl velmi málo; ale co řekl, bylo řečeno s největším odhodláním. Nic ho nepřiměje, aby své zasnoubení vzdal. Stojí za ním, ať ho to stojí cokoli."

„V tom případě," zvolala paní Jenningsová s nekompromisní upřímností, neschopná již dále mlčet, „jednal jako čestný muž! Promiňte, pane Dashwoode, ale kdyby byl jednal jinak, byla bych ho pokládala za darebáka. Mám v té věci jistý malý zájem stejně jako vy, neboť Lucy Steeleová je moje sestřenice, a věřím, že na světě není hodnější děvče, ani takové, které by si lépe zasloužilo dobrého manžela."

Johna Dashwooda to velmi překvapilo; ale jeho povaha byla klidná, nebyla přístupná provokaci, a nikdy netoužil nikoho urazit, zvláště nikoho s dobrým jménem. Odpověděl tedy bez roztrpčení:

„Nerad bych nějak neuctivě hovořil o jakékoli vaší příbuzné, madam. Slečna Lucy Steeleová je, troufám si tvrdit, velmi hodné děvče, ale v tomto případě víte, to spojení musí být nemožné. A vstoupit do tajného zasnoubení s mladým mužem v péči jejího strýce, se synem ženy obzvláště tak velkého jmění, jako je paní Ferrarsová, je snad vcelku poněkud nevšední. Zkrátka, nemyslím tím vrhat stín na chování jakékoli osoby, k níž cítíte náklonnost, paní Jenningsová. Všichni jí přejeme nanejvýš mnoho štěstí; a chování paní Ferrarsové po celou tu dobu bylo takové, jaké by si za podobných okolností osvojila každá svědomitá, dobrá matka. Bylo důstojné a velkorysé. Edward si svůj los vylosoval sám a obávám se, že bude zlý."

Marianne povzdechla stejnou obavu; a Elinořino srdce se svíralo pro Edwardovy city, který teď čelí hrozbám své matky kvůli ženě, která ho nemůže odměnit.

„Nu, pane," pravila paní Jenningsová, „a jak to tedy skončilo?"

„Je mi líto to říci, madam, nanejvýš nešťastnou roztržkou: – Edward je navždy vyloučen z pozornosti své matky. Včera opustil její dům, ale kam se odebral nebo zda je stále ve městě, nevím; neboť *my* se samozřejmě nemůžeme vyptávat."

„Chuderka mladík! – a co z něho má být?"

„Opravdu, madam! Smutná úvaha. Narozen k vyhlídce takového blahobytu! Nedovedu si představit situaci žalostnější. Úrok z dvou tisíc liber – jak může muž z toho žít? – a když se k tomu přidá vzpomínka, že by, nebýt vlastní pošetilosti, mohl do tří měsíců brát dva tisíce pět set liber ročně (neboť slečna Mortonová má třicet tisíc liber), nedovedu si představit stav bídnější. Všichni ho musíme politovat; a tím spíš, že je naprosto mimo naše možnosti mu pomoci."

„Chuderka mladík!“ zvolala paní Jenningsová, „jsem si jista, že by u mě v domě byl srdečně vítán k lůžku i stolu; a tak bych mu to i řekla, kdybych ho mohla vidět. Není vhodné, aby teď žil na vlastní útraty, po nájemných pokojích a hostincích.“

Elinořino srdce jí za takovou laskavost k Edwardovi děkovalo, ačkoli se nedokázala ubránit úsměvu nad její formou.

„Kdyby jen byl dokázal pro sebe tak dobře, jak všichni jeho přátelé byli hotovi pro něho učinit,“ pravil John Dashwood, „mohl by nyní být ve své náležité situaci a nic by mu nescházelo. Ale takhle, jak se věci mají, musí být mimo moc kohokoli mu pomoci. A jedna další věc se proti němu připravuje, která bude horší než všechno – jeho matka se zcela přirozeným způsobem rozhodla převést *ten* statek ihned na Roberta, který mohl za správných podmínek být Edwardův. Dnes ráno jsem ji opustil s jejím advokátem, jak o věci jednají.“

„Nu!“ pravila paní Jenningsová, „to je *její* pomsta. Každý má svůj způsob. Ale můj by nebyl v tom, abych udělala jednoho syna nezávislým, protože mě ten druhý potrápil.“

Marianne vstala a začala přecházet po pokoji.

„Co může být palčivější pro mužskou duši,“ pokračoval John, „než vidět svého mladšího bratra v držení statku, který mohl být jeho vlastní? Chuderka Edward! Upřímně ho lituji.“

Několik dalších minut strávených v tomtéž druhu výlevů jeho návštěvu uzavřelo; a s opakovaným ujišťováním svých sester, že opravdu věří, že u Fanniny indispozice není žádné vážné nebezpečí a že se jí tedy nemusejí příliš znepokojovat, odešel; a zanechal tři dámy jednotné ve svých citech při nynější příležitosti, přinejmenším pokud jde o chování paní Ferrarsové, Dashwoodových a Edwarda.

Mariannino rozhořčení propuklo, jakmile pokoj opustil; a protože její prudkost znemožnila jakoukoli zdrženlivost Elinor a učinila ji nenutnou u paní Jenningsové, spojily se všechny v nanejvýš svižné kritice oné společnosti.

XXXVIII.

Paní Jenningsová byla velmi vřelá ve chvále Edwardova chování, ale pouze Elinor a Marianne porozuměly jeho opravdové hodnotě. Jen *ony* věděly, jak málo bylo toho, co by ho mohlo svést k neposlušnosti, a jak nepatrná útěcha nad vědomím, že jedná správně, mu může zůstat ve ztrátě přátel i jmění. Elinor se jeho čestností pyšnila; a Marianne mu v soucitu nad jeho trestem odpustila všechna provinění. Ale ačkoli byla takto veřejným odhalením mezi nimi obnovena důvěra do svého náležitého stavu, nebylo to téma, u něhož by si některá z nich o samotě ráda prodlévala. Elinor se mu zásadně vyhýbala, neboť by příliš vřelá, příliš jednoznačná ujišťování Marianne tím více zafixovala v její mysli víru v Edwardův trvající cit k ní, kterou si přála spíše odstranit; a Marianniny síly brzy ochably v pokusech o rozhovor na téma, které ji vždy zanechávalo více nespokojenou se sebou samou než předtím, kvůli srovnání, které nutně vyvolávalo mezi Elinořiným jednáním a jejím vlastním.

Cítila celou tíhu toho srovnání; ale ne tak, jak sestra doufala, aby ji podnítila k nynějšímu úsilí; cítila ji s celou bolestí neustálých sebevýčitek, nejhořčeji litovala, že se nikdy předtím k žádnému úsilí nevzmohla; ale přinášelo jí to jen muka pokání, bez naděje na nápravu. Její mysl byla tak oslabena, že si stále namlouvala, že úsilí teď je nemožné, a tedy ji to jen více sklíčilo.

Následující den nebo dva neslyšely nic nového o záležitostech na Harley Street ani v Bartlett's Buildings. Ale ačkoli toho už tolik věděly, že by paní Jenningsová mohla mít dost práce s rozšiřováním té znalo-

sti dál, aniž by hledala víc, byla už od začátku rozhodnuta vykonat návštěvu útěchy a vyptávání u svých sestřenic, jakmile to půjde; a jen zdržení ve formě více návštěvníků než obvykle jí dosud zabránilo, aby za nimi šla.

Třetí den po získání těch podrobností byla taková krásná, taková líbezná neděle, že přilákala mnohé do Kensington Gardens, ačkoli byl teprve druhý březnový týden. Paní Jenningsová a Elinor byly mezi nimi; ale Marianne, která věděla, že Willoughbyovi jsou opět ve městě, a měla neustálou obavu, že je potká, se raději rozhodla zůstat doma, než se vydat do tak veřejného místa.

Důvěrná známá paní Jenningsové se k nim záhy po vstupu do zahrady připojila, a Elinor nebylo líto, že tím, že s nimi zůstává a zaujímá veškerou rozmluvu paní Jenningsové, byla ponechána tichému přemítání. Nespatřila nic z Willoughbyových, nic z Edwarda a nějakou dobu nikoho, kdo by jí mohl být ať vážně, ať vesele vůbec zajímavý. Ale nakonec k ní s jistým překvapením přistoupila slečna Steeleová, která se, byť vypadala poněkud rozpačitě, projevila velmi potěšena setkáním a na pobídku zvláštní laskavosti paní Jenningsové opustila na krátký čas svou vlastní společnost, aby se připojila k jejich. Paní Jenningsová ihned pošeptala Elinor:

„Dostaňte z ní všechno, drahá moje. Ona vám řekne cokoli, pokud se zeptáte. Vidíte, že nemohu opustit paní Clarkeovou."

Pro zvědavost paní Jenningsové a také Elinořinu bylo však šťastné, že slečna Steeleová řekla cokoli *bez* otázky; neboť jinak by se nic jiného nedozvěděly.

„Jsem tak ráda, že vás potkávám," řekla slečna Steeleová a vzala ji důvěrně pod paží, – „neboť jsem si ze všeho na světě přála vás vidět." A pak snížila hlas: „Předpokládám, že paní Jenningsová o tom všem slyšela. Je rozzlobená?"

„Vůbec ne, pokud na vás, myslím."

„To je dobře. A lady Middletonová, je *ona* rozzlobená?"

„Nedokážu si představit, že by to bylo možné."

„Jsem *ohromně* ráda. Dobrotivé nebe! Já měla takový čas! Nikdy v životě jsem Lucy neviděla v takovém vzteku. Zpočátku se zaklínala, že mi nikdy neopraví nový klobouk, ani nic jiného pro mě neudělá, co bude živa; ale teď už zase přišla k rozumu a jsme spolu dobré kamarádky jako vždy. Hleďte, mašli na klobouku mi udělala ona, a včera večer tam vpíchla to peří. No vida, *vy* se mi teď taky budete smát. Ale proč bych neměla nosit růžové stuhy? Nedbám, *je-li* to oblíbená barva doktorova. Já bych o své újmě nikdy nevěděla, že má tu barvu rád víc než kteroukoli jinou, nebýt toho, že se to zrovna zmínil. Mé sestřenky mě tak škádlí! Prohlašuji, že někdy nevím, jak se mám před nimi tvářit."

Zabloudila k tématu, k němuž Elinor neměla co říci, a tak brzy usoudila, že je vhodné najít si cestu zpět k tomu prvnímu.

„Ale, slečno Dashwoodová," pokračovala vítězoslavně, „lidé si mohou říkat, co chtějí, o tom, že pan Ferrars prohlásil, že si Lucy nevezme, neboť nic takového to není, to vám říkám; a je to přímo hanba, že se takové zlomyslné zprávy šíří. Ať si Lucy sama myslela, co chtěla, víte, nebylo věcí jiných lidí, aby to vydávali za jisté."

„Nikdy předtím jsem nic takového ani v náznaku neslyšela, ujišťuji vás," pravila Elinor.

„Á, že ne? Ale *říkalo* se to, dobře to vím, a od více než jednoho; neboť slečna Godbyová řekla slečně Sparksové, že nikdo při zdravém rozumu nemůže čekat, aby pan Ferrars vzdal ženu jako slečna Mortonová s třiceti tisíci liber věna kvůli Lucy Steeleové, která nemá vůbec nic; a já to měla od slečny Sparksové sama. A kromě toho můj bratranec Richard sám říkal, že až dojde na věc, obává se, že pan Ferrars se k tomu nebude mít; a když Edward tři dny nepřišel, nevěděla jsem, co si sama myslet; a věřím ve svém srdci, že Lucy to už úplně vzdala; neboť jsme ve středu odešli od vašeho bratra a nespatřili jsme ho ani celý čtvrtek, pátek a sobotu, a nevěděli, co se s ním stalo. Jednou

chtěla Lucy psát jemu, ale pak se jí v tom vzepřela nálada. Nicméně dnes ráno přišel právě ve chvíli, kdy jsme se vrátily z kostela; a pak to všechno vyšlo najevo, jak si pro něho ve středu poslali do Harley Street, a jak s ním matka a všichni ostatní promlouvali, a jak on před nimi všemi prohlásil, že nemiluje nikoho než Lucy, a nikoho než Lucy si nevezme. A jak byl tím vším tak rozrušen, že jakmile od matky z domu odešel, nasedl na koně a jel na venkov, někam dál; a jak zůstal v hostinci celý čtvrtek a pátek, aby se z toho vzpamatoval. A když to všechno znovu a znovu promyslel, řekl, že se mu zdá, jako by teď, když nemá žádné jmění ani vůbec nic, bylo zcela nelaskavé držet ji při zasnoubení, protože by to muselo být k její škodě, neboť nemá nic než dva tisíce liber a žádnou naději na cokoli jiného; a kdyby se dal vysvětit, jak nad tím uvažuje, mohl by získat jen kaplanské místo, a jak by měli z toho žít? – Nemohl snést pomyšlení, že by si nevedla líp, a tak prosil, pokud by měla sebemenší chuť, aby věc hned ukončila a nechala ho, ať se postará sám o sebe. Slyšela jsem ho říkat tohle všechno tak zřetelně, jak jen to šlo. A bylo to zcela kvůli *ní* a kvůli *ní*, že slovo o rozchodu padlo, a ne kvůli jemu samému. Vezmu si přísahu, že ani slabikou nenaznačil, že by jí byl unaven, nebo že by si přál vzít slečnu Mortonovou nebo něco podobného. Ale Lucy, to se rozumí, takovému povídání nedávala sluchu; a tak mu rovnou řekla (se spoustou *sladký* a *láska*, víte, a toho všeho – ach, no! takové věci přece nelze opakovat, víte) – řekla mu rovnou, že na světě nemá nejmenší chuti rozejít se, neboť s ním může žít z maličkosti, a ať má jakkoli málo, bude velmi ráda, že to má všechno, víte, nebo něco toho druhu. A pak byl *ohromně* šťastný a mluvili ještě chvíli o tom, co udělají, a shodli se, že se dá hned vysvětit, a budou muset čekat se svatbou, dokud nedostane obročí. A právě tehdy jsem nemohla dál poslouchat, neboť sestřenka na mě zdola volala, že přijela paní Richardsonová ve svém kočáře a vezme jednu z nás do Kensington Gardens; tak jsem byla nucena do pokoje vejít a přerušit je, abych se Lucy zeptala, zda chce jet, ale nechtěla Ed-

warda opouštět; a tak jsem jen vyběhla nahoru, oblékla si hedvábné punčochy a odjela s Richardsonovými.“

„Nerozumím, co myslíte tím, že jste je přerušila,“ pravila Elinor; „byly jste přece všichni ve stejném pokoji spolu, ne?“

„Ne, opravdu ne. No! slečno Dashwoodová, myslíte, že si lidé vyznávají lásku, když je někdo jiný u toho? Ach, že se stydíte! – Jistě musíte vědět lépe. (Smála se afektovaně.) – Ne, ne; byli zavřeni v salonu spolu, a všechno, co jsem slyšela, bylo jen tím, že jsem poslouchala u dveří.“

„Jakže!“ zvolala Elinor; „opakovala jste mi tedy to, co jste sama získala jen tím, že jste poslouchala u dveří? Je mi líto, že jsem to nevěděla dřív; neboť bych vám jistě nedovolila líčit mi podrobnosti rozhovoru, který jste sama neměla slyšet. Jak jste se mohla k své sestře chovat tak nepoctivě?“

„Ach, no! na *tom* přece nic není. Jen jsem stála u dveří a slyšela, co se dalo. A jsem si jista, že by Lucy udělala přesně totéž mně; neboť před rokem nebo dvěma, když jsme s Marthou Sharpovou měly spolu tolik tajemství, nedělala si vůbec žádné rozpaky schovat se do skříně nebo za komínovou záslonu, aby slyšela, co si povídáme.“

Elinor se snažila mluvit o něčem jiném; ale slečnu Steeleovou nebylo možno zdržet déle než pár minut od toho, co jí leželo na mysli nejvíc.

„Edward mluví o tom, že brzy pojede do Oxfordu,“ pravila; „ale ted bydlí v čísle –, Pall Mall. Jaká je to nelaskavá žena ta jeho matka, že? A váš bratr se švagrovou nebyli zrovna moc milí! Nicméně nebudu proti nim nic říkat *vám*; a jistě, poslali nás domů svým vlastním kočárem, což bylo víc, než jsem čekala. A pokud jde o mě, byla jsem celá vylekaná, aby po nás vaše švagrová nežádala jehelníčky, které nám den předtím dala; ale nikdo o tom neřekl ani slovo, a já se postarala, aby ten můj zůstal mimo dohled. Edward má v Oxfordu nějakou záležitost, říká; takže tam musí nějakou dobu zůstat; a *pak*, jakmile narazí na bi-

skupa, bude vysvěcen. Jsem zvědavá, jaké kaplanské místo dostane! Dobrotivé nebe! (chichotala se při tom.) Vsadila bych svůj život, že vím, co řeknou mé sestřenky, až to uslyší. Řeknou mi, že bych měla napsat doktorovi, aby pro Edwarda sehnal kaplanské místo u své nové farnosti. Vím, že to řeknou; ale jsem si jista, že nic takového bych za nic na světě neudělala. ‚No!' řeknu okamžitě, ‚to vám napadne, jak něco takového? *Já* a psát doktorovi, no vida!'"

„Nu," pravila Elinor, „je útěchou být připravena na to nejhorší. Odpověď máte pohotově."

Slečna Steeleová se chystala pokračovat o témže tématu, ale blížící se vlastní společnost učinila jiné nutnějším.

„Ach, no! tady jdou Richardsonovi. Měla bych vám toho ještě mnoho co říci, ale nesmím od nich být déle pryč. Ujišťuji vás, že jsou velmi zdvořilí lidé. On vydělává *ohromnou* spoustu peněz, a mají vlastní kočár. Nemám čas s paní Jenningsovou sama o tom mluvit, ale prosím, řekněte jí, že jsem docela šťastná, že slyším, že se na nás nehněvá, a lady Middletonová rovněž; a kdyby se stalo něco, co by vás a vaši sestru odvedlo, a paní Jenningsová by potřebovala společnost, jsme si jista, že bychom byli velmi rády přijít a zůstat u ní, tak dlouho, jak si bude přát. Předpokládám, že nás lady Middletonová podruhé už nepozve. Sbohem; mrzí mě, že tu nebyla slečna Marianne. Mám pozdravovat. No! vy máte dnes na sobě ten puntíkovaný mušelín! – Divím se, že jste neměla strach, aby se nenatrhl."

Taková byla její starost při loučení; neboť pak už měla jen čas vzdát paní Jenningsové své rozlučkové poklony, než se jí její společnost dožadovala od paní Richardsonové; a Elinor zůstala v držení vědomostí, které jí mohly nějakou dobu krmit její schopnost přemýšlení, ačkoli se nedozvěděla mnohem víc než to, co už bylo v její vlastní mysli předjímáno a předvídáno. Edwardova svatba s Lucy byla stejně pevně rozhodnuta, a doba její uskutečnění zůstávala stejně naprosto nejistá, jak si již vyvodila; – vše záviselo, přesně podle jejího očekávání, na tom,

zda získá tu beneficii, pro kterou v současnosti nebyla sebemenší naděje.

Jakmile se vrátily ke kočáru, paní Jenningsová dychtila po informacích; ale protože Elinor si přála šířit co nejméně zprávy, které byly v první řadě tak nepoctivě získány, omezila se na stručné zopakování těch prostých podrobností, o nichž cítila jistotu, že by si Lucy, pro svůj vlastní prospěch, přála, aby byly známy. Trvání jejich zasnoubení a prostředky, které bylo možno podniknout k uskutečnění jeho cíle, byly vším jejím sdělením; a to vyvolalo u paní Jenningsové tuto přirozenou poznámku.

„Čekat, až bude mít obročí! – no, všichni víme, jak *tohle* skončí: – budou čekat rok, a když nebude nic z toho, usadí se na kaplanském místě za padesát liber ročně, s úroky z jeho dvou tisíc liber a s tím málem, co jí mohou dát pan Steele a pan Pratt. Pak budou mít dítě každý rok! a Bůh jim pomoz! jak chudí budou! Musím vymyslet, co jim mohu dát na zařízení domu. Dvě služky a dva sluhové, no vida! jak jsem onehdy mluvila. Ne, ne, budou si muset sehnat statnou holku na všechnu práci. Bettyina sestra by jim teď už *nestačila*."

Druhé ráno přineslo Elinor dopis dvoupencovou poštou od samotné Lucy. Zněl takto:

„Bartlett's Buildings, březen.

Doufám, že má drahá slečna Dashwoodová mi promine tu volnost, že jí píši; ale vím, že vaše přátelství ke mně vás potěší, slyšíte-li tak dobrou zprávu o mně a o mém drahém Edwardovi, po všech těch souženích, jimiž jsme nedávno prošli, pročež se omlouvat už nebudu, ale přistoupím k tomu, abych řekla, že, díky Bohu! ačkoli jsme strašně trpěli, oba jsme teď úplně v pořádku a tak šťastní, jak musíme vždy být ve své vzájemné lásce. Měli jsme veliké zkoušky a veliké pronásledování, nicméně zároveň s vděkem uznáváme mnohé přátele, vás v nich ne na posledním místě, jejichž velikou laskavost si vždy budu s vděkem připomínat, jakož i Edward, jemuž jsem o ní pověděla. Jsem si jista, že

vás potěší, stejně jako drahou paní Jenningsovou, že jsem s ním včera odpoledne strávila dvě šťastné hodiny, nechtěl ani slyšet o našem rozchodu, ačkoli já jsem k němu, jak jsem se domnívala, že povinnost ode mne žádá, naléhavě z opatrnosti sváděla, a byla bych se na místě navždy rozešla, kdyby s tím souhlasil; ale řekl, že to nikdy nebude, že matčin hněv ho netrápí, dokud má moji náklonnost; naše vyhlídky jistě nejsou růžové, ale musíme čekat a doufat v nejlepší; brzy bude vysvěcen; a pokud by někdy bylo ve vaší moci doporučit ho někomu, kdo má obročí k udělení, jsem si jista, že na nás nezapomenete, a také na drahou paní Jenningsovou, věřím, že nám řekne dobré slovo u sira Johna, pana Palmera nebo kteréhokoli jiného přítele, který by nám mohl pomoci. – Chuderka Anne byla velice vinna tím, co udělala, ale udělala to v nejlepším úmyslu, pročež mlčím; doufám, že paní Jenningsové nebude příliš nepohodlné zastavit se u nás, pokud by někdy ráno šla kolem, byla by to velká laskavost, a mé sestřenky by byly hrdy ji poznat. – Papír mi připomíná, abych uzavřela; a prosíc, aby byla nejvděčněji a s úctou vzpomínána u ní i u sira Johna a lady Middletonové a drahých dětí, až je náhodou spatříte, a s pozdravy slečně Marianne,

jsem atd.“

Jakmile Elinor dopis dočetla, vykonala to, co pokládala za skutečný záměr jeho pisatelky, a vložila ho do rukou paní Jenningsové, která ho nahlas přečetla s mnoha komentáři spokojenosti a chvály.

„Opravdu velmi dobře! – jak hezky píše! – ano, bylo zcela v pořádku nechat ho jít, kdyby chtěl. Přesně v Lucyině stylu. Ubohá duše! Chtěla bych *mu* sehnat obročí z celého srdce. Říká mi, vidíte, drahá paní Jenningsová. Je to tak dobrosrdečné děvče, jak jen může být. Opravdu dobře. Ta věta je velmi hezky stočená. Ano, ano, zajedu za ní, jistě. Jak je pozorná, že myslí na každého! – Děkuji vám, drahá, že jste mi ho ukázala. Je to tak hezký dopis, jaký jsem kdy viděla, a dělá to Lucyině hlavě i srdci velikou čest.“

XXXIX.

Slečny Dashwoodovy teď byly ve městě už něco málo přes dva měsíce a Marianniny netrpělivosti odjet přibývalo každým dnem. Toužila po vzduchu, po svobodě, po klidu venkova; a představovala si, že pokud by jí mohlo některé místo přinést úlevu, musí to být Barton. Elinor nebyla po jejich odjezdu dychtivá o nic méně než ona sama, a jen o tolik méně nutila na jeho okamžitém uskutečnění, oč si uvědomovala obtíže tak dlouhé cesty, které Marianne nebyla schopna uznat. Začala však vážně obracet své myšlenky k jejímu uskutečnění a svá přání již zmínila jejich laskavé hostitelce, která jim odporovala vší výmluvností své vlídnosti, když byl navržen plán, který jim, byť je ještě na pár týdnů od domova zdržel, se zdál Elinor rozhodně mnohem vhodnější než jakýkoli jiný. Palmerovi se měli odstěhovat do Clevelandu asi koncem března, na velikonoční svátky; a paní Jenningsová se svými oběma přítelkyněmi dostala od Charlotty velmi vřelé pozvání, aby s nimi jela. To samo o sobě by nebylo pro jemnost slečny Dashwoodové dost; – ale bylo to podpořeno s takovou opravdovou zdvořilostí ze strany samotného pana Palmera, že to – spolu s velikou nápravou jeho způsobů k nim od doby, kdy bylo známo, že její sestra je nešťastná – Elinor přimělo přijmout to s radostí.

Když řekla Marianne, co učinila, její první odpověď však nebyla příliš slibná.

„Cleveland!“ – vykřikla s velkým rozrušením. „Ne, nemohu jet do Clevelandu.“

„Zapomínáš," pravila Elinor jemně, „že jeho poloha není – že není v sousedství –„

„Ale je v Somersetshiru. – Nemohu jet do Somersetshiru. – Tam, kam jsem se těšila jet... Ne, Elinor, nemůžeš ode mě čekat, abych tam jela."

Elinor nechtěla přesvědčovat o vhodnosti přemáhat takové city; – snažila se je jen vyvážit tím, že působila na jiné; – představila jí tedy ten plán jako opatření, které určí dobu jejího návratu k té drahé matce, kterou tolik toužila vidět, vhodnějším a pohodlnějším způsobem než jakýkoli jiný plán, a snad bez většího zdržení. Z Clevelandu, který byl pár mil od Bristolu, nebyla vzdálenost do Bartonu více než na jeden den, byť na den dlouhé jízdy; a matčin sluha by tam snadno mohl přijít doprovodit je zpět; a protože nebylo třeba, aby v Clevelandu zůstaly déle než týden, mohly teď být doma za o něco víc než tři týdny. Protože Marianniin cit k matce byl upřímný, musel bez velké obtíže zvítězit nad těmi smyšlenými zly, která si vyvolala.

Paní Jenningsová byla tak daleka od toho, aby ji její hosté unavovali, že je naléhavě žádala, aby se s ní z Clevelandu zase vrátily. Elinor byla za tu pozornost vděčná, ale nemohla to změnit její záměr; a matčin souhlas byl snadno získán, všechno kolem jejich návratu bylo zařízeno, nakolik to šlo; – a Marianne nalezla jistou úlevu v tom, že si sepsala přehled hodin, které ji ještě dělí od Bartonu.

„Ach! Plukovníku, nevím, co si já s vámi počneme bez slečen Dashwoodových;" – takto ho paní Jenningsová oslovila, když je poprvé navštívil poté, co bylo jejich odjezdy rozhodnuto – „neboť jsou úplně rozhodnuty jet od Palmerových rovnou domů; – a jak opuštění budeme, až se vrátím! – Pane! budeme sedět a zírat na sebe navzájem nudně jako dvě kočky."

Snad paní Jenningsová doufala, že tímto rázným nákresem jejich budoucí nudy vyprovokuje plukovníka, aby učinil nabídku, která by mu samému poskytla únik z ní; a bylo-li tomu tak, měla brzy dobrý

důvod domnívat se, že svého cíle dosáhla; neboť když Elinor přešla k oknu, aby rychleji odměřila rozměry rytiny, kterou chtěla pro přítelkyni opsat, následoval ji tam s pohledem obzvláštně významným a hovořil s ní tam několik minut. Účinek jeho řeči na ni také neunikl pozorování paní Jenningsové, neboť ačkoli byla příliš ctihodná, aby poslouchala, a dokonce i přesedla, aby schválně _ne_slyšela, k místu u klavíru, na který Marianne hrála, nedokázala si nevšimnout, že Elinor změnila barvu, se známkami rozrušení, a byla příliš soustředěna na to, co říkal, aby pokračovala ve své práci. K dalšímu potvrzení jejích nadějí přispělo, že v intervalu, kdy Marianne obracela z jedné noty na druhou, dolehla jí k uchu nutně některá plukovníkova slova, v nichž se zdálo, že se omlouvá za špatnost svého domu. Tím byla věc zcela mimo pochyby. Divila se sice, že to pokládá za nutné; ale předpokládala, že to vyžaduje náležitá etiketa. Co Elinor odpovídala, nemohla rozeznat, ale soudila z pohybu jejích rtů, že si *to* nemyslí za žádnou podstatnou námitku; a paní Jenningsová ji ve svém srdci chválila za její upřímnost. Pak hovořili ještě několik minut, aniž by zachytila jedinou slabiku, než jí další šťastná přestávka ve Marianniině hře přinesla tato slova v klidném plukovníkově hlase: –

„Obávám se, že se to nebude moci stát velmi brzy."

Užaslá a šokovaná tak málo zamilovanou větou byla téměř hotova zvolat: „Pane! co by tomu mělo bránit?" – ale potlačila své přání a omezila se na tento mlčenlivý výkřik.

„To je velmi zvláštní! – jistě přece nemusí čekat, až bude starší."

Toto zdržení ze strany plukovníkovy však nezdálo se jeho spanilou společnici v nejmenším urážet nebo zraňovat, neboť když jejich poradu krátce poté ukončili a šli každý jinam, paní Jenningsová zcela zřetelně slyšela Elinor říkat, hlasem, který dával znát, co cítí:

„Vždy se budu cítit být vám nanejvýš zavázána."

Paní Jenningsová byla její vděkem potěšena a jen se divila, že po vyslechnutí takové věty se plukovník dokázal s nimi rozloučit, jak ihned

učinil, s největším *sang-froid*, a odešel, aniž by jí dal nějakou odpověď! Nemyslela, že by její starý přítel dokázal být tak lhostejným nápadníkem.

Co se mezi nimi ve skutečnosti odehrálo, bylo tohoto obsahu.

„Slyšel jsem," pravil s velikým soucitem, „o nespravedlnosti, kterou váš přítel, pan Ferrars, utrpěl od své rodiny; neboť pokud věci rozumím správně, byl zcela zavržen za to, že setrval ve svém zasnoubení s velmi hodnou mladou ženou. Byl jsem správně informován? Je tomu tak?"

Elinor mu řekla, že ano.

„Krutost, nerozvážná krutost," odpověděl s velikým citem, „rozdělovat či pokoušet se rozdělit dva mladé lidi, kteří jsou k sobě dlouho připoutáni, je strašná. Paní Ferrarsová neví, co může způsobit – k čemu může svého syna přivést. Viděl jsem pana Ferrarse dvakrát nebo třikrát na Harley Street a jsem jím velmi příjemně překvapen. Není to mladý muž, s nímž by se dalo zblízka seznámit v krátké době, ale viděl jsem ho dost na to, abych mu přál dobré kvůli němu samému, a jako příteli vašemu si to přeji ještě víc. Chápu, že se hodlá dát vysvětit. Byla byste tak laskava a řekla mu, že obročí v Delafordu, které je právě uvolněno, jak mi dnešní poštou došlo, je jeho, pokud ho pokládá za dost cenné přijetí; – ale *to* je snad, při tak nešťastných okolnostech, v jakých teď je, pochybování nemístné; přál bych si jen, aby bylo cennější. Je to kurátské místo, ale malé; předchozí kurát, myslím, neměl z něho víc než dvě stě liber ročně, a ačkoli jistě skýtá možnost zlepšení, obávám se, že ne natolik, aby mu poskytlo velmi pohodlný příjem. Takové, jaké je, však, moje potěšení z toho, že mu je mohu nabídnout, bude velmi veliké. Prosím vás, ujistěte ho o tom."

Elinořin úžas z tohoto úkolu by sotva mohl být větší, kdyby jí byl plukovník opravdu nabídl svou ruku. Beneficie, kterou ještě před dvěma dny pokládala pro Edwarda za beznadějnou, byla už opatřena, aby mu umožnila ženitbu; a byla to právě *ona* ze všech lidí na světě, kdo

byl určen k tomu, aby ji udělil! Její pohnutí bylo takové, jaké paní Jenningsová připsala úplně jiné příčině; ale ať už mohly její emoci podíl zaujímat jaké méně čisté, méně příjemné city, její úcta k všeobecné dobrotivosti i vděk za zvláštní přátelství, které spolu plukovníka Brandona k tomuto činu podnítily, byly silně cítěny a vřele vyjádřeny. Děkovala mu z celého srdce, mluvila o Edwardových zásadách a povaze s onou chválou, o níž věděla, že si zasluhují; a slíbila, že se s potěšením úkolu ujme, pokud je jeho opravdovým přáním předat takový příjemný úřad někomu jinému. Zároveň se však nemohla ubránit myšlence, že nikdo by to nemohl vykonat tak dobře jako on sám. Byl to zkrátka úkol, od něhož by sama ráda byla ušetřena, neboť nebyla ochotna Edwardovi způsobit bolest přijímat závazek od *ní*; ale protože plukovník Brandon, z pohnutek stejně jemných, také se jej vzdával a stále se zdál tak dychtivý, aby to bylo doručeno jejím prostřednictvím, nechtěla v žádném případě dále namítat. Edward byl, jak věřila, stále ve městě, a naštěstí jeho adresu měla od slečny Steeleové. Mohla se tedy zavázat, že ho během dne o věci uvědomí. Jakmile bylo tohle smluveno, začal plukovník Brandon hovořit o své vlastní výhodě v tom, že získává tak ctihodného a příjemného souseda, a *teprve pak* se zmínil s lítostí, že ten dům je malý a prostřední; – zlo, které Elinor, jak paní Jenningsová předpokládala, přešla velmi lehce, aspoň pokud šlo o jeho velikost.

„Malost domu," pravila, „si nedovedu představit, že by jim byla nějaké nepohodlí, neboť bude úměrná jejich rodině a příjmu."

Čímž byl plukovník překvapen, že *ona* pokládá sňatek pana Ferrarse za jistý následek předání obročí; neboť nepředpokládal, že by delafordská beneficie mohla poskytnout takový příjem, na jaký by si někdo jeho stavu troufl pevně se usadit, a tak to i řekl.

„Toto malé kurátství *nemůže* nic víc než učinit pana Ferrarse spokojeným jako svobodného muže; neumožňuje mu ženitbu. Je mi líto říci, že moje patronáž tím končí; a můj vliv sotva sahá dál. Pokud by

však nějakou nepředvídanou možností bylo v mé moci posloužit mu dále, musel bych o něm mít velmi odlišný názor od toho, který mám teď, kdybych nebyl stejně ochoten být mu pak užitečný, jak upřímně bych si přál být nyní. Co teď dělám, se zdá vlastně ničím, protože ho to posune jen tak málo k tomu, co musí být jeho hlavním, jediným cílem štěstí. Jeho sňatek musí být stále ještě vzdáleným dobrem; aspoň se obávám, že se nebude moci stát velmi brzy."

Taková byla ona věta, která, špatně pochopena, tak zaslouženě urazila jemné city paní Jenningsové; ale po tomto vyprávění o tom, co se mezi plukovníkem Brandonem a Elinor u okna skutečně odehrálo, se vděčnost, kterou poslední při loučení vyjadřovala, může snad vcelku jevit jako podnícená ne méně rozumně a vyjádřená ne méně náležitě, než kdyby pramenila z nabídky manželství.

XL.

„Nu, slečno Dashwoodová," pravila paní Jenningsová, prohnaně se usmívajíc, jakmile pán odešel, „neptám se vás, co vám plukovník říkal; neboť ačkoli jsem se, na mou čest, *snažila* nic neslyšet, nemohla jsem se ubránit, abych nezachytila dost na to, abych pochopila jeho záležitost. A ujišťuji vás, že jsem v životě nebyla potěšenější, a přeji vám k tomu radost z celého srdce."

„Děkuji, madam," pravila Elinor. „*Je* to pro mě věc veliké radosti; a cítím dobrotu plukovníka Brandona nanejvýš živě. Není mnoho mužů, kteří by jednali jako on. Málo lidí, kteří mají tak soucitné srdce! Nikdy v životě jsem nebyla více užaslá."

„Pane! drahá, vy jste velmi skromná. Já se tomu vůbec nedivím, neboť jsem si poslední dobou často myslela, že by nic nebylo pravděpodobnější, než že se to stane."

„Soudila jste podle své znalosti všeobecné dobrotivosti plukovníkovy; ale aspoň jste nemohla předvídat, že se příležitost vyskytne tak brzy."

„Příležitost!" opakovala paní Jenningsová – „Ach! co se toho týče, když se muž pro něco jednou rozhodne, nějakým způsobem si brzy příležitost najde. Nu, drahá moje, přeji vám k tomu radost znovu a znovu; a jestli kdy na světě byl šťastný pár, myslím, že brzy budu vědět, kde ho hledat."

„Chcete tím říci, že za nimi pojedete do Delafordu, předpokládám," pravila Elinor s mdlým úsměvem.

„Ano, drahá, pojedu, opravdu. A co se týče toho, že ten dům je špatný, nevím, co by tím plukovník myslel, neboť je to tak dobrý dům, jaký jsem kdy viděla."

„Mluvil o tom, že je zanedbaný."

„Nu, a čí je to vina? Proč ho neopraví? – kdo by to měl udělat, než on sám?"

Byly přerušeny sluhou, který přišel oznámit, že kočár je u dveří; a paní Jenningsová, chystajíc se ihned jet, pravila: –

„Nu, drahá, musím jet dřív, než jsem si vypovídala ani polovinu. Nicméně můžeme to všechno probrat večer; neboť budeme docela samy. Nezvu vás, abyste jela se mnou, neboť si troufám tvrdit, že vaše mysl je příliš plná té věci, než abyste dbala o společnost; a kromě toho musíte dychtit říci to všechno své sestře."

Marianne pokoj opustila ještě předtím, než rozhovor začal.

„Jistě, madam, Marianne o tom povím; ale nikomu jinému to ted zmiňovat nebudu."

„Ach! velmi dobře," pravila paní Jenningsová poněkud zklamaně. „Takže si nepřejete, abych to řekla Lucy, neboť uvažuji o tom, že dnes zajedu až do Holbornu."

„Ne, madam, ani Lucy ne, prosím. Jednodenní zdržení nebude příliš podstatné; a dokud nenapíši panu Ferrarsovi, myslím, že by se o tom nikomu jinému zmiňovat nemělo. *To* udělám hned. Je důležité, aby se u něho neztratil čas, neboť bude ovšem mít mnoho na práci se svým vysvěcením."

Tato řeč zpočátku paní Jenningsovou nesmírně zmátla. Proč je třeba o tom panu Ferrarsovi psát v takovém spěchu, nedokázala ihned pochopit. Několik okamžiků přemýšlení však vyvolalo velmi šťastný nápad a ona zvolala: –

„Ach, ho! – rozumím vám. Pan Ferrars má být tím mužem. Nu, tím lépe pro něj. Ano, jistě, musí být připraven vysvěcen; a jsem velmi ráda, že vidím, že věci mezi vámi jsou tak daleko. Ale, drahá, nehodí se

to spíš trochu? Nemá raději plukovník psát sám? – jistě, on je ta pravá osoba."

Elinor zcela nerozuměla začátku řeči paní Jenningsové, ani jí nepřipadalo, že by stálo za to po tom pátrat; a tak odpověděla pouze na její závěr.

„Plukovník Brandon je tak jemný muž, že si přál, aby jeho záměry panu Ferrarsovi oznámil raději kdokoli jiný než on sám."

„A tak *vy* jste donucena to učinit. Nu, *to* je zvláštní druh jemnosti! Nicméně, nebudu vás rušit (vidouc ji připravovat se k psaní). Své věci znáte nejlíp. Tak sbohem, drahá. Neslyšela jsem o ničem, co by mě tak potěšilo, od té doby, co se Charlotta slehla."

A šla; ale za okamžik se vrátila:

„Právě jsem myslela na Bettyinu sestru, drahá. Byla bych velmi ráda, kdyby dostala tak dobrou paní. Ale zda by se hodila na pokojskou pro dámu, to opravdu nedokážu říci. Je výborná hospodyňka a šije velmi dobře. Nicméně, promyslíte si to všechno ve volné chvíli."

„Jistě, madam," odpověděla Elinor, neslyšíc mnoho z toho, co říkala, a dychtivější po samotě než po tom, aby byla pánem toho tématu.

Jak začít – jak se vyjádřit v lístku Edwardovi, bylo teď celou její starostí. Zvláštní okolnosti mezi nimi činily obtížným to, co by pro kohokoli jiného bylo nejsnadnější věcí na světě; ale stejně se bála říci příliš mnoho nebo příliš málo, a seděla rozvažujíc nad svým papírem s perem v ruce, dokud ji nepřerušil vstup samotného Edwarda.

Potkal paní Jenningsovou u dveří, když šla ke kočáru, a přišel zanechat svou vizitku na rozloučenou; a ona ho, poté co se omluvila, že se nemůže sama vrátit, přinutila vstoupit, řkouc, že slečna Dashwoodová je nahoře a chce s ním mluvit o jedné velmi zvláštní záležitosti.

Elinor si právě gratulovala, uprostřed svého zmatku, že jakkoli těžké může být vyjádřit se náležitě dopisem, aspoň je to lepší než sdělit zprávu ústně, když vstoupil její návštěvník a vynutil si u ní největší vypětí ze všech. Její úžas a zmatek nad jeho tak náhlým zjevem byly veli-

ké. Neviděla ho od chvíle, kdy se jeho zasnoubení stalo veřejným, tedy ne od chvíle, kdy se dozvěděl, že o tom ví; což spolu s vědomím toho, nad čím právě přemítala, a toho, co mu musela sdělit, ji na několik minut učinilo obzvláště nepříjemně na duchu. On také byl velmi rozrušen; a posadili se spolu ve stavu nanejvýš slibných rozpaků. – Zda jí při prvním vstupu do pokoje poprosil o prominutí za svůj vpád, si nemohl vzpomenout; ale rozhodnut jít po jisté straně vyslovil svou omluvu formálně, jakmile mohl co říci poté, co se posadil.

„Paní Jenningsová mi řekla," pravil, „že jste si přála se mnou mluvit, aspoň jsem ji tak pochopil – jinak bych vás jistě tímto způsobem neobtěžoval; ačkoli zároveň by mi bylo nesmírně líto opustit Londýn, aniž bych vás a vaši sestru viděl; obzvláště proto, že to bude nejspíš nějakou dobu – není pravděpodobné, že bych brzy měl potěšení vás znovu potkat. Zítra odjíždím do Oxfordu."

„Nebyl byste však odjel," pravila Elinor, vzpamatovávajíc se a rozhodnuta překonat to, čeho se tak obávala, co nejdříve, „aniž byste přijal naše dobrá přání, i kdybychom je nemohly dát osobně. Paní Jenningsová měla úplně pravdu v tom, co řekla. Mám vám sdělit něco důležitého, co jsem se chystala sdělit papírem. Jsem pověřena nanejvýš příjemným úkolem (dýchajíc rychleji než obvykle, jak mluvila). Plukovník Brandon, který tu byl před pouhými deseti minutami, mě požádal, abych vám řekla, že ví, že máte v úmyslu dát se vysvětit, a má veliké potěšení v tom, že vám nabízí obročí v Delafordu, které je právě uvolněné, a pouze si přeje, aby bylo cennější. Dovolte mi vám k tomu, že máte tak ctihodného a soudného přítele, blahopřát, a připojit se k jeho přání, aby ta beneficie – je to asi dvě stě liber ročně – byla mnohem podstatnější, a taková, aby vám lépe umožňovala – aby pro vás byla více než jen dočasné přijetí – taková zkrátka, aby zajistila všechny vaše vyhlídky na štěstí."

Co Edward cítil, protože to nedokázal říci sám, nelze čekat, že by to za něho dokázal říci kdokoli jiný. *Vypadal* veškerým úžasem, který ta-

ková neočekávaná, taková nepředvídaná zpráva nemohla nevyvolat; ale řekl pouze tato dvě slova: –

„Plukovník Brandon!“

„Ano,“ pokračovala Elinor, nabírajíc více rozhodnosti, protože nejhorší bylo z části za ní, „plukovník Brandon to zamýšlí jako svědectví svého soucitu s tím, co se nedávno stalo – s krutou situací, do níž vás uvrhlo neobhájitelné chování vaší rodiny – soucitu, který, jsem si jista, musí sdílet Marianne, já sama i všichni vaši přátelé; a také jako důkaz svojí vysoké úcty k vaší obecné povaze a svého zvláštního schválení vašeho chování při nynější příležitosti.“

„Plukovník Brandon dávat *mně* obročí! – Je to vůbec možné?“

„Nelaskavost vašich vlastních příbuzných způsobila, že vás překvapuje, když přátelství nacházíte kdekoli jinde.“

„Ne,“ odpověděl s náhlým vědomím, „ne u *vás*; neboť nemohu nevědět, že vám, vaší dobrotě, za všechno vděčím. – Cítím to – vyjádřil bych to, kdybych uměl – ale, jak dobře víte, nejsem řečník.“

„Jste velmi na omylu. Ujišťuji vás, že za to zcela vděčíte, aspoň téměř zcela, svojí vlastní zásluze a plukovníku Brandonovi, že ji poznal. Já na tom nemám podíl. Dokonce jsem ani nevěděla, dokud jsem nepochopila jeho záměr, že beneficie je uvolněná; a nikdy mě nenapadlo, že by on mohl mít takové obročí v daru. Jako příteli mému, mé rodiny, snad – vlastně vím, že *má* – ještě větší potěšení v tom, že ji uděluje; ale, na mou věru, nic nedlužíte mé přímluvě.“

Pravda ji zavazovala uznat jistý nepatrný podíl na tom činu, ale zároveň byla tak nerada viděna jako Edwardova dobrodinka, že to uznala s váháním; což snad přispělo k upevnění toho podezření v jeho mysli, které tam právě vniklo. Krátkou chvíli po tom, co Elinor přestala mluvit, seděl hluboko v myšlenkách; – nakonec, jako by to bylo spíše s námahou, pravil:

„Plukovník Brandon se zdá být mužem velké hodnoty a ctihodnosti. Vždy jsem o něm takto slyšel mluvit a vím, že si ho váš bratr vysoce

váží. Je to nepochybně rozumný muž a svými způsoby zcela gentleman."

„Opravdu," odpověděla Elinor, „věřím, že při bližším poznání ho shledáte vším, co jste o něm slyšel, a protože budete tak velmi blízkými sousedy (neboť rozumím, že fara je téměř hned u panského sídla), je obzvláště důležité, aby *byl* tím vším."

Edward neodpověděl; ale když odvrátila hlavu, vrhl na ni pohled tak vážný, tak upřímný, tak neveselý, že se zdálo říkat, že by si snad napříště přál mnohem větší vzdálenost mezi farou a panským sídlem.

„Plukovník Brandon, myslím, bydlí v St. James Street," pravil o něco později, zvedaje se ze židle.

Elinor mu řekla číslo domu.

„Musím tedy pospíšit, abych mu předal díky, které mi vzdát *vám* nedovolíte; abych ho ujistil, že ze mě učinil velmi – nesmírně šťastného muže."

Elinor se nesnažila ho zdržet; a rozešli se, s velmi upřímným ujištěním z *její* strany o jejích neustálých dobrých přáních pro jeho štěstí v každé změně situace, která by ho mohla potkat; z *jeho* s pokusem oplatit totéž dobrou vůlí, spíše než se schopností to vyjádřit.

„Až ho zase uvidím," řekla si Elinor v duchu, když se za ním zavřely dveře, „uvidím ho jako Lucyina manžela."

A s touto příjemnou předtuchou se posadila, aby znovu promyslela minulost, připomněla si slova a snažila se pochopit všechny Edwardovy city; a samozřejmě aby s nespokojeností přemítala o svých vlastních.

Když paní Jenningsová přišla domů, ačkoli se vracela ze setkání s lidmi, které nikdy předtím neviděla a o nichž tedy musela mít mnoho co říci, byla její mysl mnohem více zaujata důležitým tajemstvím ve svém držení než čímkoli jiným, že se k němu vrátila, jakmile se Elinor ukázala.

„Nu, drahá," zvolala, „poslala jsem vám toho mladého muže nahoru. Udělala jsem dobře? – A předpokládám, že jste neměla velké obtíže – neshledala jste ho příliš neochotným přijmout váš návrh?"

„Ne, madam; *to* bylo málo pravděpodobné."

„Nu, a jak brzy bude připraven? – Neboť se zdá, že na tom všechno závisí."

„Opravdu," pravila Elinor, „vím o těchto formách tak málo, že nedokážu ani odhadnout dobu či přípravu nutnou; ale předpokládám, že dva nebo tři měsíce dokončí jeho vysvěcení."

„Dva nebo tři měsíce!" zvolala paní Jenningsová; „Pane! drahá, jak klidně o tom mluvíte; a plukovník může čekat dva nebo tři měsíce! Pane bože! – jsem si jista, že *mě* by to zcela vyvedlo z trpělivosti! – A ačkoli by člověk velmi rád udělal laskavost ubohému panu Ferrarsovi, myslím, že nestojí za to na něho čekat dva nebo tři měsíce. Jistě by se mohl najít někdo jiný, kdo by to zvládl stejně dobře; někdo, kdo už je vysvěcen."

„Má drahá madam," pravila Elinor, „co to myslíte? Vždyť jediný cíl plukovníka Brandona je být panu Ferrarsovi užitečný."

„Pane bože vás ochraňuj, drahá! Jistě mě nechcete přesvědčovat, že si vás plukovník bere jen proto, aby mohl dát deset guineí panu Ferrarsovi!"

Klam nemohl po tomto pokračovat; a následovalo okamžité vysvětlení, jímž obě získaly pro tu chvíli značné pobavení, aniž by kterákoli z nich utrpěla podstatnou ztrátu štěstí, neboť paní Jenningsová jen vyměnila jednu formu potěšení za jinou, a stále bez toho, že by se vzdala svého očekávání té první.

„Ano, ano, ta fara je sice malá," pravila, poté co první výbuch překvapení a spokojenosti opadl, „a je velmi pravděpodobné, že *může* být zanedbaná; ale slyšet muže, jak se omlouvá, jak jsem se domnívala, za dům, který má, jak vím, pět salonů v přízemí, a hospodyně mi myslím říkala, že se dá ustrojit patnáct lůžek! a to *vám*, která jste byla zvyklá

bydlet v Barton Cottage! Je to naprosto směšné. Ale, drahá moje, musíme plukovníka popostrčit, aby s farou něco udělal a připravil ji pro ně pohodlně, než se do ní Lucy nastěhuje."

„Ale plukovník Brandon se nezdá mít představu, že by beneficie byla dost na to, aby jim umožnila ženitbu."

„Plukovník je bloud, drahá; protože má dva tisíce ročně sám, myslí, že nikdo jiný se nemůže ženit s méně. Mé slovo na to vezměte, že, budu-li naživu, budu v delafordské faře na návštěvě ještě před Michalmasem; a jsem si jista, že nepůjdu, pokud Lucy nebude tam."

Elinor s ní zcela souhlasila, pokud jde o pravděpodobnost, že nebudou čekat na nic víc.

XLI.

Edward, poté co doručil své poděkování plukovníku Brandonovi, pokračoval se svým štěstím dál k Lucy; a to štěstí bylo v době, kdy došel do Bartlett's Buildings, tak nesmírné, že Lucy mohla paní Jenningsové, která k ní následujícího dne opět přišla se svými gratulacemi, ujistit, že nikdy v životě ho nezažila v takové náladě.

Její vlastní štěstí a její vlastní nálada byly přinejmenším naprosto jisté; a připojila se k paní Jenningsové z celého srdce v očekávání, že budou všichni spokojeně pohromadě ve faře v Delafordu ještě před svatým Michalem. Zároveň tak málo váhala přiznat Elinor tu zásluhu, kterou by jí byl Edward *přiznal*, že mluvila o svém přátelství k nim oběma s nejvděčnější vřelostí, byla ochotna uznat veškerou jejich povinnost vůči ní a otevřeně prohlašovala, že žádné úsilí ve prospěch jejich dobra ze strany slečny Dashwoodové, ať nynější nebo budoucí, ji nikdy nepřekvapí, neboť ji pokládá za schopnou udělat na světě cokoli pro ty, které si opravdu váží. Co se plukovníka Brandona týkalo, byla nejen ochotna uctívat ho jako svatého, ale navíc si upřímně přála, aby se s ním i ve všech světských záležitostech jako se svatým jednalo; přála si, aby jeho desátky byly zvýšeny na nejvyšší možnou míru; a potají si předsevzala, že v Delafordu bude, pokud možno, využívat jeho sluhů, jeho kočáru, jeho krav a jeho drůbeže.

Bylo tomu už víc než týden, co John Dashwood zavítal na Berkeley Street, a protože od té doby nikdo z nich nedal na indispozici jeho ženy pozor jinak než jedním ústním dotazem, začala Elinor cítit, že je nutné jí návštěvu oplatit. Byla to však povinnost, která nejen vzdoro-

vala jejímu vlastnímu sklonu, ale ani neměla pomoc žádného povzbuzení od jejích společnic. Marianne, nespokojená s tím, že by sama rozhodně nejela, velmi naléhala, aby tam její sestra nejela vůbec; a paní Jenningsová, ačkoli její kočár byl Elinor vždy k dispozici, měla paní Johnovou Dashwoodovou tak málo ráda, že ani její zvědavost, jak vypadá po nedávném odhalení, ani její silná touha urazit ji tím, že by se zastala Edwarda, nedokázaly překonat její nechuť být opět v její společnosti. Důsledek byl, že se Elinor vypravila sama, aby vykonala návštěvu, k níž skutečně nikdo nemohl mít menší chuť, a aby podstoupila riziko tête-à-tête se ženou, kterou žádná z ostatních neměla tolik důvodů mít v nelibosti.

Paní Dashwoodová byla ohlášena jako nepřijímající; ale než se kočár mohl od domu obrátit, náhodou vyšel ven její manžel. Vyjádřil velké potěšení z toho, že Elinor potkal, řekl jí, že právě byl na cestě na Berkeley Street, a ujistiv ji, že Fanny ji velice ráda uvidí, pozval ji dál.

Vyšli po schodech do salonu. Nikdo tam nebyl.

„Fanny je, předpokládám, ve svém pokoji," řekl: „hned za ní zajdu, protože jsem si jist, že *vás* bude chtít vidět. Vskutku ne jinak. Zrovna *nyní* nemůže… ale ovšem, vy a Marianne jste byly vždycky mé velké oblíbenkyně. Proč nepřijela Marianne?"

Elinor vymyslela nějakou omluvu, jak nejlíp mohla.

„Nelituji, že vás vidím o samotě," odpověděl, „protože s vámi mám hodně co mluvit. Tohle obročí plukovníka Brandona – může to být pravda? – skutečně je dal Edwardovi? Slyšel jsem to včera náhodou a šel jsem k vám schválně, abych se zeptal podrobněji."

„Je to docela pravda. Plukovník Brandon dal obročí v Delafordu Edwardovi."

„Opravdu! Nu, to je velmi udivující! Žádné příbuzenství! Žádné spojení mezi nimi! A v době, kdy obročí nesou takovou cenu! Jakou mělo toto hodnotu?"

„Asi dvě stě liber ročně."

„Dobře – a za příští presentaci k obročí takové hodnoty – za předpokladu, že by zemřelý beneficiát byl starý a churavý a pravděpodobně brzy by se místo uvolnilo – byl by si, troufám si říci, přišel na čtrnáct set liber. A jak to, že si tu věc neuspořádal ještě před smrtí toho muže? *Nyní* je ovšem na prodej už pozdě, ale muž rozumu plukovníka Brandona! Divím se, že by v záležitosti tak běžné, tak přirozené byl tak neprozíravý! Nu, jsem přesvědčen, že v povaze téměř každého člověka je značná dávka nesrovnalostí. Mám však za to – když o tom přemýšlím –, že ten případ je pravděpodobně *tento*. Edward má obročí držet pouze do té doby, než ten, komu plukovník ve skutečnosti presentaci prodal, bude dost starý na to, aby ho převzal. Ano, ano, to je ta pravda, na to vemte jed."

Elinor to však velmi rozhodně popřela; a tím, že vylíčila, že sama byla použita k předání nabídky od plukovníka Brandona Edwardovi, a tudíž musí znát podmínky, za nichž byla dána, přiměla ho, aby se její autoritě podrobil.

„To je vskutku udivující!" zvolal, když vyslechl, co řekla. „Jaký by mohl být plukovníkův motiv?"

„Velmi prostý – být panu Ferrarsovi užitečný."

„Nu, nu; ať je plukovník Brandon jaký je, Edward je šťastlivec. Nicméně se o té věci před Fanny nezmiňujte, protože ačkoli jsem jí to vyjevil a ona to nese nesmírně dobře, nebude ráda, když se o tom bude mnoho mluvit."

Elinor měla zde jisté potíže zdržet se poznámky, že si myslí, že Fanny by snad mohla snést s klidem rozmnožení majetku svého bratra, kterým by ani ona, ani její dítě nemohli být nijak zchudlí.

„Paní Ferrarsová," dodal, snižuje hlas do tónu, jaký přísluší tak důležitému tématu, „o tom v současnosti nic neví, a myslím, že bude nejlepší to před ní utajovat tak dlouho, jak jen bude možné. Až se svatba uskuteční, obávám se, že se o tom bude muset dozvědět."

„Ale proč bychom měli volit takovou opatrnost? I když se nedá předpokládat, že by paní Ferrarsová mohla mít sebemenší uspokojení z toho, že její syn má na co žít, protože *to* je zcela mimo úvahu, přesto proč se po jejím pozdějším chování předpokládá, že by vůbec něco cítila? Se synem skončila – zavrhla ho navždy a přiměla všechny, nad nimiž měla jakýkoli vliv, aby ho rovněž zavrhli. Zajisté, po tom, co udělala, se nedá předpokládat, že by byla přístupná jakémukoli dojmu zármutku nebo radosti kvůli němu: nemůže se zajímat o nic, co ho potká. Nebyla by tak slabá, aby zahodila pohodlí dítěte a přitom si uchovala úzkost rodiče!“

„Ach, Elinor,“ řekl John, „vaše úvahy jsou velmi dobré, ale zakládají se na neznalosti lidské povahy. Až k Edwardovu nešťastnému sňatku dojde, spolehněte se, že jeho matka bude cítit tolik, jako by ho nikdy nebyla zavrhla; a proto každou okolnost, která by mohla tu hroznou událost uspíšit, je třeba před ní zatajit, jak jen to půjde. Paní Ferrarsová nikdy nemůže zapomenout, že Edward je její syn.“

„Překvapujete mě; myslela bych, že *nyní* už to musela skoro vypustit z paměti.“

„Křivdíte jí nesmírně. Paní Ferrarsová je jedna z nejláskyplnějších matek na světě.“

Elinor mlčela.

„*Nyní* přemýšlíme,“ řekl pan Dashwood po krátké odmlce, „o tom, že by se *Robert* oženil se slečnou Mortonovou.“

Elinor, usmívajíc se vážnému a rozhodnému důrazu bratrova tónu, klidně odpověděla:

„Ta dáma, předpokládám, v té věci na vybranou nemá.“

„Na vybranou! Jak to myslíte?“

„Myslím jen, že podle vašeho způsobu řeči musí být slečně Mortonové jedno, zda si vezme Edwarda nebo Roberta.“

„Zajisté, žádný rozdíl v tom nebude; neboť Robert bude nyní všemi směry považován za nejstaršího syna; a co se čehokoli jiného týká,

jsou oba velmi příjemní mladí muži: nevím, že by jeden převyšoval druhého."

Elinor už neřekla nic a John také chvíli mlčel. Jeho úvahy skončily takto:

„O *jedné* věci, má drahá sestro," chopiv se laskavě její ruky a mluvě hrozivým šeptem, „vás mohu ujistit; a *učiním* to, protože vím, že vás to musí potěšit. Mám dobrý důvod domnívat se – vskutku mám to od nejlepší autority, jinak bych to neopakoval, protože jinak by bylo velmi nesprávné o tom cokoli říkat –, ale mám to od té nejlepší autority – ne že bych kdy přesně slyšel paní Ferrarsovou to říkat sama – ale její dcera *ano*, a já to mám od ní – že zkrátka, ať už byly jakékoli námitky proti jistému – jistému spojení, chápete mě – bylo by to pro ni daleko přijatelnější – nebylo by jí to způsobilo ani polovinu mrzutosti, jakou jí působí *toto*. Byl jsem nesmírně potěšen, když jsem slyšel, že to paní Ferrarsová vidí v tomto světle; velmi uspokojivá okolnost, chápete, pro nás všechny. ‚Bylo by to bez jakéhokoli srovnání,' řekla, ‚menší zlo z těch dvou, a byla bych nyní ráda, kdyby se to urovnalo za nic horšího.' Nicméně to vše je zcela mimo úvahu – není třeba o tom přemýšlet ani se zmiňovat – co se jakékoli náklonnosti týká, chápete, nikdy k ní nemohlo dojít: to vše je pryč. Ale myslel jsem si, že vám to prostě řeknu, protože vím, jak moc vám to musí být milé. Ne že byste měla nějaký důvod k lítosti, má drahá Elinor. Není pochyb, že si povedete nesmírně dobře – stejně dobře, nebo snad lépe, vezme-li se všechno v úvahu. Byl u vás v poslední době plukovník Brandon?"

Elinor slyšela už dost, nemohla-li si tím pohladit svou ješitnost a povznést svůj pocit vlastní důležitosti, pak alespoň aby jí to rozrušilo nervy a naplnilo mysl; a byla proto ráda, že jí byla ušetřena nutnost sama cokoli dlouze odpovídat a nebezpečí, že od bratra uslyší cokoli dalšího, díky vstupu pana Roberta Ferrarse. Po několika minutách zdvořilého klábosení John Dashwood, uvědomiv si, že Fanny ještě nebyla uvědoměna o sestřině návštěvě, opustil místnost, aby ji vyhledal;

a Elinor zůstala, aby prohloubila svou známost s Robertem, který ji svou veselou bezstarostností, svou šťastnou samolibostí svého vystupování při požívání tak nespravedlivého dělení matčiny lásky a štědrosti, k újmě svého vyhoštěného bratra, zasloužené pouze jeho vlastním rozmařilým životem a bratrovou poctivostí, utvrzoval v jejím nejméně příznivém mínění o jeho hlavě i srdci.

Sotva byli dvě minuty sami, než začal mluvit o Edwardovi; neboť i on slyšel o obročí a byl v té věci velmi zvědavý. Elinor opakovala jeho podrobnosti, jak je sdělila Johnovi; a jejich účinek na Roberta, ačkoli velmi odlišný, nebyl méně nápadný, než jaký byl na *něm*. Smál se tím nejnevázanějším způsobem. Představa, že by Edward byl duchovním a bydlel v malém farním domku, ho nekonečně bavila; a když se k tomu přidal rozmarný obraz Edwarda předčítajícího modlitby v bílé rochetě a ohlašujícího ohlášky mezi Johnem Smithem a Mary Brownovou, nemohl si představit nic směšnějšího.

Elinor, zatímco v mlčení a nehnuté vážnosti čekala na závěr takové pošetilosti, nemohla zabránit svým očím upnout se na něj pohledem, jenž vyjadřoval všechno to pohrdání, které v ní vyvolával. Byl to však pohled velmi dobře udělený, protože ulevil jejím vlastním citům a jemu nic nepověděl. Z vtipkování k rozumu ho odvolala ne nějaká její výtka, ale jeho vlastní citlivost.

„Můžeme to brát jako žert," řekl nakonec, zotavuje se z nasazeného smíchu, který notně prodloužil pravou veselost oné chvíle; „ale na mou duši, je to velmi vážná věc. Chudák Edward! je nadobro zničen. Nesmírně toho lituji; neboť vím, že má dobré srdce; snad tak dobromyslný chlapík jako kterýkoli jiný na světě. Nesmíte ho posuzovat, slečno Dashwoodová, podle *své* letmé známosti. Chudák Edward! Jeho způsoby zajisté nejsou v povaze ty nejšťastnější. Ale ne všichni jsme se, jak víte, narodili se stejnými silami – se stejnou obratností vystupování. Chudák chlapík! Vidět ho mezi cizími! To bylo zajisté dost politováníhodné; ale na mou duši, věřím, že má tak dobré srdce jako kterýkoli

jiný v království; a prohlašuji a slibuji vám, že nikdy v životě jsem nebyl tak otřesen jako tehdy, když to všechno vyšlo najevo. Nemohl jsem tomu uvěřit. Má matka byla první, kdo mi o tom řekl; a já, cítě, že jsem povinen jednat s rozhodností, jsem jí hned řekl: ‚Má drahá paní, nevím, co hodláte v této věci udělat vy, ale co se mne týká, musím říci, že si-li Edward tu mladou ženu vezme, *já* ho už nikdy nechci vidět.' To jsem řekl okamžitě. Byl jsem nesmírně otřesen, vskutku! Chudák Edward! sám se dočista zahubil – navždy se vyloučil ze vší slušné společnosti! Ale, jak jsem rovnou matce řekl, mě to ani v nejmenším nepřekvapuje; podle jeho stylu vzdělání se to vždycky dalo očekávat. Má chudinka matka byla napůl bez sebe."

„Viděl jste někdy tu dámu?"

„Ano; jednou, když zde v tomto domě pobývala, náhodou jsem se zastavil na deset minut; a viděl jsem jí tak akorát. Zcela obyčejná nemotorná venkovská dívka, bez stylu, bez elegance, a téměř bez krásy. Pamatuji si ji dokonale. Právě to děvče, které bych považoval za pravděpodobné, že si získá chudáka Edwarda. Hned jak mi matka tu věc vylíčila, nabídl jsem se, že s ním promluvím sám a odradím ho od sňatku; ale *tehdy* bylo zjistil jsem, už pozdě cokoli dělat, neboť nešťastnou náhodou jsem zpočátku nebyl po ruce a nic jsem o tom nevěděl, dokud nedošlo k roztržce, a potom jsem už, chápete, zasahovat nemohl. Ale kdybych byl informován o několik hodin dříve, myslím, že by bylo nejpravděpodobnější, že by se bylo něco vymyslet. Rozhodně bych to Edwardovi vylíčil ve velmi silném světle. ‚Můj drahý brachu,' řekl bych, ‚uvaž, co děláš. Děláš nejhanebnější spojení a takové, které vaše rodina jednohlasně odsuzuje.' Nemohu si prostě pomoci myslet, že se nějaký prostředek vymyslet dal. Ale *nyní* je už pozdě. Musí hladovět, chápete, to je jisté; prostě hladovět."

Právě toto s velkým klidem vyřkl, když vstup paní Johnové Dashwoodové ukončil téma. Ale ačkoli *ona* o tom mimo svou vlastní rodinu nikdy nemluvila, Elinor na její mysli viděla jeho vliv, a to v jisté

zmatenosti výrazu, s nímž vešla, a v pokusu o srdečnost v jejím chování vůči ní samé. Dokonce zašla tak daleko, že projevila znepokojení nad tím, že Elinor a její sestra tak brzy opouštějí město, neboť doufala, že je uvidí častěji; snaha, v níž její manžel, který ji doprovodil do pokoje a visel zamilovaně na jejích přízvucích, zdánlivě rozeznával vše, co bylo nejlaskavější a nejpůvabnější.

XLII.

Ještě jedna krátká návštěva v Harley Street, během níž Elinor přijala bratrovy gratulace k tomu, že budou cestovat tak daleko k Bartonu zcela bez vlastních výdajů, a k tomu, že plukovník Brandon je bude za den nebo dva následovat do Clevelandu, uzavřela veškerý styk bratra a sester ve městě; a slabé pozvání od Fanny, aby přijely na Norland, kdykoli by se jim to naskytlo cestou, což bylo ze všeho nejméně pravděpodobné, že se stane, s teplejším, byť méně veřejným ujištěním Johna Elinor o rychlosti, s jakou ji přijede navštívit do Delafordu, bylo vše, co věstilo nějaké setkání na venkově.

Bavilo ji pozorovat, že všichni její přátelé zdánlivě odhodláni ji poslat do Delafordu – místa, které by ze všech jiných nyní nejméně toužila navštívit nebo kde by si přála pobývat; neboť nejen že ho za její budoucí domov považovali její bratr a paní Jenningsová, ale i Lucy, když se loučily, jí dala naléhavé pozvání, aby ji tam navštívila.

Velmi brzy v dubnu, a dost brzy ve dni, obě společnosti z Hanover Square a Berkeley Street vyrazily ze svých příslušných domů, aby se podle smluvené dohody setkaly na cestě. Pro pohodlí Charlotty a jejího dítěte měly být na cestě víc než dva dny, a pan Palmer, cestující rychleji s plukovníkem Brandonem, se k nim měl přidat v Clevelandu krátce po jejich příjezdu.

Marianne, ačkoli měla v Londýně jen málo hodin pohody, a ačkoli dlouho dychtila ho opustit, nemohla, když na to došlo, dát sbohem domu, v němž naposled zažila oněch nadějí a oné důvěry ve Willoughbyho, které byly nyní navždy zhašeny, bez velké bolesti. Nemohla ani

opustit místo, v němž Willoughby zůstává, zaneprázdněn novými závazky a novými plány, v nichž *ona* nemůže mít žádný podíl, aniž by prolila mnoho slz.

Elinořino uspokojení v okamžiku odjezdu bylo určitější. Neměla žádný takový předmět, na němž by její otálející myšlenky mohly uvíznout, nenechávala za sebou nikoho, od koho by odloučení navždy jí působilo byť jen chvilkovou lítost, byla ráda, že se sama osvobodí od pronásledování Lucyina přátelství, byla vděčná za to, že svou sestru odváží tak, aby ji Willoughby po své svatbě nespatřil, a hleděla s nadějí vstříc tomu, co by několik měsíců klidu v Bartonu mohlo přinést pro obnovení Marianneina duševního klidu i upevnění jejího vlastního.

Jejich cesta proběhla bezpečně. Druhý den je přivedl do zbožňovaného, nebo zapovězeného hrabství Somerset, neboť za oboje je ve své představivosti Marianne střídavě pokládala; a dopoledne třetího dne přijeli k Clevelandu.

Cleveland byl prostorný, moderně postavený dům, situovaný na svažitém trávníku. Neměl park, ale okrasné pozemky byly dost rozsáhlé; a jako každé jiné místo stejného stupně významu měl svůj otevřený houštinatý háj a hustší lesní procházku, cesta z hladkého štěrku, vinoucí se kolem zalesněného kousku, vedla k průčelí, trávník byl místy posetý vzrostlými stromy, dům sám byl pod ochranou jedle, jeřábu obecného a akácie, a jejich hustá hradba, prostoupená vysokými topoly lombardskými, zastírala hospodářská stavení.

Marianne vstoupila do domu se srdcem překypujícím dojetím při vědomí, že je pouhých osmdesát mil od Bartonu, a ne třicet od Combe Magny; a dřív než strávila pět minut v jeho zdech, zatímco ostatní byli zaneprázdněni pomáháním Charlottě ukazovat její dítě hospodyni, znovu dům opustila, kradouc se klikatícími se houštinami, které právě začínaly nabývat krásy, aby se dostala na vzdálený kopec; odkud, od jeho řeckého chrámu, její oko, bloudíc po širokém kusu krajiny k jihovýchodu, mohlo mazlivě spočinout na nejzazším hřebenu kopců na

obzoru a představovat si, že z jejich vrcholů by snad bylo možné zahlédnout Combe Magnu.

V takových chvílích vzácného, neocenitelného utrpení se radovala ze slz úzkosti, že je v Clevelandu; a jak se vracela k domu jinou okliku, cítíc všechnu šťastnou výsadu venkovské svobody, bloudění z místa na místo ve volné a přepychové samotě, předsevzala si, že téměř každou hodinu každého dne, po kterou zůstane u Palmerových, stráví oddáváním se takovým osamělým toulkám.

Vrátila se právě včas, aby se připojila k ostatním, když opouštěli dům na procházce po bezprostřednějších pozemcích; a zbytek dopoledne byl snadno zahnán tím, že se loudali kolem kuchyňské zahrady, prohlíželi květ na jejích zdech a poslouchali zahradníkovy nářky nad rzí, že se cupitavě prohánělí skleníkem, kde ztráta jejích oblíbených rostlin, neopatrně vystavených a oklubaných pozdním mrazem, vyvolala Charlottin smích, a že navštívili drůbežárnu, kde v zmařených nadějích její děvečky, v slepicích opouštějících svá hnízda nebo odnášených liškou, nebo v rapidním úbytku slibného mladého hejna našla čerstvé zdroje veselosti.

Dopoledne bylo pěkné a suché, a Marianne ve svém plánu venkovního zaměstnání nepočítala s žádnou změnou počasí během jejich pobytu v Clevelandu. S velkým překvapením se tedy ocitla, že jí vytrvalý déšť brání v tom, aby po obědě znovu vyšla ven. Spoléhala na soumrakovou procházku k řeckému chrámu a snad po všech pozemcích, a večer, jen chladný nebo vlhký, by ji od ní neodradil; ale ani *ona* si těžký a vytrvalý déšť nemohla představit jako suché nebo příjemné počasí k vycházce.

Jejich společnost byla malá a hodiny ubíhaly klidně. Paní Palmerová měla své dítě a paní Jenningsová své vyšívání; mluvili o přátelích, které tam nechali, uspořádali závazky lady Middletonové a dohadovali se, zda se pan Palmer a plukovník Brandon toho večera dostanou dál než do Readingu. Elinor, byť se o to pramálo zajímala, se do jejich hovoru

připojila; a Marianne, která měla dar nalézt v každém domě cestu do knihovny, jakkoli se jí rodina obecně vyhýbala, si brzy sehnala knihu.

Ze strany paní Palmerové nechybělo nic, co by stálá a přátelská dobrá nálada dokázala, aby je přiměla cítit se vítanými. Otevřenost a srdečnost jejího chování víc než vyvažovala onen nedostatek paměti a elegance, pro který byla často nedostatečná ve formách zdvořilosti; její laskavost, odporoučená tak hezkou tváří, byla přitažlivá; její pošetilost, byť zjevná, nebyla odpudivá, protože nebyla domýšlivá; a Elinor by jí odpustila všechno kromě jejího smíchu.

Oba pánové přijeli následujícího dne na velmi pozdní oběd, poskytujíce příjemné rozšíření společnosti a velmi vítanou rozmanitost pro jejich konverzaci, kterou dlouhé dopoledne téhož nepřetržitého deště snížilo na velmi nízkou úroveň.

Elinor viděla pana Palmera tak málo a v tom málu viděla tolik rozmanitosti v jeho oslovení její sestry i jí samé, že nevěděla, co od něj čekat ve vlastní rodině. Shledala ho však dokonalým gentlemanem ve svém chování ke všem svým návštěvám a jen občas hrubým ke své ženě a její matce; shledala ho velmi schopným být příjemným společníkem a jen tím zdržovaným být jím stále, že měl příliš velkou náchylnost pokládat se za natolik nadřazeného lidem obecně, nakolik se musel cítit nadřazeným nad paní Jenningsovou a Charlottou. Co se zbytku jeho povahy a návyků týkalo, byly, pokud Elinor mohla rozeznat, poznamenány žádnými rysy neobvyklými v jeho pohlaví a věkovém období. V jídle byl vybíravý, v hodinách nestálý; svého dítěte si vážil, ačkoli předstíral, že si ho necení; a dopoledne, která měla být věnována obchodu, promarnil u kulečníku. Celkově se jí však mnohem víc líbil, než očekávala, a v srdci jí nebylo líto, že se jí nemůže líbit víc; nelitovala toho, že je nucena pozorováním jeho epikureismu, jeho sobectví a jeho domýšlivosti s potěšením spočinout na vzpomínce na Edwardovu velkorysou povahu, prostý vkus a nesmělé city.

O Edwardovi, nebo alespoň o některých jeho záležitostech, obdržela nyní zprávu od plukovníka Brandona, který byl v poslední době v Dorsetshiru; a který, jednaje s ní zároveň jako s nezaujatou přítelkyní pana Ferrarse, i jako s laskavou důvěrnicí jeho vlastní, s ní dlouho hovořil o faře v Delafordu, popisoval její nedostatky a říkal jí, co hodlá sám učinit pro jejich odstranění. Jeho chování k ní v tomto, stejně jako v každém jiném ohledu, jeho otevřené potěšení ze setkání s ní po pouhé desetidenní nepřítomnosti, jeho ochota s ní rozmlouvat a jeho respekt k jejímu názoru by velmi dobře mohly ospravedlnit přesvědčení paní Jenningsové o jeho náklonnosti a stačily by snad, kdyby Elinor stále, jako od začátku, nevěřila, že Marianne je jeho skutečnou oblíbenkyní, k tomu, aby to podezřívala sama. Ale jak to bylo, taková představa jí sotva kdy přišla na mysl, kromě vnuknutí paní Jenningsové; a nemohla si pomoci věřit, že z nich dvou je pozornějším pozorovatelem; sledovala jeho oči, zatímco paní Jenningsová myslela jen na jeho chování; a zatímco jeho pohledy úzkostlivé péče o to, aby Marianne na své hlavě a hrdle necítila začátek silného nachlazení, protože nebyly vyjádřeny slovy, zcela unikaly pozornosti oné druhé dámy, *ona* v nich mohla odhalit rychlé city a zbytečný poplach milence.

Dvě půvabné soumrakové procházky třetího a čtvrtého večera jejího pobytu, nejen po suchém štěrku houštiny, ale po celých pozemcích, a zejména v nejvzdálenějších jejich částech, kde bylo něco víc divokosti než ve zbytku, kde byly stromy nejstarší a tráva nejdelší a nejmokřejší, přinesly – za přispění ještě větší neopatrnosti, že seděla v mokrých střevících a punčochách – Marianne nachlazení tak prudké, že ačkoli se s ním den nebo dva zlehčovalo nebo se popíralo, prosadilo se zhoršujícími se neduhy na péči všech a na její vlastní pozornost. Předpisy se hrnuly ze všech stran, a jako obvykle byly všechny odmítnuty. Ačkoli byla malátná a horečnatá, bolely ji končetiny, měla kašel a bolest v krku, dobrý noční spánek ji měl zcela vyléčit; a Elinor

jen s obtížemi přemluvila, aby při uléhání vyzkoušela jeden nebo dva z nejprostších léků.

XLIII.

Marianne ráno vstala v obvyklý čas; na každou otázku odpovídala, že je jí lépe, a snažila se to dokázat tím, že se pouštěla do svých obvyklých zaměstnání. Ale den strávený třesením se nad ohněm s knihou v ruce, kterou nebyla schopna číst, nebo ležením, znavená a malátná, na pohovce, nemluvil příliš ve prospěch jejího zlepšení; a když nakonec šla brzy spát, čím dál indisponovanější, plukovník Brandon se jen divil klidu její sestry, která, ačkoli ji celý den obsluhovala a opatrovala, proti Marianneinu přání, a večer na ni nutila řádné léky, důvěřovala, jako Marianne, v jistotu a účinnost spánku a necítila žádný skutečný poplach.

Velmi neklidná a horečnatá noc však zklamala očekávání obou; a když Marianne, poté co trvala na tom, že vstane, přiznala, že nemůže sedět, a dobrovolně se vrátila do postele, Elinor byla velmi ochotna přijmout radu paní Jenningsové poslat pro palmerovského lékárníka.

Přišel, prohlédl svou pacientku, a ačkoli slečnu Dashwoodovou povzbuzoval, aby očekávala, že velmi málo dní uvede její sestru do zdraví, přesto tím, že prohlásil, že její porucha má hnilobný sklon, a dovolil, aby mu z úst uklouzlo slovo „nákaza“, způsobil okamžitý poplach u paní Palmerové kvůli jejímu děťátku. Paní Jenningsová, která od začátku byla nakloněna považovat Marianneinu stížnost za vážnější než Elinor, nyní pohlížela velmi vážně na zprávu pana Harrise, a potvrzujíc Charlottiny obavy a opatrnost, naléhala na nutnost jejího okamžitého odstěhování s dítětem; a pan Palmer, ačkoli zacházel s jejich obavami jako s pošetilými, shledal úzkost a dotírání své ženy příliš

velkými, aby se jim mohl bránit. Její odjezd byl tedy rozhodnut; a do hodiny po příchodu pana Harrise vyrazila se svým chlapečkem a jeho chůvou do domu blízkého příbuzného pana Palmera, který bydlel několik mil za Bathem; kam její manžel na její naléhavou žádost slíbil, že se k ní za den nebo dva přidá; a kam byla stejně naléhavá, aby ji doprovodila i její matka. Paní Jenningsová však s laskavostí srdce, pro kterou si ji Elinor opravdu zamilovala, prohlásila své rozhodnutí nehnout se z Clevelandu, dokud Marianne zůstane nemocná, a snažit se jí svou vlastní pozornou péčí nahradit místo matky, od níž ji odvezla; a Elinor ji při každé příležitosti shledala nejochotnější a nejčinnější pomocnicí, dychtivou podílet se na všech jejích únavách a často svou lepší zkušeností v opatrování podstatně užitečnou.

Chudinka Marianne, malátná a sklíčená povahou své choroby a cítící se celkově nemocná, nemohla už doufat, že zítřek ji najde uzdravenou; a myšlenka na to, co by zítřek přinesl, nebýt této nešťastné nemoci, činila každý neduh těžkým; neboť toho dne měli zahájit cestu domů; a doprovázeny po celou cestu služebným paní Jenningsové, měly následujícího dopoledne svou matku překvapit. To málo, co řekla, bylo pouhé naříkání nad tímto nevyhnutelným zpožděním; ačkoli se Elinor snažila povznést jí náladu a přimět ji věřit, jak si *tehdy* sama opravdu věřila, že bude velmi krátké.

Následující den nepřinesl ve stavu pacientky málo nebo žádnou změnu; rozhodně nebyla lépe, a kromě toho, že nebylo zlepšení, se nezdála být hůře. Jejich společnost se nyní dále zmenšila; neboť pan Palmer, ačkoli velmi neochotný odjet jak z pravého lidství a dobromyslnosti, tak z nelibosti k tomu, aby vypadalo, že byl svou ženou zastrašen a odehnán, byl nakonec plukovníkem Brandonem přesvědčen, aby splnil svůj slib a následoval ji; a zatímco se připravoval k odjezdu, sám plukovník Brandon s mnohem větším přemáháním začal mluvit o tom, že by odjel také. Zde však laskavost paní Jenningsové zasáhla nejpřijatelněji; neboť poslat plukovníka pryč, zatímco jeho láska byla

v takové tísni kvůli své sestře, by znamenalo zbavit je oba, jak si myslela, všeho pohodlí; a tak mu rovnou řekla, že jeho pobyt v Clevelandu je pro ni samu nutný, že od něj bude chtít, aby s ní večer hrál piketu, zatímco slečna Dashwoodová bude nahoře se svou sestrou, atd., tak silně na něj naléhala, aby zůstal, že on, který splnil první přání svého vlastního srdce svým povolným souhlasem, nemohl dlouho ani předstírat námitky; zvláště protože prosba paní Jenningsové byla vřele podpořena panem Palmerem, který v tom, že nechával za sebou osobu tak schopnou pomáhat nebo radit slečně Dashwoodové v jakémkoli naléhavém případě, nalézal zjevnou úlevu pro sebe.

Marianne byla ovšem o všech těchto opatřeních udržována v nevědomosti. Nevěděla, že byla prostředkem k tomu, že majitelé Clevelandu odjeli asi sedm dní od jejich příjezdu. Nepřekvapilo ji, že neviděla paní Palmerovou; a protože ji to rovněž netrápilo, nikdy nezmínila její jméno.

Dva dny uplynuly od odjezdu pana Palmera a její stav pokračoval, s málo odchylkami, stejný. Pan Harris, který ji denně navštěvoval, stále směle hovořil o rychlém uzdravení, a slečna Dashwoodová byla stejně nadějná; ale očekávání ostatních rozhodně nebylo tak veselé. Paní Jenningsová se velmi brzy po záchvatu rozhodla, že se Marianne z toho nikdy nedostane, a plukovník Brandon, který byl hlavně užitečný tím, že naslouchal předtuchám paní Jenningsové, nebyl v duševním rozpoložení, aby odolal jejich vlivu. Snažil se sám sebe vyvést z obav, které odlišný úsudek lékárníka zdánlivě činil absurdními; ale mnohé hodiny každého dne, během nichž byl zanechán zcela sám, byly jen příliš příznivé pro vpouštění každé pochmurné myšlenky, a nemohl ze své mysli vypudit přesvědčení, že už Marianne nespatří.

Ráno třetího dne však pochmurná předtucha obou byla téměř rozehnána; neboť když pan Harris přijel, prohlásil svou pacientku za podstatně lepší. Její puls byl mnohem silnější a každý příznak příznivější než při předchozí návštěvě. Elinor, utvrzená v každé příjemné

naději, byla samá veselost; radujíc se, že ve svých dopisech matce dala přednost svému vlastnímu úsudku před úsudkem své přítelkyně, zlehčujíc tak indispozici, která je zdržela v Clevelandu; a téměř určujíc dobu, kdy by Marianne mohla cestovat.

Ale den se neuzavřel tak příznivě, jak začal. K večeru se Marianne znovu rozstonala, těžší, neklidnější a nepohodlnější než předtím. Její sestra, přesto stále nadějná, byla ochotná připsat tu změnu ničemu víc než únavě ze sezení, zatímco jí stlali postel; a pečlivě podávajíc předepsané posilující prostředky, viděla ji s uspokojením konečně se nořící do dřímoty, od níž očekávala nejblahodárnější účinky. Její spánek, ačkoli ne tak klidný, jak si Elinor přála, trval značnou dobu; a dychtivá sama pozorovat jeho výsledek, rozhodla se u ní sedět po celou jeho dobu. Paní Jenningsová, nic nevědouc o jakékoli změně u pacientky, šla neobvykle brzy do postele; její služebná, která byla jednou z hlavních ošetřovatelek, se bavila v pokoji hospodyně, a Elinor zůstala sama s Marianne.

Odpočinek té druhé se stával čím dál víc rušený; a její sestra, která s neutuchající pozorností sledovala její neustálé změny polohy a slyšela časté, ale neartikulované zvuky stížností, jež přecházely přes její rty, byla téměř pokoušena vzbudit ji z tak bolestné dřímoty, když Marianne, náhle probuzená nějakým náhodným zvukem v domě, prudce se zvedla a s horečnatou divokostí vykřikla:

„Přijíždí maminka?“

„Zatím ne,“ zvolala ta druhá, skrývajíc svůj děs a pomáhajíc Marianne znovu si lehnout, „ale bude zde, doufám, dřív než dlouho. Je to, chápeš, od nás velký kus do Bartonu.“

„Ale nesmí objíždět Londýnem,“ zvolala Marianne stejně překotným způsobem. „Nikdy ji neuvidím, pokud pojede přes Londýn.“

Elinor s poplachem rozpoznala, že není zcela při sobě, a ve snaze ji utišit jí dychtivě nahmatala puls. Byl nižší a rychlejší než kdy předtím! a Marianne, stále divoce mluvíc o mamince, její poplach se zvyšoval

tak rychle, že se rozhodla okamžitě poslat pro pana Harrise a vypravit posla do Bartonu pro její matku. Poradit se s plukovníkem Brandonem o nejlepším způsobu, jak toho druhého dosáhnout, byla myšlenka, která bezprostředně následovala rozhodnutí o jejím vykonání; a jakmile přivolala služebnou, aby zaujala její místo u sestry, pospíšila dolů do salonu, kde věděla, že obvykle bývá k nalezení v mnohem pozdější hodinu, než byla tato.

Nebyl čas na váhání. Její obavy a její obtíže byly okamžitě před ním. Její obavy, které on neměl odvahu, žádnou důvěru, aby se je pokusil odstranit; naslouchal jim v mlčenlivém zoufalství; ale její obtíže byly okamžitě odstraněny, neboť s pohotovostí, jež jako by vypovídala o tom, že situace a služba byly v jeho mysli připraveny předem, se nabídl sám jako posel, který přiveze paní Dashwoodovou. Elinor nekladla žádný odpor, který by se nedal snadno překonat. Poděkovala mu stručnou, byť vroucí vděčností, a zatímco on šel popohnat svého sluhu se zprávou pro pana Harrise a s příkazem pro poštovní koně rovnou, napsala několik řádků své matce.

Útěcha z takového přítele v onom okamžiku, jakým byl plukovník Brandon – anebo z takového společníka pro její matku – jak vděčně to pociťovala! Společník, jehož úsudek bude vést, jehož přítomnost musí ulevit, a jehož přátelství může konejšit! Nakolik se otřes takového povolání *mohl* pro ni zmírnit, jeho přítomnost, jeho způsoby, jeho pomoc jej zmírní.

On zatím, ať cítil cokoli, jednal se vší pevností soustředěné mysli, s největším chvatem učinil všechna nezbytná opatření a přesně vypočítal čas, v němž by mohla očekávat jeho návrat. Žádný okamžik nebyl ztracen zbytečným zdržováním. Koně přijeli ještě dřív, než byli očekáváni, a plukovník Brandon jen stiskl její ruku s pohledem slavnostnosti a několika slovy vyřčenými příliš tiše, než aby doléhala k jejímu uchu, spěchal do kočáru. Bylo tehdy asi dvanáct hodin, a ona se vrátila do pokoje své sestry, aby čekala na příjezd lékárníka a aby u ní bděla

po zbytek noci. Byla to noc téměř stejné trýzně pro obě. Hodina za hodinou ubíhala v bezesné bolesti a deliriu na straně Marianne a v nejkrutější úzkosti na straně Elinor, než se pan Harris objevil. Její obavy, jednou vzbuzené, platily svou nadměrností za všechnu její předchozí jistotu; a služebná, která s ní bděla, protože nedovolila paní Jenningsové, aby byla přivolána, ji trýznila ještě víc narážkami na to, co si její paní vždycky myslela.

Marianneiny myšlenky se stále, v přestávkách, nesouvisle upínaly na matku, a kdykoli zmínila její jméno, bodlo to u srdce chudinku Elinor, která, vyčítajíc si, že si zahrávala s tolika dny nemoci, a toužíc po nějaké okamžité úlevě, si představovala, že brzy může být každá úleva marná, že všechno bylo odkládáno příliš dlouho, a představovala si svou trpící matku, přijíždějící příliš pozdě, než aby viděla toto milé dítě, nebo než aby ji viděla při rozumu.

Právě se chystala znovu poslat pro pana Harrise, nebo kdyby *on* nemohl přijít, pro nějakou jinou radu, když ten první – ale až po páté hodině – přijel. Jeho názor však částečně odčinil jeho zdržení, protože ačkoli uznal velmi nečekanou a nepříjemnou změnu u své pacientky, nepřipouštěl, že by nebezpečí bylo podstatné, a mluvil o úlevě, kterou musí přinést nový způsob léčby, s důvěrou, která se, v menší míře, přenesla na Elinor. Slíbil, že se zase stane za tři nebo čtyři hodiny, a opustil pacientku i její úzkostnou opatrovnici klidnější, než jaké je nalezl.

Se silným znepokojením a s mnoha výčitkami za to, že nebyla přivolána na pomoc, slyšela paní Jenningsová ráno, co se stalo. Její dřívější obavy, nyní s větším důvodem obnovené, jí nenechaly žádnou pochybu o průběhu; a ačkoli se snažila mluvit k Elinor s útěchou, její přesvědčení o nebezpečí sestry jí neumožňovalo nabídnout útěchu naděje. Její srdce bylo opravdu zarmoucené. Rychlý úpadek, časná smrt dívky tak mladé, tak krásné jako Marianne, musely zasáhnout méně zaujatou osobu znepokojením. Na soucit paní Jenningsové měla

další nároky. Byla po tři měsíce její společnicí, byla stále pod její péčí a bylo známo, že byla velmi ublížena a dlouho nešťastná. Trápení její sestry rovněž, zvláště oblíbenkyně, bylo před ní; a co se jejich matky týkalo, když paní Jenningsová uvážila, že Marianne by mohla být pro *ni* tím, čím byla Charlotta pro ni samu, její sympatie s *jejím* utrpením byla velmi upřímná.

Pan Harris byl přesný ve své druhé návštěvě; ale přišel, aby byl ve svých nadějích na to, co by poslední měla přinést, zklamán. Jeho léky selhaly; horečka nepolevila; a Marianne jen klidnější – nebyla sama sebou víc – zůstávala v těžkém strnutí. Elinor, zachycujíc všechny a víc než všechny jeho obavy v okamžiku, navrhla přivolat další radu. Ale on to pokládal za zbytečné: měl ještě něco jiného vyzkoušet, nějaký další čerstvý přípravek, o jehož úspěchu byl stejně přesvědčen jako o posledním, a jeho návštěva se uzavřela povzbuzujícími ujištěními, která doléhala k uchu, ale nemohla vniknout do srdce slečny Dashwoodové. Byla klidná, kromě chvil, kdy pomyslela na svou matku; ale byla téměř beznadějná; a v tomto stavu pokračovala až do poledne, sotva se hnouc od sestřiny postele, s myšlenkami bloudícími od jednoho obrazu zármutku, jednoho trpícího přítele k druhému, a s duší nejvíce stísněnou hovorem paní Jenningsové, která se neostýchala přisuzovat tíži a nebezpečí tohoto záchvatu mnohým týdnům předchozí indispozice, kterou Marianneino zklamání přineslo. Elinor cítila veškerou rozumnost té myšlenky, a dávala čerstvou mučivost jejím úvahám.

Kolem poledne však začala – ale s opatrností – s obavami ze zklamání, které ji po nějakou dobu udržovaly v mlčenlivosti, dokonce i před svou přítelkyní – představovat si, doufat, že by mohla rozeznat drobné zlepšení v sestřině pulsu; čekala, pozorovala, znovu a znovu jej vyšetřovala; a nakonec, s pohnutím těžším pochovat pod vnějším klidem než všechen její předchozí zármutek, se odvážila sdělit své naděje. Paní Jenningsová, ačkoli nucena po prozkoumání uznat dočasné oživení, se snažila udržet svou mladou přítelkyni od toho, aby si do-

přávala myšlenku na jeho pokračování; a Elinor, vzpomínajíc si na každé napomenutí k nedůvěře, si rovněž řekla, aby nedoufala. Ale bylo pozdě. Naděje už vstoupila; a cítíc všechno její úzkostné chvění, naklonila se nad svou sestru, aby pozorovala – sotva věděla, co. Uplynula půlhodina a příznivý příznak jí stále žehnal. Vznikly dokonce další, aby ho potvrdily. Její dech, její pleť, její rty, vše ujišťovalo Elinor znaky zlepšení; a Marianne na ni upřela oči rozumným, byť malátným pohledem. Úzkost a naděje ji nyní tížily stejnou měrou a nenechávaly jí ani chvíli klidu až do příjezdu pana Harrise ve čtyři hodiny; kdy jeho ujištění, jeho blahopřání ke zotavení její sestry dokonce překonávajícímu jeho očekávání jí dala důvěru, útěchu a slzy radosti.

Marianne byla po všech stránkách podstatně lépe, a on ji prohlásil zcela mimo nebezpečí. Paní Jenningsová, snad spokojena částečným ospravedlněním svých předtuch, které bylo nalezeno v jejich nedávném poplachu, si dovolila důvěřovat jeho úsudku a připustila, s nelíčenou radostí a brzy s nedvojsmyslnou veselostí, pravděpodobnost úplného uzdravení.

Elinor nemohla být veselá. Její radost byla jiného druhu a vedla k čemukoli jinému než k rozjaření. Marianne obnovená pro život, zdraví, přátele i pro svou zbožňující matku, byla myšlenka naplňující její srdce pocity vzácného uspokojení a rozšiřující je ve vroucí vděčnosti; ale nevedla k žádným vnějším projevům radosti, žádným slovům, žádným úsměvům. Vše v Elinořině hrudi bylo spokojeností, mlčenlivou a silnou.

Pokračovala u své sestry s malou přestávkou po celé odpoledne, utišujíc každý strach, uspokojujíc každý dotaz jejích oslabených sil, poskytujíc každou pomoc a sledujíc téměř každý pohled a každý dech. Možnost návratu nemoci by jí ovšem v některých okamžicích přišla, aby jí připomněla, co je úzkost; ale když viděla, při svém častém a drobném zkoumání, že každý příznak uzdravení trvá, a viděla, že

Marianne v šest hodin upadla do klidného, stálého a podle všeho pohodlného spánku, umlčela každou pochybnost.

Čas se nyní blížil, kdy bylo možné očekávat návrat plukovníka Brandona. V deset hodin, věřila, nebo alespoň ne mnohem později bude její matka osvobozena z hrozného napětí, v němž nyní musí k nim cestovat. A plukovník také! snad jen o málo menší předmět soucitu! Ach! jak pomalý byl postup času, který je přesto udržoval v nevědomosti!

V sedm hodin, nechávajíc Marianne stále sladce usnulou, se připojila k paní Jenningsové v salonu k čaji. Od snídaně ji odrazovaly její obavy a od oběda jejich náhlý obrat, takže toho moc nesnědla; a dosavadní občerstvení, s takovými pocity spokojenosti, s nimiž je přijala, bylo tudíž zvlášť vítané. Paní Jenningsová by ji byla ve svém závěru přemluvila, aby si před matčiným příjezdem trochu odpočinula, a aby *ona* zaujala její místo u Marianne; ale Elinor neměla v onom okamžiku pocit únavy, žádnou schopnost spánku kolem sebe, a neměla být držena pryč od své sestry zbytečný okamžik. Paní Jenningsová ji tedy doprovodila nahoru do pokoje nemocné, aby se přesvědčila, že vše pokračuje v pořádku, nechala ji tam opět v její péči a jejích myšlenkách a odebrala se do svého vlastního pokoje psát dopisy a spát.

Noc byla chladná a bouřlivá. Vítr řval kolem domu a déšť bušil do oken; ale Elinor, všechna šťastná uvnitř, si toho nevšímala. Marianne prospala každý poryv; a cestující – ti měli bohatou odměnu v záloze za každou současnou nepohodu.

Hodiny odbily osmou. Kdyby bylo bývalo deset, Elinor by byla přesvědčena, že v onom okamžiku slyší, jak k domu přijíždí kočár; a tak silné bylo přesvědčení, že *slyší*, přes *téměř* nemožnost, že by už byli přijeli, že se přesunula do přilehlého přípravního pokojíku a otevřela okenici, aby se o pravdě ujistila. Hned viděla, že její uši ji nepodvedly. Zářivé lampy kočáru byly ihned na dohled. V jejich nejistém světle myslela, že rozeznává, že je tažen čtyřmi koňmi; a to, ačkoli vyjadřo-

valo nadměrnost poplachu její chudinky matky, dávalo jisté vysvětlení takové nečekané rychlosti.

Nikdy v životě neshledala Elinor tak obtížné zůstat klidná jako v onom okamžiku. Vědomí toho, co její matka musí cítit, když kočár zastaví přede dveřmi – její pochybnosti – její děs – snad její zoufalství! – a toho, co *ona* má říci! – s takovým vědomím bylo nemožné zůstat klidná. Vše, co zbývalo udělat, bylo rychle; a tedy zdržujíc se jen tak dlouho, aby mohla nechat služebnou paní Jenningsové se svou sestrou, pospíšila dolů.

Shon ve vestibulu, který prošla vnitřní předsíní, ji ujistil, že už jsou v domě. Vrhla se do salonu – vstoupila do něj – a uviděla jen Willoughbyho.

XLIV.

Elinor, uskočivši zpět s výrazem hrůzy při pohledu na něj, poslechla první popud svého srdce tím, že se okamžitě obrátila, aby pokoj opustila, a její ruka už byla na klice, když její pohyb zastavilo to, že se k ní chvatně přiblížil, pravě hlasem spíš rozkazovačným než prosebným:

„Slečno Dashwoodová, na půl hodiny – na deset minut – prosím vás, zůstaňte."

„Ne, pane," odpověděla s pevností, „*nezůstanu*. Vaše záležitost nemůže být se *mnou*. Služebnictvo, předpokládám, vám zapomnělo říct, že pan Palmer není doma."

„I kdyby mi byli řekli," zvolal s prudkostí, „že je pan Palmer a všichni jeho příbuzní u čerta, nebylo by mě to ode dveří odvrátilo. Má záležitost je s vámi, a jedině s vámi."

„Se mnou!" v nejvyšším údivu – „nu dobře, pane – rychle – a je-li to možné – ne tak prudce."

„Posaďte se a budu obojí."

Zaváhala; nevěděla, co dělat. Napadla ji možnost, že plukovník Brandon by mohl přijet a najít ji tu. Ale slíbila, že ho vyslechne, a její zvědavost ne méně než její čest byla v sázce. Po chvilce rozmyslu tedy, dospěvši k tomu, že prozíravost vyžaduje spěch a že její svolení ten spěch nejlépe podpoří, mlčky přešla ke stolu a posadila se. Posadil se do protější židle a půl minuty žádný z nich nepronesl ani slovo.

„Rychle prosím, pane," řekla Elinor netrpělivě; „nemám času nazbyt."

Seděl v postoji hlubokého rozjímání a zdálo se, že ji neslyší.

„Vaše sestra," řekl náhle za chvíli, „je mimo nebezpečí. Slyšel jsem to od služebného. Bůh buď pochválen! Ale je to pravda? Je to opravdu pravda?"

Elinor nemluvila. Opakoval otázku s ještě větší dychtivostí.

„Proboha, řekněte mi, je mimo nebezpečí, nebo není?"

„Doufáme, že je."

Vstal a přešel přes pokoj.

„Kdybych to byl věděl před půlhodinou; ale když už *jsem* tady," hovoře s nucenou živostí, jak se vracel ke svému sedadlu, „co na tom záleží? Pro jednou, slečno Dashwoodová – snad to bude naposled – buďme spolu veselí. Mám skvělou náladu pro veselí. Řekněte mi upřímně," hlubší ruměnec mu pokryl líce, „pokládáte mě spíš za ničemu nebo za hlupáka?"

Elinor na něj hleděla s větším údivem než kdykoli předtím. Začínala si myslet, že musí být opilý; cizota takové návštěvy a takových způsobů se jinak nezdála pochopitelná; a s tímto dojmem okamžitě vstala řkouc:

„Pane Willoughby, radím vám, abyste se nyní vrátil do Combe. Nemám volno, abych s vámi déle zůstala. Ať je vaše záležitost se mnou jakákoli, bude lépe si ji připomenout a vysvětlit zítra."

„Chápu vás," odpověděl s výmluvným úsměvem a hlasem dokonale klidným; „ano, jsem velmi opilý. Pinta portru s mým studeným hovězím v Marlborough stačila, aby mě povalila."

„V Marlborough!" zvolala Elinor, čím dál víc na rozpacích, co má na mysli.

„Ano – opustil jsem Londýn dnes ráno v osm hodin, a jediných deset minut, které jsem od té doby strávil mimo svůj kočár, mi získalo oběd v Marlborough."

Stálost jeho vystupování a jiskrnost jeho oka, zatímco mluvil, přesvědčila Elinor, že ať by ho k Clevelandu přivedla jakákoli jiná neo-

mluvitelná pošetilost, nepřivedlo ho tam opilství, a řekla po chvilce rozmyslu:

„Pane Willoughby, *měl byste* cítit, a já určitě *cítím*, že po tom, co se stalo, váš příchod sem tímto způsobem a vnucování se mi vyžaduje velmi zvláštní omluvu. Co tím míníte?“

„Mám v úmyslu,“ řekl s vážnou energií, „pokud mohu, přimět vás, abyste mě nenáviděla o jeden stupeň méně než *nyní*. Mám v úmyslu nabídnout nějaký druh vysvětlení, nějaký druh omluvy za minulost; otevřít vám své celé srdce, a tím, že vás přesvědčím, že ačkoli jsem byl vždy omezenec, nebyl jsem vždy darebák, získat něco jako odpuštění od Ma… od vaší sestry.“

„Je to skutečný důvod vašeho příchodu?“

„Na mou duši je,“ zněla jeho odpověď, s vřelostí, která přivedla celého někdejšího Willoughbyho k její vzpomínce a navzdory ní samé ji přiměla pokládat ho za upřímného.

„Je-li to vše, můžete být už spokojen; neboť Marianne vám *dávno* odpustila.“

„Odpustila?“ zvolal stejně dychtivým tónem. „Pak mi odpustila dřív, než měla. Ale ona mi odpustí znovu, a to na rozumnějších základech. *Nyní* mě budete poslouchat?“

Elinor sklonila hlavu na souhlas.

„Nevím,“ řekl po chvilce očekávání na její straně a zamyšlenosti na své, „jak *vy* jste si mé chování ke své sestře vysvětlila, nebo jaký ďábelský motiv jste mi přisoudila. Snad o mně stěží budete smýšlet lépe; stojí to však za zkoušku, a uslyšíte vše. Když jsem se poprvé stal důvěrným ve vaší rodině, neměl jsem jiného úmyslu, jiného záměru v té známosti než strávit svůj čas příjemně, zatímco jsem byl nucen zůstat v Devonshiru, příjemněji, než jsem to kdy předtím učinil. Krásná osoba vaší sestry a její zajímavé způsoby mě nemohly nepotěšit; a její chování ke mně, téměř od počátku, bylo takového druhu – je udivující, když se zamyslím nad tím, co *ona* byla, že mé srdce mohlo zůstat tak

necitelným! Ale zprvu musím přiznat, že se tím povznášela jen má marnivost. Bezstarostný o její štěstí, myslící jen na svou zábavu, poddávající se citům, které jsem si vždycky příliš dopřával, snažil jsem se, všemi prostředky ve své moci, aby se jí líbil, bez jakéhokoli úmyslu její náklonnost opětovat."

Slečna Dashwoodová, v tomto bodě obrátivši k němu oči s nejpohoršlivějším pohrdáním, ho zastavila řkouc:

„Sotva stojí za to, pane Willoughby, abyste pokračoval ve svém líčení nebo abych vás déle poslouchala. Po takovém začátku nemůže následovat nic. Nenechávejte mě trpět tím, že budu něco dalšího slyšet o tom tématu."

„Trvám na tom, abyste vyslechla celé," odpověděl. „Mé jmění nebylo nikdy velké a vždy jsem byl rozhazovačný, vždy ve zvyku stýkat se s lidmi s lepším příjmem než já sám. Každý rok od mé plnoletosti, nebo myslím, že i předtím, přispěl k mým dluhům; a ačkoli smrt mé staré sestřenice, paní Smithové, mě měla osvobodit, přesto, protože ta událost byla nejistá a snad vzdálená, bylo nějakou dobu mým záměrem obnovit své poměry sňatkem s majetnou ženou. Připoutat se tedy k vaší sestře nebylo věcí, nad kterou by se dalo přemýšlet; a s podlostí, sobectvím, krutostí, které žádný rozhořčený, žádný pohrdavý pohled, ani ten váš, slečno Dashwoodová, nemůže kdy dost odsoudit – takto jsem jednal, snaže se získat její náklonnost, aniž bych pomyslel, že ji opětuji. Ale jedno pro mě lze říci: dokonce i v onom hrůzném stavu sobecké marnivosti jsem nevěděl rozsah škody, kterou jsem zamýšlel, protože jsem *tehdy* nevěděl, co to je milovat. Ale poznal jsem to vůbec někdy? Dalo by se o tom pochybovat; neboť kdybych byl opravdu miloval, mohl bych obětovat své city marnivosti, hrabivosti? Nebo, co víc, mohl bych obětovat její? Ale učinil jsem to. Abych se vyhnul srovnávací chudobě, kterou by její náklonnost a její společnost zbavily všech jejích hrůz, ztratil jsem, tím, že jsem se povznesl k blahobytu, vše, co ho mohlo učinit požehnáním."

„Vy jste tedy," řekla Elinor, trochu obměkčená, „jednou věřil, že k ní jste připoután?"

„Odolat takovému půvabu, odolat takové něžnosti! Je na zemi muž, který by to dokázal? Ano, zjistil jsem, že se v nepostřehnutelných stupních k ní upřímně připoutávám; a nejšťastnější hodiny mého života byly ty, které jsem s ní strávil, když jsem cítil, že mé úmysly jsou přísně počestné a mé city bez výčitek. Dokonce *tehdy* však, kdy jsem už byl zcela odhodlán ucházet se o ni, dopouštěl jsem si zcela nepatřičně odkládat den za dnem okamžik, kdy tak učiním, z nechuti vstupovat do závazku, dokud byly mé poměry tak hluboce rozházeny. Nebudu zde argumentovat – ani se nezastavím, abyste *vy* mohla rozvést absurditu, a horší než absurditu toho, že jsem váhal zavázat svou víru tam, kde má čest už byla vázána. Výsledek dokázal, že jsem byl mazaný hlupák, prozíravě si zajišťující možnou příležitost, abych se stal navždy opovrženíhodným a bídným. Konečně však mé rozhodnutí padlo a já jsem se rozhodl, jakmile ji mohu zastihnout o samotě, ospravedlnit pozornosti, které jsem jí tak neúchylně prokazoval, a otevřeně ji ujistit o náklonnosti, kterou jsem si už dal tolik práce dávat najevo. Ale mezitím – v mezičase oněch několika málo hodin, které měly uplynout, než budu mít příležitost s ní promluvit v soukromí – nastala okolnost – nešťastná okolnost, která zničila veškeré mé rozhodnutí, a s ním veškeré mé pohodlí. Došlo k odhalení," zde zaváhal a sklopil zrak. „Paní Smithová byla nějakým způsobem informována, předpokládám nějakým vzdáleným příbuzným, v jehož zájmu bylo zbavit mě její přízně, o jedné záležitosti, o jednom poměru – ale nemusím se dále vysvětlovat," dodal, pohlížeje na ni se zvýšenou barvou a tázavým okem, „vaše blízká důvěrnost – pravděpodobně jste tu celou historii slyšela už dávno."

„Slyšela," odpověděla Elinor, rovněž se červenajíc a znovu zatvrzujíc své srdce proti jakémukoli soucitu s ním, „slyšela jsem to vše. A jak

jakoukoli část své viny v té strašné věci vysvětlíte, přiznávám, přesahuje mé chápání.“

„Pamatujte,“ zvolal Willoughby, „od koho jste tu zprávu obdržela. Mohla být nestranná? Uznávám, že její situace a její povaha měly být mnou respektovány. Nemíním se ospravedlňovat, ale zároveň vás nemohu nechat předpokládat, že nemám nic, co bych uvedl – že protože byla ublížena, byla bezúhonná, a protože *já* byl prostopášník, *ona* musí být světice. Byla-li prudkost jejích vášní, slabost jejího rozumu – nemíním se však obhajovat. Její náklonnost ke mně si zasloužila lepší zacházení, a já si často, s velikou sebevýčitkou, připomínám tu něžnost, která po velmi krátkou dobu měla moc vzbudit jakoukoli odpověď. Přál bych si – z celého srdce bych si přál, aby se to nikdy nestalo. Ale neublížil jsem jen jí; ublížil jsem také jedné, jejíž náklonnost ke mně (smím-li to říct?) byla sotva méně vřelá než její; a jejíž mysl – ach! o kolik nekonečně vyšší!“

„Vaše lhostejnost však k té nešťastné dívce – musím to říci, jakkoli mi může být rozebírání takového tématu nepříjemné – vaše lhostejnost není omluvou pro vaše kruté zanedbávání jí. Nemyslete si, že vás omlouvá nějaká slabost, nějaký přirozený nedostatek rozumu z její strany, té zjevné svévolné krutosti z vaší. Musel jste vědět, že zatímco jste se bavil v Devonshiru, honil nové plány, byl stále veselý, stále šťastný, byla ona uvedena do nejkrajnější nouze.“

„Ale na mou duši, *nevěděl* jsem to,“ odpověděl vřele; „nevzpomněl jsem si, že jsem opomněl dát jí svou adresu; a zdravý rozum jí mohl napovědět, jak si ji zjistit.“

„Nu, pane, a co řekla paní Smithová?“

„Obvinila mě z toho přestupku rovnou a můj zmatek si můžete představit. Čistota jejího života, formálnost jejích pojetí, její neznalost světa – vše bylo proti mně. Samu věc jsem nemohl popřít, a každá snaha ji zmírnit byla marná. Byla, myslím, předběžně nakloněna pochybovat o mravnosti mého chování obecně, a navíc byla nespokojená

s velmi malou pozorností, s velmi malým dílem svého času, který jsem jí při své nynější návštěvě věnoval. Zkrátka, skončilo to úplnou roztržkou. Jedním krokem jsem se mohl zachránit. Ve vrcholu své mravnosti, dobrá žena! nabídla, že minulost odpustí, pokud bych si vzal Elizu. To nebylo možné – a já jsem byl formálně propuštěn z její přízně a z jejího domu. Noc po této záležitosti – měl jsem odjet ráno – jsem strávil rozvažováním, jaké má být mé budoucí jednání. Boj byl veliký – ale skončil příliš brzy. Má náklonnost k Marianne, mé důkladné přesvědčení o její náklonnosti ke mně – vše bylo nedostatečné, aby převážilo onen děs z chudoby nebo přemohlo ony falešné představy o nutnosti bohatství, k nimž jsem byl přirozeně nakloněn a které rozmařilá společnost rozmnožila. Měl jsem důvod domnívat se, že si jsem jist svou nynější ženou, pokud bych se jí ucházel, a přesvědčil jsem sám sebe, že nic jiného mi v obecné prozíravosti nezbývá učinit. Předtím mě však čekal těžký výjev, než jsem mohl Devonshire opustit; byl jsem pozván k vám na oběd právě toho dne; nějaká omluva byla tedy nutná pro mé porušení toho závazku. Ale zda bych tu omluvu měl napsat nebo doručit osobně, bylo předmětem dlouhé debaty. Vidět Marianne, cítil jsem, by bylo hrozné, a dokonce jsem pochyboval, zda ji vidět mohu znovu a dodržet své rozhodnutí. V tomto bodě jsem však podcenil svou vlastní velkomyslnost, jak ukázal výsledek; neboť jsem šel, viděl jsem ji, a viděl jsem ji nešťastnou, a opustil jsem ji nešťastnou – a opustil jsem ji doufajíc, že ji už nikdy neuvidím."

„Proč jste se zastavil, pane Willoughby?" řekla Elinor s výčitkou; „lístek by posloužil ke každému účelu. Proč bylo nutné se zastavit?"

„Bylo to nutné pro mou vlastní pýchu. Nemohl jsem snést opustit kraj způsobem, který by vás nebo zbytek sousedství přivedl k podezření o jakékoli části toho, co se opravdu stalo mezi paní Smithovou a mnou – a rozhodl jsem se tedy zastavit u chalupy cestou do Honitonu. Pohled na vaši drahou sestru však byl opravdu hrozný; a aby to bylo horší, zjistil jsem, že je sama. Všichni jste byli pryč, nevím kam.

Opustil jsem ji teprve předchozí večer, tak plně, tak pevně odhodlán v sobě jednat správně! Několik hodin ji mělo mnou zavázat navždy; a pamatuji si, jak šťastná, jak veselá byla má nálada, když jsem šel od chalupy k Allenhamu, spokojený sám se sebou, nadšený ze všech! Ale při tomto, našem posledním setkání v přátelství, jsem k ní přistoupil s pocitem viny, který mi téměř odňal schopnost přetvařovat se. Její zármutek, její zklamání, její hluboká lítost, když jsem jí řekl, že musím Devonshire tak náhle opustit – nikdy na to nezapomenu – spojené navíc s takovou důvěrou, s takovou vírou ve mě! Ach, bože! jaký jsem byl bezcitný darebák!"

Oba na několik okamžiků mlčeli. Elinor promluvila první.

„Řekl jste jí, že se brzy vrátíte?"

„Nevím, co jsem jí řekl," odpověděl netrpělivě; „bez pochyby méně, než co by měla minulost zasloužila, a vší pravděpodobností mnohem víc, než co ospravedlňovala budoucnost. Nemohu na to myslet. Nevydržím to. Potom přišla vaše drahá matka, aby mě dál mučila vší svou laskavostí a důvěrou. Díky Bohu! že mě to *mučilo*. Byl jsem bídný. Slečno Dashwoodová, nemůžete mít představu, jakou útěchu mi dává ohlédnout se na svou vlastní bídu. Mám si vůči sobě tolik vyčítat za hloupou, darebáckou pošetilost svého vlastního srdce, že všechny mé minulé útrapy pod ní jsou pro mě nyní jen triumf a jásot. Nu, odjel jsem, nechal jsem vše, co jsem miloval, a odjel jsem k těm, komu jsem byl, v nejlepším případě, pouze lhostejný. Má cesta do města – cestoval jsem svými vlastními koňmi, a tedy tak zdlouhavě – nikdo, s kým bych si promluvil – mé vlastní úvahy tak veselé – když jsem se díval dopředu, všechno tak lákavé! – když jsem se díval zpět na Barton, obraz tak konejšivý! Ach, byla to požehnaná cesta!"

Zastavil.

„Nu, pane," řekla Elinor, která, ačkoli ho litovala, netrpělivěla s jeho odchodem, „a to je vše?"

„Vše! Ne – zapomněla jste, co se stalo ve městě? Ten potupný dopis? Ukázala vám ho?“

„Ano, viděla jsem každý lístek, který byl mezi vámi.“

„Když mi došel první z jejích (jak se stalo okamžitě, protože jsem byl celou dobu ve městě), co jsem cítil, je – v obvyklém obratu, nevyslovitelné; v prostším – snad příliš prostém, aby vzbudilo nějaký cit – mé city byly velmi, velmi bolestné. Každý řádek, každé slovo bylo – v otřepaném přirovnání, které by jeho drahá pisatelka, kdyby zde byla, zakázala – dýkou do mého srdce. Dozvědět se, že Marianne je ve městě, bylo – ve stejné řeči – blesk z nebe. Blesky a dýky! Jakou výtku by mi dala! její vkus, její názory – věřím, že jsou mi známější než mé vlastní – a jsem si jist, že jsou mi dražší.“

Elinořino srdce, které v průběhu této mimořádné rozmluvy prošlo mnoha proměnami, se nyní znovu obměkčilo; přesto cítila, že její povinností je zarazit u svého společníka takové myšlenky, jako byla ta poslední.

„To není správné, pane Willoughby. Pamatujte, že jste ženatý. Vyprávějte jen to, co podle svého svědomí pokládáte za nutné, abych slyšela.“

„Marianneino psaníčko, ujišťující mě, že jsem jí stále tak drahý jako v dávných dnech – že navzdory mnoha, mnoha týdnům, co jsme byli odloučeni, byla stálá ve svých vlastních citech a plná víry v stálost mých citů jako kdy předtím – probudilo veškeré mé výčitky. Říkám probudilo, protože čas a Londýn, zaneprázdnění a rozptýlení je do jisté míry uklidnily, a stával se ze mě pěkně otužilý padouch, představující si, že jsem k ní lhostejný, a volíc představovat si, že i ona ke mně musí lhostejnou být; mluvě k sobě o naší minulé náklonnosti jako o pouhé prázdné, nedůležité záležitosti, krčíc rameny na důkaz toho, že tomu tak je, a utišujíc každou výčitku, překonávajíc každý skrupul, tím, že jsem si čas od času potají říkal: ‚Budu z celého srdce rád, uslyším-li, že se dobře vdala.‘ Ale toto psaníčko mě přimělo poznat sám

sebe lépe. Cítil jsem, že je mi nekonečně dražší než kterákoli jiná žena na světě, a že se k ní chovám potupně. Ale všechno bylo tehdy mezi slečnou Greyovou a mnou zrovna uzavřeno. Ustoupit bylo nemožné. Vše, co jsem mohl udělat, bylo vyhnout se vám oběma. Marianne jsem neposlal žádnou odpověď, maje v úmyslu tím se uchránit její další pozornosti; a nějakou dobu jsem byl dokonce rozhodnut, že se v Berkeley Street vůbec nezastavím; ale nakonec, usoudiv, že moudřejší je předstírat tvář chladné, obyčejné známosti než cokoli jiného, jsem jednoho rána bezpečně viděl, jak všichni odjíždíte z domu, a nechal jsem své jméno."

„Viděl jste nás vyjíždět z domu!"

„Zrovna tak. Překvapilo by vás slyšet, jak často jsem vás sledoval, jak často jsem byl na pokraji toho, abych na vás narazil. Vešel jsem do nejednoho obchodu, abych se vyhnul vašemu pohledu, když kočár jel kolem. Ubytovaný, jak jsem byl, v Bond Street, sotva byl den, v němž bych nezahlédl některou z vás; a jen ta nejstálejší ostražitost z mé strany, nejneúchylně převládající touha zůstat vám z očí, mohly nás tak dlouho oddělovat. Vyhýbal jsem se Middletonovým, nakolik to bylo možné, stejně jako každému jinému, kdo mohl být společnou známostí. Nevěda však o jejich pobytu ve městě, narazil jsem na sira Johna, myslím, hned v den jeho příjezdu, a den po tom, co jsem se zastavil u paní Jenningsové. Pozval mě na večírek, na taneční zábavu u sebe doma večer. Kdyby mi *nebyl* řekl jako pobídku, že vy a vaše sestra tam budete, cítil bych to jako příliš jistou věc na to, abych si troufl do jeho blízkosti. Následujícího rána přišlo další krátké psaníčko od Marianne – stále láskyplné, otevřené, bezelstné, důvěřující – vše, co by mohlo učinit *mé* chování nejvíc nenávistným. Nemohl jsem na ně odpovědět. Zkusil jsem – ale nemohl jsem sestavit větu. Ale myslel jsem na ni, věřím, každou chvíli dne. Můžete-li mě politovat, slečno Dashwoodová, litujte mé situace, jaká *tehdy* byla. S hlavou a srdcem plným vaší sestry jsem byl nucen hrát šťastného milence jiné ženě! Ty tři nebo čtyři tý-

dny byly ze všech nejhorší. Nu, konečně, jak vám nemusím říkat, jste mi byly vnuceny; a jak sladkou postavu jsem to předvedl! jaký to byl večer agónie! Marianne, krásná jako anděl na jedné straně, oslovující mě ‚Willoughby' takovým tónem! Ach, bože! natahující ke mně ruku, žádající mě o vysvětlení, s těma kouzelnýma očima upřenýma v takové výmluvné prosbě na mou tvář! a Sophia, žárlivá jako čert na druhé straně, hledící vše, co bylo… nu, nezáleží na tom; je to pryč. Takový večer! Utekl jsem od vás všech, jak nejdřív jsem mohl; ale ne dřív, než jsem viděl Marianneinu sladkou tvář bílou jako smrt. *To* byl ten poslední, poslední pohled, který jsem na ni kdy měl; poslední způsob, jakým se mi objevila. Byl to strašný pohled! přesto, když jsem si na ni dnes pomyslel jako na opravdu umírající, byla to pro mě svého druhu útěcha představit si, že vím přesně, jak se jeví těm, kdo ji vidí naposled na tomto světě. Byla přede mnou, stále přede mnou, jak jsem cestoval, ve stejném výrazu a odstínu."

Následovala krátká pauza vzájemné zamyšlenosti. Willoughby se první vzpamatoval, přerušil ji takto:

„Nuže, pospěšme a odjeďte. Vaše sestra je rozhodně lépe, rozhodně mimo nebezpečí?"

„Jsme o tom ujištěny."

„Vaše chudinka matka také! zbožňující Marianne."

„Ale ten dopis, pane Willoughby, váš vlastní dopis; máte k tomu něco říct?"

„Ano, ano, *to* zejména. Vaše sestra mi napsala znovu, chápete, hned následujícího rána. Viděla jste, co psala. Snídal jsem u Ellisonových – a její dopis, s některými jinými, mi tam byl přinesen z mého bytu. Náhodou upoutal Sophiino oko dřív než mé – a jeho velikost, elegance papíru, písmo dohromady jí okamžitě vzbudily podezření. Jakási mlhavá zpráva k ní předtím dolehla o mé náklonnosti k nějaké mladé dámě v Devonshiru, a to, co se stalo přede jejím pozorováním předchozího večera, označilo, kdo ta mladá dáma je, a učinilo ji žárlivější

než kdy. Předstírajíc onen vzduch hravosti, který je rozkošný u ženy, jíž muž miluje, otevřela dopis rovnou a přečetla jeho obsah. Byla dobře potrestána za svou drzost. Přečetla, co ji učinilo bídnou. Její bídu jsem byl schopen snést, ale její vášeň – její zlobu – každopádně musela být utišena. A zkrátka – co si myslíte o stylu dopisní korespondence mé ženy? – jemný – něžný – opravdu ženský – nebyl?“

„Vaše ženy! Dopis byl ve vašem vlastním písmu.“

„Ano, ale měl jsem pouze zásluhu otrocky opsat takové věty, pod které bych se styděl podepsat. Originál byl zcela její – její vlastní šťastné myšlenky a mírná dikce. Ale co jsem mohl dělat! Byli jsme zasnoubeni, všechno bylo v přípravě, den téměř stanoven. Ale mluvím jako hlupák. Příprava! Den! Upřímnými slovy, její peníze pro mě byly nezbytné, a v mé situaci bylo třeba udělat cokoli, aby se zabránilo roztržce. A nakonec, co záleželo mému charakteru v mínění Marianne a jejích přátel, v jakém jazyce byla má odpověď formulována? Mohl mít jen jeden výsledek. Mým úkolem bylo prohlásit se za darebáka, a zda jsem to udělal s úklonou nebo s křikem, bylo málo důležité. ‚V jejich mínění jsem navždy ztracený,‘ řekl jsem si: ‚navždy jsem vyloučen z jejich společnosti, už mě pokládají za bezcharakterního chlapíka, tento dopis je donutí jen pokládat mě za ničemu.‘ Takové byly mé úvahy, zatímco jsem v jakési zoufalé nedbalosti opisoval slova své ženy a loučil se s posledními ostatky Marianne. Její tři psaníčka – naneštěstí byla všechna v mém zápisníku, jinak bych popřel jejich existenci a navždy je ukryl – byl jsem nucen je odevzdat, a nemohl jsem je ani políbit. A pramínek vlasů – ten jsem také vždycky nosil u sebe ve stejném zápisníku, který teď madam prohledávala s tím nejvlichotivějším jedem – ten drahý pramínek – vše, každou upomínku mi vyrvala.“

„Jste velmi špatný, pane Willoughby, velmi hodný viny,“ řekla Elinor, zatímco její hlas, navzdory jí samé, prozrazoval její soucitné dojetí; „neměl byste takto mluvit ani o paní Willoughbyové, ani o mé se-

stře. Vybral jste si sám. Nebyla vám vnucena. Vaše žena má nárok na vaši zdvořilost, na vaši úctu, přinejmenším. Musí být k vám připoutána, jinak by si vás nebyla vzala. Jednat s ní nelaskavě, mluvit o ní s pohrdáním není žádným odčiněním vůči Marianne, ani nemůže myslím být úlevou pro vaše vlastní svědomí."

„Nemluvte mi o mé ženě," řekl s těžkým povzdechem; „nezaslouží si váš soucit. Věděla, že k ní nemám žádnou náklonnost, když jsme se brali. Nu, byli jsme oddáni, přijeli jsme do Combe Magny, abychom byli šťastní, a potom jsme se vrátili do města, abychom byli veselí. A nyní mě litujete, slečno Dashwoodová? Nebo jsem toto všechno řekl nadarmo? Jsem – byť jen o jeden stupeň – jsem méně vinný ve vašem mínění, než jsem byl předtím? Mé úmysly nebyly vždy špatné. Vysvětlil jsem jakoukoli část své viny?"

„Ano, jistě jste odstranil něco – trochu. Prokázal jste se, v celku, méně chybným, než jsem o vás věřila. Prokázal jste své srdce méně zkaženým, mnohem méně zkaženým. Ale sotva vím – ta bída, kterou jste způsobil – sotva vím, co by to mohlo učinit horším."

„Zopakujete své sestře, až se uzdraví, co jsem vám říkal? Dejte, ať jsem i v jejím mínění trochu zlehčen, stejně jako ve vašem. Říkáte mi, že mi už odpustila. Dejte, ať si mohu představovat, že lepší znalost mého srdce a mých nynějších citů z ní vymámí spontánnější, přirozenější, mírnější, méně důstojné odpuštění. Řekněte jí o mé bídě a mém pokání – řekněte jí, že mé srdce k ní nikdy nebylo nestálé, a chcete-li, že v tomto okamžiku je mi dražší než kdy předtím."

„Řeknu jí vše, co je nutné k tomu, co by se mohlo poměrně nazvat vaším ospravedlněním. Ale nevysvětlil jste mi zvláštní důvod svého nynějšího příchodu, ani jak jste se dozvěděl o její nemoci."

„Včera večer, v chodbě Drury Lane, jsem narazil na sira Johna Middletona, a když viděl, kdo jsem, poprvé za tyto dva měsíce se mnou promluvil. Že se mi od mé svatby vyhýbal, viděl jsem bez překvapení nebo rozmrzelosti. Nyní však jeho dobromyslná, poctivá, hloupá duše,

plná rozhořčení proti mně a starosti o vaši sestru, nemohla odolat pokušení říci mi, co věděl, že mi *musí* – ačkoli pravděpodobně nemyslel, že *bude* – strašlivě vadit. Jak drsně mohl, mi tedy řekl, že Marianne Dashwoodová umírá na hnilobnou horečku v Clevelandu – dopis obdržený toho rána od paní Jenningsové označoval její nebezpečí za nejblíže hrozící – Palmerovi všichni v leknutí ujeli, atd. Byl jsem příliš otřesen, než abych se dokázal vydávat za lhostejného i před neprozíravým sirem Johnem. Jeho srdce se obměkčilo, když vidělo mé trpět; a tolik jeho nepřízně odpadlo, že když jsme se loučili, mi téměř potřásl rukou, zatímco mi připomínal starý slib o štěněti ohaře. Co jsem cítil, když jsem slyšel, že vaše sestra umírá, a navíc umírá, věříc mi za největšího padoucha na zemi, pohrdající mnou, nenávidící mě ve svých posledních chvílích – neboť jak jsem mohl vědět, jaké strašné záměry mi mohly být přisouzeny? *Jedna* osoba, byl jsem si jist, by mě vylíčila jako schopného čehokoli – co jsem cítil, bylo strašné! Mé rozhodnutí bylo rychle učiněno, a v osm hodin dnes ráno jsem byl ve svém kočáře. Teď víte vše."

Elinor neodpověděla. Její myšlenky byly mlčky upřeny na nenapravitelnou škodu, kterou příliš časná nezávislost a její následné návyky zahálky, rozmařilosti a přepychu způsobily v mysli, v povaze, ve štěstí muže, který ke všem výhodám osoby a nadání spojoval povahu přirozeně otevřenou a poctivou a cit, náklonný naturel. Svět ho učinil rozmařilým a marnivým; rozmařilost a marnivost ho učinily chladnokrevným a sobeckým. Marnivost, hledajíc svůj vlastní vinný triumf na úkor jiné, ho zapletla do skutečné náklonnosti, kterou rozmařilost, nebo alespoň její potomstvo, nutnost, vyžadovala obětovat. Každý chybný sklon, vedoucí ho ke zlu, vedl ho rovněž k trestu. Náklonnost, od níž se proti cti, proti citu, proti každému lepšímu zájmu navenek odtrhl, nyní, kdy to už nebylo dovoleno, vládla každé jeho myšlence; a spojení, kvůli němuž její sestru s malým skrupulem opustil k bídě, pravděpodobně se stane zdrojem jeho vlastního neštěstí mnohem ne-

napravitelnější povahy. Z úvahy tohoto druhu ji po několika minutách vyvolal Willoughby, který, probíraje se z úvahy přinejmenším stejně bolestné, vyskočil v přípravě k odchodu a řekl:

„Nemá cenu tu zůstávat; musím pryč."

„Vracíte se do města?"

„Ne – do Combe Magny. Mám tam záležitosti; odtud za den nebo dva do města. Sbohem."

Natáhl ruku. Nemohla odmítnout mu podat svou; stiskl ji s náklonností.

„A vy *opravdu* si o mně myslíte něco lepšího, než jste si myslela?" řekl, pouštěje ji a opíraje se o krbovou římsu, jako by zapomněl, že má jít.

Elinor ho ujistila, že ano; že odpouští, lituje, přeje mu dobro – dokonce se zajímá o jeho štěstí – a připojila nějakou mírnou radu ohledně chování, které by jej nejpravděpodobněji podporovalo. Jeho odpověď nebyla moc povzbudivá.

„Co se toho týká," řekl, „musím protřít světem, jak jen budu moci. Rodinné štěstí je mimo úvahu. Pokud mi však bude dovoleno myslet, že vy a vaši máte zájem o můj osud a mé jednání, může to být prostředek – může mě to učinit opatrným – přinejmenším to může být něco, pro co žít. Marianne je pro mě ovšem navždy ztracena. Kdybych byl byť jakousi požehnanou náhodou opět na svobodě…"

Elinor ho zarazila výtkou.

„Dobrá," odpověděl, „ještě jednou sbohem. Nyní odejdu a budu žít v hrůze z jediné události."

„Co máte na mysli?"

„Svatbu vaší sestry."

„Mýlíte se velmi. Nemůže vám být ztracenější, než vám je nyní."

„Ale získá ji někdo jiný. A pokud by tím někým měl být zrovna on, jehož ze všech ostatních bych nejméně snesl – ale nezůstanu, abych se připravil o veškerou vaši soucitnou dobrou vůli tím, že bych ukázal, že

tam, kde jsem nejvíc ublížil, mohu nejméně odpustit. Sbohem – Bůh vám žehnej!“

A s těmito slovy téměř vyběhl z pokoje.

XLV.

Elinor po jeho odchodu ještě dlouho, a dokonce i poté, co zvuk jeho kočáru dozněl, zůstala příliš zavalena nahromaděnými myšlenkami, které se mezi sebou lišily v mnohém, ale jejichž výsledkem byl veskrze smutek, než aby dokázala pomyslet alespoň na svou sestru.

Willoughby, on, jehož před pouhou půlhodinou nenáviděla jako nejbídnějšího z mužů, Willoughby, přes všechny své chyby, v ní vyvolal určitou míru soucitu s utrpením, které si sám způsobil, až na něj musela myslet jako na někoho, kdo je nyní navěky odloučen od její rodiny, s něhou, s lítostí, odpovídající spíš, jak si záhy přiznala, jeho přáním než jeho zásluhám. Cítila, že jeho vliv na její mysl zesilují okolnosti, kterým by rozum neměl přikládat váhu: jeho mimořádně přitažlivý zjev, jeho otevřené, laskavé a živé vystupování, které mu nebylo za zásluhu, a jeho stále vroucí láska k Marianne, kterou si ani nebylo nevinné dopřávat. Cítila však, že tomu tak je, dlouho, dlouho předtím, než dokázala jeho vliv cítit méně.

Když se nakonec vrátila k nic netušící Marianne, zastihla ji právě se probouzející, osvěženou po tak dlouhém a sladkém spánku do té míry, v jakou doufala. Elinořino srdce bylo přeplněné. Minulost, přítomnost, budoucnost, Willoughbyho návštěva, Marianneina bezpečnost a očekávaný příjezd matky ji dohromady uvedly v takové rozrušení, které zahnalo každý příznak únavy a nechávalo ji jen v obavě, aby se před svou sestrou neprozradila. Krátká však byla doba, po kterou ji ten strach mohl zaměstnávat, neboť ani ne půl hodiny poté, co Willoughby opustil dům, byla znovu zavolána dolů zvukem dalšího kočáru.

Dychtivá ušetřit matku každé zbytečné chvíle hrozného napětí, hned se rozběhla do haly a dosáhla vnějších dveří zrovna včas, aby ji přijala a podepřela, když vstupovala dovnitř.

Paní Dashwoodová, jejíž hrůza při blížení se k domu v ní vyvolala téměř přesvědčení, že Marianne už není mezi živými, neměla hlas, aby se po ní zeptala, neměla hlas ani pro Elinor; ale *ta*, nečekajíc ani na pozdrav, ani na dotaz, jí hned sdělila radostnou úlevu; a matka, přijímajíc ji se vší obvyklou vřelostí, byla v mžiku stejně přemožena svým štěstím jako předtím svými obavami. Dcera a přítel ji podpírali, když ji vedli do salonu; a tam, ronící slzy radosti, byť stále neschopná promluvit, znovu a znovu objímala Elinor, občas se od ní obracela, aby stiskla ruku plukovníku Brandonovi, pohledem, který zároveň vyjadřoval její vděčnost i její přesvědčení, že se s ní podílí na blaženosti té chvíle. On se na ní podílel, v mlčení ještě hlubším než ona.

Jakmile se paní Dashwoodová vzpamatovala, bylo její první touhou vidět Marianne; a za dvě minuty byla u svého milovaného dítěte, drahého jí nyní víc než kdy předtím odloučením, neštěstím a nebezpečím. Elinořino potěšení z pohledu na to, co každá z nich při setkání cítila, krotila jen obava, že by to mohlo Marianne připravit o další spánek: ale paní Dashwoodová dovedla být klidná, dovedla být i prozíravá, když šlo o život dítěte, a Marianne, uspokojená vědomím, že její matka je u ní, a vědoma si toho, že je příliš slabá na rozhovor, se ochotně podřídila tichu a klidu, který předepisovala každá ošetřovatelka kolem ní. Paní Dashwoodová *chtěla* s ní bdít celou noc; a Elinor, poslušná matčiny prosby, šla do postele. Ale odpočinek, který jedna zcela bezesná noc a mnoho hodin nejvysilující úzkosti zdánlivě vyžadovaly, odháněla podrážděnost ducha. Willoughby, „chudák Willoughby“, jak si ho nyní dovolila nazývat, byl neustále v jejích myšlenkách; za nic na světě by nebyla chtěla jeho ospravedlnění neslyšet a nyní si vyčítala, nyní se obhajovala, že ho předtím odsoudila tak tvrdě. Ale její slib, že vše vylíčí své sestře, byl pokaždé bolestný. Děsila se jeho vyko-

nání, děsila se, jaký účinek by to mohlo mít na Marianne; pochybovala, zda po takovém vysvětlení bude kdy moci být s někým jiným šťastná; a na okamžik si přála, aby byl Willoughby vdovcem. Pak si vzpomněla na plukovníka Brandona, vyčítala si to, cítila, že *jeho* utrpení a *jeho* stálosti mnohem víc než jeho sokovi náleží odměna její sestry, a přála si cokoli jiného než smrt paní Willoughbyové.

Otřes z poslání plukovníka Brandona v Bartonu byl paní Dashwoodové značně zmírněn jejím vlastním předchozím znepokojením; neboť její obavy o Marianne byly tak veliké, že se už dávno rozhodla vyrazit do Clevelandu toho samého dne, bez čekání na jakoukoli další zprávu, a cestu měla před jeho příjezdem tak zařízenou, že se každou chvíli čekali Careyovi, aby odvezli Margaret pryč, protože její matka ji nechtěla brát někam, kde by mohla být nákaza.

Marianne se den ze dne lepšila a zářivá veselost pohledu i nálady paní Dashwoodové dokazovaly, že je, jak opakovaně sama prohlašovala, jednou z nejšťastnějších žen na světě. Elinor nemohla to prohlášení slyšet ani jeho důkazy pozorovat, aniž by se někdy neptala, zda si matka vůbec někdy vzpomene na Edwarda. Ale paní Dashwoodová, důvěřující střídmému líčení Elinořina vlastního zklamání, které jí Elinor poslala, se nechala unést přemírou své radosti natolik, že myslela jen na to, co by ji rozmnožilo. Marianne jí byla vrácena z nebezpečí, do něhož, jak nyní začínala cítit, ji přivedl i její vlastní pomýlený úsudek, když onu nešťastnou náklonnost k Willoughbymu podporovala; a v jejím uzdravení měla ještě další zdroj radosti, jaký Elinor nenapadl. Byl jí tedy sdělen, jakmile se jim naskytla příležitost k soukromému rozhovoru.

„Konečně jsme samy. Má Elinor, ještě nevíš celé mé štěstí. Plukovník Brandon miluje Marianne. Řekl mi to sám.“

Její dcera, cítíc střídavě potěšení i bolest, překvapení i žádné překvapení, zůstala celá mlčenlivou pozorností.

„Nikdy nejsi jako já, drahá Elinor, jinak bych se nyní tvému klidu podivila. Kdybych si sedla a přála si pro svou rodinu jakékoli možné dobro, byla bych si zvolila, aby si plukovník Brandon vzal jednu z vás, jako nejžádoucnější předmět. A věřím, že Marianne s ním bude ze dvou z vás nejšťastnější."

Elinor měla napůl chuť zeptat se jí, proč si to myslí, protože byla přesvědčena, že žádný důvod založený na nestranné úvaze o jejich věku, povahách nebo citech nelze uvést; ale její matka musela být vždy unesena svou obrazností nad jakýmkoli zajímavým tématem, a tak místo otázky to přešla úsměvem.

„Včera mi otevřel celé srdce, zatímco jsme cestovali. Vyšlo to zcela znenadání, zcela nezáměrně. Já, můžeš dobře věřit, jsem nemohla mluvit o ničem jiném než o svém dítěti; on nedokázal skrýt svou tíseň; viděla jsem, že se vyrovná mé vlastní, a on se snad, mysle si, že pouhé přátelství, jak dnes svět chodí, by neospravedlnilo tak vřelé spoluúčastnění – nebo spíš, předpokládám, zcela bez přemýšlení – poddávaje se neodolatelným citům, se mi svěřil se svou upřímnou, něžnou, stálou náklonností k Marianne. Miloval ji, má Elinor, od první chvíle, co ji spatřil."

Zde však Elinor rozpoznala – ne řeč, ne vyznání plukovníka Brandona, ale přirozené ozdoby živé matčiny obraznosti, která si vše upravovala, jak si zrovna chtěla, aby jí to lahodilo.

„Jeho oddanost k ní, nekonečně překonávající cokoli, co kdy Willoughby cítil nebo předstíral, o tolik vřelejší, oč upřímnější nebo stálejší – ať to máme nazývat jakkoli –, trvala přes všechno vědomí nešťastné zaujatosti drahé Marianne pro toho bezcenného mladíka! – a bez sobectví – bez toho, aby živil naději! – byl by ji dovedl vidět šťastnou s jiným – Taková ušlechtilá mysl! – taková otevřenost, taková upřímnost! – nikdo se v *něm* nemůže zmýlit."

„Povaha plukovníka Brandona," řekla Elinor, „jako výborného muže je dobře ustavena."

„Vím, že je," odpověděla matka vážně, „jinak bych *já* byla po takovém varování poslední, kdo by takovou náklonnost podporoval, nebo z ní měl byť jen potěšení. Ale to, že pro mě přijel, jak přijel, s tak činorodým, tak pohotovým přátelstvím, to stačí, aby se prokázal jako jeden z nejhodnějších mužů."

„Jeho povaha však," odpověděla Elinor, „nespočívá na *jediném* projevu laskavosti, k němuž by ho jeho náklonnost k Marianne byla přiměla, i kdyby se vynechalo lidství. Paní Jenningsová, Middletonovi, znají ho dlouho a důvěrně; stejně ho mají rádi i si ho váží; a dokonce i mé vlastní poznání jeho, byť nedávné, je velmi značné; a tak vysoce si ho *já* cením a vážím, že bude-li Marianne s ním šťastná, budu ochotná pokládat naše spojení za největší požehnání, které nás na světě mohlo potkat, stejně jako ty. Jakou odpověď jsi mu dala? Dovolila jsi mu doufat?"

„Ach, má drahá, nemohla jsem tehdy mluvit o naději ani k němu, ani k sobě. Marianne mohla v onom okamžiku umírat. Ale on o naději ani povzbuzení neprosil. Jeho byla bezděčná důvěra, nezadržitelný výlev k přítelovi, který může konejšit, ne obracení se k rodiči. Přesto jsem po chvíli *řekla*, neboť zprvu jsem byla zcela přemožena, že bude-li žít, jak jsem věřila, že by mohla, mým největším štěstím bude napomáhat jejich sňatku; a od našeho příjezdu, od naší blažené jistoty, jsem mu to opakovala plněji, dávala jsem mu veškeré povzbuzení, jaké jen mohu. Čas, velmi malá doba, jak mu říkám, udělá všechno; srdce Marianne se nemá navěky promrhat na muže jako Willoughby. Jeho vlastní zásluhy si je musí brzy získat."

„Soudě podle plukovníkovy nálady jste ho však k stejné nadějnosti ještě nepřiměla."

„Ne. Myslí si, že Marianneina náklonnost je příliš hluboce zakořeněná, než aby v ní nastala jakákoli změna v krátké době, a i kdyby bylo její srdce zase volné, je příliš nedůvěřivý k sobě samému, než aby věřil, že by si ji při takovém rozdílu věku a povahy vůbec kdy mohl při-

poutat. V tom se však dočista mýlí. Jeho věk je o její pouze natolik vyšší, aby to byla výhoda, aby to učinilo jeho povahu a zásady pevnými; a jeho založení, jsem o tom pevně přesvědčená, je přesně to pravé, aby tvou sestru učinilo šťastnou. A jeho osoba, i jeho způsoby, vše svědčí v jeho prospěch. Má zaujatost mě nezaslepuje; jistě není tak hezký jako Willoughby; ale zároveň je v jeho tváři něco mnohem příjemnějšího. Vždycky bylo něco, pamatuješ-li, ve Willoughbyho očích občas, co se mi nelíbilo."

Elinor si to *nemohla* pamatovat; ale její matka, nečekajíc na její souhlas, pokračovala:

„A jeho způsoby, plukovníkovy způsoby, jsou mi nejen příjemnější než Willoughbyho způsoby kdy byly, ale jsou toho druhu, o němž dobře vím, že jsou Marianne k pevnějšímu připoutání. Jejich mírnost, jejich upřímná pozornost vůči jiným lidem a jejich mužná nestrojená prostota se mnohem víc shoduje s jejím skutečným založením než onou živostí, často strojenou a často nevhod, toho druhého. Jsem si zcela jistá, že kdyby se byl Willoughby ukázal jako opravdu spanilomyslný, jako se ukázal opakem, přesto by s *ním* Marianne nikdy nebyla tak šťastná, jak bude s plukovníkem Brandonem."

Odmlčela se. Dcera s ní nemohla úplně souhlasit, ale její nesouhlas slyšet nebyl, a tedy neurazil.

„V Delafordu bude mít ode mě na snadnou vzdálenost," dodala paní Dashwoodová, „i když zůstanu v Bartonu; a vší pravděpodobností – neboť slyším, že je to velká vesnice – jistě *musí* být nějaký menší dům nebo chalupa poblíž, který by nám vyhovoval zrovna tak dobře jako naše nynější bydlení."

Chudinka Elinor! – zde byl nový plán, jak ji dostat do Delafordu! – ale její duch byl neoblomný.

„A jeho jmění! – neboť v mém věku, chápeš, každý dbá na *to*; a ačkoli nevím ani si nepřeji vědět, jaké opravdu je, jsem si jistá, že musí být dobré."

Zde byly přerušeny vstupem třetí osoby a Elinor se stáhla, aby si to všechno promyslela v soukromí, aby přála své přítelkyni úspěch, a přitom, přejíc si ho, aby pocítila bodnutí za Willoughbyho.

XLVI.

Marianneina nemoc, byť ve svém druhu vysilující, netrvala dost dlouho na to, aby bylo její uzdravení pomalé; a s mládím, přirozenou silou a matčinou přítomností k ruce postupovalo tak hladce, že se mohla do čtyř dnů po příjezdu té druhé přemístit do boudoáru paní Palmerové. Když tam byla, na její vlastní zvláštní prosbu, neboť byla netrpělivá vylít své díky plukovníku Brandonovi za to, že přivedl její matku, byl plukovník Brandon pozván, aby ji navštívil.

Jeho pohnutí při vstupu do pokoje, při pohledu na její změněnou tvář a při přijímání bledé ruky, kterou mu okamžitě podala, bylo takové, jaké podle Elinořiny domněnky muselo vzejít z něčeho víc než z jeho náklonnosti k Marianne nebo z vědomí, že je ta náklonnost známa i jiným; a brzy v jeho posmutnělém pohledu a měnící se barvě obličeje, když se díval na její sestru, rozeznala pravděpodobný návrat mnoha minulých scén utrpení do jeho mysli, přivedených zpět onou podobností mezi Marianne a Elizou, kterou už přiznal, a nyní posílenou zapadlým okem, bledou pletí, polohou chatrné malátnosti a vřelým uznáním zvláštního závazku.

Paní Dashwoodová, pozorující ne méně ostražitě, co se dělo, než její dcera, ale myslí ovlivněnou velmi odlišně, a proto pozorující s velmi odlišným účinkem, neviděla v plukovníkově chování nic než to, co vycházelo z nejprostších a samozřejmých citů, kdežto v jednání a slovech Marianne přesvědčovala sama sebe, že vidí svítat něco víc než vděčnost.

Po dalším dni nebo dvou, kdy Marianne každých dvanáct hodin znatelně silněla, začala paní Dashwoodová, dohnána stejně svými vlastními i dceřinými přáními, mluvit o přemístění do Bartonu. Na *jejích* opatřeních závisela opatření jejích dvou přátel; paní Jenningsová nemohla opustit Cleveland, dokud tam byli Dashwoodovi; a plukovník Brandon byl brzy, jejich společnou prosbou, přiveden k tomu, aby svůj pobyt tam pokládal za stejně rozhodnutý, byť ne stejně nezbytný. Na jeho a paní Jenningsové společnou prosbu zase, paní Dashwoodová se dala přemluvit, aby pro cestu zpět přijala použití jeho kočáru, pro lepší pohodlí svého nemocného dítěte; a plukovník, na společné pozvání paní Dashwoodové a paní Jenningsové, jejíž činorodá dobrosrdečnost ji činila přátelskou a pohostinnou vůči jiným lidem stejně jako vůči sobě, se s potěšením zavázal, že návštěvu v chalupě splatí v průběhu několika týdnů.

Nastal den rozloučení a odjezdu; a Marianne, poté co se tak zvláštním a dlouhým způsobem rozloučila s paní Jenningsovou, loučením tak upřímně vděčným, tak plným úcty a laskavých přání, jak se zdálo, že si vyžaduje její vlastní srdce z tajného uznání dřívější nepozornosti, a poté co se s plukovníkem Brandonem rozloučila se srdečností přítele, byla jím pečlivě pomožena do kočáru, v němž se zdál úzkostlivě dbát, aby zabrala alespoň polovinu. Paní Dashwoodová a Elinor pak následovaly, a ostatní zůstali sami, aby mluvili o cestujících a cítili svou vlastní prázdnotu, dokud nebyla paní Jenningsová přivolána ke svému kočáru, aby si za ztrátu svých dvou mladých společnic nalezla útěchu v klevetění své služebné; a plukovník Brandon se hned nato vydal svou osamělou cestou do Delafordu.

Dashwoodovy byly dva dny na cestě a Marianne obě cesty snesla bez podstatné únavy. Vše, co nejhorlivější oddanost, nejpečlivější péče dokázala udělat pro její pohodlí, bylo úkolem každé ostražité společnice, a každá nacházela svou odměnu v tělesném klidu Marianne a v její pokojnosti ducha. Pro Elinor bylo pozorování toho druhého

obzvlášť vítané. Ta, která ji viděla týden za týdnem tak neustále trpět, utlačovanou úzkostí srdce, o níž neměla ani odvahu mluvit, ani statečnost ji skrývat, nyní viděla s radostí, kterou žádný jiný nemohl stejně sdílet, zdánlivý klid mysli, který, byť-li byl výsledkem, jak doufala, vážného rozjímání, ji musí nakonec dovést ke spokojenosti a veselosti.

Když se blížily k Bartonu a vstupovaly na scény, z nichž každé pole a každý strom přinášely nějakou zvláštní, nějakou bolestnou vzpomínku, ztichla a zahloubala se, a odvracejíc tvář od jejich pohledu, upřeně hleděla z okna. Zde se však Elinor nemohla divit ani kárat; a když, pomáhajíc Marianne z kočáru, uviděla, že plakala, viděla jen pohnutí příliš samo o sobě přirozené, než aby vyvolalo něco méně něžného než soucit, a v jeho nevtíravosti si zasluhující chválu. Ve všem jejím dalším chování vysledovala směřování mysli probuzené k rozumnému úsilí; neboť sotva vstoupily do jejich obvyklého obývacího pokoje, Marianne pohlédla kolem s výrazem rozhodné pevnosti, jako by se naráz odhodlala přivyknout si pohledu na každý předmět, s nímž se dalo spojit vzpomínku na Willoughbyho. Řekla málo, ale každá věta směřovala k veselosti, a ačkoli jí někdy uniklo povzdechnutí, nikdy to nepřešlo bez odčinění úsměvem. Po obědě si chtěla zkusit svůj klavír. Šla k němu; ale noty, na kterých její oko nejprve spočinulo, byly opera, kterou pro ni Willoughby pořídil, obsahující některé z jejich oblíbených duetů a nesoucí na vnějším listě její jméno napsané jeho rukou. To nešlo. Zavrtěla hlavou, noty odložila a po minutě přejíždění po klávesách si postěžovala na slabost prstů a nástroj znovu zavřela; prohlásila však pevně, zatímco to dělala, že v budoucnu bude mnoho cvičit.

Následující ráno nepřineslo žádný ústup v těchto šťastných příznacích. Naopak, s myslí i tělem stejně posilněnými odpočinkem vypadala a mluvila s opravdovějším duchem, těšíc se na návrat Margaret a mluvíc o drahém rodinném posezení, které se tím obnoví, o jejich společných zájmech a veselé společnosti jako o jediném štěstí, které stojí za přání.

„Až se počasí ustálí a já se zotavím," řekla, „budeme spolu každý den podnikat dlouhé procházky. Zajdeme na statek na kraji vřesoviště a podíváme se, jak se tam dětem daří; zajdeme k novým porostům sira Johna u Barton Cross a k Abbeylandu; a budeme často chodit ke starým ruinám převorství a snažit se vysledovat jeho základy tak daleko, jak nám bylo řečeno, že kdysi sahaly. Vím, že budeme šťastné. Vím, že léto šťastně uplyne. Mám v úmyslu nikdy nevstávat později než v šest a odtud až do oběda budu každý okamžik dělit mezi hudbu a čtení. Mám svůj plán sestaven a jsem rozhodnutá pustit se do běhu vážných studií. Naši vlastní knihovnu znám až příliš dobře, než abych se k ní obracela pro cokoli jiného než pouhé pobavení. Ale v Parku je mnoho děl, která stojí za přečtení; a jsou tam jiná, modernější, která si, vím to, mohu půjčit od plukovníka Brandona. Při pouhých šesti hodinách čtení denně získám během dvanácti měsíců spoustu poučení, jaké si nyní uvědomuji, že mi schází."

Elinor ji ctila za plán, který měl tak ušlechtilý původ jako tento; ačkoli se musela usmát, když viděla, jak tatáž dychtivá fantazie, která ji vedla ke krajní zemdlené nečinnosti a sobeckému hořekování, nyní pracuje na tom, aby vnesla přemíru do plánu tak rozumného zaměstnání a ctnostné sebekázně. Její úsměv se však proměnil v povzdechnutí, když si vzpomněla, že slib daný Willoughbymu je ještě nesplněn, a bála se, že má sdělovat něco, co by mohlo opět rozkolísat mysl Marianne a zničit, alespoň na nějakou dobu, tento krásný výhled zaneprázdněného klidu. Ochotná tedy oddálit zlou hodinu, se rozhodla vyčkat, až bude zdraví sestry jistější, než ji určí. Ale to rozhodnutí učinila jen proto, aby ho vzápětí porušila.

Marianne byla dva nebo tři dny doma, než počasí bylo dost pěkné, aby se tak chatrná jako ona odvážila ven. Ale nakonec se objevilo měkké, mírné ráno; takové, které mohlo pokoušet dceřinu přání i matčinu důvěru; a Marianne, opírající se o Elinořinu paži, dostala povolení chodit, jak dlouho vydrží bez únavy, po úvozu před domem.

Sestry vyrazily tempem tak pomalým, jak si vyžadovala Marianneina slabost při námaze, kterou od své nemoci dosud nezkusila; a dosud postoupily jen tak daleko za dům, aby se jim naskytl plný pohled na kopec, ten důležitý kopec za ním, když Marianne, zastavujíc se s očima obrácenýma k němu, klidně řekla:

„Tam, zrovna tam," ukazujíc jednou rukou, „na onom vyčnívajícím hrbolu – tam jsem spadla; a tam jsem poprvé spatřila Willoughbyho."

Hlas se jí při těch slovech zlomil, ale za chvíli oživil a dodala:

„Jsem vděčná, že na to místo mohu hledět s tak malou bolestí! Budeme o tom tématu kdy mluvit, Elinor?" bylo řečeno váhavě. „Nebo by to bylo špatné? *Mohu* o tom teď mluvit, doufám, jak bych měla."

Elinor ji něžně vybídla, aby byla otevřená.

„Co se lítosti týká," řekla Marianne, „s tou jsem skončila, nakolik se týká *jeho*. Nehodlám s tebou mluvit o tom, jaké byly mé city k němu, ale jaké jsou *nyní*. V tomto okamžiku, kdybych mohla být uspokojená v jednom bodě, kdyby mi bylo dopřáno myslet si, že nehrál roli *vždycky*, nepodváděl mě *vždycky*; ale především, kdybych si mohla být jistá, že nebyl nikdy tak *opravdu* ničemný, jak si ho mé obavy někdy představovaly, od příběhu té nešťastné dívky…"

Zarazila se. Elinor s radostí uchovala její slova, když odpovídala:

„Kdybys o tom mohla být ujištěna, myslíš, že bys měla klid?"

„Ano. Můj klid mysli je v tom dvojnásob spleten; neboť nejen že je hrozné podezřívat osobu, která byla pro *mě* tím, čím *on* byl, z takových úmyslů, ale co by mě to muselo činit v mých vlastních očích? Co v situaci, jako je má, mohlo mě vystavit jinému než nejhanebněji neopatrné náklonnosti…"

„Jak tedy," zeptala se sestra, „bys jeho chování vysvětlila?"

„Předpokládala bych o něm – ach, jak ráda bych o něm předpokládala, že je pouze nestálý, velmi, velmi nestálý."

Elinor už neřekla nic. Vedla sama se sebou spor o tom, zda je vhodné začít svůj příběh přímo, nebo ho odložit, až bude Marianne při sil-

nějším zdraví; a kousek se plížily v mlčení.

„Nepřeji mu příliš mnoho dobra," řekla konečně Marianne s povzdechem, „když mu přeji, aby jeho vlastní tajná rozjímání nebyla o nic nepříjemnější než má. Bude v nich trpět dost."

„Srovnáváš své chování s jeho?"

„Ne. Srovnávám ho s tím, jaké mělo být; srovnávám ho s tvým."

„Naše situace byly málo podobné."

„Byly si podobnější, než naše chování. Nenech, nejdražší Elinor, svou laskavost obhajovat, co, vím to, musí tvůj úsudek odsoudit. Má nemoc mě přiměla přemýšlet. Dala mi volno a klid k vážnému rozpomínání. Dlouho předtím, než jsem byla dost zotavená na mluvení, jsem byla dokonale schopná rozvažování. Uvažovala jsem o minulosti: viděla jsem ve svém vlastním chování od začátku naší známosti s ním loni na podzim nic jiného než řetěz neopatrnosti vůči sobě a nedostatku laskavosti vůči jiným. Viděla jsem, že mé vlastní city připravily mé utrpení a že mi nedostatek statečnosti pod nimi mě skoro dovedl do hrobu. Má nemoc, dobře jsem to věděla, byla zcela přivozena mnou samou tím, jak jsem zanedbávala své zdraví, což jsem i tehdy cítila jako špatné. Kdybych byla zemřela, byla by to sebevražda. Své nebezpečí jsem nepoznala, dokud nebezpečí nepominulo; ale při takových pocitech, jaké mi tato rozjímání dala, divím se svému uzdravení – divím se, že právě dychtivost mé touhy žít, mít čas na odčinění vůči Bohu a vám všem, mě nezabila okamžitě. Kdybych byla zemřela, v jaké zvláštní bídě bych vás byla zanechala, tebe, mou ošetřovatelku, mou přítelkyni, mou sestru! Tebe, která jsi viděla veškerou mrzutou sobeckost mých posledních dnů; která jsi znala všechno šuškání mého srdce! Jak bych byla žila ve *tvé* paměti! Má matka také! Jak bys ji byla utěšila! Nemohu vyjádřit svůj vlastní odpor k sobě. Kdykoli jsem pohlédla k minulosti, viděla jsem nějakou povinnost zanedbanou nebo nějakému selhání popřáno. Všichni se mi zdáli mnou ublíženi. Laskavost, neustálou laskavost paní Jenningsové jsem splatila nevděčným pohr-

dáním. K Middletonovým, k Palmerovým, Steeleovým, ke každé i obyčejné známosti jsem byla drzá a nespravedlivá; se srdcem zatvrzeným proti jejich zásluhám a povahou podrážděnou jejich samou pozorností. K Johnovi, k Fanny, ano, dokonce i k nim, jakkoli si málo zaslouží, jsem dávala méně, než jim patřilo. Ale ty, ty nade všemi, nad mou matkou, jsi mnou byla pokřivena. Já, a jen já, jsem znala tvé srdce a jeho zármutky; a přec k čemu mě to vedlo? – ne k žádnému soucitu, který by prospěl tobě nebo mně. Měla jsem tvůj příklad před sebou; ale k čemu to bylo? Byla jsem ohleduplnější k tobě a tvému pohodlí? Napodobila jsem tvou snášenlivost nebo zmenšila tvé zábrany tím, že bych se podílela na těch úkonech obecné zdvořilosti nebo zvláštní vděčnosti, které jsi dosud byla ponechána obstarávat sama? Ne; o nic méně, když jsem věděla, že jsi nešťastná, než když jsem tě měla za klidnou, obracela jsem se zády od každého úsilí povinnosti nebo přátelství; sotva připouštějíc, aby zármutek existoval jinde než ve mně, truchlíc jen po *onom* srdci, které mě opustilo a pokřivilo, a nechávajíc tebe, k níž jsem hlásala bezmeznou náklonnost, abys byla kvůli mně nešťastná."

Zde ustal rychlý proud jejího sebeobviňujícího ducha; a Elinor, netrpělivá konejšit, byť příliš poctivá na to, aby lichotila, jí hned dala tu chválu a oporu, které si její otevřenost a kajícnost tak dobře zasloužily. Marianne jí stiskla ruku a odpověděla:

„Jsi velmi dobrá. Budoucnost musí být mým důkazem. Položila jsem si svůj plán, a jsem-li schopná se ho držet – mé city se budou ovládat a má povaha zlepší. Nebudou víc trápit jiné ani mučit mě. Nyní budu žít jedině pro svou rodinu. Ty, má matka a Margaret, mi musíte od nynějška být celým světem; budete si beze zbytku dělit mé city mezi sebou. Od tebe, od svého domova nebudu už nikdy mít sebemenší popud se hnout; a budu-li se stýkat s jinou společností, bude to jen abych ukázala, že můj duch je pokořen, mé srdce napraveno a že dokážu provádět ty zdvořilosti, menší povinnosti života, s mírností

a snášenlivostí. Co se Willoughbyho týká – říci, že na něj brzy nebo že na něj kdy zapomenu, by bylo plané. Jeho vzpomínka nemůže být překonána žádnou změnou okolností nebo názorů. Ale bude zkrotnutá, bude držena na uzdě vírou, rozumem, stálým zaměstnáním."

Odmlčela se – a dodala tišeji: „Kdybych jen mohla znát *jeho* srdce, všechno by se stalo snadným."

Elinor, která už nějakou dobu rozvažovala, zda je vhodné nebo nevhodné brzy riskovat své vyprávění, aniž by se k rozhodnutí dostala blíž než na začátku, to slyšela; a vidouc, že když rozjímání nic nedělá, odhodlání musí udělat vše, se brzy ocitla, jak směřuje k faktu.

Vedla to vylíčení, jak doufala, s obratností; připravila svou úzkostlivou posluchačku s opatrností; vyprávěla prostě a poctivě hlavní body, o něž Willoughby svou omluvu opíral; vyhověla jeho pokání a změkčila jen jeho prohlášení o nynější oddanosti. Marianne neřekla ani slovo. Chvěla se, oči měla upřené na zem a její rty se staly bělejšími, než jaké je zanechala i nemoc. Tisíc otázek vyvstalo z jejího srdce, ale nemohla si dovolit vyslovit ani jednu. Zachycovala každou slabiku s dychtivostí, při níž jí ztuhal dech; její ruka, nevědomky, pevně svírala sestřinu, a slzy jí pokryly tváře.

Elinor, bojíc se, že je unavena, ji vedla domů; a dokud nedošly k dveřím chalupy, hádajíc si snadno, jaká její zvědavost musí být, byť ani jedné otázce nebylo dovoleno ji vyjádřit, mluvila o ničem jiném než o Willoughbym a o jejich společném rozhovoru; a byla pečlivě podrobná v každém detailu řeči a pohledu, kde se dalo bezpečně dopřát podrobnosti. Jakmile vstoupily do domu, Marianne polibkem vděčnosti a těmito dvěma slovy, sotva artikulovanými skrze slzy, „Řekni to mamince," odešla od sestry a šla pomalu nahoru. Elinor by se nepokoušela rušit samotu tak rozumnou, jakou nyní vyhledávala; a s myslí úzkostlivě předem rozmýšlející, jak to dopadne, a s rozhodnutím, že se k tématu znovu vrátí, kdyby to Marianne neudělala, odbočila do salonku, aby splnila sestřin příkaz při loučení.

XLVII.

Paní Dashwoodová nevyslechla neochvějně ospravedlnění svého dřívějšího oblíbence. Radovala se, že byl zbaven části přisuzované viny; litovala ho; přála mu štěstí. Ale city minulosti nebylo možné přivolat zpět. Nic ho nemohlo obnovit s vírou neporušenou – s povahou neposkvrněnou, pro Marianne. Nic nemohlo odstranit vědomí o tom, co ona skrze něj vytrpěla, ani odstranit vinu jeho chování vůči Elize. Nic ho tedy nemohlo vrátit do jejího dřívějšího vážení, ani uškodit zájmům plukovníka Brandona.

Kdyby byla paní Dashwoodová, jako její dcera, slyšela Willoughbyho příběh od něj samého – kdyby byla svědkem jeho tísně a byla pod vlivem jeho tváře a jeho způsobu, je pravděpodobné, že by její soucit byl větší. Ale Elinor nebylo v moci ani si nepřála probudit v jiném takové city, jaké byly nejprve vyvolány v ní samé, pouhým druhotným předáváním vysvětlení. Rozvaha dala klid jejímu úsudku a vystřízlivěla její vlastní mínění o Willoughbyho zásluhách; přála si proto pouze přednést prostou pravdu a položit najevo taková fakta, která opravdu příslušela jeho povaze, bez jakéhokoli přibarvení něhou, které by mohlo svést obraznost na scestí.

Večer, když byly všechny tři spolu, Marianne začala sama od sebe o něm znovu mluvit; ale že to nebylo bez úsilí, prozrazovala neklidná, nepokojná zamyšlenost, v níž předtím nějakou dobu seděla – zvedající se barva jejích tváří, když mluvila – a její neklidný hlas.

„Chci vás obě ujistit," řekla, „že vidím všechno – jak jen si můžete přát, abych viděla."

Paní Dashwoodová by ji okamžitě přerušila konejšivou něhou, kdyby Elinor, která opravdu toužila slyšet nepředpojaté mínění své sestry, dychtivým posuňkem nezavázala její mlčení. Marianne pomalu pokračovala:

„Je mi to velkou úlevou – to, co mi Elinor dnes ráno řekla – nyní jsem slyšela přesně to, co jsem si přála slyšet.“ Na několik okamžiků se jí hlas ztratil; ale vzpamatovavši se, dodala, a s větším klidem než předtím: „Jsem nyní dokonale uspokojená, nepřeji si žádnou změnu. Nikdy bych s ním nemohla být šťastná, poté co bych se byla, jak jsem dřív či později musela, dozvěděla to všechno. Neměla bych žádnou důvěru, žádnou úctu. Nic by to v mých citech nemohlo odstranit.“

„Vím to – vím to,“ zvolala její matka. „Šťastná s mužem prostopášných zvyklostí! S někým, kdo tak uškodil klidu nejdražšího z našich přátel a nejlepšího z mužů! Ne – moje Marianne nemá srdce, které by s takovým mužem mohlo být šťastné! Její svědomí, její citlivé svědomí by cítilo vše, co mělo cítit svědomí jejího manžela.“

Marianne si povzdechla a opakovala: „Nepřeji si žádnou změnu.“

„Pohlížíš na tu věc,“ řekla Elinor, „přesně tak, jak na ni musí hledět dobrá mysl a zdravý rozum; a troufám si říci, že vnímáš, stejně jako já, nejen v tomto, ale v mnoha jiných okolnostech dost důvodů k přesvědčení, že tvůj sňatek by tě byl zapletl do mnoha jistých potíží a zklamání, v nichž by sis byla špatně opřená o náklonnost z jeho strany mnohem méně jistou. Kdyby ses byla provdala, musela bys být vždycky chudá. Jeho rozmařilost přiznává i on sám a celé jeho chování prohlašuje, že sebezápor je mu slovem sotva srozumitelným. Jeho nároky a tvá nezkušenost dohromady, při malém, velmi malém příjmu, by byly přivedly tísně, které by ti nebyly *o nic méně* trýznivé proto, že by ti byly předtím zcela neznámé a nemyšlené. *Tvůj* smysl pro čest a poctivost by tě byl dovedl, vím to, kdybys sis uvědomila svou situaci, k pokusu o veškerou úspornost, která by ti připadala možná; a snad, dokud by tvá šetrnost ořezávala jen tvé vlastní pohodlí, by ti bylo trpě-

no ji provádět, ale za tím – a jak málo by nejzazší míra tvého samostatného hospodaření mohla učinit, aby zastavila zkázu, která začala před tvou svatbou? Za *tím*, kdybys se byla snažila, byť rozumně, zkrátit *jeho* požitky, není třeba se obávat, že místo abys dojednala s city tak sobeckými, aby s tím souhlasily, bys byla zmenšila svůj vlastní vliv na jeho srdce a přiměla ho litovat spojení, které ho zapletlo do takových nesnází?“

Marianne se zachvěly rty a opakovala slovo „sobecké?“ tónem, který znamenal: „opravdu myslíš, že je sobecký?“

„Celé jeho chování,“ odpověděla Elinor, „od začátku až do konce té záležitosti, bylo postaveno na sobectví. Bylo to sobectví, které ho nejprve přimělo hrát si s tvými city; které ho později, když už byly jeho vlastní zapojeny, přimělo odkládat jejich doznání, a které ho nakonec odneslo z Bartonu. Jeho vlastní požitek nebo jeho vlastní pohodlí byly v každé podrobnosti jeho vládnoucí zásadou.“

„Je to opravdu tak. *Mé* štěstí nikdy nebylo jeho cílem.“

„V současnosti,“ pokračovala Elinor, „lituje toho, co udělal. A proč toho lituje? Protože zjišťuje, že mu to nevyhovovalo. Neučinilo ho to šťastným. Jeho poměry jsou nyní nezatížené – netrpí žádným takovým zlem; a myslí si pouze, že se oženil se ženou méně spanilomyslné povahy, než jsi ty. Ale vyplývá z toho, že by byl býval šťastný, kdyby si tě vzal? Nepříjemnosti by byly odlišné. Trpěl by pod peněžními tísněmi, které, protože jsou odstraněny, nyní pokládá za nic. Měl by ženu, na jejíž povahu by si nemohl stěžovat, ale byl by vždycky v nouzi – vždycky chudý; a pravděpodobně by se byl brzy naučil řadit nesčetná pohodlí volného statku a dobrého příjmu mezi mnohem důležitější, dokonce pro domácí štěstí, než pouhá povaha ženy.“

„Nepochybuji o tom,“ řekla Marianne; „a nemám čeho litovat – ničeho než své vlastní pošetilosti.“

„Spíš řekni neopatrnosti své matky, mé dítě,“ řekla paní Dashwoodová; „*ona* musí nést odpovědnost.“

Marianne jí nedovolila pokračovat; a Elinor, uspokojená, že každá cítila své vlastní pochybení, se chtěla vyhnout jakémukoli ohlížení za minulostí, které by mohlo oslabit duševní síly její sestry; proto, pokračujíc v prvním tématu, okamžitě navázala:

„*Jedno* pozorování se, myslím, dá spravedlivě vyvodit z celého toho příběhu – že všechny Willoughbyho nesnáze vzešly z onoho prvního prohřešku proti ctnosti, totiž z jeho chování k Elize Williamsové. Ten zločin byl počátkem každého menšího a všech jeho nynějších nespokojeností."

Marianne tomu uznání procítěně přisvědčila; a její matka tím byla vedena k výčtu urážek a zásluh plukovníka Brandona, tak vřelému, jak jen přátelství a záměr dohromady mohly diktovat. Dcera však nevypadala, jako by z toho mnoho slyšela.

Elinor viděla, podle svého očekávání, v příštích dvou nebo třech dnech, že Marianne nepokračuje v nabývání síly, jak to dělala; ale pokud její odhodlání nepolevilo a stále se snažila vypadat vesele a nenuceně, mohla její sestra bezpečně spolehnout na účinek času na její zdraví.

Margaret se vrátila a rodina byla znovu celá spolu, znovu klidně usazena v chalupě; a pokud ne provozujíc své obvyklé studie se zcela stejnou silou jako tenkrát, když se poprvé dostaly do Bartonu, aspoň plánujíc jejich usilovné provádění v budoucnu.

Elinor začala být netrpělivá, aby dostala nějakou zprávu o Edwardovi. Nic o něm neslyšela, co opustila Londýn, nic nového o jeho plánech, nic jistého ani o jeho nynějším pobytu. Vyměnila si několik dopisů se svým bratrem v důsledku Marianneiny nemoci; a v Johnově prvním dopise byla tato věta: „O našem nešťastném Edwardovi nic nevíme a nemůžeme se nijak informovat o tak zapovězeném tématu, soudíme však, že je stále v Oxfordu;" což bylo veškeré poučení o Edwardovi, jaké jí korespondence poskytla, neboť jeho jméno nebylo

v žádném z následujících dopisů ani zmíněno. Nebyla však odsouzena k dlouhé neznalosti jeho poměrů.

Jejich sluha byl jednou ráno poslán do Exeteru s věcí; a když, zatímco obsluhoval u stolu, uspokojil dotazy své paní, jak dopadla jeho pochůzka, uvedl toto sdělení z vlastní vůle:

„Předpokládám, paní, že víte, že pan Ferrars je ženatý."

Marianne sebou prudce trhla, upřela oči na Elinor, viděla, jak zbledla, a klesla v křesle do hysterie. Paní Dashwoodová, jejíž oči, zatímco odpovídala na sluhovu zprávu, instinktivně zamířily stejným směrem, s ustrnutím postřehla po Elinořině tváři, kolik ta opravdu trpí, a vzápětí, stejně zoufalá ze situace Marianne, nevěděla, které dceři věnovat hlavní pozornost.

Sluha, který viděl jen, že slečna Marianne upadla do nevolnosti, měl dost rozumu, aby zavolal jednu ze služek, která s pomocí paní Dashwoodové ji podepřela do vedlejšího pokoje. V té chvíli už byla Marianne poněkud lépe, a matka, nechávajíc ji v péči Margaret a služky, se vrátila k Elinor, která, byť ještě značně rozrušená, znovu nabyla použití rozumu a hlasu natolik, že právě začínala vyptávat Thomase, odkud má svou zprávu. Paní Dashwoodová vzala tu námahu okamžitě na sebe; a Elinor měla prospěch z informace bez úsilí dojít si pro ni.

„Kdo ti řekl, že se pan Ferrars oženil, Thomasi?"

„Pana Ferrarse jsem viděl sám, paní, dnes ráno v Exeteru, i jeho paní, slečnu Steeleovou, co byla. Zastavili v kočáře u dveří hostince New London Inn, zrovna když jsem tam šel se vzkazem od Sally z Parku pro jejího bratra, co je jeden z poštovních mládenců. Náhodou jsem vzhlédl, když jsem šel kolem kočáru, a tak jsem hned viděl, že je to ta mladší slečna Steeleová; tak jsem smekl klobouk, a ona mě poznala a zavolala na mě a vyptávala se na vás, paní, a na mladé dámy, zvláště na slečnu Marianne, a vzkazuje své pozdravy a pana Ferrarse, jejich nejsrdečnější pozdravy a služby, a jak jim je líto, že neměli čas zajet dál a navštívit vás, ale velmi spěchali dál, protože jedou ještě

kousek dolů na nějaký čas, ale však až se vrátí, jistě přijedou vás navštívit.“

„Ale řekla ti, že je vdaná, Thomasi?“

„Ano, paní. Usmála se a řekla, jak si od té doby, co byla v těchto končinách, změnila jméno. Byla to vždycky velmi vlídná a volně mluvící mladá dáma, a chovala se velmi slušně. Tak jsem si dovolil popřát jí štěstí.“

„Byl pan Ferrars v kočáře s ní?“

„Ano, paní, jen jsem ho zahlédl, jak se v něm opírá dozadu, ale nepodíval se nahoru; nikdy nebyl pán, co by moc mluvil.“

Elinořino srdce snadno dokázalo vysvětlit, proč se nevytáhl dopředu; a paní Dashwoodová našla pravděpodobně stejné vysvětlení.

„Nebyl v kočáře nikdo jiný?“

„Ne, paní, jen oni dva.“

„Víš, odkud přijeli?“

„Jedou rovnou z města, jak mi slečna Lucy – paní Ferrarsová řekla.“

„A jedou ještě dál na západ?“

„Ano, paní – ale nebudou dlouho pryč. Brzy se zase vrátí, a pak jistě přijedou sem.“

Paní Dashwoodová pohlédla nyní na dceru; ale Elinor věděla líp, než aby je očekávala. Rozpoznala v tom vzkazu celou Lucy a byla si zcela jistá, že Edward se k nim nikdy nepřiblíží. Potichu matce poznamenala, že jedou pravděpodobně dolů k panu Prattovi, blízko Plymouthu.

Thomasovo poučení se zdálo u konce. Elinor vypadala, jako by si přála slyšet víc.

„Viděls je odjíždět, než jsi odešel?“

„Ne, paní – koně právě vyváděli, ale nemohl jsem se zdržovat déle; bál jsem se, abych nepřijel pozdě.“

„Vypadala paní Ferrarsová dobře?“

„Ano, paní, říkala, že se má moc dobře; a podle mne vždycky to byla velmi hezká mladá dáma – a zdála se nesmírně spokojená.“

Paní Dashwoodová nedokázala vymyslet žádnou další otázku a Thomas a ubrus, nyní stejně nepotřební, byli brzy nato propuštěni. Marianne už vzkázala, že víc jíst nebude. Chuť k jídlu paní Dashwoodové a Elinor byla stejně ztracená, a Margaret se mohla domnívat, že se měla dobře, že při vší té úzkosti, kterou obě sestry v poslední době zažívaly, při vší té příčině, kterou tak často měly k nevšímavosti vůči jídlu, nikdy předtím nebyla nucena jít od stolu bez oběda.

Když byl dezert a víno uspořádáno a paní Dashwoodová a Elinor byly ponechány o samotě, zůstaly dlouho spolu v podobné zamyšlenosti a mlčení. Paní Dashwoodová se bála pustit se do jakékoli poznámky a neodvažovala se nabídnout útěchu. Nyní zjistila, že chybovala, když se spolehla na Elinořino líčení sebe samé; a správně usoudila, že vše tehdy bylo úmyslně zmírněno, aby ji to ušetřilo přibývání nešťastnosti, trpícíce tak, jak tehdy trpěla kvůli Marianne. Zjistila, že byla pečlivou, ohleduplnou pozorností své dcery svedena si myslet, že náklonnost, které kdysi tak dobře porozuměla, je ve skutečnosti mnohem lehčí, než dřív věřila, nebo než se nyní prokázalo. Bála se, že pod tímto přesvědčením byla nespravedlivá, nepozorná, ba téměř nelaskavá, ke své Elinor; že Marianneino trápení, protože bylo víc přiznané, bezprostřednější před jejíma očima, pohltilo příliš mnoho její něhy a vedlo ji k zapomenutí, že v Elinor může mít dceru trpící skoro stejně, jistě s menším vlastním rozdrážděním a s větší statečností.

XLVIII.

Elinor nyní poznala rozdíl mezi očekáváním nepříjemné události, ať je mysli řečeno pokládat ji za jakkoli jistou, a mezi jistotou samou. Nyní zjistila, že navzdory sobě samé stále připouštěla naději, dokud zůstával Edward svobodný, že se stane něco, co jeho sňatku s Lucy zabrání; že nějaké jeho vlastní rozhodnutí, nějaký zásah přátel nebo nějaká výhodnější příležitost k ustavení té dámy vyvstane, aby pomohla štěstí všech. Ale byl nyní ženatý; a odsuzovala své srdce za skrývané lichocení, které tak zvyšovalo bolest té zprávy.

Že by se měl oženit tak brzy, než (jak si představovala) mohl být vysvěcen, a následně než mohl být držitelem obročí, ji zprvu trochu překvapilo. Brzy však viděla, jak pravděpodobné bylo, že Lucy, ve své sebeprospěchářské péči, ve svém spěchu si ho zajistit, přehlédne cokoli jiného než riziko odkladu. Byli oddáni, oddáni ve městě, a nyní spěchali dolů ke svému strýci. Co asi Edward cítil, když se ocitl na čtyři míle od Bartonu, když viděl matčina sluhu, když slyšel Lucyin vzkaz!

Brzy, jak předpokládala, budou usazeni v Delafordu. Delaford – to místo, k němuž se tolik věcí spojilo, aby v ní vzbudily zájem; které si přála poznat, a přece si přála se mu vyhnout. Viděla je v okamžiku v jejich faře; viděla v Lucy činorodou, intrikující hospodyni, spojující najednou touhu po honosném zjevu s nejzazší šetrností, a stydící se za podezření z poloviny svých hospodárných praktik; sledující vlastní zájem v každé myšlence, získávající přízeň plukovníka Brandona, paní Jenningsové a každého zámožného přítele. V Edwardovi – nevěděla,

co vidí, ani co si přeje vidět; šťastný nebo nešťastný – nic ji netěšilo; odvracela hlavu od každé jeho představy.

Elinor si lichotila, že některý z jejich známých v Londýně jim napíše, aby jim událost oznámil a předal další podrobnosti; ale den za dnem míjel a nepřinesl žádný dopis, žádnou zprávu. Ačkoli nebyla jistá, že by někdo byl na vině, kárala každého nepřítomného přítele. Všichni byli bezstarostní nebo líní.

„Kdy píšete plukovníku Brandonovi, maminko?" byl dotaz, který vyvstal z netrpělivosti její mysli mít něco v chodu.

„Napsala jsem mu, má drahá, minulý týden, a očekávám spíš, že ho uvidím, než že od něj zase uslyším. Snažně jsem ho naléhala, aby za námi přijel, a nedivila bych se, kdybych ho viděla přijít dnes nebo zítra, nebo kterýkoli den."

Toto bylo něčím ziskem, něčím, nač se dalo těšit. Plukovník Brandon *musí* mít nějakou informaci k předání.

Sotva to tak určila, když postava muže na koni přitáhla její oči k oknu. Zastavil u jejich brány. Byl to pán, byl to sám plukovník Brandon. Nyní uslyší víc; a chvěla se v jeho očekávání. Ale *nebyl* to plukovník Brandon; ani jeho vzezření, ani jeho výška. Je-li to možné, musí říci, že to musí být Edward. Pohlédla znovu. Právě sesedl: nemohla se mýlit – *byl* to Edward. Odstoupila a posadila se. „Přijíždí od pana Pratta schválně, aby nás viděl. *Budu* klidná; *budu* paní nad sebou samou."

V mžiku si uvědomila, že i ostatní poznaly svůj omyl. Viděla, jak matka a Marianne mění barvu; viděla, jak hledí na ni a šeptem si vyměňují několik vět. Byla by dala celý svět za to, aby mohla promluvit – a dát jim porozumět, že doufá, že se v jejich chování k němu neobjeví žádný chlad, žádné odbývání; ale neměla hlas a byla nucena to vše ponechat jejich vlastnímu uvážení.

Ani jedna slabika nezazněla nahlas. Všechny mlčky čekaly na objevení se jejich návštěvy. Jeho kroky bylo slyšet po štěrkové cestě; v mžiku byl v průjezdu a v další chvíli byl před nimi.

Jeho tvář, když vstoupil do pokoje, nebyla ani pro Elinor příliš šťastná. Pleť měl zbělenou rozrušením a vypadal, jako by se bál svého přijetí a byl si vědom, že si žádné laskavé nezaslouží. Paní Dashwoodová však, přizpůsobujíc se, jak doufala, přáním oné dcery, kterou tehdy ve vřelosti svého srdce mínila nechávat vést se ve všem, ho uvítala pohledem vynucené laskavosti, podala mu ruku a popřála mu štěstí.

Zrudl a vykoktal nesrozumitelnou odpověď. Elinořiny rty se pohnuly spolu s matčinými, a když chvíle k činu minula, zalitovala, že si také s ním nepotřásla rukou. Ale to bylo tehdy pozdě, a s tváří mínící vypadat otevřeně se znovu posadila a mluvila o počasí.

Marianne se co nejvíc stáhla z dohledu, aby skryla své rozrušení; a Margaret, chápající část, ale ne celou věc, pokládala za svou povinnost vypadat důstojně, a tedy zaujala sedadlo tak daleko od něj, jak jen mohla, a udržovala přísné mlčení.

Když Elinor přestala jásat nad suchostí ročního období, nastala velmi hrozivá pauza. Ukončila ji paní Dashwoodová, která se cítila povinnou doufat, že nechal paní Ferrarsovou ve velmi dobrém zdraví. Chvatně odpověděl kladně.

Další pauza.

Elinor, odhodlaná se vzchopit, byť se bála zvuku vlastního hlasu, nyní řekla:

„Je paní Ferrarsová v Longstaplu?“

„V Longstaplu!“ odpověděl s výrazem překvapení. „Ne, moje matka je ve městě.“

„Myslela jsem,“ řekla Elinor, berouc ze stolu nějakou práci, „zeptat se na paní *Edwardovou* Ferrarsovou.“

Neodvážila se vzhlédnout; ale její matka i Marianne obě obrátily oči k němu. Zrudl, zdál se zmaten, hleděl pochybovačně, a po jistém zaváhání řekl:

„Snad myslíte – mého bratra – myslíte paní – paní *Robertovou* Ferrarsovou.“

„Paní Robertovou Ferrarsovou!“ opakovaly Marianne a její matka tónem nejkrajnějšího údivu; a ačkoli Elinor nemohla promluvit, i *její* oči se na něj upřely se stejným netrpělivým údivem. Vstal ze svého sedadla a odešel k oknu, zřejmě protože nevěděl, co dělat; vzal nůžky, které tam ležely, a zatímco kazil nůžky i jejich pouzdro tím, že pouzdro rozstříhal na kousky, zatímco mluvil, řekl spěšným hlasem:

„Snad to nevíte: snad jste neslyšely, že se můj bratr nedávno oženil s – s nejmladší – se slečnou Lucy Steeleovou.“

Jeho slova se nevyslovitelným úžasem rozlehla u všech kromě Elinor, která seděla s hlavou skloněnou nad svou prací, ve stavu takového rozrušení, že sotva věděla, kde je.

„Ano,“ řekl, „byli oddáni minulý týden a jsou nyní v Dawlish.“

Elinor to déle neunesla. Málem vyběhla z pokoje, a jakmile se dveře zavřely, propukla v slzy radosti, u nichž si zprvu myslela, že nikdy neustanou. Edward, který až dosud hleděl kamkoli, jen ne na ni, viděl, jak spěšně odchází, a snad viděl – nebo i slyšel její pohnutí; neboť hned nato upadl do zasnění, do kterého nemohly proniknout žádné poznámky, žádné otázky, žádné laskavé oslovení paní Dashwoodové, a nakonec, aniž řekl slovo, opustil pokoj a šel ven směrem k vesnici – nechávajíc ostatní v největším údivu a zmatku nad změnou v jeho situaci, tak podivuhodnou a tak náhlou; – zmatkem, který neměly jak zmenšit než svými vlastními dohady.

XLIX.

Jakkoli nevysvětlitelně se okolnosti jeho osvobození mohly celé rodině zdát, bylo jisté, že Edward je volný; a k jakému účelu té volnosti využije, bylo všem snadno předem určeno; neboť po tom, co zažil požehnání *jednoho* nerozvážného zasnoubení, uzavřeného bez matčina souhlasu, jak je zažíval už víc než čtyři roky, se při jeho zrušení *nedalo* od něj očekávat nic menšího než okamžité uzavření dalšího.

Jeho pochůzka v Bartonu byla ve skutečnosti prostá. Chtěl pouze požádat Elinor, aby si ho vzala; a vzhledem k tomu, že nebyl v takové otázce zcela nezkušený, mohlo se zdát zvláštní, že by se měl v nynějším případě cítit tak nepříjemně, jako se opravdu cítil, tak potřebný povzbuzení a čerstvého vzduchu.

Jak brzy se dochodil k náležitému odhodlání, jak brzy nastala příležitost ho uplatnit, jakým způsobem se vyjadřoval a jak byl přijat, není třeba zvlášť vyprávět. Je třeba říci jen toto: že když si všichni ve čtyři hodiny sedli ke stolu, asi tři hodiny po jeho příjezdu, měl zajištěnou svou dámu, získal matčin souhlas, a byl nejen ve vytrženém vyznávání milence, ale, v realitě rozumu a pravdy, jedním z nejšťastnějších mužů. Jeho situace byla vskutku víc než obvykle radostná. Měl víc než obvyklý triumf přijaté lásky, aby mu nadechl srdce a povznesl náladu. Byl bez jakékoli výčitky sobě osvobozen z pouta, které mu dlouho tvořilo bídu, od ženy, kterou dávno přestal milovat; a povznesen rázem k té jistotě s jinou, nad kterou musel přemýšlet skoro se zoufalstvím, jakmile se naučil o ní uvažovat s touhou. Byl přiveden, ne od pochybnosti nebo napětí, ale od bídy k štěstí; a tu změnu bylo otevřeně slyšet

v tak upřímné, plynulé, vděčné veselosti, jakou jeho přátelé u něj nikdy předtím nespatřili.

Jeho srdce bylo nyní otevřené Elinor, všechny jeho slabosti, všechny jeho omyly vyznány, a jeho první chlapecké připoutání k Lucy pojednáváno s veškerou filozofickou důstojností čtyřiadvaceti let.

„Byla to pošetilá, planá náklonnost z mé strany," řekl, „následek neznalosti světa a nedostatku zaměstnání. Kdyby mi byla matka dala nějaké činorodé povolání, když jsem byl v osmnácti odebrán z péče pana Pratta, myslím, ba jsem si jist, že by se to nikdy nebylo stalo; neboť ačkoli jsem opustil Longstaple s tím, co jsem tehdy pokládal za nejnepřemožitelnější oblíbenost pro jeho neteř, přece bych byl, kdybych byl tenkrát měl nějaké zaměstnání, nějaký cíl, aby mi zaplnil čas a držel mě od ní pár měsíců ve vzdálenosti, velmi brzy vyrostl z té domnělé náklonnosti, zvláště kdybych se byl víc stýkal se světem, jak bych v takovém případě musel. Ale místo toho, abych něco dělal, místo toho, abych pro mě bylo zvoleno nějaké povolání nebo mi bylo dovoleno zvolit si nějaké sám, vrátil jsem se domů být zcela zahálčivý; a první rok potom jsem neměl ani to pojmenované zaměstnání, které by mi bylo dalo členství na univerzitě; neboť jsem byl v Oxfordu zapsán až v devatenácti. Neměl jsem tedy na světě nic, co dělat, než si představovat, že jsem zamilován; a protože mi matka nedělala domov v každém ohledu příjemný, protože jsem ve svém bratrovi neměl žádného přítele, žádného společníka, a nerad jsem navazoval nové známosti, nebylo nic nepřirozeného, že jsem byl velmi často v Longstaplu, kde jsem se vždycky cítil doma a kde jsem si vždy byl jistý vítáním; a tak jsem tam strávil největší část svého času od osmnácti do devatenácti: Lucy se zdála vším, co bylo spanilomyslné a vlídné. Byla i hezká – aspoň jsem si to *tenkrát* myslel; a tak málo jsem viděl jiných žen, že jsem nemohl dělat srovnání a vidět nedostatky. Vzato vše v úvahu, doufám tedy, jakkoli bylo naše zasnoubení pošetilé, jakkoli se

od té doby ve všech směrech prokázalo pošetilým, nebylo tehdy nepřirozeným nebo neomluvitelným kouskem pošetilosti.“

Změna, kterou několik hodin vyvolalo v myslích a štěstí Dashwoodových, byla taková – tak veliká – že jim všem slibovala uspokojení bezesné noci. Paní Dashwoodová, příliš šťastná, aby se cítila pohodlně, nevěděla, jak Edwarda milovat ani jak dost chválit Elinor, jak být dost vděčná za jeho osvobození, aniž by zranila jeho jemnocit, ani jak jim najednou dát volno k nerušenému hovoru spolu a přece se, jak si přála, těšit z pohledu a společnosti obou.

Marianne mohla *své* štěstí vyjádřit jen slzami. Vyvstávala srovnání – vyvstávaly lítosti; a její radost, byť upřímná jako její láska k sestře, byla toho druhu, aby jí nedala ani ducha, ani řeč.

Ale Elinor – jak lze *její* city popsat? Od chvíle, kdy se dozvěděla, že Lucy je vdaná za jiného, že Edward je volný, až do chvíle, kdy ospravedlnil naděje, které tak okamžitě následovaly, byla vším, jen ne klidnou. Ale když ta druhá chvíle minula, když zjistila, že je každá pochybnost, každé zneklidnění odstraněno, srovnala svou situaci s tím, čím byla ještě nedávno – viděla ho čestně propuštěného z dřívějšího závazku – viděla, jak toho propuštění okamžitě využívá, aby se k ní obrátil a vyznal lásku tak něžnou, tak stálou, jak kdy předpokládala, že je – byla přemožena, byla přemožena svým vlastním blahem; a jakkoli je lidská mysl šťastně nakloněna k tomu, aby si na jakoukoli změnu k lepšímu snadno zvykla, bylo třeba několika hodin, aby její duch dosáhl sklidněnosti nebo její srdce jakéhokoli stupně pokoje.

Edward byl nyní v chalupě usazen aspoň na týden; neboť ať jiné nároky na něj mohly být jakékoli, bylo nemožné, aby se méně než týden dávalo na požívání Elinořiny společnosti, nebo aby stačilo říct polovinu toho, co bylo třeba říct o minulosti, přítomnosti a budoucnosti; neboť ačkoli velmi málo hodin strávených v tvrdé práci neustálého mluvení odbaví víc témat, než kolik může skutečně být společných mezi dvěma rozumnými tvory, u milenců je to jinak. Mezi *nimi* žádné

téma není uzavřeno, žádná komunikace není vlastně ani vykonána, dokud nebyla provedena aspoň dvacetkrát.

Lucyin sňatek, neutuchající a rozumný div u nich u všech, tvořil ovšem jedno z nejranějších témat mezi milenci; a Elinořino zvláštní poznání každé strany jí ho dávalo z každého pohledu jako jednu z nejneobyčejnějších a nejnevysvětlitelnějších okolností, o jakých kdy slyšela. Jak se mohli dostat k sobě a jakou přitažlivostí mohl být Robert sveden si vzít dívku, o jejíž kráse ho sama slyšela mluvit bez jakéhokoli obdivu – dívku navíc už zasnoubenou s jeho bratrem, a kvůli níž byl ten bratr jeho rodinou odvržen – přesahovalo její chápání vysvětlit. Jejímu vlastnímu srdci to byla rozkošná věc, její obraznosti dokonce směšná, ale jejímu rozumu, jejímu úsudku to byla naprostá hádanka.

Edward mohl vysvětlení pouze zkusit předpokladem, že snad, při prvním náhodném setkání, byla marnivost jednoho tak přiživena lichocením druhé, že to postupně vedlo ke všemu ostatnímu. Elinor si vzpomněla, co jí Robert v Harley Street řekl o svém mínění, co by jeho vlastní zprostředkování v bratrových záležitostech mohlo zmoci, kdyby bylo včas použito. Opakovala to Edwardovi.

„*To* bylo zrovna jako Robert," byla jeho okamžitá poznámka. „A *to*," dodal vzápětí, „mu snad bylo v hlavě, když mezi nimi známost prvně začala. A Lucy snad zprvu mohla myslet jen na získání jeho dobré služby v můj prospěch. Jiné záměry mohly vyvstat později."

Jak dlouho to mezi nimi trvalo, s tím však byl stejně v nejistotě jako ona; neboť v Oxfordu, kde zůstal z volby od chvíle, co opustil Londýn, neměl žádný prostředek slyšet o ní jinak než od ní samé, a její dopisy až do úplného konce nebyly ani méně časté, ani méně laskavé než obvykle. Ani sebemenší podezření ho tedy nenapadlo, aby ho připravilo na to, co následovalo; a když konečně na něj vybuchlo v dopise od Lucy samé, nějakou dobu byl, jak věřil, napůl zpitomělý mezi divem, hrůzou a radostí z takového vysvobození. Vložil dopis Elinor do rukou.

„MILÝ PANE,

jsouc si velmi jistá, že jsem dávno pozbyla Vašich citů, pokládala jsem se za volnou obdarovat své vlastní jinému a nepochybuji, že s ním budu stejně šťastná, jak jsem si kdysi mívala za to, že bych mohla být s Vámi; ale pohrdám tím, abych přijala něčí ruku, zatímco srdce bylo jinému. Upřímně Vám přeji štěstí ve Vaší volbě a nebude to má vina, pokud nebudeme vždy dobří přátelé, jak si to naše blízké příbuzenství nyní žádá. Mohu bezpečně říci, že vůči Vám nechovám žádnou zášť, a jsem si jistá, že budete příliš velkorysý, abyste nám prokázal jakoukoli zlou službu. Váš bratr si zcela získal mou náklonnost, a protože bychom bez sebe nemohli žít, právě jsme se vrátili od oltáře a jsme nyní na cestě do Dawlish na několik týdnů, kteréžto místo chce Váš drahý bratr velice vidět, ale myslela jsem, že Vás nejprve obtěžkám těmito několika řádky, a zůstanu vždy

Vaše upřímná přejíčka dobra, přítelkyně a sestra,
LUCY FERRARSOVÁ.

Všechny Vaše dopisy jsem spálila a Váš obrázek vrátím při první příležitosti. Prosím zničte mé čmáranice – ale prsten s mým vlasem si můžete klidně nechat."

Elinor dopis přečetla a vrátila bez poznámky.

„Nebudu se vás ptát na vaše mínění o něm jako o literárním výtvoru," řekl Edward. „Za nic na světě bych nebyl chtěl, abyste *vy* v dřívějších dnech viděla některý z jejích dopisů. U sestry je to dost zlé, ale u ženy! – jak jsem se červenal nad stránkami jejího psaní! – a myslím, že můžu říci, že od prvního půlroku našeho pošetilého – podniku – je to jediný dopis, který jsem od ní dostal, jehož obsah mi jakkoli vyvážil nedostatek stylu."

„Ať se to stalo jakkoli," řekla Elinor po pauze, „jsou jistě oddáni. A vaše matka si přivodila nejpřiléhavější trest. Nezávislost, kterou z nelibosti vůči vám osvětila pro Roberta, mu nyní dala do rukou moc, aby si zvolil sám; a vlastně skutečně jednoho syna uplácela tisícem li-

ber ročně, aby udělal přesně to, pro co to zamýšlel udělat, zbavila dědictví druhého. Ublíží jí to, předpokládám, sotva méně, že si Robert vezme Lucy, než by jí byl ublížil váš sňatek s ní."

„Ublíží jí to víc, protože Robert vždy býval její oblíbenec. Ublíží jí to víc, a ze stejného principu mu mnohem dřív odpustí."

V jakém stavu se ta věc nyní nachází mezi nimi, Edward nevěděl, neboť s žádným z rodiny ještě žádnou komunikaci nezkusil navázat. Opustil Oxford do čtyřiadvaceti hodin po příchodu Lucyina dopisu, a s jediným cílem před sebou, nejkratší cestou do Bartonu, neměl čas sestavit si žádný plán jednání, s nímž by ta cesta neudržovala nejintimnější souvislost. Nemohl nic dělat, dokud si nebude jistý svým osudem u slečny Dashwoodové; a podle rychlosti, s jakou si šel *ten* osud zjistit, lze předpokládat, že navzdory žárlivosti, s níž kdysi myslel na plukovníka Brandona, navzdory skromnosti, s níž hodnotil své vlastní zásluhy, a zdvořilosti, s níž mluvil o svých pochybách, celkově vzato neočekával příliš kruté přijetí. Jeho úkolem však bylo říct, že *ano*, a řekl to velmi pěkně. Co by o tématu řekl za rok, lze přenechat obraznosti manželů a manželek.

Že Lucy jistě mínila podvést, odejít s okázalou zlobou proti němu ve svém vzkazu po Thomasovi, bylo Elinor dokonale jasné; a Edward sám, nyní dokonale osvícen o její povaze, neměl žádný skrupul věřit, že je schopná nejzazší podlosti svévolné zlomyslnosti. Ačkoli jeho oči byly dávno otevřené, i před začátkem jeho známosti s Elinor, pro její nevědomost a nedostatek šlechetnosti v některých jejích názorech, přičítal jí to stejně nedostatkem jejího vzdělání; a dokud k němu nedošel její poslední dopis, vždy věřil, že je dobromyslná, dobrosrdečná dívka a k němu samému dokonale připoutaná. Jen takové přesvědčení mu mohlo zabránit, aby ukončil zasnoubení, které, dlouho před jeho objevením, které ho vystavilo matčině hněvu, mu bylo stálým zdrojem neklidu a lítosti.

„Pokládal jsem za svou povinnost," řekl, „nezávisle na svých citech, dát jí volbu, zda ve zasnoubení pokračovat či ne, když jsem byl matkou zavržen a stál podle všeho bez přítele na světě, který by mi pomohl. V situaci, jako byla ta, kde se nezdálo nic lákat lakotu nebo marnivost žádného živého tvora, jak jsem mohl předpokládat, když tak upřímně, tak vřele trvala na sdílení mého osudu, ať by byl jakýkoli, že její pohnutkou je něco jiného než nejnezištnější náklonnost? A dokonce i ted nedokážu pochopit, z jaké pohnutky jednala nebo jakou domnělou výhodou pro ni mohlo být být upoutána k muži, k němuž neměla ani nejmenší ohled, a který měl na světě pouze dva tisíce liber. Nemohla předvídat, že mi plukovník Brandon dá obročí."

„Ne; ale mohla předpokládat, že se stane něco ve váš prospěch; že vaše vlastní rodina může časem obměknout. A v každém případě nic neztrácela pokračováním zasnoubení, neboť se prokázalo, že jí nespoutávalo ani sklony, ani činy. Spojení bylo jistě úctyhodné a pravděpodobně jí získalo vážnosti mezi přáteli; a kdyby se nenaskytlo nic výhodnějšího, bylo pro ni lepší vzít si *vás* než být svobodnou."

Edward byl samozřejmě okamžitě přesvědčen, že nic nemohlo být přirozenějšího než Lucyino chování, ani samozřejmějšího než jeho pohnutka.

Elinor ho pokárala, přísně, jak dámy vždy kárají tu nerozvážnost, která jim samotným lichotí, za to, že s nimi strávil tolik času v Norlandu, když musel cítit svou vlastní nestálost.

„Vaše chování bylo jistě velmi špatné," řekla; „protože – ani nemluvě o mém vlastním přesvědčení, naši příbuzní všichni byli jím svedeni představovat si a očekávat *to*, co v *té* situaci, v níž jste tehdy byl, nemohlo nikdy nastat."

Mohl se dovolávat jen neznalosti vlastního srdce a mylné důvěry v sílu svého zasnoubení.

„Byl jsem natolik prostomyslný, abych si myslel, že protože *má* slibovaná víra patří jiné, nemohlo být žádné nebezpečí v tom, že jsem

s vámi; a že vědomí mého zasnoubení mi mělo uchovat srdce v stejném bezpečí a svatosti jako mou čest. Cítil jsem, že vás obdivuji, ale říkal jsem si, že je to jen přátelství; a dokud jsem nezačal dělat srovnání mezi vámi a Lucy, nevěděl jsem, jak daleko to zašlo. Potom jsem *byl*, předpokládám, v nesprávném, že jsem zůstal v Sussexu tak dlouho, a důvody, kterými jsem si to vyhlašoval za přijatelné, nebyly lepší než tyto: Nebezpečí je mé; nedělám nikomu kromě sebe žádnou újmu."

Elinor se usmála a zavrtěla hlavou.

Edward slyšel s potěšením, že se v chalupě čeká plukovník Brandon, protože si opravdu přál nejen se s ním lépe seznámit, ale mít příležitost přesvědčit ho, že mu už nemá za zlé, že mu dal obročí v Delafordu – „Což si nyní," řekl, „po tak nevděčně vyřčeném poděkování, jaké jsem při té příležitosti pronesl, musí myslet, že mu nabídku nikdy neodpouštím."

Nyní se sám divil, že na tom místě ještě nikdy nebyl. Ale tak malý zájem o věc projevil, že vděčil za veškeré své znalosti o domě, zahradě a pozemku, rozloze farnosti, stavu půdy a výši desátků Elinor samé, která o tom tolik slyšela od plukovníka Brandona a slyšela to s takovou pozorností, že byla v tématu zcela zběhlá.

Mezi nimi po tomto zbývala pouze jedna otázka nerozhodnutá, pouze jedna nesnáz k překonání. Byli svedeni dohromady vzájemnou náklonností, s nejvřelejším souhlasem svých skutečných přátel; jejich důvěrné poznání sebe navzájem zdálo činit jejich štěstí jistým – a chtělo se jim jen z čeho žít. Edward měl dva tisíce liber a Elinor jeden, což spolu s obročím v Delafordu bylo vše, co mohli nazývat svým; neboť bylo nemožné, aby paní Dashwoodová mohla cokoli předem dát; a ani jeden z nich nebyl natolik zamilován, aby si myslel, že tři sta padesát liber ročně jim dodá pohodlí života.

Edward nebyl zcela bez naděje nějaké příznivé změny u matky vůči němu; a na *tom* se spoléhal, pokud šlo o zbytek jejich příjmu. Ale Eli-

nor se na nic takového nespoléhala; neboť když si Edward stále nebude moci vzít slečnu Mortonovou, a jeho volba její osoby byla paní Ferrarsovou v lichotivé řeči zmíněna pouze jako menší zlo než jeho volba Lucy Steeleové, obávala se, že Robertův prohřešek nepovede k jinému účelu než obohatit Fanny.

Asi čtyři dny po Edwardově příjezdu se objevil plukovník Brandon, aby dovršil spokojenost paní Dashwoodové a dal jí důstojnost toho, že má u sebe poprvé od svého bydlení v Bartonu víc společnosti, než kolik jí její dům pojme. Edwardovi bylo dovoleno zachovat si výsadu prvního příchozího, a plukovník Brandon tedy chodil každý večer do svého starého ubytování v Parku; odkud se obvykle vracel ráno, dost brzy, aby přerušil první tête-à-tête milenců před snídaní.

Třítýdenní pobyt v Delafordu, kde, aspoň ve večerních hodinách, neměl co dělat než počítat nepoměr mezi šestatřiceti a sedmnácti, ho přivedl do Bartonu v náladě mysli, která potřebovala všechno zlepšení v Mariannein vzhledu, všechnu laskavost jejího uvítání a všechno povzbuzení matčiných slov, aby se stala veselou. Mezi takovými přáteli však, a při takovém lichocení, se opravdu vzpamatoval. Žádná pověst o Lucyině sňatku se k němu ještě nedostala; nevěděl o tom, co se stalo; a první hodiny jeho návštěvy proto strávil slyšením a divením. Všechno mu bylo vysvětleno paní Dashwoodovou a nalezl nový důvod radovat se z toho, co pro pana Ferrarse udělal, protože to nakonec posloužilo zájmu Elinor.

Netřeba říci, že pánové postupovali v dobrém mínění o sobě navzájem, jak postupovali ve svém vzájemném poznání, neboť jinak to být nemohlo. Jejich podobnost v dobrých zásadách a dobrém rozumu, v povaze a způsobu myšlení by pravděpodobně stačila ke sjednocení v přátelství i bez jiné přitažlivosti; ale to, že byli zamilováni do dvou sester, a sester, které měly rády jedna druhou, učinilo onu vzájemnou úctu nevyhnutelnou a okamžitou, která by jinak byla čekala na účinek času a úsudku.

Dopisy z města, které by před několika dny byly přiměly každý nerv v Elinořině těle chvět se vzrušením, nyní přišly, aby byly čteny s menším pohnutím než s pobavením. Paní Jenningsová psala, aby pověděla ten podivuhodný příběh, aby vylila své poctivé rozhořčení proti té nevěrné dívce a vyklopila svůj soucit vůči chudáku panu Edwardovi, který, jak byla jistá, zcela zbožňoval tu nicotnou couru a nyní, podle všeho, byl v Oxfordu skoro se zlomeným srdcem. „Myslím," pokračovala, „že se nikdy nic nevedlo tak potutelně; neboť to byly jen dva dny předtím, co si u mě Lucy přišla sednout na pár hodin. Ani živá duše nic z toho netušila, dokonce ani Nancy, která, chudinka! za mnou druhý den přišla s pláčem, ve velkém strachu z paní Ferrarsové, a navíc nevěděla, jak se dostat do Plymouthu; neboť Lucy, jak se zdá, si od ní před odjezdem ke svatbě vypůjčila všechny peníze, předpokládáme, že schválně, aby s nimi mohla dělat parádu, a chudinka Nancy neměla na světě ani sedm šilinků; tak jsem jí byla velmi ráda dala pět guinejí, aby se dostala dolů do Exeteru, kde si myslí, že tři nebo čtyři týdny pobyde u paní Burgessové, v naději, jak jí říkám, že zase potká toho doktora. A musím říci, že Lucyina zlomyslnost, že je nevzala s sebou do kočáru, je horší než všechno. Chudák pan Edward! Nemůžu ho dostat z hlavy, ale musíte pro něj poslat do Bartonu a slečna Marianne ho musí zkusit utěšit."

Tóny pana Dashwooda byly slavnostnější. Paní Ferrarsová byla nejnešťastnější ze žen – chudinka Fanny vytrpěla agónie citlivosti – a on nad existencí každé z nich pod takovou ranou žasnul s vděčností. Robertův prohřešek byl neodpustitelný, ale Lucyin byl nekonečně horší. Ani jedno z nich nemá být před paní Ferrarsovou nikdy znovu zmíněno; a i kdyby snad byla v budoucnu přiměna svému synovi odpustit, jeho žena nikdy nebude uznána jako její dcera, ani jí nebude dovoleno objevit se v její přítomnosti. Tajnůstkářství, s jakým se mezi nimi vše vedlo, bylo rozumně pokládáno za nesmírně zveličující zločin, protože kdyby o něm některý z ostatních získal podezření, byla by přijata ná-

ležitá opatření, aby se sňatku zabránilo; a vyzýval Elinor, aby se k němu připojila v lítosti, že se raději nedovršilo Lucyino zasnoubení s Edwardem, než aby takto měla být prostředkem k šíření bídy dál v rodině. Pokračoval takto:

„Paní Ferrarsová dosud Edwardovo jméno nezmínila, což nás nepřekvapuje; ale, k našemu velkému údivu, při této příležitosti od něj nepřišel ani řádek. Snad ho však drží v mlčení strach, aby neurazil, a dám mu tedy řádkem do Oxfordu návod, že se sestra a já domníváme, že dopis s náležitou podřízeností od něj, adresovaný snad Fanny a jí předaný matce, by se nemusel přijmout špatně; neboť všichni známe něhu srdce paní Ferrarsové a víme, že si nic nepřeje tolik, jako aby byla v dobrém se svými dětmi."

Tento odstavec měl jistou důležitost pro Edwardovy vyhlídky a jednání. Rozhodl ho pokusit se o smíření, byť ne přesně tím způsobem, který naznačovali bratr a sestra.

„Dopis s náležitou podřízeností!" opakoval; „chtěli by, abych svou matku prosil o odpuštění za Robertovu nevděčnost k *ní* a porušení cti vůči *mně*? Žádnou podřízenost nedokážu podat. Nestal jsem se o nic pokornějším ani kajícnějším tím, co se stalo. Stal jsem se velmi šťastným; ale to by nezajímalo. Nevím o žádné podřízenosti, kterou *je* pro mě vhodné podat."

„Jistě můžete prosit, aby vám bylo odpuštěno," řekla Elinor, „protože jste urazil; a myslím, že byste si *nyní* mohl troufnout tak daleko, aby vyznal jakési znepokojení nad tím, že jste kdy sjednal zasnoubení, které na vás přitáhlo hněv vaší matky."

Souhlasil, že by mohl.

„A až vám odpustí, snad trocha pokory bude vhodná, zatímco uznáváte druhé zasnoubení, skoro stejně nerozvážné v *jejích* očích jako to první."

Nic proti tomu nenamítal, ale stále se zdráhal myšlenky na dopis s náležitou podřízeností; a proto, aby mu to bylo snadnější, protože

prohlásil mnohem větší ochotu dělat ponížené ústupky slovy než na papíře, bylo rozhodnuto, že místo aby psal Fanny, pojede do Londýna a osobně ji požádá o její dobré služby v jeho prospěch. „A pokud se v tom skutečně *zajímají*," řekla Marianne ve své nové poloze upřímnosti, „aby přivedli ke smíření, budu si myslet, že ani John a Fanny nejsou úplně bez zásluh."

Po návštěvě jen tří nebo čtyř dnů ze strany plukovníka Brandona opustili ti dva pánové Barton spolu. Měli jet okamžitě do Delafordu, aby Edward získal osobní znalost svého budoucího domova a pomohl svému patronovi a příteli rozhodnout o tom, jaká zlepšení jsou tam potřebná; a odtud, po pobytu tam dvě noci, měl pokračovat ve své cestě do města.

L.

Po náležitém odporu ze strany paní Ferrarsové, právě tak prudkém a tak vytrvalém, aby ji uchránil té výtky, které se vždy zdála bát, výtky, že je příliš spanilomyslná, byl Edward připuštěn k její přítomnosti a prohlášen opět za jejího syna.

Její rodina v poslední době nesmírně kolísala. Mnoho let svého života měla dva syny; ale zločin a zrušení Edwarda před několika týdny ji připravilo o jednoho; podobné zrušení Roberta ji na čtrnáct dní zanechalo bez jediného; a nyní, zmrtvýchvstáním Edwarda, měla zase jednoho.

Navzdory tomu, že mu bylo opět dovoleno žít, však necítil pokračování své existence za jisté, dokud neodhalil své nynější zasnoubení; neboť zveřejnění této okolnosti, obával se, by mohlo dát jeho ústrojí náhlý obrat a odnést ho stejně rychle jako předtím. S úzkostlivou opatrností tedy bylo odhaleno, a byl vyslechnut s neočekávaným klidem. Paní Ferrarsová se zprvu rozumně snažila ho odvrátit od sňatku se slečnou Dashwoodovou, všemi argumenty, které měla v moci; řekla mu, že ve slečně Mortonové by měl ženu vyššího rodu a většího jmění; a to tvrzení posílila poznámkou, že slečna Mortonová je dcerou šlechtice s třiceti tisíci librami, zatímco slečna Dashwoodová je pouhou dcerou obyčejného pána s pouhými třemi; ale když zjistila, že ačkoli plně připouští pravdu jejího líčení, nijak se jím nehodlá řídit, pokládala za nejmoudřejší, podle zkušenosti s minulostí, podřídit se; a tak, po tak nevlídném zdržení, jaké si dlužila své vlastní důstojnosti a jaké

sloužilo k tomu, aby zabránilo jakémukoli podezření z dobré vůle, vydala svůj dekret souhlasu se sňatkem Edwarda a Elinor.

Co se zaváže udělat ve prospěch zvětšení jejich příjmu, mělo být dalším předmětem úvahy; a zde se jasně ukázalo, že ačkoli byl Edward nyní jejím jediným synem, nijak nebyl jejím nejstarším; neboť zatímco Robert nevyhnutelně obdržel tisíc liber ročně, nebyla vznesena ani nejmenší námitka proti tomu, aby Edward byl vysvěcen kvůli nejvýš dvěma stům padesáti; ani nebylo nic slíbeno ani pro přítomnost, ani pro budoucnost, nad deset tisíc liber, které byly dány s Fanny.

Bylo to však tolik, kolik si přáli, a víc, než Edward a Elinor očekávali; a paní Ferrarsová sama, svými vytáčivými omluvami, se zdála jediným člověkem překvapeným tím, že nedává víc.

S příjmem jim takto zajištěným zcela postačujícím pro jejich potřeby neměli na co čekat, až bude Edward v držení obročí, kromě připravenosti domu, na němž plukovník Brandon, s dychtivou touhou po Elinořině pohodlí, prováděl značné úpravy; a po jisté době čekání na jejich dokončení, po zažití, jako obvykle, tisíce zklamání a zdržení z nevysvětlitelné zdlouhavosti dělníků, Elinor, jako obvykle, prolomila první neoblomné předsevzetí, že se neprovdá, dokud nebude vše hotovo, a obřad se konal v kostele v Bartonu brzy na podzim.

První měsíc po jejich svatbě strávili se svým přítelem v panském domě; odkud mohli dohlížet na postup fary a řídit vše, jak se jim líbilo, přímo na místě; mohli vybírat tapety, projektovat křoviny a vymýšlet příjezdovou cestu. Proroctví paní Jenningsové, byť poněkud zpřeházená, byla hlavně splněna; neboť mohla Edwarda a jeho ženu navštívit v jejich faře do svatého Michaela a nalezla v Elinor a jejím manželovi, jak opravdu věřila, jeden z nejšťastnějších párů na světě. Vlastně si neměli co přát, kromě svatby plukovníka Brandona a Marianne a trochu lepší pastvy pro své krávy.

Byli při svém prvním usazení navštíveni téměř všemi svými příbuznými a přáteli. Paní Ferrarsová přijela, aby prohlédla to štěstí, k ně-

muž svolila téměř s ostychem; a dokonce i Dashwoodovi vynaložili náklady na cestu ze Sussexu, aby jim prokázali čest.

„Neřeknu, že jsem zklamán, drahá sestro," řekl John, zatímco se jednoho rána spolu procházeli před branami domu v Delafordu, „*to* by bylo říci příliš, neboť jistě jsi jedna z nejšťastnějších mladých žen na světě, i jak to je. Ale přiznávám, že by mi bylo velikým potěšením nazývat plukovníka Brandona bratrem. Jeho zdejší majetek, jeho panství, jeho dům, všechno je v tak úctyhodném a výborném stavu! A jeho lesy – takové dřevo jsem nikde v Dorsetshiru neviděl, jaké tady v Delaford Hangeru stojí! A ačkoli snad Marianne nebude vypadat zrovna jako osoba, která by ho upoutala, přesto myslím, že by vcelku bylo radno, abyste je nyní měli u sebe často na návštěvě, neboť plukovník Brandon se zdá dost zvyklý být doma, nikdo nemůže říct, co se může stát; neboť když jsou lidé hodně pohromadě a málo vídají jiné – a vždy bude ve tvé moci ji vyzdvihnout a tak dále. Zkrátka, můžeš jí dát šanci: rozumíš mi."

Ale ačkoli paní Ferrarsová *skutečně* přišla, aby je navštívila, a vždy s nimi zacházela s nápodobou slušné náklonnosti, nikdy nebyli uraženi její skutečnou přízní a předností. *Ta* patřila pošetilosti Roberta a lstivosti jeho ženy; a byla jimi získána, než minulo mnoho měsíců. Sobecká vychytralost té druhé, která Roberta nejprve zavedla do té šlamastyky, byla hlavním nástrojem jeho vysvobození z ní; neboť její uctivá pokora, horlivé pozornosti a nekonečná lichocení, jakmile se k jejich uplatnění naskytla sebemenší příležitost, usmířily paní Ferrarsovou s jeho volbou a znovu ho zcela ustavily v její přízni.

Veškeré Lucyino chování v té věci, a prosperita, která je korunovala, se tedy může ukázat jako nejpovzbudivější příklad toho, co učiní upřímná, neutuchající pozornost k vlastnímu zájmu, ať je její postup zdánlivě sebevíc překážen, pro zajištění každé výhody osudu, bez jiné oběti než oběti času a svědomí. Když Robert prvně vyhledal její známost a soukromě ji navštěvoval v Bartlett's Buildings, bylo to pouze

s úmyslem, který mu připisoval jeho bratr. Mínil pouze přemluvit ji, aby se vzdala zasnoubení; a protože nebylo co překonávat než náklonnost obou, přirozeně očekával, že jeden nebo dva rozhovory věc vyřeší. V tomto bodě však, a jen v něm, se mýlil; neboť ačkoli mu Lucy brzy dala naděje, že jeho výmluvnost ji *časem* přesvědčí, další návštěva, další rozhovor byly stále potřebné, aby se k tomu přesvědčení dospělo. V její mysli, když se rozcházeli, vždy přetrvávaly nějaké pochybnosti, které bylo možné odstranit jen další půlhodinovou rozmluvou s ním samým. Jeho obsluhování bylo tímto způsobem zajištěno a zbytek následoval samospádem. Místo aby mluvili o Edwardovi, přišli postupně k tomu, že mluvili jen o Robertovi – o předmětu, k němuž měl vždy víc co říci než ke kterémukoli jinému a v němž brzy prozradila zájem dokonce stejný, jako byl jeho vlastní; a zkrátka se oběma rychle ukázalo, že svého bratra zcela vytlačil. Byl pyšný na své dobytí, pyšný, že Edwarda ošidil, a velmi pyšný, že se oženil soukromě bez souhlasu své matky. Co bezprostředně následovalo, je známo. Strávili několik měsíců ve velikém štěstí v Dawlish; neboť ona měla mnoho příbuzných a starých známých, s nimiž skončila – a on nakreslil několik plánů nádherných chalup; a odtud, vrátivše se do města, získali odpuštění paní Ferrarsové prostým prostředkem, že o ně požádali, který, z Lucyina podnětu, byl zvolen. Odpuštění se zprvu, ovšem, jak bylo rozumné, vztahovalo pouze na Roberta; a Lucy, která jeho matce nedlužila žádnou povinnost a nemohla tedy žádnou porušit, zůstala ještě několik týdnů bez odpuštění. Ale vytrvalost v pokoře chování a vzkazů, v sebeodsouzení pro Robertův prohřešek a vděčnosti za nelaskavost, s níž se s ní zacházelo, jí časem získala povýšené všimnutí si, které ji přemohlo svou vlídností a vedlo brzy nato, rychlým postupem, k nejvyššímu stavu náklonnosti a vlivu. Lucy se stala paní Ferrarsové stejně nezbytnou jako Robert nebo Fanny; a zatímco Edwardovi nebylo nikdy srdečně odpuštěno, že si ji kdysi mínil vzít, a o Elinor, byť ji převyšovala v jmění a rodu, se mluvilo jako o vetřelkyni, *ona* byla ve všem

pokládána a vždy otevřeně uznávána za oblíbené dítě. Usadili se ve městě, dostávali velmi štědrou podporu od paní Ferrarsové, byli s Dashwoodovými v nejlepších vztazích, jaké si lze představit; a pomineme-li žárlivosti a zášti, které neustále existovaly mezi Fanny a Lucy, v nichž se jejich manželé ovšem podíleli, stejně jako časté domácí neshody mezi Robertem a Lucy samými, nic nemohlo předčit harmonii, v níž všichni spolu žili.

Co Edward udělal, aby propadl právu nejstaršího syna, by snad mnoho lidí přivedlo do rozpaků zjistit; a co Robert udělal, aby na ně nastoupil, by je mohlo přivést do rozpaků ještě víc. Bylo to však uspořádání ospravedlněné svými účinky, ne-li svou příčinou; neboť nikdy se v Robertově stylu života nebo mluvení neobjevilo nic, co by vzbudilo podezření, že lituje rozsahu svého příjmu, buď jako nechávajícího jeho bratrovi příliš málo, nebo jemu samému přinášejícího příliš mnoho; a dalo-li by se Edwarda posuzovat z pohotového plnění jeho povinností v každé podrobnosti, z rostoucí náklonnosti ke své ženě a svému domovu a z pravidelné veselosti své nálady, mohl se předpokládat o nic méně spokojený se svým údělem, o nic méně prost každého přání o výměnu.

Elinořin sňatek ji oddělil od její rodiny tak málo, jak jen bylo možné zařídit, aniž by učinil chalupu v Bartonu zcela zbytečnou, neboť její matka a sestry u ní trávily mnohem víc než polovinu svého času. Paní Dashwoodová jednala v četnosti svých návštěv v Delafordu stejně z úvah politiky jako potěšení; neboť její přání svést Marianne a plukovníka Brandona dohromady bylo sotva méně upřímné, byť poněkud velkorysejší, než co vyjádřil John. Byl to nyní její miláčkovský cíl. Jakkoli jí byla společnost její dcery drahocenná, nic si tak nepřála, jako vzdát se jejího neustálého požívání ve prospěch své vážené přítelkyně; a vidět Marianne usazenou v panském domě bylo stejně přáním Edwarda i Elinor. Každý z nich pociťoval jeho zármutky i jejich vlastní závazky, a Marianne, obecným souhlasem, měla být odměnou všech.

Při takovém spiknutí proti ní – při tak důvěrném poznání jeho dobroty – při přesvědčení o jeho vroucím připoutání k ní samé, které konečně, byť dlouho poté, co to bylo pozorovatelné všem jiným – na ni dopadlo – co mohla dělat?

Marianne Dashwoodová se narodila k mimořádnému osudu. Narodila se, aby objevila nepravdivost svých vlastních názorů a aby svým chováním vyvrátila své nejoblíbenější maximy. Narodila se, aby přemohla náklonnost vytvořenou tak pozdě v životě, jako v sedmnácti letech, a bez jakéhokoli citu vyššího než silná úcta a živé přátelství, aby dobrovolně podala ruku jinému! A *ten* jiný, muž, který trpěl neméně než ona sama pod událostí dřívější náklonnosti, kterého před dvěma lety pokládala za příliš starého na to, aby byl ženatý, a který stále vyhledával chatrnou záštitu flanelové vesty!

Ale tak to bylo. Místo aby padla za oběť neodolatelné vášni, jak se kdysi vroucně lichotila, že očekává – místo aby zůstala i navždy se svou matkou a nacházela své jediné potěšení v ústraní a studiu, jak se později ve svém klidnějším a střízlivějším úsudku rozhodla – ocitla se v devatenácti letech, že se podrobuje novým náklonnostem, vstupuje do nových povinností, usazena v novém domově, že je manželkou, paní rodiny a patronkou vesnice.

Plukovník Brandon byl nyní tak šťastný, jak všichni, kdo ho nejvíc milovali, věřili, že si zaslouží být; v Marianne byl utěšen za každou minulou trýzeň; její ohled a její společnost mu obnovily mysl v živost a náladu ve veselost; a že Marianne nacházela své vlastní štěstí v utváření jeho, bylo stejně přesvědčením a potěšením každého pozorujícího přítele. Marianne nikdy nemohla milovat napůl; a celé její srdce se časem stalo stejně oddané jejímu manželovi, jako kdysi bylo Willoughbymu.

Willoughby nemohl o jejím sňatku slyšet bez bodnutí; a jeho trest byl brzy nato dovršen dobrovolným odpuštěním paní Smithové, která, uvádějíc jeho sňatek s ženou dobré pověsti jako zdroj své shovívavosti,

mu dala důvod věřit, že kdyby se byl choval k Marianne čestně, mohl být najednou šťastný i bohatý. Že jeho lítost nad špatným jednáním, které si tak s sebou neslo svůj vlastní trest, byla upřímná, netřeba pochybovat; ani že dlouho myslel na plukovníka Brandona se závistí a na Marianne s lítostí. Ale že by byl navěky neutěšitelný, že by prchal před společností nebo si osvojil zvykový chmur povahy, nebo zemřel ze zlomeného srdce, se nesmí předpokládat – neboť nedělal ani jedno. Žil, aby se činil a často, aby si užíval. Jeho žena nebyla vždy nenaložená ani jeho domov nebyl vždy nepohodlný; a ve svém chovu koní a psů a v honitbě všeho druhu nacházel nemalou míru domácího štěstí.

Pro Marianne si však, navzdory své nezdvořilosti, že její ztrátu přežil, vždy uchoval onu rozhodnou ohledu, jaká ho zajímala vším, co ji potkalo, a činila z ní jeho tajné měřítko dokonalosti u ženy; a leckterá rozvíjející se krása by jím byla v pozdějších dnech odbyta jako nesnesoucí srovnání s paní Brandonovou.

Paní Dashwoodová byla dost prozíravá, aby zůstala v chalupě, bez pokusu o přestěhování do Delafordu; a šťastně pro sira Johna a paní Jenningsovou, když jim byla Marianne vzata, dospěla Margaret do věku vysoce vhodného pro tanec a ne příliš nevhodného pro to, aby se o ní dalo předpokládat, že má milence.

Mezi Bartonem a Delafordem existovala ona neustálá komunikace, kterou by silná rodinná náklonnost přirozeně diktovala; a mezi zásluhy a štěstí Elinor a Marianne nebuď řazeno jako nejméně významné, že ačkoli byly sestrami a žily téměř na dohled jedna druhé, dokázaly žít bez vzájemných rozmíšek nebo bez toho, aby mezi svými manžely vyvolávaly chlad.

Jane Austenová: Rozum a cit

Překlad: Audioknihy CZ. Nový český překlad z originálu, který vznikl pro tento projekt a prošel nezávislou korekturou.

Zdroj originálního textu: Project Gutenberg #161.

Originální text je volné dílo. Překlad a vydání: Audioknihy CZ, licence CC BY 4.0. Můžete jej sdílet a dál používat, pokud uvedete zdroj (Audioknihy CZ, audioknihycz.cz/kniha/rozum-a-cit-austen/).

Audioknihu připravujeme. Další knihy a audioknihy zdarma najdete na audioknihycz.cz/kniha/rozum-a-cit-austen/.